

ANNOTATIONES PRACTICAE

AD VARIA IVRIS PONTIFICII LOCA,

Ex nouiss. Constit. Apostolicis vtcumq. immutata.

Nonnullis etiam Canonicis disceptationibus, suis quibusque materijs apte, atque vtiliter insertis.

PER ANTONIVM NALDVM FAVENTINVM.

CLERICVM REGVLAREM.

Ecclesiasticis omnibus in vtroque foro versantibus, cum nouis eiusdem Auctoris Additionibus hoc signo ✠ indicatis

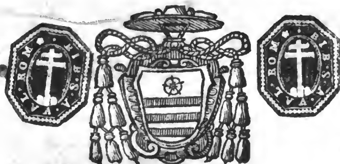
Tertio edita.

AD ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D.

D. CAROLVM PAVLVTIVM

SAC. RITVVM CONGREG. A SECRETIS.

ROMÆ

Typis Dominici Marciani. M. DC. XLII.

SVPERIORVM PERMISSV.

Sumptibus Hermanni Scheus.

ILLVSTR.^MO ET REVEREND.^MO D.D.

CAROLO PAVLVTIO

SACRAE RITVVM CONGREGATIONIS
A SECRETIS.
Salutem.

INTER quamplurimos Romanæ Curiæ Præsules, protectionis tuæ felicissimis auspicijs (Illustrissime Domine) has recusiones meas communitas in publicum tertio prodire non immerito statui; tam quia in tua domo habitat sapientia, in qua Vrbana mellificat Apis; quam quia nihil magis inter manus tuas diu, noctuque ex munere tuo versatum esse reor, quam Sacrorum Canonum, Constitutionumq; Apostolicarum dispositiones, ac Decreta, de ijs præcipue, quæ sacrorum hominum reliquias, venerationem, ac cultum continere videantur; quarum sane maiorem in partem paginas fere singulas huius opusculi commonere atque comminisci, apparet. Accedit, quod illius Auctorem Comprouincialem tuum, virtutum tuarum, totiusque nobilissimi generis tui obsequentissimum iam duduum agnouerim. Minus est, quod offero, maiora spondeo, & Deo dante, exhibere conabor. Diu Vale.

Humillimus seruus

Dominicus Marcianus Typographus.

AVCTOR LECTORI.

CVM scriptum legatur(experientia etiam ipsa testante) omnia noua pulchritudine esse decorata, præm. ff. §. in secundo autem: facile mihi persuasum habeo, breue hoc meum opusculum non omnibus forte iuris prudentiæ studiosis aspernandum fore, sua saltem nouitate nouam simul, ac vtilem iucunditatem Lectoribus afferens. Neminem quidem latet, non nouum, sed valde antiquum, immo, & ipso æuo antiquiorem esse hunc scribendi laborem in vniuersum ius nostrum; siue glossas; siue commentaria; siue tractatus; siue syntagmata; siue collectanea; siue tandem cuiusuis interpretationis speciem exquiras. Esto ita sit, attamen hoc meum institutum non desinit esse nouum, si vetus forma, vel addendo, vel detrahendo mutetur, l. 1. §. opus, vbi Alex. & alij de nou. oper. nunt. Sed & eo amplius (humane mi Lector) audacter tibi pollicear, quia nec meum hoc præcipuum consilium, ac munus, adiunctam videlicet, antiquo iuri Pontificio dispositionem vtcumque nouissimam, ex Constitutionibus Apostolicis in dies editis emanantem; sed, nec accessorias lucubratiunculas, veluti appendices, Disceptationes quasdam Canonicas, quæcumque sint, obiter insertas, in tuis hucusque Codicibus, ni fallor, aut certe non admodum peruulgatas, passim inspexisti; Et sic nec me quidem actum inepte agere iure poteris obiurgare. Aliorum sane labores, priscorum maxime admiror, gratantique animo suscipio: at quia homines sumus, & nihil omittere, quod desideretur, arduum nimis, ac perdifficillimum dixerim, an pauca hæc, & modica; quæ mihi priuatim congesseram, tibi libenter, vtinam haud, & inaniter exhibere volui: Æqui, bonique facias animi mei censum, & si quid forte placet, Deo bonorum omnium largitori Maximo, referas. Vale.

INDEX
LOCORVM
QVIBVS ANNOTATIONES
APPONVNTVR

Iuxta Ordinem Iuris Pontificij.

DISTINCT. I.
Cap. Priuilegia. pagina 1
DIST. VIII.
Cap. Qui contempta. 2
DIST. XII.
Cap. De ijs. pag. ead.
Cap. Episcoporum igitur. 2
DIST. XVIII.
Cap. De concilijs. 4
DIST. XXIV.
Cap. Quando. 4
DIST. XXV.
Cap. vlt. Primum itaque. 4
DIST. XXXIV.
Cap. Is, qui. 5
DIST. XXXVI.
Cap. Qui Ecclesiasticis. 6
DIST. XXXVII.
Cap. Legant, pag. ead.
DIST. XXXVIII.
Cap. Ignorantia. 6
DIST. XXXXII.
Cap. Quiescamus. pag. 7
DIST. XXXXV.
Cap. Qui sincera. 7
DIST. LVI.
Cap. Presbyterorum. pag. ead.
DIST. LXXIX.
Cap. Si quis Apostolica. 8
Cap. Si quis Papa. pag. ead.

DIST. LXXXVIII.
Cap. Decreuit. 9
Cap. Fornicari. pag. ead.
DIST. LXXXIX.
Cap. Quia in quibusdam. pag. ead.
DIST. LXXXXIII.
Cap. Iuxta sanctorum. 10
Cap. Nulla ratione. pag. ead.
DIST. C.
Cap. Contra morem. pag. ead.

Causæ, Quæstiones.

1. q. 1. c. Si qui a simoniacis. 12
1. q. 2. c. Quam pio. pag. ead.
2. q. 1. c. Multi, in princ. ibi, medicinalis. 12
5. q. c. Qui ambulat. 13
7. q. 1. Quamuis, in fi. ibi, loco eius. pag. ead.
c. Hoc nequaquam. 13
8. q. 1. c. Si ergo, ibi, a Domino reueletur. pag. ead.
8. q. 2. c. Dilectissimi. pag. ead.
8. q. 3. c. Artaldus. pag. ead.
9. q. 1. Nos consecrationem. 14
10. q. 1. c. Decernimus. 16
10. q. 3. Vnio. 17
10. q. v. c. Inter, ad fi. ibi, vna die p. e.

a 11. q.

11.q.1.c.*Christianis gratum.* 17
c.*Si quis Sacerdotum.* pagina. 18
11.q.3.c.*Nemo Episcoporum* 18
c. *Certum est.* pag. eadem.
c *inter verba.* 19
12.q.1.c.*Quoniam* 20
12.q.2. *Non liceat.* pag.ead.
12.q.2.c.*Ecclesiasticis.* pag. ead.
12 q.3. c. *Pontifices.* 21
14.q.4.c.*Quicumque.* 22
14.q.5. *Nolite velle.* 23
15. q. 1. c. *Peruenit.* pag. ead.
16. q. 7. c. *Filijs.* 23
17. q. 2. c. *Gontaldus, in fin.ibi, anni probationem.* pag. 24
17. q. 4. c. *Si quis suadente.* p ead.
17. q. 4. c. *Id constituimus.* 24
20. q. 1. c. *Puellæ.* 25
c. *Iuuenculas.* pag. ead.
21. q. 2. c. *Si quis.* 26
21.q.4.c.*Omnis iactantia.* pag.ead.
23. q. 1. c. *Quod militare.* 26
23. q. 8. c. *Si nulla.* 27
26. q. 5. c. *Episcopi.* 28
30. q. 1. c. *Peruenit.* 26
30. q. 1. c. *Si quis Sacerdos.* 29
c. *Nullum.* 29
32. q. 2. c. *Moyses.* 30
c. *Hoc sanctum* pag. ead.
33. q. 7. c. *Quod proposuisti.* 30

De Pœnitentia.

DIST. I.

Cap. *Quem pœnitet.* 31

DIST. VI.

Cap. *Placuit.* 31

De Consecrat.

DIST. III.

Cap. *sextam.* 32

DIST. V.

Cap. *Non mediocriter.* 33

Decretales.

SVMMA TRINIT.

Cap. *Firmiter.* 34

CONSTITVT.

Cap. *Canonum statuta.* 35

ELECT.

Cap. *Nullus in ecclesia.* pag.ead.
Cap. *Osius episcopus.* 35
Cap. *Licet de vitanda.* 36
Cap. *Quia propter.* pag.ead.

TRANSLAT. EPISCOPI.

Cap *licet in tantum.* 38

RENVNT.

Cap. *ex transmissa.* 40
Cap. *quod in dubijs.* 40

TEMPOR. ORDINAT.

Cap. *Ad aures nostras.* p. ead.
Cap. *cum quidam.* 41
Cap. *Vel non est compos.* 41

SACRAM. NON ITERAN.

Cap. *Pastoralis.* 43

CLER. PEREGRIN.

Cap. *Tua nos.* 44

OFFIC. IVD. ORDINARII.

Cap. *Inter cetera,* pag. ead.
Cap. *Dilectus.* 44

OFFIC. VICARII.

Cap. *Ad hæc.* 45

MAIOR. ET OBED.

Cap. *Cum certum.* 45
Cap *omnes principes.* p. ead.

APPELLAT.

Cap. *personas ecclesiarum.* 46

VITA ET HON. CLER.

Cap. *Clerici officia,* 15. 46

CLER. NON RESID.

Cap. *non liceat.* pag. ead.
Cap. *Quia nonnulli.* 47
Cap. *Tua fraternitatis.* p. ead.

PRAE.

PRAEBEN. ET DIGNIT.
Cap. Vt nullus, pag. ead.
Cap. ad haec. 48
Cap. De multa, pag. ead
Cap. Extirpandae cōsuetud. p. ead.
CLER. AEGROT.
Cap. Cum percussio, pag. ead.
INSTITVTIO.
Cap. Ad decorem. 5. pag. 48
HIS, QVAE FIVNT A MA. PAT. CAP.
Cap. Cum in cuntis.
REB. ECCL. AL. VEL NON.
Cap. Cum laicis, p. ead.
DEPOSITO
Cap. Grauis illa. pag. ead.
EMPT. ET VEND.
Cap. Si venditori. 50
FEVDIS
Sap. Ex parte tua. 51
SOLVT.
Cap. Ad hoc, pag ead.
PECVL. CLER.
Cap. Inuestigandum est. pag. 52
TESTAM.
Cap. Quorundam. 52
Cap. Nos quidem. pag. ead.
SEPVLT.
Cap. Nos instituta. 53
DECIMIS.
Cap. Interdictum. pag. ead.
REGVLAR.
Cap. Nullus tondeatur. 54
Cap. Ne Religiosi. pag. ead.
CONVERS. CONIVG.
Cap. Mulier. 54
RELIGIOSIS DOMIBVS.
Cap. Ne nimia. 56
IVREPATRON.
Cap. Perlatum est. 56
CEEEBR. MISS.
Cap. Presbyter mane. pag. 57
Cap. Dolentes. 57
Cap. Litteras tuas. pag. ead.
BAPTISMO.
Cap. Si quis puerum. 57
Reliq. & Vener. Sanct.
Cap. Audiuimus. pag. 58
Cap. Cum ex eo. cap. 58
ECCLES. AEDIFIC.
Cap. Ad audientiam 59
IMMVN. ECCLEC.
Cap. Vt in domibus. 60
Cap. Inter alia. pag. ead.
Cap. Aduersus Consules. 60
Cap. Immunitatem. 61
NE CLER. VEL MON.
Cap. Multa sunt. 63
Cap. Relatum est. 65
SPONSAL. ET MATR.
Cap. de Francia 66
EO, QVI CO. CON. VX. SVAE.
Cap. Fraternitatis. 67
SECVN. NVPT.
Cap. Vir. autem. pag. ead.
ACCVSAT.
Cap. Qualiter, & quando. 67
SIMONIA.
Cap. Nemo Presbyterorum. 68
Cap. Tua nos. 68
MAGISTRIS.
Cap. Sup. specula. 69
IVDAEIS.
~~*Cap. Iudaei.*~~ 70
Cap. Sicut iudaei. pag. ead.
Cap. Postulasti. 70
HAERETICIS.
Cap. Cum Christus. 71
Cap. Ad abolendam. pag. ead.
§. Illos quoq. in fin. pag. ead
Cap. Excommunicamus. 72
Ibi §. Moneatur autem, p. ead.
HIS, QVI FIL. OCCID.
Cap. Veniens ad nos. 73

HOM-

HOM. VOL. VEL CAS.
Cap. Si aliquis causa. 73
TORNEAM.
Cap. Fœlicis memoria.pag.ead.
CLER. PVGN. IN DVEL.
Cap. Porro. 74
SAGITTARIIS.
Cap. Artem illam. pag. ead.
FVRTIS.
Cap. Si quis propter. 75
VSVR.
Cap. Nauiganti. 78
CRIM. FALSI.
Cap. Falsidicus testis. pag. ead.
Cap. Quam graui. pag. ead.
EXCESS. PRAEL.
Cap. Nimis iniqua. 79
SORTILEG.
Cap. In tabulis. pag. ead.
Cler. Non Ordin. Ministri.
Cap. Si quis baptizauerit. 80
Cler. Excom. Ministr.
Cap. Si quis Episcopus. pag. ead.
PRIVIL.
Cap. Episcopalia gubernacula 80
Cap. Cum capella. pag.ead.
POENIT. ET REMISS.
Cap. Omnis vtriusq. sexus. 81
Cap. Cum infirmitas. pag. ead.
SENT. EXCOM.
Cap. A nobis. 85

Liber Sextus.

SVMMA TRINIT.
Cap. Fideli, ac deuota. 88
RESCRIPT.
Cap. Statutum. pag. ead.
§. Notarium vero. pag. ead.
CONSVETVD.
Cap. Cup. in tua. 89
ELECT.
Cap. Vbi periculum. pag. ead.
§. Ceterum cum arbitrium.p.ead.
Cap. Cum ex eo. 90
Cap. Indemnitatibus. p. ead.
RENVNTIAT.
Cap. Quoniam aliqui. pag. ead.
SVPPL. PRAEL. NEGLIG.
Cap. Ecclesiæ cathedrali. 91
Temp. Ord. & Qual. Ordin.
Cap. Sæpe contingit. pag. ead.
FIL. PRESBYT.
Cap. Is, qui. 92
OFFIC. VICARII.
Cap. Cum in generali. 93
Offic. & Pot. Iud. Deleg.
Cap. Statuimus, pag. ead.
OFFIC. LEGA.
Cap. Officij nostri. 94
VT LIT. PEND.
Cap. Dispendijs pag. ead.
APPELLAT.
Cap. Ab eo. 95
Vita, & Honest. Cleric.
Cap. Clerici, pag.ead.
CLER. CONIVGATIS.
Cap. Clerici, qui cum vnicis. 96
CLER. NON RESID.
Cap. Consuetudinem. pag. ead.
Rebus Eccles. non alien.
Cap. Dudum. pag. ead.
SEPVLT.
Cap. Animarum periculis. 97
Regul.& Trans. ad Relig.
Cap. Is, qui. pag. ead.
STATV REGVLAR.
Cap. Periculoso. 98
RELIGIOSIS DOMIBVS.
Cap. Religionum diuersitatem. 100
RELIQ. & VENER. SS.
Cap. Gloriosus Deus. pag. ead.

IMMVN. ECCLES.
Cap. Eos, qui. 101
HAERETICIS.
Cap. Quicumque. 104
HOMICID.
Cap. Pro humani. 105
Cap. Eos, qui, de sent. excom. 106
VERB. SIGNIF.
Cap. Exijt, qui seminat. 107

Clement.

SVMMA TRINIT.
clem. Fidei catholicæ. 107
ELECT.
clem. Cum rationi non congruat. pagina ead.
Aetat. & Qualit. Præfic.
clem. cum Ecclesiæ. 109
Offic. Vicarij.
clem. Quæ de ecclesijs. pag. ead.
Sequestr. Possess. & Fruct.
clem. Ad compescendas. pag. ead.
Vita, & Honest. Cler.
clem. Quoniam. 110
Reb. eccles. non alien.
clem. Si vna Ecclesia. 110
Religiosis Domibus.
clem. Quia cōtingit, §. vt autē. 111.
Sepult.
clem. Dudum, post princ. ibi, & propterea intendentes, &c. Vel coram se facere solemniter prædicari. 112
Statu Monach.
clem. Ne in agro. 112
Celebr. Miss.
clem. Graui nimirum. 113
Magistris.
clem. Inter sollicitudines. 114
Hæret.
clem. Nolentes. 116
Priuil.
clem. Archiepiscopo, ibi, crucem ante se. 116

Extrauag. Ioan. 22.

Torneam.
Extrau. Quia in futurum. 117
Crim. Falsi.
Extrau. Prodiens. pag. ead.

Extrauag. Commun.

Maior. & Obed.
extrau. Et si deceat. 119
Præben. & Dignit.
extrau. Ad regimen. 121
Ne Sed Vacante.
extrau. suscepti. 122
Reb. eccles. non alien.
extrau. Ambitiosæ. pag. ead.
Sepulturis.
extrau. Detestandæ. 124
Dmeciis.
extrau. Declarationes. pag. ead.
Regul. & Transf. ad Relig
extrau Vtam ambitiosæ. pag. ead.
extrau. Ad nostrum. 1. pag. ead.
Reliq. & Vener. SS.
extrau. Cum præexcelsa. 126
Immun. Eccles.
extrau. Quod olim. 126
Simonia.
extrau. Cum detestabile. 127
Iudæis.
extrau. Dignum. pag. 128
Priuil.
extrau. Inter cunctas. 128
Pœnit. & Remis.
extrau. Antiquorum. pag. ead.
Sent. Excommun
extrau. Excommunicamus. 129
extrau. Prouide attendentes. 130

INDEX
EORVNDEM LOCORVM
SEV CAPITVLORVM
Iuxta ordinem Alphabeti.

A

CAP Ab eo, de appellat. lib. 6. Pag 85
Ad abolendum, hereticis. 71
Ad audientiam, eccl. edific. 59
Ad aures nostras, tempor. ord. 40
Ad compescendas, sequestr. poss. & fruct. in clem. 109
Ad decorem de Instit. 57
Ad hæc præben. & dignit. 48
Ad hæc, offic. vicarij. 45
Ad hoc, solution. 51
Ad nostrum, 1. regular. & transeunt. extrauag. int. cōmn. 124
Ad regimen, extrauag. præben, & dignit. int. commun. 121
Aduersus cōsules, immun eccl. 60
Ambitiosæ, extrauag. de reb. eccl. non alien int. commun. 122
Animarum periculis, sepult. in 6. 97
A nobis fuit, sent excommun. 85.
Antiquorum pœnit. & remiss. extrauag. int. commun. 128
Archiepiscopo, priuil. clem. 116.
Artaldus, 8. q. 3. 14
Artem illam, sagittarÿs. 74
Audiuimus, reliq. & vener SS. 58

C

CAnonum statuta, constit. 39
Certum est, 11. q. 3. 18
Christianis gratum, 11. q. 1. 17
Clerici qui clericali, vita, & hon. cler. in 6. 95
Clerici, qui cum vnicis, cler. cōiug. in 6. 95
Clerici officia, ibi. 46
Consuetudinem, quæ, cler. non resid in 6. 96
Contra morem, dist. 100. 10
Cum capella, priuileg. 80
Cum certum, maior, & obed. 45
Cum Christus, heret. 71
Cum ecclesia, ætat. & qualit. præfic. clem. 109
Cum detestabile, simonia. 127
Cum ex eo reliq. & vener. SS. 58
Cum ex eo, elect in 6. 90
Cum in cunctis, his, quæ fiunt a maio. par. cap. 49
Cū infirmitas, pœnit. & remiss. 82
Cum in generali, of. vicar. in 6. 93
Cum in tua, consuetud. in 6. 89
Cum laicis reb. eccl alien. 49
Cum percussio, cler agrot. 48
Cum præexcelsa, extrauag. reliq. & vener. SS. 126
Cum quidam, tempor. ordin. 41
Cum rationi non congruat, clem. de elect. 107

Decer.

D

Decernimus, 10. q. 1. 18
Declarationes, quas, extrau. decimis int. comm. 124
De concilijs, dist. 18. 64
Decreuit. dist. 88. 9
De Francia, sponsal, & matr. 66
De ijs, dist. 12. 2
De multa, preben. & dignit. 43
Detestãda, sepult. extrau. cõm. 124
Dignum arbitrantes. iudais, extrauag. commun. 128
Dilectissimi filij, 8. q. 2. 13
Dilectus, offic. iud. ordin. 44
Dispendijs, vt lite pend. in 6. 94
Dolentes, celebr. miss. 57
Dudum, sepult. clem. 112
Dudũ, reb. eccl. non alien. in 6. 96

E

Ecclesiæ cathedrali, suppl. pral. neg. in 6. 81
Ecclesiasticis. 12. q. 2. 20
Eos, qui de sent. excom. 106
Eos, qui, immun. eccl. in 6. 101
Episcopalia gubernacula, priu. 80
Episcopi. 26. q. 5. 28
Episcoporum. dist. 18. 2
Et si deceat, extrauag. maior. & obed. Ioan. 22. 119
Excommunicamus, hæreticis. 72
Excommunicamus, extrau. sent. excom inter commun. 150
Exijt, qui seminat. & signif. in 6. 107
Ex parte tua, de feudis. 51
Extirpandæ, preben. & dign. 48
Ex transmissa, renuntiat. 40

F

Alsidicus testis, crim. falsi. 78
Felicis memoria, torneam. 73
Fidei catholicæ, Summa Trinit. clem. 107
Fideli, Summa Trin. in 6. 88
Filij, 16. q. 7. 23
Firmiter credimus Sum. Trin. 34
Fornicari. d. 88. 9
Fraternitatis. eo, qui cogn. consang. 67

G

Loriosus Deus, reliq. & vener. SS. in 6. 100
Gontaldus. 17. q. 2. 24
Grauis illa deposito. 49
Graui nimiũ, celeb. miss. clẽ. 113

H

Oc nequaquam. 7. q. 1 13
Hoc sanctum. 32. q. 2. 30

I

D constituimus 17. q. 4. 24
Ignorantiæ. dist. 38 6
Immunitatem ecclesiasticam, immun. eccles. 61
Indemnitatibus, elect. in 6. 80
In tabulis, sortilegijs. 79
Inter, 10. q. vlt. 17
Inter alia, immun. eccles. 60
Inter cetera, off. iud ordin. 44
Inter cunctas: extrauag. priuil. inter commun. 128
Interdicimus, decimis. 53
Intersolicitudines magistris, clẽ. 114
Inter verba. 11. q. 3. 19
Inuestigandum est, pecul. cler. 52
Is, qui. d. 34. 5
Is, qui, fil. presbyt. in 6. 92
Is, qui monasterium, regular. & trans. in 6. 97
Iudæi, Iudæis. 70
Iuuenculas. 20. q. 1. 25
Iuxta, d. 93. 10

L

Egant. d. 37. 6
Licet de vitanda, elect. 36
Licet in tantum, translat. episc. 38
Litteras tuas, celebr. miss. 57

Moy.

M

Moyses, 32. q. 2. 30
Mulier, conuers. coniug. 54
Multa sunt, ne cler. vel mon. 63
Multi, 2. q. 1. 12

N.

Nauiganti, vsuris. 78
Ne in agro. statu monach. clement. 112
Nemo episcoporum. 11. q. 3. 18
Nemo presbyterorum, simonia. 68
Ne nimia, religiosis domibus. 56
Ne religiosi, regular. 54
Nimis iniqua, exces. prælat. 79
Nolentes, hæret. clem. 116
Nolite velle. 14. q. 5. 23
Non liceat episcopo, cler. nõ resid. 46
Non liceat. 12. q. 2. 20
Non mediocriter, consecr. d. 5. 33
Nos consecrationem. 9. q. 2. 14
Nos instituta, sepultu. 53
Nos quidem, testam. 53
Nulla ratione. d. 93. 10
Nullum. 30. q. 1. 29
Nullus in ecclesia, elect. 35
Nullus tondeatur. regular. 54

O

Officij, nostri, offic. lega. in 6. 94
Omnes principes, maior. & obed. 45
Omnis iactantia. 21. q. 4. 26
Omnis vtriusque sexus, pœnit. & remiss. 81
Osius episcopus. elect. 35

P

Pastoralis, sacram. nõ iteran. 43
Periculoso, statu reg. in 6. 98
Perlatum est, iurespatr. 56
Personas ecclesiarum, appellat. 46
Peruenit. 16. q. 1. 23
Peruenit ad nos. 30. q. 1. 29
Placuit. pœnit. d. 6. 31
Pontifices. 12. q. 3. 20
Porro si clericus, cleric. pugn. in duel. 74
Postulasti, iudæis 70
Presbyterorum. d. 56. 7
Presbyter mane. celebr. miss. 57
Primum itaque d. 25. 4
Priuilegia. dist. 3. 1
Pro humani homic. in 6. 165
Prodiês, crim. falsi, extr. Io. 22. 117
Prouide extrau. com. 129
Puellæ. 20. q. 1. 25

Q

Quæ de ecclesi. of. vic. clem. 109
Qualiter, & quando, elec. 2 accus. 67
Quam graui, crim. falsi. 78
Quamuis. 7. q. 1. 13
Quam pio. 1. q. 2. 12
Quando. d. 24. 4
Quem pœnitet, de pœn. d. 1. 31
Quia contingit relig. domib. cl. 111
Quia in futurum. extra. Io. 22. 117
Qui ambulant. 5. q. 1. 13
Quia in quibusdam. d. 86. 9
Quia nonnulli, cler. non resid. 47
Quia propter. elect. 36
Qui contempta. dist. 8. 1
Quicũq. hæreticos, hæret. in 6. 104
Quicumque 14. q. 4. 22
Qui ecclesiasticis. d. 36. 6
Quiescamus. d. 42. 7
Qui sincera. dist. 45. 7
Quod in dubijs, renuntiat. 40
Quod olim, extrauag. immun. eccl. commun. 126
Quod militare. 23. q. 1. in princ. 26
Quod proposuisti. 33. q. 7. 30
Quoniam. 12. q. 1. 20
Quoniam aliqui, renunt. in 6. 80
Quoniam qui abiectis, vita, & honest. cler. clem. 116

Quorundam, testam. 52

R

Relatum est, ne cler. vel mon. pag. 65

Religionum, de relig. domibus in 6. pag. 100

S

Saepe contingit, tempor. ordin. in 6. 91

Sextam, consecr. d. 3. 32

Si aliquis causa, homic. vol. cas. 73

Si ergo, 8. q. 1. 13

Sicut Iudaei, iudaeis. 70

Si nulla. 23. q. 8. 27

Si quis. Apostolicae. d. 79. 8

Si quis, Papa. d. ead. 8

Si qui a simoniacis. 1. q. 1. 12

Si quis baptizauerit. cler. non ord. ministr. 80

Si quis Episcopus. de cler. excō. ead.

Si quis Sacerdotum. 11. q. 1. 18

Si quis suadente. 10. q. 4. 24

Si quis. 21. q. 2. 26

Si quis Sacerdos. 30. q. 1. 29

Si quis puerum, baptis. 57

Si quis. furt. 66

Si venditori, empt. & vend 58

Si vna Ecclesia, rebus Eccl. non alien. clem. 110

Statuimus, offic. & pot. Iud. deleg. in 6. 93

Statutum, rescr. in 6. 88

Super specula, magistris. 68

Suscepti, ne sede vac. extrauag. commun. 122

T

Tuae fraternitatis, cler. non res. 49

Tua nos, simonia. 68

Tua nos, cler. peregrin. 44

V

Vbi periculum, elect. in 6. 89

Vel non est compos, tempor. ordin. 43

Veniens ad nos; his, qui fil. occid. 73

Viam ambitiosae, regul. extrauag. commun. 124

Vir autem; secun. nupt. 67

Vnio. 11. q. 3. 16

Vt in domibus, immun. eccl. 60

Vt laici, vita, & hon. cler. 54

Vt nullus, praben. & dignit. 49

FINIS.

INDEX ALPHABETICVS CONSTITVT. APOSTOLICARVM, QVAE HIC AFFERVNTVR.

A

A Ab ipso Pontificatus. Gregor. xiij. in extrau. 1. sent. excom. int. comm. p. 129
Ad exequendū, Pij V. cap. 1. offic. vicar. in antiq. & in 6. 45. & 109
Admonet nos. Clem. vij. cap. 3. de testam 53
Admonet nos. Pij v. cap. ex parte tua. feudis. 51
Ad occurrendū motibus. Sac. Cōg Concilij. 63
Ad Romani Pontificis. Vrb. viij. dist. 79. §. 1. 8
Ad Romani Pontificis, Pij. v. 12. q. 2. c. Pontifices. 21
Ad Romanum Pontificem. Pij v. de fil. presbyt. in antiq & in. 6. 93
Ad tollendum. Greg. xiij. c. 1. cler. pugn. in duel. 44
Aeterni Patris. Greg. xv. d. 79. §. 1. 8. & 89
Aeternus rerū cōditor. Vrb. viij. c. quia in quibusdā. dist. 89. 9
Alias piæ mem. Greg. viij. c. 1. cler. ægrot. 48
Alias felicis recordationis. Vrb. viij. c. cōtra morē. dist. 100. 13
Antiqua Iudæorū. Greg. xiij. c. postulasti, iudæis. 70
Apostolatus officium. Vrb. viij. c. super specula, de magist. 70. in Clem. Inter sollcitudines, eod. de magistris. 130
Apostolatus officium. Vrb. viij. c. 1. cler. non ordin. minist. 80
Apostolicæ seruitutis. Paul. v. Clē. 1. magistris. 114
Apostolici regiminis. Leo x. cap. legant. d. 37. 6

C

C Aelestis Hierusalē. Vrb. viij. reliq. SS. in 6. 100
Cæli, & terræ. Six. v. c. 1. sortileg. 79
Circa pastoralis officij. Pij. v. c. 1. statu regular. in 6. 99
Circumspecta. Greg. xiv c. 1. d. 55. 7
Cogit nos. Greg. xiv. d. 79. §. 1. 8
Cordi nobis est, Pij iv. c. 1. dispos. 57. & c. 1. vt li. pēd. in 6. 109. 195
Cum alias, Greg. xiv. c. inter alia, immun. eccles. 59
Cum alias, Greg. xv. 59
Cum ex corpore. Clem. iv. cap. 1. pecul. cler. 52
Cum ex sacrorum. Pij ij. in princ. 9. q. 2. 14 & 41
Cum nil magis. Pij v. cap. 1. crim. fals. 78 & 117
Cum non deceat. Vrb. viij. 9
Cum primum Apostolatus. Pij v. c. 1. sepult in 6. 97
Cum primum Pij v. c. quiescamus. dist. 42. fo. 7 & c. 1. sepult. in 6. fol. 97 & 127 & 53
Cum sacrosanctam. Sixt. v. 21. q. 4. cap. 1. 26 & 96
Cum sæpe contingat. Vrb. viij. clē. 1. celebr. miss. pag. 125
Cum secundum Apostolum. Paul. iv.

iv.cap.2.dist.79. 8 & 89
Cum sicut accepimus. Sixt. v. c.1. vt lite pend. in 6. 94
Cum sicut accepimus. Clem. viij, c.excommunicamus hæret. 72
Cum sicut accepimus Vrb.viij.98
Cum sicut nobis. Iul.iij.c. quia in quibusdam dist. 89. 10
Cum sicut nobis nuper,innotuit. Iul. 3. cap.1. solut. 94
Cum sicut nobis,Clem. vij.extrau. vnic.ne sede.vac.inter.cõm. 122
Cum sicut nobis,Innoc.viij. cap. quam graui crim. falsi. 79
Cum tam Diuino. Iul. ij. c. si qui a simoniacis. 1.q.1. 12
Cum vices eius,Pij v.c.1. sagittar. 79. & Pij.v. ibid.
Cupiente pro nostra. Pij v c.quia nonnulla. cler. non resid. 47
Cupientes litium anfractibus. Pij v.c. 1.solut. 52
Cupientes vnicuique. Pij iv.c. 1. præp. & dignit. 47

D

DEcet, Episcopis pro eo Clẽ. viij. clem. Archiepiscopo, priuil. 116
Decori, & honestati. Pij v. c. 1. statu regular in 6. 98
De salute gregis, Pij v.c.1.torneã. 73. & c. 1. vita, & hon. cler. in 6. 95
Detestabilis,Six. v. c. fin.vsur. 78
Dominici gregis. Clem. viij.cap. Cum Christus, hæret. 71 & 88
Dum ad vberes. Pij v. extrau.vni. immunit.ecclesi. inter cõm. 126

E

EA est rerũ. Greg.xiij.c.1.crim falsi. 78
Editum fuit alias. Clem. viij. c. 1. cler.pug. in duel. 74
Effranatam. Six. v. cap. 1. his, qui fil. occid. 73
Electorum, & fugitiuorum. Sac. Congreg. Vrb. viij. c.7.ne cler. vel mon. 66
Et si alias. Clem. viij. c. 1. de cler. non ord. 80
Et si Dominici. Pij v. extr. pœn. & remiss. 129
Et si omnium litium. Pij v. c. 3.de testam. 53
Et si per diuersos. c. nos quidem, de testam. Pij iv. ibid.
Etsi Romanus Pontifex,Pij iv. of. legat in 6. 94
Exigit,Pij v. c. 3. testam. 53
Exponi nobis. Greg. xiij.c.1,vita, & honest. cler.in 6. 95
Exposcit, Pij v. cap. decernimus. 1. q. 1. 16
Exposcit. Greg. xiij. maior. & obed. in 6. 90
Ex proximo, Pij v. cap. 1 increpa. tron. 56
Ex supernæ,Pio v. 23.q.1.§.1. 27

G

GRaue nobis. Pij v. cap. 1.testam. 56

H

HOc nostri. Six. v. 23. quæst. 1. §. 1. 27
Humanæ salutis Auctor.Vrb. viij. c. 1. reb.eccl.non alien.in 6. 96
Humano vix iudicio. Greg. xiij.c. vnico, renunt. in 6. 90

I

ILlius vices. Clem.viij.c. 1. cler. pug. in duel. 74
Immensa æterni Dei. Six. v. c.1. con-

constitut. 31
In eminenti. Paul. v. cap. I. pecul. cler. 52
Infelicis sæculi. *Pij* v. c si quis Sacerdotum. 11. q. I. 18
Iniunctum nobis. *Pij* iv. cap. I. Sũ. Trinit. & fide Cath. 34
In Sacra B. *Petri* sede. *Paul.* iv. c. hoc 7. q. I. 13
In Sancta B. *Petri* sede. Clem. vij. 23. q. I. §. I. 27
Inscrutabilis, Vrb. viij. cap. in tabulis, de sortilegijs 79. & in. c. si quis, dist. 79. f. 9
Inscrutabili Dei prouidentia. Greg xv. in cap. iuuenculas. 20. q. I. fol. 25
In specula militãtis ecclesiæ, Vrb. viij. c. placuit, de pœn. dist. *6* 32
In supernæ. Leo x. cap. qui contempta. dist. 8. 2
In suprema ecclesiæ. Clem. viij. c. I. d. 56 9
In suprema militantis. *P.* v. c. I. cler. non resid. 46. & c. cum ex eo, elect. in *6*. 90
In supremo. Vrb. viij. 2
In suprema pastorali specula. Vrb. viij. extrau. vnic. crimin. falsi. Io. xxij. 117
Inter grauissimas. Vrb. viij. 93
Inter multiplices. Leo x. 14. q. 5. cap. I. 23
Inter multiplices, Greg. xiij. c. I. ne cler. vel monach. 64
Intolerabilis multorum. *Pij* v. c. tua nos, de simonia. 68. & 127

L

Licet contra Notarios, *Pij* v. c. qui ambulat 5. q. 5. 13
Licet iuri, *Pij* v. cap. personas ecclesiarum, appell. 95
Licet nullus episcop. Vrb. viij. 11

M

Magnum in Christo Vrban. viij. 7
Muneris nostri *Pij* v. c. peruenit ad nos 30. q. 29

N

Nos consinderantes. Clem. viij. c. I. torneam. 95
& cap. I. uit. & honest. cler. 95
Nuper a Congreg. Vrb. viij 29

O

Omni certe studio. Greg. xiij. c. sextam, dist. 3. 32
Omnipotentis Dei. Greg. xv. cap. Episcopi, 26. q. 5. 28
Onerosa. pastoralis. Paul. v. c. 3. de furtis. 75
Onus Apostolicæ seruitutis. Greg. xiv c. vlt. dist. 25. 4 & 35 & 13

P

Pastoralis Romani Pontificis. Vrb. viij. c. religionum diuersitatẽ, de relig. domib. in *6*. 100
Pastoralis. Six. v. 21. q. 4. c. I. 31. & 54. 96
Pro commissa nobis. Clem. viij. extrau. I. sent. excom. inter commun. 130
Prouidentia Romani Pontificis. Pij v. c. fin. celeb. miss. 57

Q

Quæ ordinis. Pij v. c. I. fil. presb. in *6*. 93
Quamuis a Sede Apost. Pij v. c. I. dist. 38. 6
Quanta Ecclesiæ. Pij v. c. vnic. renunt. in *6*. 91. & c. ex transmissa, eod. in antiq. 40
Quoniã diuinæ bonitati. Vrb. viij. c. cum

c. cum quidam; temp. ordin. 41
Quoniam multi. Clem. viij. c. non mediocriter, consecr. dist. 5. 33
Quoniam Sacra Cong. nuper accepit, Paul. v. c. placuit, pœnit. dist. 6. 31

R

Ratio pastoralis officij. Vrb. viij. 86
Regis pacifici. Paul. v. extrau. cum præexcelsa, reliq. & venerat. SS. inter commun. 126
Religiosæ Congregat. Clem. viij. c. tua nos, simonia. 68
Romani Pontificis, Pij v. c. fornicari, d. 88. 9
Romani Pontificis. Pij. v. c. I. crim. falsi. 9 & 78
Romani Pontificis, Greg. xv. c. I. ne cler. vel mon. 64
Romanum Pontificem. Clem. viij. c. si quis a simoniacis, I. q. I. 12. & c. I. temp. ord. in 6. 91
Religiosos viros. Vrb. viij. c. nullus de regular. 63
Romanus Pont. Greg. xv. c. excommunicamus, hæret. 72 & c. contra morem, dist. 100. 11
Romanus Pontifex, Paul. v. c. ad abolendam, hæret. 72
Romanus Pontifex, Six. v. c. iuxta dist. 93. 10 & 119
Romanus Pontifex in sede. Vrb. viij. fol. 111
Romanus Pontifex in sua. Vrban. viij. fol. 97

S

Sacra Cong. regul. Eiectorum, Vrb. viij. ne cler. vel mon. c. Relatum est. 66
Sacra Cong. rerum experientia, Vrb. viij reb. eccl. non alien. in 6. c. I. 96
Sacra Cong. iustis, & grauib. Clē. viij. c. placuit, pœn. dist. 6. 31
Sacra Rituum Cong. ad tollendos abusus, Vrb. viij. clem. 2. celebr. miss. 113
Sac. Cong. de mandato speciali, Vrb. viij. c. is, qui, de regular. in 6. 98
Sacrosancti Apostolatus ministerij, Vrb. viij. c. I. reb. eccles. non alien. in 6. 96
Sacrosanctum Apostolatus offic. Vrb. viij. 99
Sancta Mater Eccles. Greg. xiij. 70
Sancta Synodus. Vrb. viij. 55
S. D. N. auditis votis, Clem. viij. c. quem pœnitet d I. 31
S. D. N. auditis votis, Greg. xv. extrau. 2. reliq. & vener. SS. inter comm. 126
S. D. N. consulens, Pij v. clem. 2. hæret. 116
S. D. N. ex certis Greg. xv. 95
S. D. N. pro debito, Vrb viij. 114
S D. N. qui pridem, Vrb. viij. 93
S. D. N. qui pridem Clem. viij. 31
S. D. N. sedulo incumbens, Vrban. viij. 83
S. D. N. solicite. Vrb viij. 100
Sanctiss. in Christo Pater. Pij iv. c. tuę fraternitatis, cler. non resid. 47
Sanctiss. in Christo Pater Pij iv. c. I. sponsal. & matr. 66
Sanctiss. in Christo Pater Pij v. c. I. celeb. miss. 57
Sanctiss. in Christo Pater, Vrb. viij. c. contra morem, d. 9. 142
Sanctiss. in Christo Pater, Pij. v.

sent.

sent. excom. 85
Sanctum, & salutare, Six. v. c. 1. qui a simoniacis, 1. q. 1. 12. & c. 1. temp. ordin. in 6. 91
Secretis æternæ prouidentiæ, Vrb. viij. 9. q. 2. in princ. 14. & c. 1. temp. ord. in 6. 91
Sedes Apostolica, Greg. xiv. c. 1. his, qui fil. occid. 73
Si de protegendis, Pij. v. clem. 2. hæret. 116
Si processus, Vrb. viij. cap. vlt, dist. 25. 5
Sollicitudo pastoralis, Six. v. c. 1. 30. q. 1. 29
Supernæ Maiestatis, Leo x. c. ecclesiasticis, 12. q. 2. 21. & d. 8. c. qui contempta. 2
Superni benignitas, Vrb. 8. c. 1. reb. eccl. non alien. in 6. 96
Supra gregem, Pij v. c. cum infirmitas, pœnit. & remiss. 82
Super specula, Pij v. extrau. vnic. reliq. & vener. SS. inter com. mun. 126

T

Tanta, Greg. xiij. cap. 1. homic. in 6. 105
Temerariorum quorundam, Leo x. c. si quis sacerdotũ. xi. q. 1. 18

V

Vniuersi Dominici gregis, Greg. xv. c. si quis sacerdos, 30. q. 1. 29
Volentes, Greg. xiij. c. 1. ne cler. vel monach. 64
Volentes, Six. v. c. pen. de eo, qui cog. consang. vx. suæ. 67

Z

Zelo domus Dei. Vrb. viij. c. cum quidam, tempor. ordinat. 41

FINIS.

D. Stephanus Medices Prępositus Generalis Clericorum Regularium.

H Oc opus inscriptum Additiones ad Annotationes Practicas ad varia Iura Pontificia R. D. Antonij Naldi Clerici Regularis iuxta præfixam assertionem PP. quibus id commisimus approbatum, vt Typis mandetur, quo ad nos spectat, facultatem concedimus. In Quorum fidem præsentes litteras manu propria subscripsimus, & solito nostro Sigillo firmauimus. Romæ apud S. Siluestrum Montis Quirinalis. Die 17. Augusti 1641.

D. Stephanus Medices Præpos. Gener. Cong. Cler. Reg.

D. Petronius Panzachius Secr.

E X Commissione Reuerendissimi P. D. Stephani Medices Præpositi Generalis Clericorum Regularium vidimus Additiones ad Annotationes Practicas ad varia Iura Pontificia R. D. Antonij Naldi Clerici Regularis, & nihil in eis reperimus, quod sanæ doctrinæ, aut bonis moribus aduersetur, & ideo Typis mandari posse censuimus. Romæ 14. Augusti 1641.

D. Thomas de Afflictis Cler. Regul.
D. Thomas del Bene Cler. Regul.

Imprimatur si videbitur Reuerendiss. P. M. Sac. Pal. Apost.

Io. Bapt. Alterius Episc. Camerin. Vicesg.

ANnotationes Practicas ad varia iuris Pontificij loca, non semel cusas, modo Appendicibus auctas R. P. Antonij Naldi Fauentini Cler. Regul. Sacror. Canonum peritissimi, & alijs ingenij monumentis publica luce donatis, non obscuri nominis viri, Reuerendiss. P. F. Vincentij a Florentiola Ord. Predicator. Sac. Pal. Apost. Magistri iussis obsequens perlustraui, cum catholica doctrina, & grauium Doctorum sententijs congruentes eas agnoui, & dignas censui, quas ecclesiasticarum rerum studiosi nocturna, diurnaque manu versent. Romæ xij. Kal. Octobris. 1641.

Andreas Victorellus S. Th. D.

Imprimatur.

F. Io. M. Castellus à Morbini Lect. ac Soc. Reuerēdiss. P. Vincentij à Florentiola Sac. Pal. Apost. Mag.

ANNOT.

ANNOTATIONES PRACTICAE

AD VARIA IVRIS PONTIFICII LOCA.

Ex nouissimis Constitutionibus Apostolicis breuiter excerptæ.

IN DECRETO.

DISTINCT. III.

Cap. Priuilegia.

VM priuilegia multiplicia, quæ hic leges priuatorum dicuntur, rationabiliter pro grauitate temporum in dies variari, atque etiam reuocari appareat, vt ex nouissimis Romanorum Pontificum Constitutionibus sæpius infra, & latius specialiter in *cap. contra morem, dist.* 100. indicabimus. Nil mirum erit, si & communes, atque vniuersales sacros canones, ecclesiasticaq. statuta, eadem exigente ratione, vt aptius, scilicet, temporum opportunitati deseruiant, in toto, vel in parte reuocari, in meliusve aliquando commutari, restringi, vel ampliari contingat. Eam enim esse humanæ naturæ fragilitatem, vel inuiti experimur omnes, vt nouas semper deproperans edere formas; nunc antiquorum declaratione; nunc vero nouorum editione iurium, pro litium, atque ambiguitatum inde consurgentium inundatione reprimenda, succrescentiumque vitiorum amputatione, semper indigeat. *Cap. postea §. his ita* 25. *q. vlt.& c. sententiam, cum seq.* 35. *q.* 9.

DISTINCT. VIII.

Cap. Qui contempta, vers. Reuelatione facta.

OCcasione huius sententiæ, quod reuelatione facta veritatis, cōsuetudinem illi cedere oporteat, obseruandum est conformiter, non esse credendum omni spiritui; sed probandum, an ex Deo pro-

ueniat. Ideoq. iure merito yetitum fuisse prædicatoribus sub pœna excommunicationis latæ sententiæ cum reseruatione, ne publicent inspirationes, seu reuelationes proprias, vel alienas; inanes, vanasq. diuinationes absque licentia Romani Pontificis. Quod si vrgens aliqua necessitas aliud forte aliquando suaderet, tunc Ordinarij munus erit cum consilio peritorum, atque sapientum rem totam diligenter examinare. Ita statuit Concilium Lateranense sub Leone X. in Constit. incip. *Superna Maiestatis præsidio, &c.*

De materia vero Prædicatorum, quæ nouissime statuta sunt, habētur inf. Annotat. ad *cap. Ecclesiasticis*, 12. q. 2.

Et nuper in Const. *In Supremo, &c.* vetuit Vrbanus VIII. fœliciter nunc āno 19. regnās, ne quis asserat in scriptis suis impressis, vel aliter quomodocūq. euulgatis, extare, vel se vidisse indulta, vel priuilegia aliquo modo concernentia præiudiciū Ecclesiæ Romanæ, vel cuiuscumq. loci pij nisi prius originale fuerit recognitū, & approbatū à Superioribus, ad quos spectabit, & seruatis cæteris in eadem constitutione statutis, vt ibi latius sub Datum Romæ 1635.

DISTINCT. XII.

Cap. De ijs.

EX ratione huius textus, videlicet, quod iustum est, vt inde vnusquisque sumat regulas magisterij, vnde honoris consecrationem accepit, quædam inferuntur illationes, de quibus inf. *cap. dilectus, de offic. Ordinarij.* Et similiter etiam statutum fuit, quod Regulares, etiam exempti, teneantur publicare in suis ecclesijs, atque etiam seruare censuras, & interdicta Sedis Apostolicæ, aut ab Ordinarijs locorum promulgata; necnon colere dies festos, quos ijdem Ordinarij in suis diœcesibus seruādos esse præceperint: vt patet apertè in *Conc. Trid. sess. 25. cap. 12. de regular.*

DISTINCT. XVIII.

Cap. Episcoporum igitur.

CVm hic, & alibi sæpe comprobetur, Episcopos posse condere canones *Episcopales, & Archiepiscopos prouinciales*, quælibet enim Ecclesia potest aliquod ius speciale sibi constituere; cum tamen de maioribus negotijs quidquam statuere nequeat. Vt hic adnotauit gl. & scribentes, opportune adiungimus Decretū Sacræ Congregationis Rituum vbique obseruādum, & de mandato Vrbani Octaui editum die 7. Apr. 1628. per quod declaratur, & statuitur.

Non potuisse, nec posse locorum Ordinarios tam seculares, quam regulares addere Calendarijs, etiam proprijs, sanctorum officia, nisi ea

ea dumtaxat, quæ Breuiarij Romani rubricis, vel Sacræ Congregationis, aut Sedis Apostolicæ licentia conceduntur.

Insuper prohibuit, celebrari per totam Ciuitatem, vel Diœcesim, etiam de cuiuscunque Ordinarij auctoritate missam, vel festum cum officio de Sancto; eo quod in loco adsit Ecclesia parochialis, vel regularis, aut aliqua reliquia, sed tantum in ipsius sancti Ecclesia titulari, seu vbi asseruatur insignis reliquia, quæ declaratur esse corpus, caput, brachium, crus, aut illa pars corporis, in qua passus est martyr, modo sit integra, & non parua, & legitime ab Ordinarijs approbata.

Missas item, quæ circumferuntur, à sacra Congreg. non approbatas, sancti Gregorij pro viuis, & defunctis. Item quindecim Auxiliatorum, & de Patre æterno, & quascumque alias, exceptis ijs, quæ sunt permissæ regularibus tantum, veluti Rosarij, Sanctæ Mariæ de Carmelo. Sicut etiam officia ab eadem non approbata, prohibuit & damnauit. Trãsgressores autem non satisfaciunt muneri recitationis Diuini officij, & celebrantes missas, vt supra prohibitas, subduntur pœnis in Indice librorum prohibitorum contentis. Et ne ignorãtia præmissorum, seu obliuio contingere possit, mandauit eadem sacra Congregatio, Decretum hoc affigi in sacristijs omnium Ecclesiarum, tam sæcularium, quam regularium; in eisque perpetuo affixum asseruari.

Declarauit insuper eadem sacra Congregatio, per hoc Decretum non prohiberi missas triginta pro Defunctis à D. Gregorio Papa in Dialogis cap. 55. relatas.

Præterea, cum hic in textu asseratur, Ecclesiã vnamquãq. posse sibi ius aliquod speciale constituere, valde confert in hunc locum notitia alterius Decreti eiusdem Sac. Cong. Rituum, annuente eodem Vrbano VIII. sub die 23. Martij 1630. in hæc verba editi.

Sacra Rituum Congregatio, annuente S. D. N. statuit, hæc in posterum seruanda esse in electione Patronorum quouis loco facienda. Primo, quod solũ ij eligi possint in Patronos, qui in Ecclesia vniuersali titulo sanctorum coluntur, non autem beatificatorum.

Secundo, electio fiat à populo per secreta suffragia, medianre Consilio generali Ciuitatis; non autem ab officialibus tantum, accedente etiam consensu Episcopi, & Cleri.

Idemq. seruetur in Patrono Regni, qui pariter eligatur per vota secreta à populo singularum Ciuitatum prouinciæ. Et quod repræsentantibus Regnum, Ciuitatem, vel prouinciam, nullã sit facultas eligendi Patronum sine speciali mandato, habito etiam consensu Episcopi, & Cleri Ciuitatum.

Tandem vero causa eiusmodi electionis noui Patroni à sacra Congregatione approbetur. Alias vero facta electio nulla sit ipso iure.

De litanijs autem publice recitandis quæ nam seruanda sint ex Cōstitut. Clem. VIII. dicitur inf. *c. non mediocriter, de consacr. distin. 3.*

Cap. De Concilijs.

BInos Episcoporum conuentus per singulos annos esse celebrādos decernitur in hoc textu. Nunc autem temporum conditione attenta, quando, & quomodo Concilia Prouincialia cogenda sint, & de quibus iudicent, apparet in *Conc. Trid. sess. 24. cap. 2. cum seq. de reformat.*

DISTINCT. XXIV.

Cap. Quando.

STatuitur hic, ordinandos debere se præsentare examinatoribus feria 4. ante ipsam ordinationem. Circa quos notandum est, quod ijdem Examinatores habendi sunt pro præsentibus in Choro, dum intersunt examini; & sic non amittunt distributiones quotidianas, vbi sic consuetudo obtineret, ad tradita *per DD. de Rota decis. 426. num. 5. in nouiter nouissimis Farinac.*

Et caueant ijdem Examinatores, ait *Conc. Trid. sess. 24. cap. 18. ad medium, de reform.* ne quidquam prorsus occasione huius examinis nec ante, nec post accipiant; alioquin simoniæ vitium tam ipsi, quam etiā dantes incurrant, a qua absolui nequeant, nisi dimissis beneficijs, quæ quomodocūq. etiā antea obtinebāt, & ad quæcūq. alia in posterum inhabiles reddantur; cū alijs ibidē de hac re latius extensis, vide locum.

DISTINCT. XXV.

Cap. Primum itaque.

A Die baptismi, cautum est in hoc textu, sine crimine inueniri debere eum, qui in Episcopum est ordinandus. Nunc autem Gregorius XIV. in Constit. *Onus Apostolicæ seruitutis, &c.* præscribit formam inquirendi de vita, & moribus, ac scientia promouendorum ad Episcopatus, & dignitates inferiores, etiam cuiusuis ordinis regularis, de quibus Consistorialiter prouideri contigerit.

Postea temporibus Clementis VIII. inoleuit vsus, qui etiam nunc perdurat, examinandi coram Sanctissimo, & Cardinalibus, ad hoc munus delectis, per Italiam præficiendos; extra vero coram Nuntijs.

Tandem iussu Vrbani VIII. emanauit specialis instructio formandi processum de qualitatibus prædictorum in executionem Concilij Tridentini, & antedictæ Constitutionis Gregorianæ; Extrauagans autem

autem prædicta Vrbani incipit. *Si processus, &c.*

Postremo idem etiam Vrbanus statuit, præfatos Examinatores promouendorum, dum assumuntur ad huiusmodi functionem examinandi, debere iuramento se adstringere, non indicandi promouendis quæsita, quæ illis proponere intendunt; nec votum suum modificatum, sed absolutum, & liberum proferendi; & tertio, nunquam publicandi responsa examinatorum, siue recte, siue perperam prolata fuerint; vt ex mox infrascripto decreto apparebit.

Forma Iuramenti ex Decreto Vrbani VIII. præstandum per Cardinales, & Prælatos Congregationis Examinis Episcoporum.

SAnctissimus D. N. Vrbanus Papa VIII. in Congregatione examinis promouendorum ad Ecclesias Cathedrales habita in Palatio Vaticano die 16. Maij 1625. decreuit, & mandauit, vt Examinatores non audeant propalare, nec vllo modo indicare examinandis ea, super quibus illos interrogare intendunt; & tam ipsi Examinatores, quam quicumque alij, qui examini intersunt, in votis proferendis omnino abstineant a quocunque temperamento, veluti, quod examinati iterum reuertantur, vel quod Vicarium a Sacra Congregatione approbatum, secum ducant, aut quid simile; Sed teneantur sententiam suam simpliciter, ac præcise proferre, an sibi videantur idonei, secundum præsentem iustitiam, ad munus Episcopale subeundum. Insuper, ne vota etiam propria, aut ea, quæ gesta sunt in Congregatione, publicentur, aut communicentur alicui, qui Congregationi interesse non solet, voluit idem S. D. N. vt tam S. R. E. Cardinales, quam ceteri Prælati eiusdem Congregationis iuramentum præstent de seruandis in hoc decreto contentis, sub pœnis, & censuris incurrendis iuxta stylum Sacræ Congregationis Sancti Officij, ex sequenti forma.

Ego N. miseratione diuina S. R. E. Cardinalis, tactis per me sacrosanctis Dei Euangelijs coram propositis, iuro, ac promitto seruare omnia contenta in præsenti Decreto S. D. N. per me lecto, sub pœna excommunicationis, a qua non nisi a S. D. N. absolui possim; sic me Deus adiuuet, & hæc sancta illius Euangelia.

D I S T I N C T. X X X I V.

Cap. Is, qui.

QVicquid olim decretum fuerit contra impudicitiam concubinatus, vide nunc *Conc. Trid. sess. 24 cap. 8. de reform. matrim.* vbi

concubinarij soluti, vel vxorati, cuiuscunque sint ordinis, si ter moniti non resipuerint, excommunicandi sunt. Mulieribus similiter non parentibus mandatis Ecclesiasticis extra ipsorum loca eijciendis.

Et nuper Vrbanus VIII. per suam Consti. *Magni in Christo*, anno 1637 editam, mandauit, ducentes secundam vxorem, prima adhuc viuente, puniri pœna triremium in perpetuum; & si non fuerint habiles, publice fustigati damnentur in carcerem perpetuum, atque etiam pro criminis enormitate, arbitrio Sanctissimæ Inquisitionis Generalis seuerius puniendi curiæ sæculari tradantur.

DISTINCT. XXXVI.

Cap. Qui Ecclesiasticis, §. ecce quod Sacrarum.

VIde annotata sup. *dist. 25. cap. vlt.* vbi de forma sumendi informationes circa promouendos ad Cathedrales.

Et ibi cap 3. in illis verbis, *non ex proprio corde*, conferunt, quæ apponuntur sup. *dist. 8. cap. qui contempta*, vbi prohibentur reuelari, & publicari propriæ, seu alienæ inspirationes absque licentia Sedis Apostolicæ.

DISTINCT. XXXVII.

Cap. Legant.

CVm hic reprehendantur erudientes filios suos vanis sæcularibus litteris, cum potius Christum noscentes, verum sapientiæ, & scientiæ thesaurum, inuenire deberent, sciendum est, quod Rectores & Lectores vniuersitatum philosophorum tenentur in virtute sanctæ obedientiæ singulis annis publicari facere, & exequi respectiue Constitutionem Leonis X. cuius initium est, *Apostolicis regiminis*, per quam ijdem Lectores iubentur soluere rationes philosophorum circa eorum opiniones, a secta nostra fide deuiantes; puta, de mortalitate, aut vnitate animæ in cunctis hominibus, mundi æternitate, & similibus. De hac Const. late scribit Scortia in Const. Apostol. Epit. 53 & 54.

De reuocatione vero licentiarum legendi libros prohibitos dicetur inf. *cap. super specula, de magistris*.

DISTINCT. XXXVIII.

Cap. Ignorantia.

DAmnatur hic ignorantia Sacerdotum: quare opportune obseruandum est, Pium V. per Constitutionem suam, *Quamuis a Sede Apostolica*, reuocasse omnia indulta, & priuilegia concessa Comiti-

bus

bus Palatinis ac quibusuis officialium Romanæ Curiæ Collegijs, promouendi ad doctoratus, licentiaturæ, & magisterij gradum. Hoc autem declaratur infra *Clem.1.de Magistris*. Vbi nonnulla noniter statuuntur pro habendis assiduè in omnibus studijs regularium lectoribus linguæ Hebraicæ, Grecæ, & Latinæ, & in maioribus, etiam Caldaicæ. De hac eadem materia, vi etiam *inf. c. Ad decorem, §. de Institut.* vbi habetur vtilis decisio Rotæ pro praxi beneficiaria.

DISTINCT. XLII.

Cap. Quiescamus, cum seqq.

CONformiter ad hunc locum, vbi mandatur recta elargitio eleemosynarum in ecclesijs facienda, notandum est, quod pauperes non sunt permittendi mendicare per Ecclesias tempore missarum, concionum, & aliorum quorumcunque Diuinorum officiorum: vt ex Constit. Pij V. *Cum primum, §. Pauperes quoque*, de qua quo ad eius omnes partes diffuse agit Scortia Epitome 90. in Constitutionib. Apostol.

DISTINCT. XLV.

Cap. Qui sincera.

TRaditur hic multiplex modus, quo, Deo adiuuante, possunt Prælati ad sinum matris Ecclesiæ infideles conuertere. Vnde iure merito recentiores Summi Pontifices solliciti de fide propaganda nonnulla erexerunt frequentissima Collegia, optimisque institutis eadem communierunt, de quibus infra dicetur, *De Statu regul. in 6. in princ.& de tempor. & qualit.ordin.eodem lib.6.*

Et inter cetera Vrbanus VIII. statuit de anno 1625. Rectores omnes rationes accepti reddere Nuntijs Apostolicis, in quorũ Prouincijs præfata consistunt Collegia; necnõ trãsmittere eorum nomina, cognomina, & patrias, qui eadem ingressi fuerint, & alia, vbi late per eius Decreta.

DISTINCT. LVI.

Cap. Presbyterorum.

SIcut presbyterorum filij prohibentur hic ad sacra mysteria accedere, sic & nunc filij illegitimi, quorum Patres, siue ante, siue post ipsorum natiuitatem religionem ingressi, & professi sunt, prohibentur eandem ingredi, & assumere religionem, vt ex Constitut. Gregorij XIV. *Circumspecta, &c.* quæ moderatur duas alias Constitutiones Sixti V. in ea parte, in qua de illegitimis nullatenus in Religione suscipiendis, districte cauebatur.

Iterum autem eadem moderatoria Gregoriana declarata, & modificata fuit per Clementem VIII. vt ex eius Constit. cuius initium est, *In suprema Ecclesia, &c.* per quam disponitur, professiones emissas, non seruata forma illius Constitutionis, validas quidem esse, dummodo aliud eis non obstet; sed pœnæ contra Superiores transgressores in eis inflictæ, adhuc saluæ permaneant, vt ibi per eam.

Et curiosus Lector plura requirens de illegitimorum irregularitate, seu inhabilitate ad ordines, & beneficia, videat remissiue apud Barbosam in suis Collectaneis ad hanc ipsam *dist. 56. in princ. & in fin. cap. 1. de filijs presbyterorum.*

DISTINCT. LXXIX.

Cap. Si quis Apostolicæ, cum seqq.

QVi nam, & quomodo assumendi sint ad Summum Pontificatum agitur hic per aliquot capita; nunc vero electio Romani Pontificis celebranda est in scrutinio per vota secreta, non damnata tamen forma per compromissum, & quasi per inspirationem, vt ex Constitut. Gregorij XV. *Aeterni Patris Filius*; quam & perpetuo futuris temporibus seruandam esse sanciuit postea Vrbanus VIII. per suam Constit. *Ad Romani Pontificis prouidentiam, &c.* & addidit cæremoniale pro eadem electione canonice peragenda.

In hac eadem materia notandum est, quod extat insuper Constitutio Gregorij XIV. *Cogit nos, &c.* vetans sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, cum reseruatione, ac priuationis beneficiorum quorumcumque, nec non restitutionis acceptorum in vtroque foro, fieri sponsiones, seu ex commissas super vita, morte, & futura electione Romani Pontificis, ac promotione S. R. E. Cardinalium; de qua Constitutione agitur apud Scortiam in Constitutiones Apostolicas Epitome 151.

Et de electione Episcoporum antiquis, & modernis temporibus variata, late Azorius to. 2. lib. 3. c. 17.

Cap. Si quis, Papa superstite.

DAmnantur hic quicumque Ecclesiastici, qui Papa incolumi, & eo inconsulto, aliquid pro Romano Pontificatu priuatis conuenticulis decernere, aut deliberare præsumpserint. Sed & postea prouide nunc sancitum est, quod eiusmodi quicumque sint tractantes in vita Pontificis de futura ipsius successione incurrant grauissimas pœnas, de quibus in Constit. Pauli IV. *Cum secundum Apostolum, &c.* quæ etiam procedunt quo ad mediatores in eodem crimine, & late de

de hac Constit. agit idem Scortia Epit. 70. & ego dixi nonnulla in mea Summa, verbo, Papa, in fin. vbi eam habebis ad verbum extẽsam.

Et nouissime Vrbanus VIII. prohibuit prædictiones quascunque de statu Reipublicæ Christianæ, videlicet, Sedis Apostolicæ, siue de vita, aut morte Romani Pontificis, pro tempore existentis, eiusq; consanguineorum vsq. ad tertium gradum inclusiue, vt per eius Constitut. *Inscrutabilis*, *&c.* de qua inf. *c. in tabulis*, *de sortilegijs*.

DISTINCT. LXXXVIII.

Cap. Decreuit.

PRohibentur in hoc loco clerici cupiditatis negotia, nisi ex causa pietatis, suscipere. Quare dici posse videtur, quod clericis egenis non interdicitur ad propriam paupertatem sibleuandam conducere prædia ecclesiarum, per ipsorum operarios excolenda; secus vero esset, si causa cupiditatis negotiari vellent. Vnde merito vetuit nouissime Vrbanus VIII. ex decreto, *Cum non deceat*, *&c.* edito die 29. Aug. 1638. per suam Visitat. Apostolicam, ne religiosi Vrbis, eiusq. districtus per se, vel per alios, præsumant exercere vllam artem venalem, præterquam pro suis, aut alumnorum vsibus, nec vendere sæcularibus, aut alijs Eccles. opificia quæcumque elaborata, sub pœna priuationis offic. & inhabil. & voc. act. & pass. ipso iure tam subditis, quam etiam Superioribus imminente.

Et huc etiam referenda sunt, quæ dicuntur inf. in *tit. ne clerici, vel monaci*. Et conformiter censuit Rota, non posse religiosum esse procuratorem ad iudicia; nec ad negotia, quia in vtroque pariter auocantur a diuinis; reprobata contraria opinione Cardin. vt per Rubeum in singular. suis tom. 2. fol. 163. col. 2. §. 4.

Cap. Fornicari.

CVm declaretur hic, quod negotiari aliquando licet clerico, aliquando vero non; notandum est, quod clericus non se abstinẽs ab illicita, & a sacris canonibus damnata negotiatione, non eximitur a rigorosa spoliorum exactione, vt ex Constitut. Pij V. *Romani Pontificis*, *&c.* §. *motu proprio*, *vers. dummodo tamen*. De qua materia sane Spoliorum vide infra cap. 1. *de pecul. cleri*.

DISTINCT. LXXXIV.

Cap. Quia in quibusdam.

STatuitur in hoc textu, in cathedralibus deputari debere œconomũ de proprio Clero, qui gubernet res Ecclesiæ cum arbitrio sui Episcopi; adde tu, quod œconomis Parochialium vacantium assigna-

ri consueuit portio ex ipsarum fructibus a sentis quinquaginta vsque ad centum pro qualitate Ecclesiarum. Simile dicitur in l. *cap. non liceat, 2. 12. q. 2.*

Et nouissime emanauit Constitutio Vrbani VIII de anno 1628. incip. *Aeternus rerum conditor, &c.* per quam confirmatur extrauagans Iulij III. *Cum sicut nobis, &c.* quæ disponit de fructibus inexactis beneficij vacantis, Cameræ Apost. reseruatis.

DISTINCT. XCIII.

Cap. Iuxta Sanctorum.

TEnetur Episcopi ex hac textuali dispositione singulis annis visitare limina Apostolorum; at modernis temporibus debent certis, statutisq. annorum spatijs id munus implere, iuxta tenorem Cōstit. Sixti V. *Romanus Pontifex, &c.* de qua idem Scortia Epitome 139 & latius inf. *in extrau. Etsi deceat, de maiorit. & obedien.* de hac eadem obligatione latius dicetur.

Prædicta autem dispositio Sixtina declarata fuit per Sacram Congregationem de Propaganda fide coram Sanctissimo die 28. Iulij 1626. eam sufficienter impleri per Episcopos in partibus infidelium residentes, si id præstiterint medio ipsorum Procuratore, etiam non diœcesano in curia commorante. Quod sane priuilegium postea die 16. Decembris 1633. fuit communicatum ad 25. annos Archiepiscopis, & Episcopis Hiberniæ.

Cap. Nulla Ratione.

CVm in hoc textu dicatur, non esse clericos censendos, qui prouidentia Episcopi sui non gubernantur, sed potius acephalos, ex hac subiectionis consideratione, qua omnes subijciuntur Episcopo territorij, seu diœcesano (quod enim laici dicunt territorium clerici dicunt diœcesim) censeo, eremitam teneri suscipere habitum de manu Ordinarij domicilij, seu habitationis suæ. Aliud etiam simile infertur inf. *cap. dilectus, 18. de offic. iud. ord.*

DISTINCT. C.

Cap. Contra morem, ibi, scriptis priuilegijs se tueri.

PRiuilegia olim quibusdam Ecclesijs concessa, ex rationabili causa postea superueniente, reuocari consueuerunt per Sūmos Pōtifices, vt dicitur in hoc textu. Quod & similiter euenit *in c. Agatho. c. Adrianus. c. in synodo, iuncto §. Principibus, in c. quia sancta, c. cum Adrianus, c. ego, c. constitutio 63. dist.* cum alijs multis, ideo nihil mirum sit, si duo canones videntur sibi contrarij, cum tamen vter-

quæ iuste fuerit institutus: sicut, & scriptura Diuina commemorat, quod postquam Ezechias contriuit statuas, succiditq; lucos, fregit etiam serpentem æneum quem fecerat Moyses; 4. *Reg.* 18. & sic destruxit iste quod fecerat ille, iubente Deo, quia scilicet, ita expediebat tunc temporis populo, qui serpentem illum colere, & venerari cœperat, & ideo superius per totam dist. 29. ostenditur, regulas sacrorum canonum ex tempore, loco, persona, & causa intelligendas esse. Quare etiam iure merito Gregorius XV. in Constit. incipit, *Romanus Pontifex, §. itaque motu proprio, &c.* reuocauit indulta, gratias, & priuilegia quæcumque spiritualia, & ecclesiastica, tam ad forum interius, quam exterius spectantia, viuæ vocis oraculo hactenus edita, quibuscunque & quomodolibet exemptis, etiam Societati Iesu, non tamen ad supplicationem Regum concessa; in ijs, videlicet, quæ non sunt sortita effectum; firmis tamen remanentibus omnibus alijs concessionibus prædictæ viuæ vocis oraculo S. R. E. Cardinalibus ad ipsorum, vel aliorum quorumcumque fauorem, propria ipsorum S.R.E. Cardinalium manu firmatis, pro ipsis, vel alijs factis, & de quibus iidem S. R. E. Cardinales testimonium in scriptis præbuerint. Non obstantibus contrarijs, &c.

At, paucis post interiectis annis, Vrbanus VIII. vt ex eius Constitut. *Alias felicis record. &c.* generaliter, & absolute aboleuit, & cassauit omnia, & singula priuilegia, facultates, & gratias, tam per prædecessores suos, quam etiam per Sanctitatem suam, viuæ vocis oraculo, etiam Cardinalium quorumcumque manu firmatas, quibuscumque Generalibus, Superioribus, etiam Societatis Iesu, siue sæcularibus, siue regularibus, etiam ad instantiam Regum, & Imperatorum concessas, Iniungendo omnibus, & singulis Generalibus quorumcumque Ordinum, vt intra tres menses a publicatione antedictæ Constitutionis, eam intimari, ac notificari faciant, vt moris est, subditis suis sub pœna excommunicationis, & priuationis omnium officiorum, ipso facto incurrenda. Non obstantibus, &c. Anno Domini 1632.

Et antea idem Vrbanus Octauus per suam Constitutionem, *Licet nullus Episcoporum, &c.* lata anno 1626. statuerat, & declarauerat, quod S.R.E. Cardinales Ecclesiarum Præsules indulto conferendi beneficia Ecclesiastica ratione Ecclesiarum, quibus præsunt, vel quarum regimini vltimo loco cesserunt, dumtaxat vti valeant. Prædicta autem cassatio viuę vocis priuilegiorum postea moderata fuit, nō procedere quoad illos officiales, quibus ratione munerum suorum antea de Summi Pōtificis oraculo fides haberi solebat, vt ex eiusdem Vrb. Constit. *Alias fel. record. Greg. edita* 1635. Nouissime etiam idem

idem Vrbanus Octauus Pontifex per Constitutionē eodē anno editam *Sanctissimus in Christo Pater, &c.* declarauit, quod Capitula Ecclesiarum Cathedralium, quibus præsunt Cardinales, ex indultis conferendi beneficia ecclesiastica reseruata, vel affecta eisdem Cardinalibus concessis, nullum ius prætendere possint.

De alternatiua vero Episcopis residentibus competente, vide specialem, elegantemque tractatum Gonzalez in octauam regulam Cancellariæ, vbi de hac materia habebis ad satietatem.

CAVSAE, ET QVAESTIONES.

1. q. 1. cap. *Si qui a simoniacis, cum seq.*

PRAETER pœnas hic, & alibi sæpe simoniacæ ordinationi inflictas, nunc aliæ maiores, & quidem grauissimę imminent generaliter male ordinatis, & ordinantibus; ex Constitut. Sixti V. *Sanctum, & salutare, &c.* postmodum tamen illæ modificatę fuerunt per Clementem VIII. vt in sua extrauag. *Romanum Pontificem, &c.* excepto tamen simoniæ vitio, cuius pœnę adhuc in hac parte in suo robore permanent, vt ibi per eam. De qualibet istarum Constitutionum agit Scortia in Epitome 147. in Constit. Apost.

Et de hac mala ordinū collatione, & susceptione, vide etiam annotata inferius *9. q. 2. in princ. & in c. 1. de temp. ordin. & qual ord. lib. 6.*

De Simoniaca vero Romani Pontificis electione extat Constitutio Iulij III. in Conc. Lateranensi, sess. 5. c. 9. ibi, *Cum tam Diuino, &c.* & latissime de ipsa agitur inter *Repetent. Canonistas, vol. 6. in fin. Azor. tom. 2. lib. 4. cap. 5. vers. deinde, qua ref. Less. de iust. lib. 2. c. 35.*

1. q. 2. Cap. *Quam pio.*

A Temporibus Sixti V. vsque in hanc diem variæ emanarunt Cōstitutiones Apostolicę pro reformatione Regularium, quas omnes hic indicare laboriosum esset; Videas, si Iubet, in mea Summa, in verbo, Religiosus, in fin. vbi, & si non omnes, illarum tamen in hac materia præcipuas, & notabiliores inuenies.

2. q. 1. cap. *Multi, in princ. ibi, sed medicinalis.*

DIcitur hic, correctionem Ecclesiæ non esse mortalem, sed medicinalem, nisi peccator sit incorrigibilis. Quare, vt peccatoris spiritus saluus fiat, quam sobrie, ac mature adhibendus sit hodie gladius excommunicationis, statuit *Concil. Trident. sess. 25. cap. 3. de reform.*

form. docens, illam in vsum esse deducendam, tanquam remedium subsidiarium De hac etiam *vide annot. inferius. in extrauag. 2. de sentent. excomm. inter commun. & in tit. eod. in antiq. in fin.*

5. q. 5. cap. *Qui ambulat.*

REuelare secreta non est fidelis amici; vt hic in textu dicitur, Vnde officialis quicunque in statu Ecclesiastico reuelans dicta testium, vel reorum in carceribus secretis detentorum, punitur pœna triremium, vel etiam vltimi suplicij, vt in constitutione Pij V. *Licet contra Notarios, &c.*

7. q. 1. *cap. Quamuis, in fin, loco eius.*

EPiscopo ægrotanti alius sibi subrogari iubetur, qui etiam superstes debeat eius loco consecrari; nunc vero Coadiutores in beneficijs ecclesiasticis quibuscunq; cum futura successione nemini concedendos esse, statuit, *Conc. Trid. sess. 25. cap. 7. de reform.* nisi ex causa, & modo ibi expressis.

De qua sane materia Coadiutorum vide late apud *Gonzal. ad regul. 8. Cancellariæ, §. 9. glos. 5. num. 3.* Et ego aliqua dixi in mea Summa, vers. *Canonicus, num. 5. post scribentes in cap. tua, cap. ex parte, & cap. consultationibus, de cler. ægrot.*

Ibi. cap. Hoc nequaquam.

OCcasione huius dispositionis, videlicet, Episcopum causa humilitatis effectum Monachum, non valere ad Pontificatũ redire; sciendum est, quod e contra, Regularis, creatus Episcopus rediens ad Claustra, non est admittendus ad officia, & dignitates ordinis sui, ex Constit. Pauli IV. *In sacra beati Petri Sede &c.* de qua agit Scortia Epit. 72.

8. *q.* 1. *Si ergo, ibi, a Domino reueletur.*

REuelationes, siue inspirationes propriæ, vel alienæ, non sunt a prædicatoribus publicandæ, nisi cum licentia Summi Pontificis vt dictum est supra *dist. 8. cap. qui contempta.*

8. *q.* 2. *cap. Dilectissimi filij.*

MAndatur hic, subtiliter iudicari eligendum in Antestitem, ne postea iudicandus sit tamquam indignus. Nunc autem pro canonica Episcoporum electione seruanda est forma, de qua in Constitutione Gregorij XIV. *Onus Apostolicæ seruitutis, &c.* Et de qua dicitur late supra cap. vlt. dist. 25.

8. q. 3.

8.*q.* 3. *cap. Artaldus.*

NOtant hic scribentes, simoniam non committi sine conuentione, sed hæc opinio nunc reijcienda est, post Conc. Trid. in quo aperte statuitur, nihil accipi posse pro collatione ordinum etiam sponte oblatum *c.* 1. *de reformat. sess.* 21. *& in cap.* 18. *itidem de reformat. sess.* 24. sub eadem simoniæ vitiosa labe interdicitur examinatoribus Synodalibus, quidquam prorsus, occasione examinis, nec ante, nec post accipere. Ecce igitur in his casibus simoniam admitti sine pactione. De simonia vero mentali non est locus in datis, & receptis, vt de se patet.

9. *q.* 1: *cap. Nos consecrationem.*

COnsecratio dici non potest, quæ fit illicite ab hominibus excõmunicatione irretitis, vt hic dicitur; & propterea ordinatus Sacris sine dimissorijs sui Ordinarij: vel ante ætatem, vel extra tempora; ipso iure suspensus est, vt ex Const. Pij II. *Cum ex Sacrorum, &c.* vide etiam supra 1. q. 1. *cap. si qui a simoniecis.* vbi de mala ordinum collatione dictum fuit; de prædicta autem Constit. agit Scortia Epit. 39.

Et nouissime Vrbanus VIII. statuit, vltramontanos in Italia commorantes, ordinari non posse sine dimissorijs suorum Ordinariorum, ijsq. subscriptis, & recognitis per Nuntios Apostolicos in partibus constitutos, vt ex eius Constit. incip. *Secretis æternæ prouidentiæ, &c.*

Notandum vero est, Episcopum proprium posse dispensare cum promoto ab alieno Episcopo, absque eius licentia, vt liquet ex Conc*il. Trident. sess.* 23. *cap.* 8. *de reform. ibi, in fine, quamdiu proprio Ordinario videbitur expedire.*

Hic autem insurgit dubitatio, an prædicta suspensio ipso iure imminens sic ordinato Sacris absque dimissorijs proprij Ordinarij, intelligenda sit procedere tantum ab ordine sic male collato, an etiam ab alijs antea rite, atque legitime susceptis; dubium enim facit modus ille generaliter loquendi, nempe, ab executione suorum ordinum, prout in prefæta Pij II. Constitutione legitur, & nouissime in eodem *Concil. Trid. sess.* 6. *cap.* 5. *ibi, ab executione ordinum sint ipso iure suspensi, & in cap.* 1. *de temporum ordinat. in* 6. & alibi sæpe.

Liquet autem, verba generalia, & indefinita, generaliter etiam, atq; indefinite esse intelligenda; & sic pœnam illam suspensionis ab ordinum executione generaliter, & absolute quo ad omnes Ordines, etiam antea rite susceptos, esse intelligendam. Nouum namq; in iure non est, vt pæna vnius delicti extendatur etiam, & procedat in alio simi-

simili eidem casui coniuncto; Exemplum sit in Simonia in vno beneficio admissa, quæ priuat beneficijs etiam antea rite quæsitis, & insuper inducit inhabilitatem ad alia in posterum acquirenda, vt aperte constat in Simonia Confidentiali, de qua post Nauarrum; & alios dixi breuiter in mea Summa, verbo, eodem n. 11. Accipe etiam aliud simile in Examinatoribus Synodalibus, qui ex *Concil. Trident. sess. 24. cap. 18. de reformat.* tenentur dimittere beneficia quæsita ob simoniam in examinatione admissam, tam ipsi, quam etiam dantes atq; etiam beneficia, quæ antea legitime obtinebant, & ad alia in posterum inhabiles redduntur.

Non ergo mirum esset, quod suspensio generaliter a iure imminēs ordine Sacro initiatis absq. dimissorijs proprij Ordinarij, censeretur comprehendere etiam ordinem sacrum antea legitime susceptum.

His tamen, & simil bus alijs cessantibus, verius videtur dicendū, pœnam suspensionis antedictæ comprehendere tantum Ordinem sic male susceptum; ratio est, quia pœna non debet egredi terminos suos, nec afflictio addenda est afflicto; & sic pœnalis dispositio restringēda est, ne proprium casum excedat, *cap. statutum, de elect. in 6. & cap. pœna, de pœnit. dist. 1.*

Nec obstant abducta in contrarium; nam quamuis extrauagans illa, *Cum ex Sacrorum, &c.* ac nonnulla iura, tam vetera, quam noua generaliter, & absolute loquantur; tamen cum nullus sit sermo adeo generalis, qui non recipiat restrictionem ad terminos habiles, propterea & dispositio illorum iurium intelligenda erit iuxta sensum, & moderationem aliorum: cum vna lex aliam declaret, & semper in dubio vitanda sit iurium contrarietas, & correctio; immo ad concordiam sint reuocanda. Propterea quamuis iura nonnulla vetera, & noua videātur absolute, & generaliter loqui de suspensione ab ordinū executione, tamen limitanda sunt iuxta nouam, & manifestissimam Tridentini dispositionem, *in sess. videlicet 14. c. 2. in fine, de refor.* vbi dicitur, taliter vero promoti, nempe, absque sui proprij Prælati expresso consensu, aut litteris dimissorijs, ab executione ordinum sic susceptorum, donec suo Prælato visum fuerit, ipso iure sint suspensi.

Et ad contraria facilis est responsio; quia ex prædictis satis apparet, a generali locutione facile recedendum esse, vbi in contrarium habemus apertam iuris determinationem.

Ad similia vero de simonia in Beneficiorum confidentia, seu examine ad illorum promotionem admissa, respondetur, pœnam ibi non egredi casum suum, cum specialis iuris aperta dispositio, quo ad vtrumque casum inibi legatur.

Et

Et pro confirmatione prædictæ nostræ resolutionis addendum est, nunc minus tutam videri doctrinam *Paludani in 4. dist. 18. q. 7. ar. 2.* asserentis, prædictam pœnam suspensionis euitari, si quis sub spe ratihabitionis sui Prelati ab alieno ordinaretur, qui, videlicet, postea illud resciens, ratam sit habiturus eiusmodi ordinationem, id enim apertissime exploditur per prædicta verba *Concilij sess. 14. c. 2. in fin. de reform.* nempe, absque sui proprij Prælati expresso consensu; ergo ratihabitioni locus esse non potest, quæ non expressum, sed tacitum solummodo consensum continet, vt per scribentes communiter *in reg. ratihabitio, 10. de regul. iur. in 6.*

10. *q.* 1. *cap. Decernimus.*

Dicitur hic, quod Ordinarij visitent diœcesim annuis vicibus; propterea notandum est, quod ijdem Episcopi debent visitare Ecclesias parochiales militiæ S. Ioannis Hierosolymitani iuxta præscriptam formam Constitutionis Pij V. *Exposcit, &c.* nempe, quo ad concernentia tantummodo exercitium curæ animarum, & alia, vt ibi per eam, de qua agit Scortia Epitome 117.

Hic etiam notandum est, editam nuper fuisse extrauagantem Gregorij XV. multa statuentem circa iurisdictionem Ordinariorum in vniuersos regulares vtriusq. sexus; & incip. *Inscrutabili, &c.* Verum eadem postea, anno 1623. declarata fuit per sacram Congregation. Concilij in hunc modum, nempe, vt per eandem extrauagantem.

Non liceat Episcopis visitare altaria ecclesiarum regularium, quibus non incumbit animarum cura personarum secularium; nec loca, vbi in eisdem ecclesijs asseruatur sanctissimum Eucharistiæ sacramentum, vel vbi confessiones personarum secularium audiuntur.

Nec eosdem posse in vim præfatæ Constitutionis regularibus præscribere, vt certis tantum in locis, ac temporibus, aut certarum personarum confessiones audiant; non enim alias, nec alio modo ipsorum priuilegia in Sacramẽtis administrandis restringuntur, aut moderantur per antedictam Constitutionem.

Neque eiusmodi facultas intelligitur attributa Episcopis in personas nullius diœcesis.

Neque eadem facultas competit inferioribus Prelatis proprium territoriũ, seu diecesim, ac iurisdictionẽ quasi episcopale habentibus.

Præterea ius confirmandi Abbatissas minime fuisse episcopis per prædictam constitutionem attributum, sed tantum per se, vel alium in earum electionibus in eresse, ac præsidere.

Deindè, quod confessarij monialium extraordinarij debent approbari ab Ordinarijs, antequam confessiones audiant, &c.

Et

Et quod superiores regulares deputati ante Constitutionem, quibus competit facultas audiendi confessiones, possunt audire confessiones illarum, quæ sponte volunt eis confiteri, durante eorum officio, absque alia approbatione: at in posterum eligendi, vel iam electi ad aliud tempus confirmati, noua indigerent approbatione.

Insuper, confessiones auditas sine prædicta approbatione, & post publicationem Constitutionis eiusmodi, esse irritas.

Regulares autem approbatos ab Episcopis pro audiendis confessionibus sæculariũ non esse approbatos pro confessionibus monialium sibi subiectarum, sed indigere noua approbatione, sicut etiã indigerent si approbati pro vno monasterio vellent audire confessiones alterius monasterij. Et extraordinarij semper indigent noua approbatione.

Episcopi vero non tenentur aperire superioribus regularium caussam remotionis confessariorum monialium, seu administratorum bonorum ipsarum; sed illorum conscientiæ relinquitur.

Vltimo, Constitutio concedens Episcopis, vt procedant contra regulares delinquentes circa personas degentes intra septa monasteriorum monialium, habet locum in omnibus delictis, etiam non notorijs, nec cum scandalo populi, & hæc omnia hic breuiter enarrata latius habentur expressa in antedicta constit.

10. *q. 3. cap. Vnio.*

CVm in hoc loco, ad finem, appareat, Ecclesiam vnam alteri vniri ob maiorem populi vtilitatem, notandum est, quod pluribus Ecclesijs præsidens debet se denominare ab ea, de cuius negotio agitur in litteris per ipsum desuper confectis; rei namque denominatio fieri solet a causa proxima, *l. quisquis, §. hac verba, de vulgar. & pu pill.*

10. *q. vlt. cap. inter, ad fin. ibi, vna die.*

NOn amplius, quam vna die per vnamquamque Basilicam commoretur Episcopus visitans diœcesim, dicitur in hoc textu. Quare, procurationes non consueuerunt præstari Episcopo Ciuitatẽ tantum visitanti cum singulis diebus ad propriam domum commode reuerti possit; quod si difficile illi esset, vel ob distantiam locorum; vel ob aëris intemperiem eodem die reuerti, non deberet tunc fraudari debita iuris procuratione.

11. *q. 1. cap. Christianis gratum.*

CLericorum causę, vt hic statuitur in littera, per clericos tantum cognoscuntur, & ita etiam olim Principes Laici demandasse

 legun-

leguntur expresse, prout videmus *in authen. vt clerici primum apud proprios Episcopos conueniantur, &c. Aut.83.* Propterea consuetudo aliquarum partium conueniendi Ecclesiasticos coram Iudice laico in cunctis actionibus ciuilibus, tam circa prædia rustica, quam vrbana omnino explodenda est, tamquam abusus, & corruptela, libertati Ecclesiasticæ contraria, propter incapacitatem laicorum, & sic in Bulla Cœnæ damnata. Quod alias sapientissimi etiam Patres consuluerũt.

Ibid. cap. Si quis Sacerdotum.

SI quis è clero inobediens fuerit Episcopo, aut contumeliam, vel conuicia intulerit, curiæ sæculari tradi mandatur per hanc iuris dispositionem. Simile est illud, quod parantes insidias in personas Cardinalium denuntiandi sunt ab eo etiam, qui tantum per coniecturas, & præsumptiones, seu inditia illud assequeretur; alias enim grauissimas pœnas incurreret, iuxta formam Constitutionis Pij V. incipit, *Infelicis sæculi, &c.* De qua vide Scortiam Epitome 199.

Et de hostiliter inuadentibus domum alicuius Cardinalis tam tempore conclauis, etiam si ille in Romanum Pontificem electus esset, quam alias quandocumque, eorumve bona diripientibus, vel inibi existentes aliquo modo lædentibus, extat Constitutio Leonis X. *Temerariorum quorumdam, &c.* varias, grauesque continens pœnas cõtra prædicta perpetrantes. De hac etiam Constitut. agitur per eundem Scortiam Epitome 57.

Quid autem importet verba illa *tradatur curiæ sæculari* hic supra apposita, declarat *glos. in c. si quis Episcopus 2. xi. q. 3. sed aptius gl. in c. licuit 17. dist.* vbi, & docetur, quod Clericus quantumuis criminosus numquam tradendus est curiæ sæculari, quando coerceri potest per potestatem Ecclesiasticam.

11. q. 3. cap. nemo Episcoporum.

CVm anathema æternæ mortis damnatio, non nisi; vt hic dicitur, pro mortali crimine imponendum sit, propterea ad præscriptũ huius textus vetuit Pius V. in sua Constitutione, de qua dicemus infra *cap. 21. de sent. excommunic.* concedi excommunicationis sententiam ad effectum reuelandi malitiose detinentes res alienas, seu illas subtrahentes, nisi illæ fuerint & certæ, & alicuius momenti, vt ibi latius habetur.

Ibidem Cap. Certum est.

QVomodo nunc procedendum sit contra excommunicatos insordescentes vltra annum in Censura, qui habentur pro suspectis de

de hæresi, vide *Conc.Trid.sess.25. cap.3. in fin. de reform.* Et an tẽpora coniungantur ad inducendam eiusmodi insordescentiam, & alia de hac materia dixi in mea Summa, ver. *Excommunicatio, num.40.cum seq.* & ver.*Tempus, num.3.*

Ibid. cap.inter verba.

NOn hominum verba, sed mens, & intentio, eorumque conscientia, vt hic in textu, est attendẽda. Quare occurrit dubitatio de statuto cuiusdam Vniuersitatis, seu Societatis obligante omnes, illam ingredientes, ad præstandum iuramentum, antequam in illa possint administrationem aliquam obtinere, in hæc verba: Ego N. promitto ad hæc sacra Dei Euangelia, non reuelare, aut pandere sententiam alicuius ex Collegis nostris in nostra Vniuersitate, seu Societate prolatam. Modo quidam ex his Collegis reuelauit quidem sententiam, seu votum vnius ex suis Collegis, sed reticuit nomen, seu personam illius, propterea dubitatum fuit, an sit censendus periurus.

Et omissis multis, quæ hinc inde deduci possent, breuiter respondendum esse videtur negatiue. Ratio præcipua est, quia in casu non concurrit vtraque qualitas promissi secreti, videlicet, & sententiæ, & auctoris eiusdem sententiæ, cum non simpliciter promittatur non reuelare votum, sed additur, alicuius ex Collegis. Hæc enim duo copulatiue fuerunt in iuramento promissa; liquet autem, aliud esse hoc simplex, & aliud hoc tale; Et verba limitata ad modum specialem nõ recipiunt interpretationẽ extensiuã *ad l.multũ interest, C.si quis sibi vel alteri l.1.§.si quis ita, vbi Ripa, num.50.de verb.oblig.cum simil.*

Hoc tamen declaratur dummodo ex qualitate forsitan reuelatæ sententiæ non deprehenderetur etiam persona ipsa particularis, quæ illam protulerit; Tunc enim profecto locus esset periurio; quia actus rediret in naturam suæ formę. In casu autem, an hęc concurrant, desumendum erit ex particularibus circumstantijs, quæ non cadunt sub arte, & id totum prudentis arbitrio dijudicandum erit.

Sed & tunc etiam adhibendum esset sal discretionis; nam si reuelatio facta fuisset inaduertenter, nec cogitando de promissione secreti non esset contra iuramentum, & hoc in foro conscientiæ, in quo veritas, & non pręsumptio attenditur. Et est simile de iuramento falso, quod aliquando a superioribus reseruari videmus, ne ab illo possit absoluere simplex Confessarius, quod intelligitur de iuramento cum aduertentia falsitatis, & iuramenti, notat nouissime *Sanch. in decalog.præcept.2.lib.8.cap.7.num.1.post Tolet.lib.4.cap.* 21. ad rationem enim peccati mortalis requiritur plenum iuditium rationis, secundum omnes.

Tandem non esset locus periurio, nisi in rebus magni momenti, & notabilis præiuditij Vniuersitatis, siue Collegij, aut proximi;ad tradita *per glos. Abb.& alios, in cap.Ego, de Iureiurando., Sylu. iuram. q. 28. Sanch.vbi supra cap.3.lib. 14.num.5.Layman.lib.4 tract.3. c.9. num.2.vers.Iuramentum de seruando secreto*; Semper enim præsupponendum est commune illud axioma, non esse locum periurio, & pœnis violati secreti, nisi in re graui, & magni alicuius momenti; cum iuramentum semper sequatur naturam actus, cui accedit, vt late prosecutus sum in mea Summa, *verb.Iuramentum, num.11.*

Et ex his dicendum apparet, in casu non fuisse violatam iuramenti promissionem, &c.

12. *q.* 1. *cap. Quoniam.*

CVm hic fiat sermo de visitatione plurium Ecclesiarum sibi in vicino existentium, admonitum velim pium Lectorem, quod si eiusmodi Ecclesiæ, seu terræ in eadem diœcesi consistentes, ab vno superiore visitandæ inter se contendant, quæ nam ipsarum prius visitari debeat, possent in eiusmodi altercatione sortem sibi iudicem assumere, *ad text.in l.3.in princ.C.communia de legat. & cap.* 1. 26. *q.* 2. & exempla de sortibus licitis circa temporalia, vide ex *D.August.& alijs apud S.Tho.2.2,q.95 ar.8.& Caiet.ibid.* Vbi dicitur,quod in eiusmodi ambiguit. sors Diuinam indicat voluntatum, concurrente tamen semper debita rationis moderatione.

12. *q.* 2. *cap. Non liceat.*

MAndatur in hoc textu,clericos custodire res Episcopi sui defuncti, vsque dum alius ordinetur Episcopus.

Nunc autem seruanda erit forma præscripta in *Conc. Trid.sess.* 24. *cap.1.de reform.* vbi de Vicario, & Oeconomo statuendo decernitur, ibi videas.

Ibid. cap. Ecclesiasticis.

DEdicitur hic, quod Ecclesiasticis vtilitatibus desudantes dignum etiam sit Ecclesiastica remuneratione gaudere. Quare notandum videtur, quod non potest Episcopus cogere populum ad erogandam consuetam eleemosynam concionatori ad præscriptum, *Concil. Trid.sess.24. cap.4. de reform.* si idem Episcopus intendat illum pro suo libito deputare; secus vero, si tantum approbare vellet nominandum ab ipsa vniuersitate. Consuetudo tamen locorum in hoc semper esset retinenda.

Et de prædicatorum officio, examine, & approbatione extat Cõstitu-

stitutio Leo V. incip. *Superna, &c.* Plura etiam de hac materia remissiue apud *Steph. Quarantam, ver. Prædicator*, *Zerolam in praxi, ver. eo, & in mea Summa, eod. itidem verbo*, vbi & aliæ Constitutiones in eundem sensum habentur.

12. q. 3. cap. Pontifices.

SI quid Episcopo relinquitur ab extraneis, inter bona Ecclesiæ computandum esse decernitur in hoc textu. Cuius occasione notandũ est, quod ex Constitut. Pij V. *Ad Romani Pontificis, &c.* Legata relicta Ecclesiæ Lauretanæ denuntianda sunt per Notarios in virtute Sanctæ obedientiæ (hoc autem præceptum, vt liquet, includit peccatum mortale) atque etiam sub pœna priuationis officiorum, ac solutionis dupli intra octo menses a die mortis disponentis extra Italiam; intra vero, infra tres menses a die mortis disponentis computandos: si autem dispositio esset inter viuos; intra prędictum terminum; a die solutionis faciendæ computandum.

Occasione autem prędictæ dispositionis dubitari contingit de quodam legato relicto Ecclesiæ Sancti N. quæ non reperitur in diœcesi testatoris, nempe, sit ne validum, & casu, quod sic, cuinam Ecclesiæ sit debitum.

Et prima facie videbatur dicendum, legatum esse nullum, ratione incertitudinis Ecclesiæ illius Sancti, quæ non extat in Diœcesi, quãuis consistat in plerisque alijs locis extra Diœcesim disponentis; & propterea nulla ratio vrgere videtur, cur potius vni, quam alteri Ecclesiæ eiusdem nominis præstandum sit. Est argumentum a simili de legato relicto; puta, Titio, in genere, cum tamen multi sint in loco testatoris, qui eodem nomine Titij, vocantur; & propterea nulli eorum debebitur legatum, pront aperte habetur *in l. si de duobus, cũ seqq. de rebus dubijs*, *Menoch. consi. 474. num. 3.*

Sed breuiter dicendum est, legatum prædictum tamquam pium, non fieri caducum ratione incertitudinis; id enim satis innuunt superius adductæ auctoritates, & aliæ similes in eundem sensum forsitan deducendæ, quæ omnes clare loquuntur in legatis non pijs, quæ ratione incertitudinis, vt supra, vitiari noscuntur, & latius probaui in mea Summa, verbo, *Incertitudo, vers. 3.* Legatũ autem pium, vt in casu nostro, non fieri caducum ratione incertitudinis, pluribus ostendit *Tiraq. de priuil. causæ piæ, fol. 36. priuil. 38.* vbi videas.

Quoad secundam vero dubitationem, cui, videlicet Ecclesię prę-standum sit legatum antedictum, respondet. *Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 6. num. 7. post Lapum, & Abbatem, ibi relatos*, deberi Ecclesiæ Cathedrali, tamquam communi aliarum Ecclesiarum diœcesis suæ matrici.

Et cùm hæc quidem doctrina communiter, & absolutæ loquendo omnes pertranseunt. Tamen, quia præter facti narrationem pro constanti supponitur, testatorem, dum viueret, semper, vel, vt plurimum, consueuisse eundo, & redeundo, circa confinia Diœcesis, suæ, deuotionis ergo accedere ad quandam Ecclesiam nominis illius Sancti, cui legatum reliquit, non longe distantem a sua propria diœcesi; manifestissime autem constet; voluntatem testatoris in legatis, seu pispositione dubia deprehendi debere a verisimili ipsius intentione, a simili de legato missarum in Ecclesia celebrandarum, quod interpretatur de Ecclesia ab ipsomet testatore frequentari consueta, non autem de alia sibi incognita, ex vulgari regula *l. si ita, de auro, & arg. leg. Et notat Ias. in l. filius fam. §. diui, num. 151. Ripa num. 111. de leg. 1. Ceph. cons. 773. num. 2.* Quinimmo si sine expressione loci fiat legatum pium, implendum est in loco, vbi testator habitabat, vel solitus erat plerumque accedere, ex doctrina *Speculatoris, tit. de instrum. edit. §. nunc vero, num. 64. & ibi Ioan Andreæ, Guid. Papæ tract. de præsumpt. iuris, & de iure, num 69.* Propterea recedendo a prædicta communi quidem doctrina Manticæ, & aliorum, ob specialem rationem casus nostri, dicendum erit, legatum esse præstandum Ecclesiæ illius Sancti, quam idem testator dum in humanis erat, frequentius adire consueuerat, tamquam præ alijs sibi magis dilectæ. Mens enim testatoris, vt dicebatur, præcipue semper attendenda est; sic & consuetudo Patris familias testantis, contrahentis, vel aliter disponentis, prius inspicienda est, quam regionis, vel loci, in quo actus est celebratus, ex late deductis per *Euer, loco a Consuetis, num* 16. Saluo semper, &c.

14. q. 4. cap. Quicumque.

TVrpe lucrum dicitur his, si quis minus emit, præmature, per astutiam res ad victum cunctis necessarias sibi comparando, ac coaceruando, annonã caram efficiens, vt post pluris distrahat. Quare huic auaritiæ occurritur prohibendo, ne quis vltra vsũ familiæ ad annũ fruměta cõparet: ne ve ab vna ad aliã prouinciã extrahere audeat, vt ex nouissimis Cõst. de quib. inf *in c. multa sunt, ne cler. vel monachi.*

Et supra in c. decreuit dist. 88. annotatur prohibitio Sacræ Visitationis Apostolicæ, ne regulares Vrbis, & districtus artem allam venalem exerceant, præterquam pro suis, vel alumnorum vsibus, neque opificia vlla vendant sęcularibus sine speciali licentia sub pœna priuationis voc. act. & pass. & offic. ipso iure, incurrenda tam subditis, quam superioribus immin. die 29. Aug. 1637.

Et verba illa, *pro vsu, vel alumnorum suorum*, continet etiam

familiares, & seruitores, qui sunt extra domum, vt sunt agrorum cultores, & similes, vt bene probatur ex *l. 2. & 4. de vsu, & habit.*

14. *q.* 5. *Nolite velle.*

ELeemosynas non esse faciendas ex fœnore, & vsuris, dicitur hic; cuius dicti occasione notandum est, contra aliquos insipientes, quod asserentes, Montis Pietatis auctoritate Sedis Apostolicæ approbatos, esse illicitos, ipso facto sunt excommunicati, ex Constit. Leonis X. incipit. *Inter multiplices, &c.* de qua Constit. agit Scortia Epitome 55. Et de hac materia Montium, eorumque priuilegijs nonnulla scitu digna in praxi habentur in mea Summa, verb. *Furtum n. 12. & Vsura, in fine.*

16. *q.* 1. *cap. Peruenit.*

PRohibentur hic Monachi absque Episcoporum consensu episcopalia iura sibi arroganter assumere. Attamen posset regularis assumi ad Curam parochialis, Monasterio suo vnitæ, per Episcopum approbandus, quem tamen deceret nunquam extra Monasterium commorari absque socio sui Ordinis, qui etiam regularis, tamquam vnus ex parochis eiusdem diœcesis, cogi posset adesse Congregationi casuum conscientiæ.

Notat autem *Quaranta in ver. Canonicus Regularis*, nullum regularem, etiam Canonicum, assumi posse ad beneficia curata, nec in perpetuum, nec ad tempus absque permissu Summi Pontificis, & ita in praxi seruari, testatur *Gonzalez, ibi relatus.*

16. *q.* 7. *cap. Filijs.*

SVmmatim textus iste continet, nepotes, vel filios construentis Ecclesiam, nullum ius in ea præter eius sollicitudinem habere. Verum pro congrua huius textus, *& cap. principes, 13. q. 5. & similium*, explicatione, coniunge illos *cum c. qualiter, & quando, de iudicijs, cap. solitæ, de maiorit. & obed. & cap. 3. sess. 25. & 9.* Concilij Lateranen. sub Leone X. iura enim iuribus concordando, ad *l. vnicam C. de inoff. don. & not. in §. fin. in auth. de exhib. reis, col. 5.* veritatis lumen facile assequemur; prout latius dixi in mea Summa, *in Bulla Cœnæ, cap. seu, Excom. 15. vers. Et hic nota, in 4. impress.* Vbi apparet, nullã ex prædictis iuribus tribui iurisdictionem laicis in Ecclesiasticos; sed tantum ipsis concedi, cum ea, qua debent, Paterna reuerentia, monere Prælatos Ecclesiasticos, suamque interponere iurisdictionem, & officium, ne forte iniuriam, vel damnum aliquod patiatur Ecclesia.

17. q. 2. cap. Gontaldus, in fin. ibi anni probationem.

NVnc vero in qua ætate debeant esse constituti emittentes professionem regularem in quacunque religione virorum, & mulierum, vide *Conc. Trid. sess. 25. c. 15. de regul.*

Et de ætate requisita ad habitum regularem sanctimonialium induendum ex dispositione eiusdem Concil. Trident. dixi in mea Summa, *verb. Habitus, nu. 6.* vbi contra aliquos defenditur, non ante duodecimum annum licere illum assumere. De examine autem nouitiæ ante professionem præmittendo, statuit rationabiliter S. Carolus, vt in Actis Eccl. Mediol. par. 2. fol. mihi 36. illud non esse faciendum intra septa monasterij, sed extra in publica eius monasterij ecclesia.

17. q. 4. cap. Si quis suadente.

DE hac materia percussionis clerici, vel personæ ecclesiasticæ, plusquam in praxi frequentissima, dicetur infra *c. 1. de sent. excommun.* vbi videas.

Ibid. cap. Id constituimus.

COnfugientes ad Ecclesiam, vel domum Episcopi, dicitur hic, non possunt inde abstrahi, nisi, &c. de hac materia immunitatis dicitur etiam hic *inf. in proprio tit. de Immunit. Eccles.* An autem hæc immunitas competens domui, seu palatio Episcopi, extendatur etiam ad domum, & habitationem Prælati inferioris, habentis tamen in loco suæ iurisdictionis iura quasi Episcopalia, deferentisq; baculū, & mitram, fuit aliquando dubitatum. Et ratio dubitandi erat, quia hæc ipsa immunitas extenditur per DD. etiam ad totum claustrum religiosorum, seu eorum habitationem; quia totus ille locus est sacer, & religiosus, *vt tot. tit. de religiosis domibus, & cap. ligna, de consecrat. dist. 1.* necnon & ad hospitalia Episcopi auctoritate erecta, *cap. ad hæc, de religiosis domibus, & dd. communiter in cap. Ecclesiæ, de immun. Eccles.* Et Ecclesiæ Matrices in loco veniunt nomine Ecclesiæ Cathedralis, *cap. cum Clerici, de verb. signif.* & quod magis est, etiam confugientes ad Statuam Præfecti Vrbis, seu Principis, gaudent hac ipsa immunitate *Farinac. de Immunitate, fol. 599. n. 277.* & idem dicitur de domo Seminarij, & qualibet eius parte, docet *Genu. in praxi cap. 22. num. 101.* & etiam si prædicta domus Episcopi longe distaret ab Ecclesia Cathedrali, vt ex relatis apud *Dianam tract. 1. resol. 27.*

Verum in contrarium facit, quod in correctorijs, & odiosis, qualis est recessus à iure communi, per quod eiusmodi immunitas non

competit, nisi Ecclesijs principaliter, & proprie, non est faciendà extensio ad casus non expressos, *cap. quæ a iure, de regulis iuris in 6. Gail. pract. obseru. lib. 2. obseru. 33. num. 6. Natta cons. 514. num. 19. cum simil.*

Cum ergo, & in hoc textu, & alibi, hoc priuilegium immunitatis expresse concedatur domui Episcopali, non poterit competere domui Prælati inferioris, nisi tamen coniuncta esset Ecclesiæ, prout & tunc etiã cõpeteret domui cuiuscumque Clerici, vt per *Nauar. in man. cap. 25. num. 18. Et ego in Summ. v. Ecclesia, nu. 7. in fin* aliqua de hoc dixi.

20. q. 1. cap. Puellæ.

CVm hic statuatur, quod inuiti sine iusta offensionis causa intromissi in monasterijs ibi non detineantur contra proprium ipsorum voluntatem; aduertendum est, quod nunc ex *Conc. Trid sess. 25. cap. 19. de regul.* Professus regularis prætendens quacunque ex causa, se nulliter professionem emisisse, non est audiendus, nisi intra quinquennium à die professionis; & alia de hoc ibi disponuntur: videas etiam quæ de hac ead. materia inf. notantur *cap. hoc sanctum*, 30. *q.* 2.

Ibid. cap. Iuuenculas.

NVlla monialis ante annum sexagesimum Abbatissa fieri per hunc textum permittitur. At in qua nunc ætate debeat esse monialis, eligenda in Abbatissam, statuit *Conc. Trid sess. 25. cap. 7. de regul.* Nec Episcopus dispensat super hac ætate, ex relatis per *Barbos. in Collectan. ad hunc locum, in fine.*

Et de Abbatissa laborante defectu aliquo, ne possit in Abbatissam eligi, an teneatur se ipsam prodere, vt legitime, & canonice eligi possit, dixi in mea Summa, *verbo, eodem, nu. 1.*

Additur nunc prædictis dispositio nouissima Constitutionis Greg. XV. incip. *Inscrutabili Dei prouidentia*, &c. circa exemptorum priuilegia in Sacramentorum administratione, & monialium regimine, in qua specialiter, ibi in *§. Ac similiter*, statuitur, quod possit Episcopus vna cum superioribus regularibus, quarumcunque Abbatissarum, Priorissarum, seu quarumcunque præfecturarum, quocunque nomine appellentur electionibus per se, vel per alium interesse, ac præsidere, absque tamen vlla ipsorum monasteriorum impensa, &c. sub datum Romæ die 6. Februarij 1622. Vnde moneri debet Episcopus, & expectari, si velit adesse, alias, eo non monito, vel non expectato, videtur, quod iure merito poterunt regulares per ipsum puniri pro modo culpæ ipsorum.

Quæ

Quæ sane Gregoriana Constitutio postmodum quo ad multa fuit declarata per Sacram Congregationem Concilij, & quidem quo ad electionem Abbatissæ, minime ius confirmandi Abbatissas fuisse Episcopis per ipsam attributum; sed tantum per se, vel alium earum electionibus interesse.

De hac eadem electione Abbadissarū dicitur inf. *c. indemnitatibus, de elect. in 6.* vbi vide.

21. *q.* 2. *cap. si quis.*

STatuitur hic, quod nihil commune habeat cum Ecclesia priori, qui de vna ad aliam translatus est, cuius dicti occasione notandum est, quod monialis coacte translata ad aliud monasterium, consequetur alimenta tantum, non etiam dotem a primo monasterio, quod citra propriam culpam ea iuste priuari non potest; de qua re, *Sanch. in Decal. lib. 7. cap. 32. num. 47.* referens alios, quos hic recensere laboriosū esset.

21. *q.* 4. *cap. Omnis iactantia.*

OMnis ornatura corporalis a sacrato ordine aliena esse debet: Vnde, acriter hic corripiuntur Clerici, qui vnguentis, & claris vestibus, & fulgidis lasciuiunt. Quare notandum est, quod de vestibus per clericos honeste deferendis Constitutio duplex edita fuit a Sixto V. altera quidem incip. *Pastoralis, &c.* disponens de Clericis pensionarijs, qui non tenentur deferre habitum, nisi percipiant fructus vltra sexaginta ducatos de Camera, qui constituunt circiter octuaginta monetæ currentis, nec non de nonnullis alijs Clericis, ibi expressis, vt sunt paraphrænarij, credentiarij, & similes; Altera vero incip. *Cum sacrosanctam, &c.* quæ generaliter loquitur de quibuscumque Clericis. De vtraque autem ipsarum agit Scortia Epitome 147. & 148.

Prædictæ vero Cōstitutiones Sixtinæ non censentur intelligendę de habitu rurali; vel in itinere per honestos Clericos deferri solito; alias enim nimis rigidæ videri possent.

Et de hac materia habitus Clericalis vide apud *Stephan. Quarant. fol. 360. in verbo, Habitus Clericorum.*

Habitus autem religiosorum per fideles, vt sæpe fit, ex voto assumpti, non nisi ex simplici lana, & absque vllo prorsus ornamento permittendi essent.

23. *q.* 1. *cap. Quod militare, vers. Item cum Petro.*

AFfert hic Gratianus exemplum S. Andreæ Apostoli, qui videns concursum populorum fieri, vt se de manibus inqui iudicis eriperent

perent; ipse e contra & exemplo, & verbo patientiam docens, rogabat eos, ne suum martyrium impedirent: ex quo monemur nos omnes, sicut proprias, ita, & sociorum iniurias patienter tollerare: nec nos ad arma concurrere.

Quare iure optimo cautum est per varios Sāctissimos Pontifices, quod vindicta transuersalium in statu Ecclesiastico maximis pœnis afficiatur, tam temporalibus, quam etiam spiritualibus, nempe, excommunicationis latæ sententiæ cum reseruatione, vt ex Constitut. Clementis VII. cuius initium est, *In Sancta Beati Petri Sede, &c.* quæ etiam extensa, & ampliata fuit a nonnullis posterioribus Sūmis Pontificibus, maxime a Pio V. *Ex Supernæ, &c.* atque Sixto V. *Hoc nostri, &c.* qui confirmat omnes Constit. suorum prædecessorū in hac materia editas, & multis modis, quos nimis molestum esset hic referre, vtiliter cōmuniuit, quæ sane saluberrima Cōstitut. 10. vtinam temporibus nostris in viridi obseruantia retineretur ad publicam quietem, & pacem viarum.

23. q. 8. cap. Si nulla.

CVm in textu dicatur, quod Deum tentat, qui habet, quod faciat, vnde suam, & aliorum salutem præcauere queat, & non facit, dubitari potest,

An peccauerit quidam Rector Ciuitatis, qui ad experiendam probitatem, & fidem Capitanei bariuorum, seu satellitum, submisit nocte famulos, & amicos ementito habitu deferentes arma vetita, qui obuiam facti eidem Capitaneo exhibitaque illi pecunia, ex eius manibus, & captura facile se eximerunt.

Et cum plura hinc inde deduci possent, breuiter responsum fuit affirmatiue.

Ratio est inter cęteras, a simili de marito offerente vxori suæ occasionem adulterandi, puta, quia aduertit, illam nimis ab alienis adamari; & propterea cum ea paciscitur, vt cum amasio conueniat de die, ac loco ad perpetrandum adulterium; non quidem intendēs eos adducere ad peccatum, sed vt eos cautius a periculo adulterandi amoueat, quem sane maritum peccare mortaliter, afferunt omnes; quia non sunt facienda mala, quale esset præbere alicui occasionem peccati manifesti, etiam ob finem bonum, & ad vitanda maiora mala: bonum enim non est, nisi ex integra causa; ad destruendum vero, siue, ad incurrendam offensam Diuinam sufficit vnum; de qua re videri possunt Doctores relati per *Sanch. de matrim. lib. 10. disp. 12.*

Nec facit adducere in contrarium simile illud de patre familias, seu mercatore, qui ad probandam fidelitatem filij, seu famuli cōsulto dimit-

dimittunt aliquando capsam, seu ostium talami apertum, vt eis sit liberum velle pecunias subtrahere, vel non: quia hoc non est inducere ad rem aliquam ex se illicitam; sed est habere se negatiue, non auferendo predictis occasionem delinquendi.

Neque etiam est simile de Principe habente exploratores delictorum occultorum, qui solent tacite permittere subditis sui Domini occasionem peccandi, vt sic eos facilius in delictis deprehendant, & vtilius emendent.

Respondetur enim, quamuis existimare debeamus; eam consuetudinem vtendi exploratoribus occultorum criminum recta intentione fuisse inductam; an tamen satis commendari possit, valde ambigunt sapientes; eruditique Patres: maxime vero *Sotus de iust. & iur. lib. 5. q. 5. ar. 1. ad finem*, dicens sic, *Quod fiscale instituantur scrutatores occultorum criminum, crederem, quod neque D. Thomas, neque antiquiores Sancti probassent, at postquam consuetudo hæc habet, non est nostrum de hoc censere*, hæc ille. Si vero instituerentur exploratores eiusmodi non ad puniendum quidem, sed solummodo ad occurrendum delictis, & excessibus populorum; (humana namque natura nostra nouas semper machinatur adinuentiones in peccatis) hoc sane facile damnandum non esset; quinimmo laude dignum censeretur, iuxta illud, Principijs obsta, sero medicina paratur. Si vero non denuntiatores, sed iniqui potius calumniatores alioquin deprehenderentur, non essent impuniti ad aliorum terrorem relinquendi, ne videantur Principes eorum peruersitatem, atque malitiam conniuere. Et ex his patet responsio ad quæsitum, & ad eius similia, quę facile haberi possunt in praxi. Saluo semper, &c.

26. q. 5. cap. Episcopi.

TEnentur Episcopi, eorumque ministri omnibus modis elaborare, vt artem magicam a Zabulo inuentam, vt hic in textu dicitur, ex parochijs suis eradicent. Vnde, pro facultate Inquisitorum contra superstitiosos, ex Constitut. Sixti V. dicetur infra, de Sortilegijs, cap. 1. in fine.

Et præterea ex nouissima Consti. Gregorij XV. *Omnipotentis Dei, &c.* imminet pœna etiam vltimi supplicij, etiam pro primo lapsu eius, qui sortilegijs ita læserit aliquem, vt ex maleficio, vel sortilegio mors secuta sit. Si verò minus damnum personæ, animalibus, fructibus, seu impotentia generandi, & similia, euenerint; tunc muro includi, seu perpetuis Carceribus Sancti Officij mancipari debet.

30. q.

30. *q.* 1. *cap. Peruenit ad nos, ibi, in Archiuijs.*

AD instar veteris dispositionis huius textus, & similium, maxime *cap. ad audientiam, de præscript.* vbi apparet, extitisse olim archiuia publica ad conseruationem iurium Ecclesiasticorum. Nunc in ditione mediate, & immediate S. R. E. subiecta, in omnibus Monasterijs, & locis pijs, Ciuitatibus, oppidis, ac terris (alma Vrbe, & Bononia exceptis) fieri debent archiuia publica ad conseruationem quarumcumque scripturarum, vt ex Constitutione Sixti V. incipit, *Solicitudo Pastoralis Officij, &c.* Quomodo autem intelligantur prædicta verba, *mediate, & immediate subiecta*; dixi in mea Summa, in Bullam Cœnæ Domini, num 59. Et quoad acta criminalia idem quotannis prestare tenentur Episcopi Siciliæ vltra, citraque Pharu, mconficiendo, nempe, inuentaria ipsorum actuum criminalium eaq; conseruando, vt ex Const. Pij V. incip. *Muneris nostris*, &c.

Prælati autem Ecclesiarum tenentur conficere inuentarium omnium bonorum Ecclesiarum, vt ex Pauino, & alijs, probat Quaranta sum. Bull. V. Archiuium, & idem dicitur de beneficiatis omnibus. In Cathedralibus vero conseruari debent eiusmodi inuentaria, vt ex eodem Quar. ibidem annotatur.

Ibid. cap. Si quis Sacerdos.

PVnitur hic tam filia spiritualis, quæ cum Sacerdote fornicata est, quam & ipse Sacerdos. Nunc autem ex nouissimo iure Confessarius sollicitans in Confessione pœnitentes ad turpia, & inhonesta, denuntiandus est per eundem pœnitentem, nec alias posset absolui; vt ex Const. Gregorij XV. incip. *Vniuersi dominici gregis, &c.* quam omnino videas ob specialia nonnulla, quæ in ipsa nouiter in hac materia statuuntur; & de qua in mea Summa, *verbo, Confessarius, num.* 40. dubia quædam excitaui, vbi etiam eam habebis ad litteram.

Ibid. cap. Nullum, cum seq.

NVllum in causis matrimonialibus iudicandum esse ante iusta m probatio dicitur in hoc textu; propterea forte, mea quidem sententia, expediret, vt contradidentes matrimonijs contrahendis propria manu se ipsos subscriberent, & si nescirent scribere, eorum contradictiones reciperentur coram probatis, & idoneis testibus.

39. q.

32. q. 2. cap. Moyses.

PErcutiens mulierem in vtero habentem, si fecerit abortum, si animatus erat, ex lege veteri dabat animam pro anima, asseritur in hac littera; nunc vero dantes causam abortui fœtus animati, vel inanimati subduntur pœnis, de quibus infra 1 cap. de his, qui fil. occiderunt, vbi latius dicitur.

Ibid. cap. Hoc sanctum.

COnformiter ad dispositionem huius loci, in quo nec vidua, nec virgo cogitur continentiam profiteri. Nunc Sanctarum Virginum, vel aliarum mulierum voluntatem veli accipiendi, vel emittēdi professionem, quoquo modo sine iusta causa impedientes, excommunicationi subijciuntur, de qua in Conc. Trid. sess. 25. cap. 18. de regularibus.

Et habes in mea Summa, verbo Monialis, in fine, tenorem excommunicationis, quam de more fulminat Episcopus post peractam Consecrationem Sanctimonialium, ne quis eorum pacem, & quietem perturbare, seu vexare, earumque castitati insidiari audeat, vel præsumat, sub pœnis ibi comminatis, tum in res, & bona scelestorum eiusmodi hominum, tum etiam in corpora, & animas ipsorum.

33. q. 7. cap. Quod proposuisti.

SEmper mihi visa est perdifficilis, & ardua huius textus intelligentia; tum quidem ob sui formalitatem, tum etiam ob varietatem opinionum, quas circa illam inuenio; quarum tamen arridet præ ceteris illa, quam refert Sotus in 4. dist. 33. q. 1. art. 2. ad finem, videlicet, quod hic agatur de infirmitate dirimēte, puta, frigiditate, vel maleficio; vt si quis cum illa scienter contrahendo intendat illam, vt sociam habere, si postea aliam velit ducere, tunc alat priorem, & ita supplere videtur textus in cap. requisisti, 33. q. 1. de quo matrimonio nullo, ob impedimentum perpetuum scienter contracto, loquitur Nauar. cons. 3. num. 10. de frigidis, & maleficiatis; concludens posse sic contractos simul cohabitare, tamquam fratrem, & sororem. Et sic cum omni castimonia, abstinentes se a quacũque immunditia, ab osculisque, & tactibus impudicis: & propterea, nec poterunt condormire in eodem lecto: nec alia munia coniugum sibi mutuo reddere; hæc enim habitatio longe distaret a cohabitatione fratrum, & sororum, quæ debet esse castissima. Hæc ille, quem cum alijs multis sequitur Sanchez de matrim. disp. 97. num. 5. lib. 7.

De

DE POENITENTIA.

DISTINCT. II.

Cap. Quem pœnitet.

CONFORMITER huic sententiæ, nempe, quod Dominus præcepit mundandis, vt ostenderent ora Sacerdotibus docens, corporali præsentia confitenda esse peccata, non per Nuntium, vel scripturam manifestanda, nuper damnata fuit opinio asserens, Confessionem Sacramentalem posse fieri per Nuntium, vel per Epistolam, vt apparet ex decreto Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium, iussu Clementis VIII. in hæc verba *Sanctissimus D. N. auditis votis, &c.* de quo agit Scortia Epitome 163. in Constit. Apostol.

DISTINCT. VI.

Cap. Placuit.

INterdicitur in hoc textu, ne quis Sacerdos audiat confessionem alicuius, qui antea commissus fuerit alteri Sacerdoti. Vnde & nunc facultas personis & locis quibuscumque concessa absoluendi a casibus reseruatis, reuocata, & moderata fuit per vniuersam Italiam extra Vrbem tantum, vt ex decreto Sacræ Congregationis Episcop. & Regularium de speciali mandato Clementis VIII. anno 1605 incipit, *Sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium iustis, & grauibus causis, &c.*

Quod sane Decretum, iubente eodem Sanctissimo, sequenti mox anno restrictum fuit ad septem casus tantum in speciali nouo Decreto eiusdem Sacræ Congregationis expressos. Super his autem septem casibus Iacobus a Graffijs nouissime scripsit.

Tandem vero Paulus V. anno 1617. declarauit, & iussit, eandem prohibitionem absoluendi a reseruatis locum habere, & intelligi etiã de censuris, & casibus eisdem Ordinarijs, vel Sedi Apostolicæ reseruatis, tam ad forum contentiosum deductis, quã etiã non deductis; vt patet ex altero decreto eiusdem Sacræ Congregationis incip. *Quoniam Sacra Congregatio Episcoporum, & Regularium nuper accepit, &c.*

Quæ quidem omnia procedunt quo ad pœnitentes sæculares; quo ad nos autem regulares præfatus Clemens VIII. de anno 1593. per suam Constitutionem incip. *Sanctissimus Dominus noster, qui iam pridem, &c.* prohibuit superioribus regularium reseruationem casuũ exce-

exceptis nonnullis in eadem Constitutione præscriptis, aut omnibus, aut eorum aliquot tantum, prout subditorum vtilitati expedire prudenter in Domino iudicauerit.

Quid autem statuerit Concilium Tridentinum circa eiusmodi casuum reseruationem; vide sess. 14. cap. 7. De qua reseruatione post alios luculenter scripsit Franciscus a Coriolano Capuccinus. Homobonus, & alij. Et ego in mea Summa, verbo, *Casus reseruatus*, ad multos numeros.

Notandum est insuper, quod Vrbanus VIII. nouissime, de anno, videl. 1630. per suam Constit. incip. *In specula militantis Ecclesiæ*, *&c.* innouando, quantum opus sit, & ampliando consimilem Const. Clementis VIII. consulens felici, & pacifico statui quorumcumque Ordinum Regularium, vbicumque constitutorum, declarauit, & voluit, facultatem eligendi confessarium in vim sanctæ Cruciatæ, aliorumue huiusmodi indultorum, & absoluendi a casibus etiam in Bulla Cœnæ contentis (excepta hæresi) non habere locum cum Fratribus, & Monialibus quorumcumque Ordinum Congreg. Societatis, & Instituti, Mendicantium, vbilibet existentium, etiam si speciali mentione, & nota digni essent. Sed ijdem Fratres, & Sorores quo ad Sacramentum pœnitentiæ ordinariæ dispositioni suorum Prælatorum, & Sedi Apostolicæ, quoad sibi reseruata, subiecti remaneant.

Etiam si alias tempore præd. Clem. VIII. secus forte per quinquennium seruatum fuisset, cuius dispensationi derogauit, ac nullius nunc roboris esse voluit, & declarauit, &c.

DE CONSECRATIONE.

DISTINCT. III.

Cap. Sextam.

PROHIBETVR hic, Christū in Agno depingi; quia forte (ait glo.) in Cruce Christiani olim nō hominem, sed Agnum depingebant. Huius dicti occasione notandum est, quod Agni Cerei benedicti prohibentur miniari, seu depingi, vel auro, coloreue aliquo infici sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, vt ex Const. Gregorij XIII. incip. *Omni certe studio*, *&c.* de qua agit Scortia in Epitome 122. in Constit. Apostol.

Cum quo Auctore, & Nouario, & alijs iam censui in mea Summa v. Sacrilegium, in fin. non esse vetitum per eādem Const. Gregorianā reti-

retineri eiusmodi Agnus sic miniatos, vel depictos quamuis peccatum fuerit sic eos inficere, & albedine sua exuere.

Circa vsum autem eiusmodi Agnorum benedict. vetuit olim S. Carolus in suo Concilio Quinto prouinciali, eos in agros proijci, seu arboribus alligari; Sed, (quod instituti antiqui est,) eorum cera adoleri possit ad suffumigationem in agris ad imminentes tempestates, aliasue diabolicas illusiones depellendas.

Et de cereis benedici solitis in die Purificationis, atque etiam de Oliuis, siue Palmis in die Dominico Palmarum; statuit idem S. Carolus in Concilio Tertio prouinciali, fol. 29. ea non esse benedicenda in manibus laicorum in Ecclesia existentium, sed in stato loco; Insuper, ne ad domum eorum deferantur, sed in Ecclesia interessentibus distribuantur, nisi quis iure patronatus ea sibi deberi diceret; vel ex infirmitate impediti conuenire non potuerint more suo in Ecclesia.

DISTINCT. V.

Cap. Non mediocriter.

CVm hic agatur de recta ratione orandi, sciendum est, quod Litaniæ, quas continet liber inscriptus, *Thesaurus Litaniarum*, & quæcunque aliæ, exceptis Litanijs Missali, Breuiario, & Pontificali appositis; nec non illis Beatæ Mariæ semper Virginis Lauret. publice recitari prohibentur, vt in Constit. Clementis VIII. incip. *Quoniam multi, &c.*

Et de prohibitione Missarum quarundam, ac Officiorum, quæ à Sacra Congregatione Rituum non sit approbata, dicitur sup. c. Episcoporum, dist. 18.

DISCEPTATIO.

Per quot Cantores ad minus possit in Choro satisfieri obligationi recitationis Officij Diuini.

ALiquando potest in praxi dubitari, an Collegium clericorum, quod tenetur in choro recitare horas canonicas, possit huic muneri satisfacere per duos tantum Choristas, seu Cantores assiduos; an vero plures habere debeat.

Et breuiter resoluendo dicendum est, duos tantum non sufficere; sed tres saltem assidue esse necessarios.

Probatur primo, quia in Choro adesse debet, qui benedictionem consuetam ad lectiones tribuat, & qui illam petat, ad *text. in cap. denique*, 21. *dist.* & insuper aliquis alius, qui eam accipiat, & pro ipsa

debitas Deo gratias agat. & similiter, quando sacerdos præmittit ad orationem salutationem dicendo, *Dominus vobiscum*, inepte vteretur hac personarum pluralitate, nisi saltem alij duo præter ipsum tunc adessent in choro. Vnde & statutum legimus in *cap. hoc quoque* 59. *de consecr. dist.* 1. vt nullus presbyter missam celebrare præsumat, nisi duobus præsentibus, sibiq. respondentibus, sicut, & in secretis dicit, *Orate pro me*, ex consuetudine tamen generali vnum tantum sufficere, communiter videmus.

Secundo, quia etsi asserant *glos. in extrauag. suscepti. ver. Ecclesijs, ne sede vac. inter comu.* & scribentes in *cap.* 1. *ver.* Congregatio, *de elec. & Cardinalis in Clem.* 2. *q.* 14. *de rescript.* Collegium Ecclesiasticum constitui ex duobus, vel tribus; id tamen videtur intelligendum conformiter ad actiones per Collegium obeundas, videlicet, vt respectiue ad qualitatem negotij collegialiter pertractandi, possint tres, & aliquando etiam duo tantum sufficere: Liquet autem, teste ipsa experientia, per tres saltem cantores vtcumque pensum diuini officij vix posse persolui, cum alioquin si duo tantum intersint, & casu emergat nouum aliquod impedimentum, profecto compertum nos omnes habemus, adeo perturbari Choristas, vt cantus Ecclesiasticus ad excitandos audientium animos ad compunctionem inuentus, *cap. cleros, ad finem*, 21. *dist.* oppositum potius, irrisionem, videlicet, & contemptum Diuinarum rerum operari possit; Quare concludendũ est, tres saltem in Choro necessario assidue interesse debere. Saluo semper.

DECRETALES.

DE SVMMA TRINITATE.

Cap. Firmiter, ibi. simpliciter confitemur.

PROFESSIONEM fidei quis, & quomodo facere teneatur, post *Conc. Trid. sess.* 24. *cap.* 1. *& seq. & cap.* 12. *&* 13. *de reform.* vide Bullam Pij IV. *Iniunctum nobis, &c.* vbi specialis forma de ipsa perhibetur, & communiter habetur in fine eiusdem Concilij.

Et de hac obligatione professionis fidei dixi nonnulla in mea Summa, *verbo*, *Professio fidei*, *a num.* 1. *ad* 6. *post Sanchez in Decal. tom.* 1. *lib.* 2. *toto cap.* 5. vbi abunde traditur, qualiter Episcopis, Parochis,

chis, Prælatis religioſorum, Magiſtris, Doctoribus, Canonicis, & alijs habentibus dignitatem, ſit neceſſaria; & an perdant beneficium, eiusve fructus, aut iuuari poſſint regula de triennali, ſi illam non emiſerint.

CONSTITVTIONIBVS

Cap. Canonum ſtatuta.

MAndatur in hoc textu, Canonum ſtatuta ab omnibus eſſe cuſtodienda. Vnde notandum, quod Decreta, & Conſtitutiones Conciliorum Prouincialium publicari non poſſe abſque approbatione Romani Pontificis, ſtatuit Sixtus V. in ſua Conſtit.incip. *Immenſa Aeterni Dei, &c. §. Deo autem*, circa medium, & ita in praxi quotidie ſeruari videmus.

Quo ad Conſtitutiones vero ſynodales non eſt in vſu, eas recognoſcendas trãſmittere ad Vrbem: teſtatur Piaſecius; & poſt illum Maſſobrius de Synodo diœceſ. dub. 100. cap. 4.

ELECTIONE.

Cap. Nullus in Eccleſia 1. ibi, per cupiditatem.

QVamuis hic prohibeatur, aliquem Eccleſiam acquirere per cupiditatem, tamen non videtur Parochus appetere Eccleſiam per cupiditatem, qui de alia ſimili antea prouiſus, ad aliam poſtremo vacantem accedit; cum ex *iure Concilij Trid. cap. 18. de reform. ſeſſ. 24.* libera cuique facultas concurrendi tribuatur. Regulariter tamen ſeruari videmus, vt non habens beneficium, etiam minus dignus, præferatur illud habenti *per cap is, cui, de præbend. in 6. Rot. deciſ. 767. nu. 1. & 5. Seraph. & Garz. de benefic. par. 7. c. 9. nu. 13 & 14.* Hoc autem intelligitur procedere dummodo in illo beneficio nulla alia ſit forma certa, ſeu conditio in fundatione appoſita circa illius prouiſionem; hæc enim profecto eſſet omnino ſeruanda. *Rota deciſ. 774. num. 3. eiuſdem Seraph.*

Cap. Oſius Epiſcopus 2.

DIcitur hic, quod electus ad clamorem populi non debet per ſuperiorem confirmari. At notandum, quod electio Epiſcoporum hodierno tempore celebratur iuxta Conſtit. Gregorij XIV. incip. *Onus Apoſtolicæ Seruitutis, &c.* de qua dictum eſt ſupra diſtinct. 25. cap. vlt.

Cap. Licet de vitanda. 6.

CIrca electionem Romani Pontificis, de qua in hoc textu fit mentio quomodo nunc ex iure nouissimo celebranda sit, vide supra dist. 79. §. 1.

Cap. Quia propter 42. §. illud autem, ver. Impedimento detentus.

DISCEPTATIO.

Quomodo excipiendum sit votum Electoris tempore electionis in lecto decumbentis.

PRohibentur hic electores procuratorem constituere in electionis negotio, nisi sint legitime impediti. Sed quia inter cætera impedimenta, quibus electores detineri possunt, ne intersint electionibus faciendis, frequentior est ægritudo corporalis. Ideo occurrit hic dubitare de consuetudine quorumdam regularium mittendi scrutatores capitulares ad excipienda vota Vocalium in lectulis eiusdem Monasterii, in quo celebratur electio, decumbentium, sit ne licita, an potius etiam necessaria.

Pro sufficienti autem informatione facti, præsupponitur primo; eosdem scrutatores consueuisse præmonere eiusmodi electores ægrotantes, antequam vota ipsorum excipiant, de qualitate, ac meritis (quantum ex natura rei humano modo permitti potest) illius negotij, super quo vota excepturi sunt; & de tractatu desuper illo Capitulariter habito.

Secundo præsupponitur, per statuta illus inet ordinis prohiberi admittere procuratores absentium, vel aliter, & quocunque modo legitime impeditorum.

Vltimo præsupponitur; scrutatores eiusmodi nullo actu extraneo interiecto deferre schedulas eligentium complicatas, atque inuolutas ad Præsidem capituli; ac nomina eligentium perpetuo remanere secreta, nec cuiquam in Capitulo, nisi a tribus scrutatoribus, e gremio Capituli electis, Præsidi Capitulari aperiri.

His itaque præmissis, dicitur, prædictam consuetudinem esse rationabilem, atque de iure licitam; sic enim eam in proprijs terminis docent *Hostien. Innocent. & alij, in hoc cap. quia propter, hoc tit. de elect. Angelus, Siluester, Azorius, cum ceteris relatis per Capuccinū tract. de elect. fol. mihi 43. col.* 1. quod & antea expresse tenuit *Miranda in Manuali Prælat. p. 1. q. 23. ar. 6. concl. 1. Mandagotus de elect. par. 1.*

p.1.c.25. Et de hac resolutione numquã adhuc memini me quemquã legisse, vel leuiter dubitantem.

Eam autem defendere a contrarijs, quę ipsi obstare videntur, facile est; Nam specialiter dispositio *capituli penult. in fine, hoc tit. lib. 6.* nihil facit contra ipsam; quia diuersa facti species ibi perpenditur, cum in illo textu agatur de electore absente a loco capituli, in quo electio erat celebranda, qualis non potest dici decumbens in cœnobio coacti Capituli; sicut nec absens a loco dicitur, qui est intra continentia Vrbis, *l. Collegam, & l. absentem, de verbor. signif.* Præterea, votum ibi exprimebatur viua voce, hic vero per schedulã obsignatam, & in vrnam scrutatorum ab ipsomet eligente iniectam, & numquam alicui, nisi Præsidi Capitulari vna cum scrutatoribus detectam. Ideo nil mirum videri debet, si ibi ex diuersa facti specie, diuersa etiam emanauerit iuris dispositio.

Confirmatur hæc conclusio ex noua Constitutione circa electionẽ Romani Pontificis per vota secreta a Gregorio XV. edita, cuius mẽtionem fecimus supra *dist. 79. §. fi.* in qua expresse statuitur forma mittendi scrutatores ad excipienda vota obsignata Cardinalium, in Conclaui ægrotantium; ex quo aperte conijcitur, id esse iuri consentaneum, non autem repugnans, aut vllo modo contrarium.

Primo non obstat, eligentium nomina debere semper esse secreta ex *Conc. Trid. sess. 25. cap. 6. de regular.* quia respondetur, in casu numquam eligentium nomina publicari, cum scrutatores ea recipiãt in vrnam iniecta, per ipsos eligentes obsignata, & inuoluta, vt in vltimo præsupposito dictum fuit.

Secundo neque etiam obstat, eligentes antedictos, cum non intersint tractatui, & scrutinio, quod in capitulis præmitti consueuit electionibus celebrandis, *cap. fin. hoc tit. in 6.* non posse recte, ac iuste sententiam suam proferre, quia de qua re cognouit Iudex, de ea tantum potest, & debet iudicare, *cap. cum super, de causa possess. & l. de qua re, de Iudicijs*, quia huic obiectioni satisfactum fuit in primo præsupposito facti, ex quo constat, electores sic impeditos informari à scrutatoribus de qualitate negotij; quod posse sufficere, patet ex consimili casu, quem resoluit *Garz. de benef. par. 5. cap. 4. num. 213. in fin.* vbi ita practicari in illo casu testatur, quamuis alias Rota secus censuisse videatur, vna parte tantum informante.

Tertio, & vltimo non obstat, posse electores sic impeditos commodius sibi, atque etiam bono communi vtilius consulere, substituẽdo vice sui procuratorem; quia in secundo præsupposito dictum fuit, id esse vetitum religiosis illius Ordinis ex constitutionibus suis.

Firma igitur remanet conclusio satis communita, & auctoritatibus

bus Doctorum, & validissimis iuris rationibus, licitam esse prædictam regularium consuetudinem excipiendi vota ægrotantium per scrutatores.

An autem sit etiam necessaria, breuiter dicendum est, si electores infirmi nollent se iure suo abdicare, profecto non possent ab electione repelli: & propterea cum eis non liceat ex speciali iure Constitutionum Ordinis sui, vt sup. mittere procuratorē, merito dicendū est, eis fore necessarium vti scrutatorum medio, iam vsu recepto, qui, vt supra, fideliter, & secreto vota ipsorum ad patres in Capitulo coactos, eorum vice, ac nomine deferant. Saluo semper, &c.

TRANSLATIONE EPISCOPI.

Cap. Licet in tantum. 4.

DISCEPTATIO.

Canonicus transiens a præbenda Theologali ad Pœnitentialem quem locum obtinere debeat in Choro, & in Capitulo.

SVmpta occasione ex materia vniuersi huius tituli, nempe, de trāslatione Episcopi, quæri posset, an N. Canonicus Ecclesiæ Cathedralis, qui per multos annos possidens præbendam Theologalem, sedensque in loco suæ promotionis in Choro, & in Capitulo, postea obtinens Pœnitentialem in eadem Cathedrali, debeat nunc retinere pristinum locum, vt supra, an potius sedere in vltimo loco tamquam si nunc reciperetur in Ecclesia.

Et omissis multis, quæ hinc inde deduci possent, breuiter dicitur, præfatum Canonicum debere pristinum locum suæ receptionis retinere, & non descendere ad vltimum locum tamquam forte de nouo receptum in Ecclesia, & probatur sic.

Primo, quia qui prouehitur, de minori ad maiorem locum promoueri consueuit, *cap. legimus, in fin. 93. dist.* mutationes enim, & translationes fiunt ad maiorem Ecclesiam: cum autem in *Concil. Trid. sess. 4. cap. 1. de reform. & sess. 24. cap. 8. itidem de reform.* prius mentio fiat præbende Theologalis, quam Pœnitentialis, ab ordine autem arguatur prærogatiua graduum, & dignitatum, late *Euerar. in loco, Ab ordine, per totum*; consequens erit, ne contingat absurdum, quod præfatus Canonicus non est priuandus loco suæ antiquæ sessionis Theologalis in Choro, & in Capitulo. Nec præsu-

men-

mendum est, prudentissimum Præsulem eius promotorem, qui liberalitatis suę munera maxime inoptatis habet in eos omnes effundere, quos labor prolixior, & stipendia longiora ceteros merito anteire faciunt, vnquam in animum suum induxisse, nouo quodam mutationis genere, se paruifacere voluisse maiorem, & magnum quodammodo Theologum minorare Pœnitentiarium, conquerente in simili Summo Pontifice in *cap. 1. de translat. Episcopi*, aduersus quendam Patriarcham, quod Archiepiscopum Episcopare, immo potius Dearchiepiscopare præsumpsisset.

Id, quod multo minus in casu nostro permitti posset, cum Canonicus non ambitu, nec propria voluntate, sed vtilitate populi; non superbe, sed humiliter translatus fuerit a suo Archiepiscopo; cui, sicut conceditur ordinare Sacerdotes, sic, & quoties vtilitas, vel necessitas coegerit, mutare, & inthronizare potest: & sic aliud est mutare, aliud vero mutari, *cap. scias frater, & cap. mutationes, 7. q. 1.* cum & maxime rationabile sit, vt quoad fieri potest, cum communi vtilitate etiam priuata retineatur; Ne ergo inducta ad vnum finem contrarium operari videantur, Orator noster non erit a priori loco sessionis suæ deijciendus.

Secundo facit, quod Archiepiscopus translatus ad alium Archiepiscopatum, debet habere nouum pallium præter primum, quod semper secum defert, & cum vtroque sepelitur. *Abb. & alij, in cap. fin. de vsu, & auctorit. palij*, quod rationabiliter vel ex eo statutum apparet, ne Prælati in aliquo suam minuere honorificientiam, sed continuari potius, & augere videantur; non enim priuilegium priuilegio aufertur; nec Notarius creatus Doctor amittit priuilegium Notariorũ. *Ios. in l. si Ruffinus, num. 4. C. de testam. milit.* ergo a simili dicendum erit in casu nostro, Canonicum non debere locum antiquum amittere, & ad inferiorem descendere.

Tertio animaduertitur, quod iuxta notata *per DD. in cap. fin. de consuetud. in 6.* non videtur proprie fieri mutatio, quando is, qui est de collatione, vel corpore, in eodem permanens præbendam mutat vel domum; Hinc & Doctores in fortioribus terminis asserunt, quod Canonicus, vel Parochus, si semel facta professione Fidei, dimissa priori Ecclesia ad aliam transferatur in aliena diœcesi, oppido, vel loco, debet iterum professionem emittere; non sic autem si in eadem diœcesi: de qua opinione meminit *Azor, tom. 2. lib. 7. cap. 2. in fine*, quam & ipse sequitur; cum eam priori loco referens subdat, *alij dicunt contra*; & sic se ipsum a ceteris secernit, ad tradita per *Euer, in loco Ab auctorit. vers. Quando autem*. Et comprobatur hac ratione; quia hæc proprie non posset dici mutatio, & nouitates, quoad

fieri potest, semper vitandæ sunt, *not. in cap. placuit, dist. 74.* vbi ex Concil. Carthag. quicumque clerici ob quascumque cogentes causas Ecclesiarum suarum non obtemperauerint Episcopis suis, volentibus eos ad honorem ampliorem in Ecclesia sua promouere, præcipitur, ne illic amplius ministrent in gradu suo, vnde recedere noluerũt; ergo a ratione casus conuersiua, siue ab oppositis arguendo, qui sunt in iure validissimi modi arguendi, *DD. in l. 1. de solut. & l. penul. C. eod. tit.* Cum Orator noster Antistiti suo, vt par est, prompte paruerit, non erit a priori loco, quasi male operans amouendus.

Vltimo de hoc adducitur aperta iuris decisio *in l. municeps, ff. ad municipalem*, vbi ille definit esse municeps, qui Senatoriam adeptus est dignitatem, & subditur, Hoc autem procedit quoad munera, sed quantum ad honorem pertinere creditur, originem retinet. Ergo & in casu nostro Canonicus non dimittet priorem locum quoad honorem, sed quoad functionem tantum Theologalem, vt sic honor auctus, non conditio mutata dicatur, *ad text. in l. falsa, §. 1. de condit. & demonstr.* Et ex his Canonicus priorem locum retinere debebit. Saluo semper.

RENVNTIAT.

Cap. Ex transmissa. 3.

EPiscopi, & alij habentes ad id facultatem, beneficiorum renuntiationes admittentes, inter cetera caueant, ne ab ipsis resignãtibus, nutu, verbo, seu alio signo futuri in eis successores designentur; alias autem conferentes illis eiusmodi beneficium sic resignatum incurrant ipso facto excommunicationem, & alias pœnas, de quibus in Constitut. Pij V. *Quanta Ecclesia Dei, &c.* de qua etiam dicitur infra eodem in 6. cap. vnico.

Cap. Quod in dubijs. 3.

AGitur in hoc textu de modo renuntiandi beneficia; Nunc autem ex iure nouissimo resignationes beneficiorum, atque permutationes, publicari debent, iuxta Constitut. Gregorij XIII. incip. *Humano vix Iudicio, &c.* alias irritæ essent, & nullæ, vt ibi per eam, & latius infra lib. 6. hoc tit. cap. vnico.

TEMPOR. ORDINAT.

Cap. Ad aures nostras. 5.

COnformiter ad huius textus dispositionem, in quo religiosi prohibentur ad ordines ascendere, contradicentibus ipsorum superioribus, statuit *Concil. Trid. sess. 23. c. 1. de refor.* licentiam cuicumq;

con-

concessam ascendendi ad Ordines Sacros; vel restituendi ad priores, non suffragari contra Superioris sui voluntatem: ei enim magis, quam alijs, noti esse solent subditorum mores.

Simile habes supra in *c. placuit, in fin. de pœnit. dist. 6.* Vbi Vrbanus VIII. voluit, regulares omnes quoad Sacramentum pœnitentiæ subijci ordinariæ iurisdictioni suorum superiorum, nec eis suffragari Bullam Cruciatæ, vel aliud simile indultum qualecumque.

Cap. Cum quidam 8.

ORdinatio extra tempora punitur hic pœna suspensionis. Ad quã sane dispositionem additur nunc, quod suscipiens Ordines Sacros ante ætatem, vel extra tempora, aut sine dimissorijs, ipso iure suspensus est ex Constit. Pij II. incip. *Cum ex Sacrorum, &c.*

Insuper etiam sciendum est, quod nouissime Vrbanus VIII. in sua Constit. *Zelo Domus Dei, &c.* sub die 1. Iunij 1624. super restitutione Collegij Illirici edita, indulsit eius Alumnis, vt eo temporis spatio, quo inibi se se continuerint litterarum studijs incumbendo, ad omnes etiam Sacros, & presbyteratus Ordines, etiam sine litteris dimissorialibus, nisi habeant Episcopos proprios, a quibus illæ obtineri poterunt, cum ad Collegium ipsum diriguntur, & sine beneficij Ecclesiastici, aut patrimonij titulo, ac etiam extra tempora, dummodo tamen alias ad id reperiantur idonei, promoueri possint, & valeant. Quæ omnia etiam voluit idem Summus Pontifex locum habere quoad Alumnos Collegij Pragensis pro Scholaribus Nationis Germaniæ erecti, vt per eius Constitutionem, incip. *Quoniam Diuinæ bonitatis, &c.* eodem anno editam, & generaliter de mala ordinatione dictum est etiam *supra cap. si qui a simoniacis 1 q. 1.*

Cap. Vel non est compos. sui. 14.

DISCEPTATIO.

Pœna suspensionis a Collatione Ordinum imminens Episcopo ordinãti aliquem clericum ante ætatem debitam, quomodo intelligatur.

IN hunc locum, vbi Episcopus, ordinans puerum sacris ordinibus punitur suspensione a collatione ordinum, conferunt etiam mox dicta superius *cap. praced. vbi videas.*

Et opportune hic dubitatur de Episcopo ordinante Clericum ante ætatem debitam, & postea celebrante ante obtentam dispensationem super pœna suspensionis a collatione ordinũ, quam incurrerat ob prædi-

dictam malam ordinationem ex dispositione huius textus, an, inquam, effectus sit irregularis; nec ne.

Prima autem facie videbatur, respondendum esse affirmatiue; quia suspensus ex ercere ordinem suum, procul dubio sic contraueniens nõ euadit irregularitatem, toto titulo *de cler. excom. suspens. minist.* Ergo Episcopus exercens Ordines, vt prius, efficitur irregularis, quia post incursam suspensionem a collatione Ordinum celebrauit.

Verum e contra sentiunt, & verius mea quidem sententia, relati *per Franchum in c. 1. ad finem, de sent. & re iudicata, in 6. & Stephan. Costam in repetit. c. solet, num. 98. vers. Et quando etiam de sent. excom. eo lib. 6.* asserentes, eiusmodi Episcopum suspensum a collatione Ordinum, celebrando missam, etiam priuatam, peccare quidem mortaliter, sed non incurrere irregularitatem. Et quoad primum dictum de peccato mortali, non conuenio quidem cum eis, quia non apparet de transgressione alicuius precepti, ex quo oriri possit culpa, neque venialis. Quod autem non incurratur irregularitas, præter dicta in *mea Summa v. Suspensio, num.* 10 *ad fin.* probari potest a simili in questione illæ huic affini, de Episcopo a Pontificalibus suspenso, & celebrante missam priuatam, quem communiter asserunt Doctores, non incurrere peccatum aliquod, *gloss. in extrauag. suscepti. 3. in verbo a Pontificalibus, de elect. Ioa. 22.* ergo neque irregularitatẽ, quæ ex delicto oriens dicitur pœna temeritatis; *vt in mea Summa, v. Irregularis, num.* 25. Et hoc confirmatur ex illa ratione, quod dato etiam ad mentem Theolog. eundem esse Ordinem Sacerdotalem, & Episcopalem, & differre inter se tantum secundum quid magis, & minus perfectum, negari tamen non potest, diuersam esse potestatem conferendi Ordines, & celebrandi missam; & propterea a suspensione vnius non recte inferri ad suspensionem alterius, vt in simili arguit *Sayrus de censur. lib. 4. c. 4 num. 18. & itidem Alterius, eod. tract. de censur. tom. 1. disp. 6. c. 3. litt. B. col. 2.* merito asserit, Episcopũ a Põtificalibus suspensũ nõ propterea prohibitum esse a celebratione missæ priuatæ: sicut & communiter omnes tradunt, Sacerdotem suspensum ab ordine superiore, non propterea dici suspensum ab inferiore. Vnde in casu nostro hæc suspensio a collatione ordinum tamquam partialis quædam, & non absoluta suspensio maior prohibens generaliter vsum Diuinorum, vt in *c. 1. de sent. & re iudic. in 6.* & sic non proprie censura simpliciter cum tale, quod non dicatur, quod proprie non est tale, *l. hoc legatum 43 in fin.* vbi Bart. notat, de leg. 3. non est extendenda vltra proprios terminos collationis Ordinum, & consonat *Abb. in c. dilectus, num. 18. de consuet. Tusch. v. suspensus, conclus.* 921. *num* 7. *Laym. lib* 1. *tr.* 5. *par.* 3.

par. 3. *c.* 1 *num.* 6. *Auila tract. de Censur. par.* 7. *disp.* 9. *sect.* 2 *dub.* 2. *vers. Sed notandum est.*

At prædictis valde obstat Constitutio Sixti V. contra male promotos, & promotores editæ, incip. *Sanctum, & salutare, &c.* per quam incurritur ab ordinante interdictum ab ingressu Ecclesiæ, & propterea si postea in ea celebraret, profecto irregularis efficeretur, ad tradita *per gloss. & communiter in cap. is, cui, de sent. excommunic. in 6.*

His tamen facile respondetur, nihil ea obstare antedictæ resolutioni nostræ; quia Constitutio illa Sixtina postea fuit restricta per Clementem VIII. ad terminos iuris communis, & Concilij Tridentini, vt patet ex eius Constit. cuius initium est, *Romanum Pontificem, &c.* excepto tamen vitio Simoniæ, de quo nihil in casu nostro dicendum occurrit.

Vera igitur remanet responsio; Episcopum celebrantem ante obtentam dispensationem a suspensa Ordinum collatione, minime irregularem fieri. Saluo semper, &c.

Et si quis curiose inquirat, an taliter suspensus ab vsu Ordinis inferioris exercens ordinem superiorem incurrat irregularitatem; breuiter negatiue respondendum est, quia in iure nunquam legitur eiusmodi irregularitas; quamuis magna esset indecentia, vt quis ab Ordine inferiori suspensus auderet indecenter ministrare in superiore, & specialiter id tetigi in mea Summa v. Suspensio n. 6.

SACRAM. NON ITERANDIS.

Cap. Pastoralis 1.

SI per errorem aliud Oleum, quam quod infirmorum est proprium, ad ægrotum vngendum vnquam adhibeatur, etiam si Chrismatis, aut Cathecumenorum sit, decreuit (quod tutius est contra aliquos) S. Carolus in Concilio Quinto prouinciali, & vnctionem Olei Sacri eidem adhiberi, & Sacramenti formam iterari. Non inficior tamen; contrariam aliorum in hac re opinionem esse rationabilem; quam tenent *Suarez tom.* 4. *in* 3. *p. D. Thom. disp.* 31. *sect.* 1. *num.* 9. *Coninch disp.* 19. *dub.* 2. *de extrem. unct. Gregor. de Valent. tom.* 4. *disp.* 8. *q.* 1. *punct.* 2. *Bellarmin. lib.* 3. *cap.* 7. *de extrem. unct.* & alij, censentes, oleum quodcunque ab Episcopo benedictum, esse materiam sufficientem Sacramenti extremæ vnctionis.

CLER. PEREGR.

Cap. Tua nos, I.

CONformiter ad huius textus dispositionem de clericis vltramarinis, & valde remotis, non facile ordinandis, statuit idem Sanctus Carolus in par. 3. actorum Ecclesiæ Mediolanen. fol. 32. Clericos peregrinos non admitti ad celebrandum sine dimissorijs sui Ordinarij, duobus tantum mensibus ante, si in prouincia; si extra, in Italia, quatuor; sex vero si extra Italiam datis; Et si antiquiores fuerint, deferant testimonium de vita & moribus ab ijs Ordinarijs, in quorum diœcesibus post illud tempus aliquandiu permanserint.

OFFIC. IVDICIS ORDINARII.

Cap. Inter cetera iis, §. vnde præcipimus.

PRæcipitur hic Episcopis, vt viros idoneos ordinare procurent, quos sibi coadiutores assumant in prædicationis officio. Cuius dicti occasione notandum est, quod si communitates consueuerunt à multis retro temporibus sibi prædicatorem assumere, eique sufficientem eleemosynã tribuere, non immeritò manutenendi videntur in hac quasi possessione sua; salua tamen remanente Episcopo approbatione Concionatoris.

Et de hac materia prædicatorum dicitur sup. *in cap. ecclesiasticis*, 12. q. 3. & inf. *in c. exijt*, *de verb. signif. in 6.* & *in clem. dudum*, *de sepult.*

SACRAM. NON ITERANDIS.

Cap. Dilectus Filius 18. ibi, de lege iurisdictionis.

EX hac ratione, quod Regulares ex lege iurisdictionis habent Monasteria in diœcesi Episcopis subiecta, a quibus recipiunt Chrisma, Ordinationes, & psallendi Ordinem, colligitur, eos debere seruare horam canendi Vesperas in Dominicis, & diebus festiuis ab eiusdem Ordinarijs præscribi consuetam, ne alias illud tam vtile, ac proficuum Doctrinæ Christianæ exercitium præpediri contingat. Et vide supra *cap. de ijs, dist.* 12. vbi simile quid annotatũ fuit.

Insuper etiam aduertendum est, in aliquot Ecclesijs recte institutis expresse declaratum fuisse, Parochos notabiliter negligentes in exhibendo hoc Doctrinæ Christianæ ministerio peccare mortaliter, cum in re maximi momenti delinquere conuincantur.

Quæ autem dicatur lex iurisdictionis, & lex diœcesana, in quibus totum ius, & auctoritas episcoporum consistit, videnda est gl x. q. 1. in fine, in figuratione casus. Sed quamuis re vera diuersæ sint, aliquando tamen eas confundi doctores asserunt.

OF-

OFFIC. VICAR.

Cap. Ad hæc 3.

CVm igitur in textu dicatur, qood Vicarius perpetuus per Episcopum constitutus, non potest per Rectorem remoueri, vel portione sua fraudari, sciendum est pro intelligentia eiusmodi portionis, quod nunc iure nouissimo Vicarius perpetuus in parochialibus vnitis de more deputandus, debet habere suam portionem fructuum beneficij, cui deseruit, non minorem quinquaginta, nec maiorem centum ducatis; vt expresse cauetur in Const. Pij V. cuius initium est, *Ad exequendum, &c.* Vide etiam inf. hoc tit. in 6. c. 1.

MAIORIT. ET OBED.

Cap. Cum certum. 1.

STatuitur hic, quod prius ordinatus, ceteris paribus, prior, & Maior sit habendus. Cuius dicti occasione sciendum est, quod Præcedentia in processionibus, siue in alijs actibus publicis, seruanda est iuxta Constitutionem Gregorij XIII. *Exposcit Pastoralis Officij, &c.* Per quam sane statuitur, vt, qui ex mendicantibus, vel Confratribus contendentibus de primo loco, seu præcedentia, in quasi possessione præcedentiæ fuerint, ij in processionibus tum publicis, tum priuatis, præcedere debeant; quando vero non constet de quasi possessione huiusmodi præcedentiæ; tunc inter mendicantes qui in loco controuersiæ antiquiores; inter Confratres vero, qui saccis prius vsi sunt, præcedere debeant; in alijs vero actibus saluo cuique iure suo remanente.

. Tandem vero in huiusmodi præcedentiæ cõtrouersijs semper, quoad fieri poterit, seruandus erit mos Vrbis, tamquam communis Matris omnium Ecclesiarum.

Cap. Omnes Principes 4.

MAndabat S. Petrus, vt dicitur hic, omnes Principes terræ Episcopis obedire. Et quoniam aliquando euenire conspicimus, Iudices laicos interdicere subditis suis, ne absque ipsorum licentia permittant, se in alieno foro examinari; propterea animaduertere oportet, id vergere in præiudicium libertatis ecclesiasticæ, & sic incurri censuras Bullæ Cœnæ Domini, prout alias responderunt Patres Sapientissimi. Posset tamen id declarari procedere, vbi statutũ eiusmodi dolose practicaretur contra libertatem Ecclesiæ: alias enim sano modo illud intelligendo, non videretur præiudiciale libertati Ecclesiasticæ.

APPELLAT.

Cap. Personas Ecclesiarum 4.

NOn prosequens appellationem intra terminum a Iudice, vel a se ipso statutum, amplius non audiatur, dicitur hic in textu. At nunc appellationes in causis criminalibus in statu Ecclesiastico expediendæ sunt infra sex menses, prout in virtute sanctæ obedientiæ præcipitur in Constit Pij V. *Licet iuri, &c.*

Appellationis dies decem a iure constitutos, esse vtiles, & non continuos, contra aliquos, de hoc inaniter dubitantes, vide in *auth. de appellat. & intra quæ temp. collat. 4. in princ. in glos. in ver. a recitatione*, ibi, *in publico Iudice apparente*; & aperte tenet *Suar. de relig. tom. 1. fol. 773. cap 2. ad medium*.

De materia appellat. vide vtilem annotationem *Carauitæ addit. C. quorum appell. non recip.*

VITA, ET HONEST. CLER.

Cap. Clerici officia 15.

CLerici sæculares tenentur deferre vestes ad præscriptam formam in Constit. Sixti V. *Pastoralis, &c.* & altera eiusdem Pontificis *Cum Sacrosanctam, &c.* de quibus dictum est supra 21. q. 4. cap. Omnis iactantia.

Canonicus autem, qui simul etiam esset Protonotarius, deberet tamen in Choro vti habitu concanonicis suis communi, nempe, superpelliceo; quia ibi existit tamquam simplex Canonicus; secus tamen esset de Episcopis, qui numquam proprium habitum deponunt.

De vtraq. prædictarū Constitutionū scribit Scortia Epit. 148. 149.

CLERICIS NON RESIDENTIBVS.

Cap. Non liceat Episcopo 1.

CLerici curam animarum habentes, si non resideant, prout de iure tenentur, & contingat, eos decedere extra residentiam, incurrunt pœnam priuationis omnium bonorum suorum. Nec non & licentiæ omnes testandi eis concessæ, reuocantur, & irritæ declarantur ex Constit. Pij V. *In suprema militantis Ecclesiæ, &c.*

Tempus autem trium mensium, quibus in *Concil. Trid. sess. 23. de reform. cap. 1.* permittitur Canonicis, & Dignitatibus abesse a seruitio Ecclesiæ suæ, computandum erit ad rationem dierum, & non punctorum; sic enim omnis Ecclesiarum consuetudo interpretata est dispositionem eiusmodi Conciliarem; attestante *Garzia de benefic. par. 3. cap. 2. num. 327.* vbi, & declarationes varias affert in hac materia.

Nunc

Nunc omnino attendenda est Constitutio nouissima Vrbani VIII. circa quoscumque Prælatos, atque etiam Card. obligatos ad residētiam, in qua pleraque noue disponuntur, ad quam remitto Lectorem, & incip. *Sancta Synodus*, 1634.

Cap. Quia nonnulli 3.

OBtinens ex dispensatione Apostolica plura beneficia residentiā requirentia, puta, Curatum, & Canonicatum, quomodo satisfacere debeat obligationi suæ residentiæ, statuit Pius V. in Const. *Cupientes pro nostra, &c.* debet enim in parochiali residere. Et sic residens in parochiali lucratur omnes fructus beneficiorum, exceptis distributionibus quotidianis, quæ tantum interessentibus, seruitio Diuini Officij persoluuntur; nec veniunt nomine fructuum beneficiorum. De hac Constit. meminit Scortia Epit. 102.

Et adeo adstricta est interessentia Diuinorum Officiorum in Ordine, seu ad effectum consequendi distributiones quotidianas, vt existimem, Episcopum aliquando habentem Canonicatum mensæ suæ annexum, non posse tamen lucrari distributiones quotidianas, nisi Diuinis hors intersit: quamuis fructus massæ cōmunis, seu præbendæ eiusdem Canonicatus vere illi, mea quidem sententia, deberi videātur.

Cap. Tua fraternitatis 12.

PRiuilegiatus causa studij, vt absens a suo beneficio percipiat fructus, quod aliquando conceditur, vt hic in textu, scire debet, quod eiusmodi gratiæ de non residendo, & percipiendo fructus ratione studij, nunc non valent sine consensu Ordinarij, vt per Constitut. Pij IV. *Sanctissimus in Christo pater, &c.* & communiter habetur in fine Concilij Tridentini.

PRAEBEN. ET DIGNIT.

Cap. Vt nullus 1.

NVllus iure consanguinitatis assumendus est ad Ecclesiam, vt ex prouidissima huius textus dispositione. Vnde notandum est, quod nunc simile quid videmus, statutum fuisse per Pium IV. in Constit. *Cupientes, vnicuique, &c.* per quam interdicitur, beneficia litigiosa impetrare a Iudicibus eiusmodi causarum, seu familiaribus ipsorum procuratoribus, vel coniunctis; de qua Constit. scribit Scortia Epitom. 75.

Cap.

Cap. Ad hæc 13.

CVm singula officia, vt hic in textu dicitur, assiduitatē personarum exigant in Ecclesijs: ideo plures Ecclesiæ non sunt eidē committendæ. Quod si ex iusta causa super hoc cum aliquo dispensaretur; tunc, si singula eiusmodi beneficia residentiam personalem requirerent, residere deberet, vt mox dicebatur, sup. videlicet, *in cap. quia nonnulli, de cler. non resid.* iuxta Constit. antedictam Pij V. in illa Ecclesia, cui cura animarum immineret.

Cap. De Multa 28.

EX quo hic fit mentio dispensationum, quæ circa canonum statuta aliquando in partibus est facienda, idcirco notandum est, quod circa huiusmodi dispensationes extra Curiam committendas, statuit *Conc. Trid. sess. 22. cap. 5. de reform.* eas ab Ordinarijs locorum, quibus committentur, esse videndas, & summarie examinandas, an vitio subreptionis careant.

Cap. Extirpandæ Consuetudinis, ad fin. 30.

HAbens Ecclesiam vnitam dignitati, tenetur constituere Vicariū in minori, vt resideat in maiori, vt dicitur hic; Eiusmodi autē Vicarius perpetuus debet ex fructibus beneficij habere portionem sufficientem, & honestam, vt infra de offic. Vicarij, cap. 1. lib. 6.

CLER. AEGROTAN.

Cap. Cum percussio. 1.

MEdici Hebræi, vel Infideles, non possunt licite vocari, nisi in casu necessitatis, ad curandos nostros fideles infirmos, obstante Constitutione Gregorij XIII. *Alias pia memoriæ, &c.* de hac Constitut. agit Scortia in Epit. 131.

De obligatione autem medicorum admonendi ægrotos, vt confiteantur peccata sua, dicetur inf. in c. cum infirmitas, de pœnit. & remis.

INSTITVTIONIBVS.

Cap. Ad decorem.

LItteratis, ijsq; idoneis viris beneficia conferri mandatur in hoc textu: & quamuis præcedat hic qualitas litteraturæ, quæ quidem magni æstimanda est, cum illiteratus magis odiosus sit, quam homicida; hic enim corpora, ille vero animas perdit; idoneitas, & aptitudo ad regimen animarum erit præcipue attendenda: ita vt aliquando in praxi euenire videamus, vt ex duobus in concursu approbatis

pro

pro æque idoneis in scientia, electio tamen vnius facta per Episcopum iudicata fuerit legitima, quamuis iste non esset doctor, nec Sacerdos, neque pauper, sicut alter: ad iudicandum enim quis magis sit idoneus, plurimum valet superioris arbitrium, quatenus tamen recte iudicauerit, vt ex *Rot. per Oranum in Beneuentana Parochi* 13. *Iunij* 1590.

HIS, QVAE FIVNT A MAIOR. PAR. CAP.

Cap. Cum in cunctis . 1.

DEciditur hic, quod in Vniuersitatibus Ecclesiasticis præualeat regulariter, quod fit a maiori parte, nisi minor rationabiliter contradicat. Hoc autem censeo obseruandum hic esse, quod Canonici possent cogi ad exhibendam copiam actuum Capitularium Episcopo, qui semper tamquam caput, prout sibi bene visum fuerit, præsidere potest Capitulo, & corrigenda corrigere. Et propterea non est ei denegandum id, quod alias cuique priuato, interesse aliquod prætendenti, facile concederetur.

REB. ECCL. ALIEN. VEL NON.

Cap. Cum Laicis. 12.

STatutum laicorum circa mortuaria, vt ad fin. huius textus, aduersari dicitur immunitati ecclesiasticæ libertatis. Circa quod notabile non est instituti nostri nimium immorari, sed tantum annuisse velim singularem doctrinam *Caiet. in Summula*, *v. Excommun. cap.* 31. pro intelligentia huius litteræ; Ait enim, id procedere in mortuarijs ordinatis per se ab Ecclesia ad salutem defuncti, seu cultum Diuinum: secus autem de per se ordinatis ad honorem temporalem, vt sumptuosa sepulcra, multitudo crucum, varietas religiosorum, & copia numerosa luminarium, & simil. in quibus immunitas Ecclesiastica non læditur ex antedicto, vel simili statuto laicorum.

DEPOSITO.

Cap. Grauis illa, 1.

FRuctus Beneficij, lite pendente, deponendi sunt iuxta Constitut. Pij IV. *Cordi nobis est*, *&c.* apud personam honestam à Iudice eligendam: omni contrario abusu diuidendi fructus eiusmodi inter Canonicos, vel Capitula ecclesiarum, pœnitus sublato.

EMPT. ET VENDIT.

Cap. Si venditori. 7.

Posset in facto dubitari, ad quid teneretur N. creditor, qui rem sui debitoris penes se pignoratam vendidit, promissa indemnitate in casu euictionis, & postea, mota lite emptori, factaque denuntiatione venditori, res ipsa fuit euicta, an, scilicet, teneatur tantum ad restitutionem pretij rei euictæ de tempore euictionis; an etiam ad fructus, quos emptor in futurum ex eadem re sibi euicta, percipere potuisset.

Et pro congrua huius dubitationis responsione sciendum est, venditorem teneri ad pretium rei euictæ, & insuper ad fructus, seu ad interesse fructuum decursorum post euictionem, & rem ablatam ab emptore, semel sibi denuntiata lite *l. euictis agris, ff. de vsur. Bart. & & Ias. in l. quoties in diem, de verb. oblig. cum simil.* Hoc pro constanti præsupposito, considerandum est, venditorem quidem teneri ad fructus post euictionem, seu ad eorum interesse: sic enim eum obligat natura contractus venditionis, vt teneatur actione ex empto ad prædictum interesse fructuum, *l. si eum venderes, in fin. de euict. l. euicta, l. vend itor hominis, ff. eod. tit. & DD. ibidem*, cum semper habenda sit ratio eius, quod emptor habiturus fuisset, si res euicta nō fuisset, *l. si sterilis, §. per venditionem, ff. de actione empti, & vendit. l. si traditio, vbi Bald. q. 4. C. eod. tit.*

Ad hæc, iuris dispositio loquens in venditore, non videtur extendenda, nec intelligenda in omni venditore, qualis esse videtur creditor vendens, vt supra, pignus sui debitoris, vt sic recipiat creditum, quod alias ab eo exigere non valebat; is enim potius dicendus est tertius promissor, quam simpliciter venditor: in omni namque actione attendendum est qualis sit agentis intentio, seu, quo nomine quis agere dicatur, late *Euerar. in sua Centuria in loco, A qualitate facti*, per totum. Quare, cum creditor vendit pignus sui debitoris, non est dicendus proprie venditor; quia aliud est hoc simplex, & aliud hoc tale; propterea venditor iste cum principaliter agat negotium sui debitoris, non videtur subijciendus obligationi venditoris simpliciter, & proprio nomine vendentis, qui, vt supra, teneri dicitur ad fructus etiam post euictionem subsecutos, sed tantum dicendus erit teneri ad id, quod specialiter, & expresse ex stipulatu deductum fuit in contractu venditionis; videlicet, quod emptor seruetur indemnis; per quam sane obligationem, non egrediendo eius naturam, cum obligationes sint restringendæ, non ampliandæ *l. quicquid adstringendæ, de verb. oblig.* interesse promissum in casu euictionis restringi debebit ad id,

quod

quod erat tempore euictionis, non ad postea decurrendum; nec ad fructus futuros; quia qualitas adiecta verbo, intelligi debet secundu m tempus verbi, *l. in delictis*, *§. si extraneus*, *ff. ad noxal. Bart in l. toties*, *ff. de milit. testament.* Et hoc probari potest *in l. bonitatis*, *cum seq. de euict. in l. si pragnans*, *eod. tit.* & notant vtrobique DD. quod licet in actione ex empto veniat interesse non solum tempore euictionis, sed etiam omnis accessio futura, secus tamen est in actione ex stipulatu, in qua interesse consideratur semper, prout est a principio obligationis, seu in tempore conuento; adeo quod postea non recipiat augmentum, nec diminutionem *l. vbi exigitur*, *§. is autem*, *vbi not. Bart. Bald. Castr. & Ias. ff. eod.*

His omnibus accedit, quod consueuerunt Creditores restringere se ad interesse tempore euictionis, & sic ad restitutionem pretij cum rata expensarum ad summum; & propterea talis etiam præsumenda est fuisse intentio particularis N. venditoris, *arg. l. quia assidua*, *§. quod si nolit*, *ff. de Edil. edict. l. semper in stipulationibus*, *ff de regul. iuris*, *cum simil.* liquet autem, contractus regulari, & intelligi a cõsuetudine contrahendi. *Grau. de antiq. temp. par. 3. §. materia, nu.* 119. Et ex his Creditor tantum tenebitur ad pretium rei de tempore euictionis, vt supra, &c. Saluo semper, &c.

FEVDIS.

Cap. Ex parte tua.

QVomodo aliquando liceat Episcopo, non obstante iuramento de non infeudando, antiquum feudum ad Ecclesiam reuersum nouo vasallo concedere, statuitur in hoc textu

Nunc autem solerter attendenda est Const. Pij V. *Admonet nos, &c.* per quã sub grauissimis pœnis nouæ infeudationes bonorũ iurisdictionaliũ Ecclesiasticorũ prohibẽtur, quæ etiã afficiũt tractãtes, seu cõsulẽtes publice, vel priuatim, eiusmodi infeudationes fieri, vt ibi late per eã.

Tandem de hac prohibitione alienationis, atque infeudationis habentur multæ constitutiones Vrbani VIII. vt inf. de reb. eccl. alien. vel non, in 6. vbi videre poteris.

SOLVT.

Cap. Ad hoc, ibi in verbo, debita.

DEbita Prælati defuncti soluenda sunt iuxta Constit. Iulij III. incip. *Cum sicut nobis nuper innotuit, &c.* per quam statuitur, familiares, & seruitores Prælatorum Romanæ Curię cum salario mensuali seruientes, petere non posse salarium ab eorum heredibus, nisi pro biennio tantum, & infra annum solummodo a die obitus illorum.

Quæ ſane Conſtitutio poſtea innouata fuit per Pium V. in ſuâ extrauaganti, incip. *Cupientes litium anfractus, &c.* præſcribendo hunc ordinem in ſoluendo, videlicet, vt poſt conſignationem annuli, & ornamentorum Cappellæ (reſpectu Cardinalium) prius ſoluantur debita pro cibarijs, poſtea pro veſtiarijs, vltimo famuli pro mercede conuenta ſuam recipiant ſatisfactionem.

De hac Conſtitutione aliqua ſcribit Scortia Epit. 64.

PECVLIO CLERIC.

Cap. Inueſtigandum eſt. 1.

Circa materiam Spoliorum variæ extant Conſtitutiones Apoſtolicæ; videlicet, Pauli III. Iulij itidem III. Pauli IV. & Pij ſimiliter IV. & Pij V. de quibus late apud *Nau. in 2. tom. ſuorum operum in ſpeciali tractatu & Steph. Quarant. in ver. Spolia Clericorum*; Et antea Clemens VII. in Conſtit. incip. *Cum ex corpore, &c.* ſtatuit, Meretrices in Vrbe decedentes, debere relinquere quartam, vel quintam partem bonorum ſuorum Monaſterio Conuertitarum, alias Conſeruatores eiuſdem Monaſterij faciunt ſpolium.

Tandem Paulus V. in Conſtit. incip. *In Eminenti, &c.* decreuit, bona curialium incolarum Vrbis, & Ciuium Romanorum in ipſa Vrbe, & intra decem miliaria, (non tamen extra reſidentiam) decedentium, & in eadem Vrbe extantia, non facere ſpolium. De cuius etiam Conſtitutionis Integro tenore dixi in Summa, ver. *Clericus, num. 45. in 4. impreſſ.*

TESTAMENTIS.

Cap. Quorundam ad nos. 1.

Epiſcopi, dicitur in hoc textu, non teſtentur de quæſitis intuitu Eccleſiæ. Et conformiter Clerici nunc prohibentur teſtari, vel cauſa mortis donare ſine diſpenſatione de acquiſitis ex fructibus beneficiorum Eccleſiaſticorũ, vt ex Conſt. Pij IV. incip. *Graue nobis, &c.* Et hic opportune notandum eſt, quod pro delicto clerici non ſunt capiendi fructus Eccleſiæ: vt in *cap. poſt & cap. 22. in v ſatisfacturi de ſent. excom. in 6.* pro quo facit *l. 2. de ſolut.* Et alij notant in *c. ſi iudex laicus 12. inf. eod. tit. de ſent. excom. in lib. 6.*

Cap. Nos quidem, 3.

Quamuis Epiſcopi tam ex iure veteri, puta, *ex l. nulli licere 28. §. & ſi quidem, cum ibi notatis. C. de Epiſcopis, & Cler. cum concord.* tum etiam ex hoc textu, vbi infra annum a monitione, non facta executione teſtamenti, tunc Epiſcopus exequi debet; quam

tandem

tandem ex dispositione etiam *Concil. Trid. sess.* 22. *cap.* 8. *in princip. de reform.* potestatem habeant exequendi pias fidelium voluntates, nouissime tamen attributa est amplissima facultas Officio Reuerendæ Fabricæ S. Petri de Vrbe ad hoc ipsum munus exacte implendum, vt ex varijs Constitutionibus de hac materia in Bullario nouo relatis, apparet: præcipue vero ex Constit. Clementis VII. *Admonet nos, &c.* per quam exemptiones, & priuilegia multa eiusmodi officio indulta sunt; & ex altera Pij IV. incip. *Et si per diuersos, &c.* per quam Notarij cogi possunt ad ostendenda testaméta post annum a die mortis testatoris; Atque etiam Pij V. *Et si omnium litium, &c.* per quā duæ sententiæ definitiuæ in causis Fabricæ S. Petri faciunt rem iudicatam; nec non ex altera eiusdem Pij V. *Exigit, &c.* quæ concedit ei applicationem medietatis legatorū piorum per trienium non exactorum. Quæ sane Constitutiones postmodum multipliciter declaratę fuerunt per Eminentissimos DD. Cardinales eidem Fabricæ deputatos, vt videre est apud Quarant. in ver. Fabrica S. Petri de Vrbe.

SEPVLTVRIS.

Cap. Nos instituta, 1.

SEpulturæ defunctorum prohibentur nunc fieri super terram, iuxta Constit. Pij V. *Cum primum, &c.*

Opportune hic annotandum censeo laudabile Statutum *S. Caroli in Concilio Sexto prouinciali*, circa corporum sepulturam, vbi decernitur, corpus non esse tradendum sepulturæ ante horam duodecimam, post quam spiritum exalauit: eius vero, qui repentina morte occubuit, ante vigesimā quartā horā, nisi aliter Episcopo agendū esse videretur.

Et in Concilio quarto statuitur, sepulcra operienda esse duplici tegumento; ita tamen, vt inferius tegumentum ex rudi, superius vero ex polito lapide struantur.

DECIMIS.

Cap. Interdicimus, fin.

PErsonæ Ecclesiasticæ interdicuntur hic recipere in pignus decimas ad alienas Ecclesias pertinentes: possunt tamen iuste postulare decimas sibi iure debitas, easq. exigere, non etiā eas appaltare, seu conducere; hoc enim esset species quædam negotiationis, & mercaturæ illis interdictæ.

Et notandum, Prælatos Papa inferiores, non posse nunc post Cōcilium Lateranense amplius decimas infeudare, *Rot. decis.* 142 *num.* 5. *Seraph.* De hac materia Decimarū nonnulla tetegi in mea Summa, in 4. impress. in vers. Decimæ, per totum.

REGVLAR.

Cap. Nullus tondeatur. 1.

MAndatur hic, neminem admitti ad Religionem, nisi valentem, & in ætate debita constitutum.

At nunc omnino attendendæ, ac sedulo obseruandæ sunt Constitutiones permultæ, quæ a temporibus Sixti V. in dies emanare consueuerunt pro recipiendis in religione nouitijs, atque eisdem instruendis ad professionemque admittendis, ac demum pro vniuersa regularium tam mendicantium, quam non mendicantium reformatione, de quibus in mea Summa verbo, *Religiosus*, *in fin.* & infra hoc tit. in 6. nõnulla alia de hac materia breuiter annotantur.

Hic tamen haud immerito obseruandum est, quod cum multa incõmoda vniuerso fere regularium ordini obuenirent ex inualiditate professionum in monasterijs ad hoc non destinatis emissarum, contra mentem Constitutionum Clementis VIII. propterea nouissime Vrbanus VIII. huic malo occurrens, statuit, eiusmodi professiones inualidas, vt sup. ob non seruatam formam in prædictis Clementis VIII. Constitutionibus præscriptam, reualidari posse, & debere ex auctoritate Ordinarijs locorum in Constitutione eiusdem Vrbani VIII. incip. *Ad religiosos viros*, *&c.* specialiter attributa 1631.

Postremo an. 1636. Sacra Congreg. Concilij per suum decretum, *Ad occurrendum motibus*, *&c.* Declarauit, & statuit, eiusmodi professos in locis non destinatis pro nouitiatu, non posse quoquo modo vltra quinquennium audiri; eo quod professionem emiserint extra prædicta loca pro nouitiatu destinata.

Cap. Ne Religiosi, fin.

REligiosi fugitiui annuatim sunt requirendi, & cogendi, vt ad monasterium reuertantur, vt hic in littera.

Nunc autem de fugitiuis, & Apostatis a Religione, seruandum est Decretum nouissimum Sacræ Congregationis Concilij Trident. iussu Vrbani VIII. editum, de quo infr. *Ne Clerici, vel Monachi, in fin*

CONVERS. CONIVG.

Cap. Mulier, fin.

OCcasione huius textualis decisionis dubitatur, An vir in partibus, vbi hęresis impune grassatur, probabiliter conijciens, vxorem lapsam esse in hæresim, possit ab ea separari; Ordinesque Sacros, seu Religionem ingredi, & sic amplius ad eam, etiam postea resipiscentem, non reuerti.

Ex

Ex qua sane præsenti dubitatione quatuor inde resultant specialiter examinanda.

Primum est, an vir possit ab vxore diuertere ob causam hæresis.

Secundum, an coniux innocens possit ad Sacros Ordines ascendere, seu Religionem ingredi.

Tertium, an innocens separatus ex antedicta causa hæresis possit persistere in separatione, nec coniugi resipiscenti reconciliari.

Vltimo, an hæc procedant in præsumptionibus tantum hęresis.

Ad primum respondetur, videri, dicendum esse affirmatiue, videlicet, posse Coniugem Catholicum discedere ab Vxore in hęresim lapsa, ex eo solum, quod crimen illud admiserit; id enim aperte deciditur in præsenti textu, cum ibi notatis, *in ver. remansit, in c. 2. cap. quantum, de diuortiis, & cap. non solum* 28. q. 1. Ratio est ex traditis per dd. in eisdem locis ob periculum peruersionis in coniuge catholico, & propterea etiam addi posset; nedum id ei licere, verum etiam aliquando esse illi necessarium; vbi, scilicet animæ suæ periculum timeret ex consortio vxoris, labe hæresis infectæ; iuxta illud *D. Pauli ad Titũ 3. hæreticũ hominẽ post vnam, & secundam correctionẽ deuita*.

Ad secundum dicitur, posse Coniugem innocentem transire ad Religionem, vel Sacros Ordines assumere, *vt ex c. constitutus, cum seq & c. isto fin. cum simil.* hoc tit. nostro *de conuers. coniug* Sed hoc intelligitur procedere non nisi post Iudicium Ecclesiæ, & præcipue quo ad ingressum Religionis, attentis Constitutionibus Apostolicis de recipiendis Nouitijs, per quas ab eius ingressu arcentur obnoxij redditioni rationum alienæ administrationis; & sic eo magis deuicti obligatione tali, videlicet, personali, qualis est matrimonialis, repellendi erunt, vt per DD. in prædictis iuribus.

Ad tertium dicitur, posse eundem coniugem innocentem ex concessione sibi facta *in c. de illa, de diuort. & in hoc textu nostro*, persistere in separatione ab Vxore hæretica; non quidem proprio iure, sed Iudicio Ecclesiæ facta, etiam subsecuta resipiscentia ab hæresi, prout etiam tetigi *in mea Summa, ver. Diuortium* I *nu. 3*.

Ad vlt. nempe, qualis notitia hęresis in præsenti causa requiratur, certa ne, an tantum moralis, dicitur, sufficere moralem, & sic; vel propriam confessionem, vel violentas, seu graues suspitiones; puta, si poprijs factis indicaret hæresim operando, manducando cibos vetitos, & similia, more hæreticorum peragendo: exteriora enim satis indicant interiora, & plus factis, quam verbis loquimur, *Guid. Papæ singul. 338. vt in ead. Sum. mea, v. Hæresis, num. 4.* vbi hæresis exterior satis comprobari dicitur ad incurrendam excommunicationem hæreticis exterioribus imminentem.

RELIGIOSIS DOMIBVS.

Cap. Ne Nimia. 9.

NOuam religionem constitui absque auctoritate Romani Pontificis interdicitur in hoc textu. Faciunt etiam in hunc locum annotata sup. *cap. si quis 21. q. 2.* vbi de translatione monialis professæ de vno ad aliud monasterium.

De suppressa autem cuiusdam Iesuitissarum ordinis institutione nouissima dicitur inf. *in cap. religionum diuersitatem, de religiosis domibus, in 6.*

Et hic opportune obseruandum est, statutum olim fuisse in Concilio Constantinopolitano 6. generali, canone 45. Quod futuræ monasticæ non induantur sumptuosis vestibus eo die, quo ingressuræ sunt monasterium. Quem tamen pium morem temporibus nostris exulare videmus.

IVRE PATRONATVS.

Cap. Prælatum est. 1.

VErtitur in dubium, an Clericus possidens beneficium patronatum suæ familię, omittensque recitare Diuinum Officium, teneatur restituere fructus, sicut tenentur ceteri omnes Beneficiati iuxta tenorem Const. Pij V. *Ex proximo, &c.* de qua *Nauar. in Manu. c. 25. num. 122.* Ratio dubitandi erat, quia Clericus ordinatus ad tit. sui patrimonij, non tenetur ad hanc fructuum restitutionem, secundum omnes, vt in mea Summa v. *Suspensio*, nu. 14. ea ratione: quia proprietas eiusdem patrimonij remanet semper apud se ipsum, nec vnquam transiuit in Ecclesiam; ob quam quidem rationem videbatur, idem etiam dici posse in casu possidentis Beneficium Patronatum suæ familiæ, cuius fructus videntur permanere proprij, cum ex voluntaria, & spontanea instituentis ipsius pietate in Ecclesiam transferantur, ergo idem ius videbatur seruandum esse quoad vtrumque casum omissionis Officij Diuini.

Verum hac ratione, & alia quacumque simili cessante, resoluendum est, faciendam esse restitutionem fructuum, etiam à possidente Beneficium Patronatum, siue à suis consanguineis, siue etiam à proprio eius patre, qui potuit filium præsentare; siue tandem etiam à se ipso institutū; qui sane institués quāuis si non possit se ipsū præsētare quantumcumque esset idoneus; quia eo ipso, quod se ingerit, tamquam ambitiosus repelli deberet, posset tamen Episcopus motu proprio conferre illi Beneficium eiusmodi, vt colligitur *ex cap. per nostras, de iure Patronatus*; semper enim verum erit, fundatorem

quem-

quemcumque proprijs se bonis suis exuere; eaque in Ecclesiam Patronatum cum omni iure suo transferre, saluo sibi remanente iurepatronatus.

Et ad simile de beneficio patronato, dicitur valde differre illud a titulo patrimonij, ad quem contingit, clericos promoueri: illud enim vere dicitur beneficium Ecclesiasticum, & ideo predicta Constitut. Pij procedit in ipso, non sic autem dici potest de titulo patrimonij, quod nunque transit in beneficium Ecclesiasticum, neque in vita, neque post mortem clerici ad illud ordinati.

CELEBRAT. MISSARVM.

Cap. Presbyter mane. 1.

Licentiæ omnes celebrandi missam tempore vespertino reuocatæ fuerunt per Const. Pij V. incip. *Sanctissimus in Christo Pater, ad cuius notitiam, &c.*

Et quid nouissime seruandum sit pro conuenienti celebratione missarum ex Decretis Sacræ Congreg. Rituum editis præcepto Vrbani VIII. dictum est sup. *dist. 18. c. episcoporum igitur.*

Cap. Dolentes, 9. §. sunt, & alij.

Valde confert ad occurrendum fraudibus, & negligentijs Capellanorum, cuique ipsorum propriam celebrationis diem statuere, quo sic manifeste apparere posset, an fideliter, nec ne sua munera exequantur ad præscriptam cuiusque cappellaniæ institutionem.

Cap. Litteras tuas, fin. ibi, pane fermentato.

Ab officio, & beneficio deponitur celebrans in pane fermentato, dicitur hic in textu. Et conformiter ad hoc statutum, facultates ac licentiæ omnes concessæ Sacerdotibus græcis celebrandi more latino, vel è contra, Sacerdotibus latinis conficiendi ritu grecorum, reuocatæ fuerunt per Constit. Pij V. *Prouidentia Romani Pontificis, &c.*

BAPTISMO.

Cap. Si quis puerum.

Occasione huius determinationis textualis, per quam baptizatus non dicitur ille, qui ter in aqua immersus fuerat in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amen, non proferendo, seu non dicendo verba illa, Ego te baptizo, &c. notandum est, quod occurrente difficultate pueri extra corpus matris apparere incipientis, & propterea dubio extante, sit ne baptizandus, an non; videtur tan-

quam

quam tutior amplectẽda doctrina Eminentissimi olim Cardinalis Paleotti in libello inscripto, *Compendio de gl'ordini del Signor Cardinal Paleotti, & Successori, per li Curati di Bologna, fol.mihi* 38. vbi legitur, Pueri apparentes extra vterum Matris cum brachio, vel pede, vel digitis cum imminente mortis periculo, baptizentur. Sed egressi viui iterum sub conditione, si non es baptizatus, &c. baptizari debent. In capite vero apparentes possunt baptizari absque hæsitatione aliqua, & obligatione iterum baptizandi.

Quare rationabiliter cautum legitur in aliquot ecclesijs, ne obstetrices officium suum præstent, nisi approbatæ sint idoneæ ad sacramentum Baptismi, cum erit necesse, ministrandum.

Admonitos etiam hic volo quoscunque Parochos, ac Rectores animarum, vt memores sint sapientissimæ, simulque pijssimæ institutionis, quam S. Carolus circa huius Sacramenti administrationem reliquit *in Concilio quinto Prou.fol.*55.in hæc verba.

Infantes simplici amictu ad Baptismum deferantur; nec vllum ornamentum, vel aliud quidquam, quod mundi huius pompam præseferat, adhiberi patiatur parochus; cum minime consentaneum sit, in ipso vitæ Christianæ ingressu statim ijs rebus studeri, quibus potissimum solemni sponsione renunciatur.

Idemq. statuit, vt baptismum suscipiant infantes ante diem nonum natiuitatis.

Et simile est, quod legitur supra in c. ne nimia, de religiosis Domibus, vbi *ex Conc.* Constantinop. 6. generali, futuræ monasticæ non debent indui sũptuosis vestibus eo die, quo ingressuræ sunt monasterium.

RELIQ. ET VENER. SANCTOR.

Cap. Audiuimus. 1.

SIne licentia Romani Pontificis prohibetur hic, venerari aliquem pro sancto. Et consequenter ad hanc dispositionem nuper emanauit Constitutio Vrb. VIII. *de qua inf. hoc eo tit. c. 1, in 6.*

Cap. Cum ex eo. 2.

REliquiæ Sanctorum passim ostendi non debent, vt dicitur hic ne circa illas populus decipi possit. Sic etiam non videtur probabilis aliquorum vsus corradendi ossa, & reliquias Sanctorum, vt ipsarum puluis ab ægrotis assumatur ad depellendos corporis languores. Idem etiam videtur rationabiliter dicendum de assumentibus oleum sanctum ad prædictum effectum.

Opportune hic admonitum velim lectorem, Sanctum Carolum laudabiliter de more sanxisse in Conc.4.prouinc.p. 1. ne reliquiæ Sanctorum

ctorum per laicos homines cuiusuis ordinis, vel dignitatis tractentur, ne ve tangantur; cum hoc sacrilegum esse Sanctus Gregorius Papa scriptum reliquerit.

ECCLESIIS AEDIFIC.

Cap. Ad audientiam. 1.

Dicitur hic, propter nimiam distantiam ecclesiæ potest noua ecclesia in ipsius parochia ædificari, de antiqua ecclesia certa portione eidem deputata.

Tunc autem si Ecclesia noua Parochialis erigenda erit, rationabile erit, quod id totum præstetur absq; præiudicio parochi possessoris illius temporis, *ad l. fin. §. sed & si quis, ubi Bald. in 3. col. C. com. de lega. gl. in auth. quomodo oporteat episcupos, §. sed neque effusas.*

Monasteria noua sine numero 12. regularium erigi prohibetur per Greg XV. alias Ordinariorum iurisdictioni omnimodæ subdantur, vt per eius Constitutionem, *Cum alias*. Dat. Romæ die 17. Aug. 1622. & per Vrbanum VIII. confirmatam.

Quid autem dicendum si Episcopus iam exercere incœpisset iurisdictionem in eiusmodi monasterium & superiores supplerent postmodum num. 12. fratrũ, an tunc posset liberare Monasterium à sua iurisdictione, & illud dimittere regimini superiorum Ordinis sui. Et breuiter dicendum videtur negatiue; non enim negari potest exemptionem eiusmodi esse speciem alienationis, quàm nullius rei facere iurant Episcopi in sua ordinatione, c vt super de rebus Eccl. non al en. liquet autem, Episcopis competere multa iura in Ecclesijs sibi subiectis, procurationẽ, rempe, canonicam portionẽ, quartam funeralium, & alia, quę sine præiudicio iuris Episcopalis remittere non possunt.

Et præter casum iuramenti de non alienando, quidquam de rebus Ecclesiæ, adhuc non est id licitum Episcopo, cum iurisdictio hæc in eiusmodi monasteria obueniat ei ex immediata Summi Pontificis institutione, vt ex plerisq. Constitutionibus Apostolicis, antedictis apparet; quare cum eius sit destituere, cuius est instituere *cap. 1. & 2. de capel. monach. & l. nihil tam naturale, ff. de reg. iur.* non poterit Episcopus eximere loca regularium noniter erecta contra formam Constitutionum Apostolicarum sine oraculo Summi Pontificis; nec præiudicare Ecclesię suę in iure illi quæsito, *ad text. in c. pastoralis, de donat* vbi Episcopus non potest remittere iura sua Pontificia.

Verum hæc nihil obstant libertati fratrum quandocumque sint actu numero 12. vt patet ex Const. Vrb. VIII. incip. *Cum sæpe contingat, §. 14. edita 1625. die 21. Iunij*, ibi, *actu 12. fratres non habuerint &c. subiecta intelligantur ordinarijs*, &c.

IM-

IMMVNIT. ECCLES.

Cap. Vt in domibus. 1.

IN Autentico collat. x. tit. 43. legitur, olim Ecclesiæ Constantinopolitanæ maioris centum, & mille officinas ab omni vectigali liberas extitisse. Quod ad exemplum nostrorum temporum hic admonuisse libuit.

. De hac immunitate Ecclesiarum agunt ex recentioribus *Scortia theor. 152. & 385. Azor. tom. 2 fol. 621. lib. 9. c. 6. Ba bos. in collect. ad c. constituimus 17. q. 4. Remig. de immunit. Eccles. Suarez de Relig. tom. 1.* Et insuper plures alij, qui speciales tractatus ediderunt in hac materia, in Const. Greg. XIV. de qua mox infra.

Cap. Inter alia, 6.

REi confugientes ad Ecclesiam non sunt inde extrahendi, statuitur hic in littera, ut & dictum est sup. *c. id constituimus 17. q. 4.* At nunc in extrahendis laicis ad loca sacra confugientibus, solerter attendenda est Constitutio Greg. XIV. *Cum alias, &c.*

. Per quam derogatur quibuscumque priuilegijs extrahendi reos ad ecclesiam confugientes, præterquam in casu, quo ipsi laici confugientes fuerint publici latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidijs aggrediuntur, aut depopulatores agrorum; quiue homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis ecclesijs, earumue cœmeterijs committere non verentur, aut qui proditorie proximum suum occiderint, aut assassinij, vel hæresis, aut læsæ Maiestatis in personam ipsiusmet Principis rei; In his enim atrocioribus delictis immunitas ecclesiastica non suffragatur.

De cuius sane Constitutionis intelligentia scripserunt plerique recentiores, Ambrosinus, videlicet, *Pater noster Pelegrinus, Farin. & Ricc. in collect. par. 1. Coll. 109 & par. 3. Coll. 503.* (qui tamen Auctor semper est intelligendus, salua obseruantia Constitutionis præd. Greg. XIV.) *& ego in Sum. v. Eccles. n. 7 fin.* vbi de domo ecclesiæ locata laicis, quæ amittit immunit. vbi probatur, & sæpius habetur in praxi.

Cap. Aduersus Consules. 7.

CLerici non possunt, inconsulto Summo Pontifice, subuenire necessitatibus ciuitatum, etiam vbi non suppetunt facultates laicorum, dicitur hic in tex. Vnde videtur, Ecclesiasticos non esse compellendos per Iudices laicos reuelare frumenta suarum possessionum:

sed

sed id præstabunt Superiores Ecclesiastici per sua propria edicta conformiter promulganda ad proclamata eorundem laicorum, ne ab his indebite clericos molestiam affici contingat. De qua re late per relatos apud *Henriq. lib. 10. de Sacram. Ordin. cp. 15. num. 7. cum seq. in tex. & in comment. Genuens. in praxi, cap. 22. & 94.*

Et post *Felinũ*, referentẽ alios, *& Suar. de immunit. lib. 4. 5. 16. n. 19.* nouissime tradit *Palao par. sec. disp. vn. punc. 8. n. 3.* extendens doctrinam præd. etiam ad alia similia statuta ciuilia, quæ ad rectam Reipublicæ gubernationem pertinent, vt Clerici cum laicis vniformes sint; & in specie de domibus ędific. liminibus parandis, & similibus, quæ etiam ipsis clericis, quatenus partes sunt communitatis, iure optimo conueniunt, cum ecclesiasticæ immunitatis præeminentiæ non derogent, sed iuri naturali maxime innitantur.

Et nuperrime ad tuendã eandẽ immunitatẽ ecclasiasticã censuit Sacra Congr. Eminen. Carc. controuersijs iurisdict. Præpositorum, bona per Ecclesiasticos possessa gaudere exemptionibus a quibuscumque impositionibus; & oneribus, quæ non sunt copulatiue certa, realia, & inuariabilia, iuxta dispositionem *in Brundusina gabellæ, coram bo. mem. Penia*, & concordant: necnon ab impositionibus Cameralibus, etiam comprehensiuis Ecclesiasticorum quando ecclesiastici libertatem ea non soluendi præscripserint, iuxta decretum anno 1600. tempore San. mem. Clem. VIII. editum. Datum hac die 21. Aprilis 1640.

Cap. Immunitatem Ecclesiasticam, 12.

CONfugientes ad Ecclesiam si sub spe immunitatis delinquerunt in Ecclesia, vel cœmeterio, non gaudent immunitate Ecclesiæ, vt in hoc tex. dicitur. At notandum est, quod per antedictam Constit Greg. XIV. non videtur ex sententia multorum, derogatum dispositioni præsentis capituli: attamen in praxi contrarium seruari videmus & sic nedum priuilegijs quibuscumque, sed etiam iuri communi per eam derogatum fuit.

DISCEPTATIO.

An Iudex Laicus iubens, interfici reum in Ecclesia latitantem, quem putabat, non posse gaudere immunitate Ecclesiastica, incurrat pœnas antedictæ Constiuttionis Gregorianæ; tam ipse, quam ministri, & executores prædictæ iussionis, & mandati.

IN hanc Constitutionem incidit dubitatio de Iudice laico, qui cũ obtinere nequiret facultatem ab Episcopo loci abducendi ab Ecclesia homicidam, prætensum, eius iudicio, tamquam assassinij reum,

non

non gaudere immunitate ecclesiastica, tandem iussit satellitibus suis, vt eum in eadem Ecclesia commorantem interficerent. Propterea in dubium vertitur, an sit locus dispositioni prædictæ Extrauagantis Gregorianæ, tam respectu executorum, quam Iudicis mandantis occasionem.

Pro constanti autem supponitur, eos omnes, tam iudicem, nempe, quam etiam satellites incurrisse pœnas de iure veteri latas contra immunitatis Ecclesiasticæ violatores, *iuxta c. definiuit*, 14. *q.* 4. *l. præsenti*, *C. de his, qui ad eccl. confug. cum simil.*

Solum ergo remanet videre, an etiam subdantur pœnis præfatæ Constitutionis Gregorianæ. Ratio dubitandi est, quia per eam nulla fit mentio de occidentibus, vel mandantibus, occidi: sed tantum de capientibus, carcerantibus, vel abducentibus reos ab ecclesia, in quam se receperant: & propterea; cui non conueniunt verba legis, neque lex ipsa conuenire potest, iuribus vulgar.

Qua tamen ratione, & quacumque simili cessante, verius videtur esse contrarium quoad vtramque partem propositæ dubitationis. Et ratio decisionis est, & primo respectu executorum, quia cui denegatur id, quod est minus, multo magis id, quod est maius. Vnde, suspensus ab ordine subdiaconatus, censetur etiam suspensus ab exercitio diaconatus, & magis etiam ab vsu presbyteratus: secus enim pugnaret, suspendi quem a canendo epistolam, & postea eidem licere celebrare missam, & hinc est illud commune philosophorum axioma, propter quod vnumquodque tale, & illud magis. Capere autem, & carcerare reos in Ecclesia receptos, vetitum est, ne quid damni eis indebite inferatur; multo magis ergo censendum est, vetitam esse læsionem, & mortem; alias enim dispositio illa deseruiret de vento.

Nec quidquam facit ratio illa deducta ex proprietate verborum prædictæ Extrauagantis, capere nempe, vel carcerare, &c. quia respondetur, ea omnia satis verificari formaliter, & iuxta mentem disponentis; ne, scilicet, delinquentes, & in Ecclesia se recipientes, abducantur ab ea, protegente ipsos immunitate ecclesiastica, & sic nec in bonis, nec in persona quidquam nocibilitatis perpeti debent, nec ex captura, nec ex percussione, aut alio corporis detrimento.

Nec dicatur; non esse faciendam extensionem de casu ad casum in odiosis. Quia respondetur, quod dispositio etiam odiosa, si ex ipsius ratione expressa extenderetur, non esset vere extendere, sed comprehendere tamquam genus species suas; sicut etiam illa dicitur continere species, & casus omnes, qui eiusmodi expressæ rationi conuenire possunt; & ita hæc erit interpretatio intellectiua, non extensiua.

Pro quo datur instantia de comburente Ecclesiam, qui non euadit ex-

excommunicationem contra eam effringentem, & expoliantem latam, de qua in *cap. conquaesti, de sent. excomm.* satis enim amouet rem a loco, qui eam corrumpit; *l. qui tabulas, in fin. de furtis. Suar. tom. 5 disp. 22. §. 1. num. 15. Less. lib. 2. cap. 45. dub. 4.* & tamen non videretur includi, attenta ratione illa, quod comburens non confringat proprie, vel expoliet Ecclesiam.

Accipe aliud simile de propinante venenum personae Ecclesiasticae, qui materialiter non percutit; attamen non euadit excommunicationem Canonis contra iniicientes manus violentas in personam Ecclesiasticam, iuxta communiter scribentes in hac materia, excepto ferme vno *Roderiq. in Sum. par. 1. cap. 8. num. 3. in fin.*

Idem etiam apparet in *l. 1. C. de raptoribus*, vbi, si vir rapit mulierem punitur. Idem autem seruaretur, si e contra, mulier raperet virum; quamuis hoc, tamquam raro contingens, non fuerit expressum: attamen, quia iste casus omissus omnino similis est expresso, ideo ex coniecturata mente disponentis fit extensio, pro quo adducitur doctrina *Decij in l. si mater, num. 2. C. de instit. & substit. Tiraq. de retr. lignag. §. 20 glos. vnic. num. 11. & facit l. Titius, de lib. & posth.*

Et quae dicta sunt de executoribus, eadem etiam ob eandem rationem procedunt quo ad iudicem mandantem: pro quo affertur simile de censura lata in sepelientem, vt *in clem. vnic. de sepult.* vbi, quamuis tantum puniatur sepeliens corpus excommunicati, tamen hoc etiam procedit in omnes cooperantes, ne alias reddatur illusoria illa dispositio, vt per Doctores ibi comminiscentes, & maxime per *glos. in ver. sepelire, & ego in mea Sum. ver. Sepult. num 5.*

Confirmatur haec resolutio ex verbis illis in fin. eiusdem Extrauag. ibi, *quod si quis quacumque auctoritate*, &c. quae sane verba, ne effectu suo frustrentur, profecto non sunt intelligenda, nisi de iudicibus, & magistratibus, non de satellitibus, qui dignitate, vel auctoritate nudati existunt, & per quos consueuerunt Magistratus iussa sua exequi.

Et sic in praxi videmus, eos vna cum ministris solitos declarari transgressores immunitatis Ecclesiasticae. Quare concludendum est, & Iudicem, & Ministros antedictos non posse euadere poenas Constitutionis Gregorianae. Saluo semper, &c.

NE CLERICI, VEL MON.

Cap. Multa sunt. 1.

ENumerantur hic multa negotia saecularia, quibus nemo militans Deo applicare se debet. Et de his etiam nouissime statuitur *sup.*

Verba autem illa, *Immediate, vel mediate subiecta*, quomodo intelligenda sint, dixi in mea Summa, verbo, *Extrahere, num.6.*

Negotiari, & artē venalem pro fęcularibus exercere prohibentur in Vrbe, & districtu omnes Religiosi, vt dicitur supra *in cap. Decreuit, dist.* 88.

DISCEPTATIO.

An incipiens extractionem frumenti extra statum Ecclesiasticũ, vel an potius eã perficiens, incurrat pœnas extrahentibus inflictas.

ACcidit casus, quod quidam extrahens frumentum e statu Ecclesiastico, appropinquansque Confinio eiusdem status, inciderit in latrones, qui abstulerunt ei frumentum, & prosequentes extractionem, transtulerunt ipsum extra iurisdictionem, & statum Ecclesiasticum; queritur modo quis eorum inciderit in excommu. de qua hic supra, an scilicet, qui incepit extrahere, an potius ipsi latrones extractionem perficientes.

Re vera autem quamuis extractio executa fuerit perfecte, atque complete medio illius principij, & transuectionis vsque ad confinia; tamen, quia communiter asserunt scribentes, quod parum distat, nihil distare videtur, propterea dicendum esset, illum, qui incepit extrahere, incidisse in præfatam censuram.

Verius tamen est contrarium, quia in censuris attenditur actio consumata, cui imponitur censura, & in terminis huius quæstionis, ille, qui incipit extrahere, numquam dicitur extraxisse, vt notat *Bald. in l. neque commissum, C. de vectigal. & alij sequuntur*.

Nec obstat regula antedicta; quia illa vniuersaliter non est vera, & do instantiam de exercitu, qui parum abfuit, quin transiret per agros segete plenos, ergo tenebitur ad restitutionem damni, quod intulit per illos transeundo, cum similibus alijs; quæ multa continerent absurda, & ideo, nec dicenda, vt in specie declarat *Philiar. lib. 2. cap. 23. Petr. Nau. lib. 3. cap. 2. num. 28.*

At bene verum erit, quod si damnum illatum fuisset ab exercitu æstimabitur iuxta regulam antedictam, nempe, quia nihil distabat recollectio fructuum; propterea damnum illorum æstimabitur quasi tunc temporis fructus perfecti fuissent *ex Petr. Nau. vbi sup.* Quare non erit excommunicatus qui incepit, sed qui perfecit extractionem. Saluo semper.

Cap. Relatus est, 7.

MOnachi incorrigibiles, per huius textus dispositionem, de Monasterio expellendi sunt. Qui autem Regularis hodierno tem-

pore censendus sit incorrigibilis, & quomodo superios se debeat habere cum illo, extat nouissimum speciale Decretum Sacræ Congreg. Concilij Trid. incip. *Religiosorum eiectorum fugitiuorũ, & statui, &c.* die 21. Septembris anno 1624. vbi inter cetera statuitur, non posse eijci quemquam regularē ab Ordine sub titulo incorrigibilitatis, nisi per annum detentus fuerit in carceribus in ieiunio, & pœnitentia. Proindeque vnaquæque religio priuatos habeat carceres in qualibet saltem prouincia. Et tunc post annum in sua prouincia persistens eijci quidem poterit, sed non nisi a Generali tantum, de consilio, & assensu sex Patrum, ex grauioribus Religionis, in singulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus eligendis, quamquam non nisi instructo, secundum eorum stilum, & Constitutiones, processu, & plene probatis causis expulsionis ad Sacrorum Canonum præscriptũ. Sic vero eiecti, nec redeuntes ad Religionem, incedant in habitu Clericali subiecti obedientiæ Ordinarij, cui per Generalem illico notificetur expulsionis sententia. Prohibenturque superiores concedere illis litteras testimoniales, sed remittant ad Sedem Apostolicam, vel iubeant aliam ingredi Religionem.

Admonentur tamen ijdem Superiores, ne faciles sint ad huiusmodi grauissimum expulsionis remedium. Remanent autem perpetuo suspensi ab exercitio ordinum, sublata ordinarijs locorum facultate eam suspensionem moderandi. Tandem, renouat Sac. Congreg. dispositionem *c. finalis, de regular.* etiam iniuste expulsis, obligans Superiores, eisque serio præcipiens, vt bis in anno Decreta Clementis VIII. vna cum his ordinationibus in publica mensa perlegi faciant, & ne quis contra in eis præscripta, vel eorum aliquid quoquo modo facere, vel moliri præsumat sub pœna priuationis officij, & vocis actiuæ, & passiuæ, & inhabilitatis perpetuæ, &c.

SPONSAL. ET MATRIM.

Cap. De Francia, 1.

CONsuetudo patriæ non seruata, non inualidat matrimonium, vt hic in tex. Et obseruandum est, quod ad dispensationes matrimoniales consequendas sufficit exprimere gradum remotiorem, obtentis tamen postea super propinquitate litteris declaratorijs, vt ex Constit. Pij IV. *Sanctissimus in Christo Pater, &c.* & communiter hæc habetur in fine Concilij Trid.

EO,

EO, QVI COGNOVIT CONSANG. VX. SVAE.

Cap. Fraternitatis, 7.

INcestuosi in quibusdam casibus grauioris impudicitiæ in statu Ecclesiastico plectendi sunt pœna vltimi supplicij. Hi autem casus recensentur in extrauag. Sixti V. *Volentes quantum in nobis est, &c,* vbi statuitur, quod quicumque matrem, & filiam, siue duas sorores germanas scienter cognouerit, etiam si eæ, vel altera earum, publicæ meretrices sint; siue clam, siue palam, aut in figura matrimonij tale crimen admiserint; siue cum altera earum matrimonio coniunctus sit, moriatur. Idem est de muliere, quæ sciens matrem, filiam, aut sororem suam cum viro rem habuisse, etiam si alteri eorum matrimonio copularetur, ab eo se cognosci permittit. Similiter etiam dicitur de meretrice scienter se commiscente cum patre, filio, siue cũ duobus germanis fratribus.

SECVN. NVPT.

Cap. Vir autem, 3.

DIcitur hic, si vnus ex coniugibus fuit alias benedictus non debent coniuges de nouo benedici. Attamen, vbi vigeret consuetudo benedicendi nuptias virginis, quam viduus duxit, illa seruanda esset; vt per Rituale Romanum iussu Pauli V. editum, vbi de Sacram. matrim. agitur.

ACCVSATION.

Cap. Qualiter, & quando, 2.

STatuitur in hoc textu, non esse inquirendum contra aliquem fine præcedenti infamia. Vnde conformiter huic dispositioni decreuit Concilium Tridentinum sess. 25. c. 6. de reform. in causis criminalibus contra personas capitulares procedendum esse cum duobus Canonicis deputatis ex parte Capituli. Quod tam in grauibus, quem in leuibus Rota intelligit, vt ex *decis. 710. num. 1. & 4. Seraph.*

Hoc autem non videtur habere locum in Ecclesia non exempta; nisi illa ex immemorabili tempore consueuisset eiusmodi assistẽtes deputare; quæ sane consuetudo, cum possit tollere, atque etiam tribuere iurisdictionem, retinenda esset.

Et quid statuerit prædictum Concilium Trid. circa testes recipiendos contra Episcopos, vide *sess. 13. c. 7. & 8. de reform.*

SIMONIA.

Cap. Nemo presbyterorum, 14.

Simonia est pretio, vel fauore celare peccatorem, vel reconciliare non pœnitentem: vel quid tale admittere, pro re aliqua temporali, dicitur in hoc textu. Quare sciendum est, quod simile quid habetur in Constit. Pij V. incip. *Durum nimis*, in qua statuitur; beneficiarios capientes possessionem beneficij non debere conferre quidquam, nec ex consuetudine, nec ex indulto alicui Ecclesiæ concesso; reuocatis quibuscumque contrarijs, sub pœna excommunicationis, suspensionis, & interdicti, respectiue.

Cap. Tua nos, 34.

Si Clericus, vt hic decernitur, donat bona sua Ecclesiæ cum pacto, vt in Canonicum recipiatur in illa, simoniam admittit.

Et similiter præsumptiones, & coniecturæ ad effectum puniendi obtinentes Beneficia Ecclesiastica per simoniam confidentialem declarantur in Constit. Pij V. *Intolerabilis multorum*, &c. vbi variæ huius delicti præsumptiones, etiam ex sola vnius partis intentione probata, faciunt, illud præsumi in foro exteriori: in foro tamen interiori veritas facti semper erit attendenda.

Hanc autem Constitutionem Pij V. habes ad litteram apud *Nau. in Manuali cap. 23. num.* 104. quam, & ibidem examinat ad multos numeros.

Dubitatur hic obiter, an peccauerit quidam regularis, opponens alteri regulari, eum esse de simonia suspectum, eo quod publice constabat, quod elargitus fuerat munera Prælato sæculari, quod in illa Religione scandali materiam non modicam præbebat.

Et re vera, supposito pro constanti, quod Regularis subditus munera elargitus sit einsmodi Prælato, quod etiam Superioribus ipsis est interdictum per Bullam Clementis VIII. quæ incip. *Religiosæ Cōgregationes*, &c. de qua scribit *Bonacina in Codice Tractatus varij, in fi. q. 3. & Scortia Epit.* 158. non videtur immunis ab hac suspitione simoniæ; quatuor enim modis solet peruerti iuditium humanum; timore, odio, amore, & tandem etiam præmio, *c. quatuor modis. xj. q. 3.* vnde, & dicitur, *accipiebant munera, & peruertebant iudicium 2. Reg. 8.* & quod magis est, in fine eiusdem Constitutionis dicitur, quod contra transgressorem procedi, & inquiri possit, tamquam contra furti, & *Simoniæ reum*; ac perpetua infamia, & ignominia notatus existat. Si ergo manifesta, & publica fuerit illa munerū largitio, non fuit inique illata iniuria simoniæ. Sed vterius etiam po-

potest dici, iam famam illius amissam fuisse ob culpam notoriam largitionis munerum, cum scandalo familiæ, & per consequens non erit locus restitutioni, quæ supponit ablationem alicuius boni; ad late tradita per *Petr. Nau. de restit. lib. 2. c. 4 n. 362. & seq.* Saluo semper, &c.

Opportune hic addenda est confirmatio antedictæ Constitutiones Clementinæ facta per Vrbanum VIII. in sua extrauag. *Nuper a Congregatione nonnullorum Prælatorum, &c. sub die* 16. *Octob.* 1640. in qua declaratur, munera a religiosis vtriusque sexus tribui posse ex causis gratitudinis, conciliationis, beneuolentiæ, eiusque conseruationis erga religionem ipsam; vel conuentum, alijsue causis ex sui natura actum virtutis, & meriti continentibus, modeste tamen, ac discrete; dummodo id non fiat, nisi de Superiorum localium licentia, ac etiam cum consensu maioris partis conuentus, si talis consensus de iure, vel ex constitutionibus, seu consuetudinibus cuiusque religionis respectiue in huiusmodi casibus requiratur.

Consensum vero conuentus in §. 3. eiusdem Constit. ad leuiora esculenta, aut poculenta, seu ad deuotionem pertinentia, &c. aequisitum inteligi debere de consensu, alias de iure requisito, & vbi concurrit ambitionis suspicio, nec licentiã superiorum in scriptis requiri, quod in §. 4. continebatur, sed oretenus sufficere. Et ibidem etiam subditur sic.

Comessationes autem, & conuiuia in excipiendis laute Protectoribus ordinarijs, & benefactoribus, vt in §. 5. & 6. prohibita tantum declarantur, quoniam decentiæ status regularis aduersantur. De restitutione vero datorum contra præd. Constitut. videatur Constitutio ipsa declaratoria, quam sic, vt sup. hic animisse satis.

Singulis autem annis de mense Ianuarij prædicta declaratoria in Congregatione aliqua, seu publica mẽsa legenda in perpetuum præcipitur sub pœna priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, & officiorum omnium ipso iure incur. &c.

DE MAGISTRIS.

Cap. Super specula, 5.

Docentes, & studentes in Theologia per quinque annos de licentia Sedis Apostolicæ percipiunt fructus beneficiorum, vt disponitur in hoc tex.

De Lectoribus autem Sacræ Scripturæ in Cathedrali deputandis ex mandato Concilij Trid. dicendum videtur, de iure eis non deberi distributiones quotidianas; nisi pro illis horis, quibus legunt; tamẽ ex gratia esse illis concedendas, non modo pro illis horis, quibus le-

gunt, puta, si mane legunt, pro matutinis horis, & missa solemni; sed etiam ora tota die: & ita seruari videmus in praxi.

Nouissime autem Vrbanus VIII. per Constit. *Apostolatus officium, &c.* sub die 2. Apr. 1631. eorum, reuocauit, & annullauit omnes, & quascumque licentias legendi, & habendi libros quacumque ratione prohibitos, quibuscumque personis, etiam speciali nota dignis, non tamen a Sanctitate sua concessas. Easque deinceps concedi noluit, nisi in Congreg. S. Inquisitionis vniuersalis, singulis hebdomadis coram S. sua celebrari solita. Nec non ad triennium tantum duraturas. Ac locorum Ordinarijs, seu Inquisitoribus exibendas, aliasque nullas esse decreuit, ac voluit.

De hac materia dicetur infra *in cap. cum ex eo, de elect. in 6. & in clement. 7. hoc tit. de Magistris.*

IVDAEIS.

Cap. Iudaei, siue Saraceni. 5.

Statuitur hic, quod Iudaei baptizati bonis suis priuari non debent. Et notandum est, quod idem, quod Paulus III. vt hic in margine, ad fauorem ipsorum decreuerat, & confirmatum, & ampliatum fuit cum aliquot declarationibus a Paulo IV. & Pio V. in Constitutionibus suis, quarum meminit *Vgolinus de officio Episcopi, pag. 1. fol.* 202. Et de quarum dispositione tangitur inf Extrauag. 1. eodem tit inter commun.

Cap. Sicut Iudaei. 9.

Inuiti non baptizentur Iudaei, vt in textu hic dicitur. Ad cuius dispositionis exemplum nunc iidem conuocandi sunt pro tertia saltem eorum parte statuto cuiusque hebdomadae die in praestitum aliquē locum; non tamen sacrum, ad audiendam Diuini Verbi praedicationem, iuxta Constitut. Gregorij XIII incip. *Sancta Mater Ecclesia, &c.*

In Vrbe autem, vbi haec scribo, iidem Iudaei audiunt verbum Dei in Oratorio Sanctissimae Trinitatis.

Cap. Postulasti. 14.

Puniendi sunt Iudaei temporaliter, qui Clericum aliquem percutere ausi fuerint, habetur hic. Et flagitia Iudaeorum per Inquisitores punienda, referuntur in Constit. Gregorij XIII. incip. *Antiqua Iudaeorum improbitas, &c.* puta, si delinquant in his, quę circa fidem cum illis nobis sunt communia; veluti, si asseruerint, Deum, vnum, & aeternum, omnipotentem, creatorem omnium, & similia, non esse

esse; Si dæmones inuocauerint, si Christianos verbo, facto, vel exemplo nefaria huiusmodi docuerint; vel ad ea perpetranda inducere attentauerint. Nutrices Christianas contra Ecclesiasticas sanctiores retinuerint; aut eas retinentes, ea die, qua Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, lac vno, vel pluribus diebus, in latrinas effundere coegerint. Si blasphemias, quæ per se heretice dici solent, in Christianæ fidei ignominiam, contemptum, aut corruptionem impie protulerint. Si cuiusuis eorum opera, Christianus aliquis a fide desciuerit, vel in hæresim inciderit. Si quem ex Iudæis, vel infidelibus ad fidem, Deo inspirante, venire volentem, post declaratam nutu, verbo, facto, aut quocumque alio modo eius voluntatem, a fide retrahere, vel quouis modo impedire ausi fuerint. Si quem apostatam, vel hæreticum scienter domi suę acceptauerint, vel fauorem quomodolibet præstiterint. Si libros hęreticos, vel Talmudicos, aut alias prohibitos retinuerint, vel diuulgauerint; Si Christianos deriserint, & maxime in sacro Parasceue die; & similia perpetrauerint, vt ibi per eam.

HAERETICIS.

Cap. Cum Christus. 7.

HÆreticus relapsus nouissime censetur, qui negat aliquem ex articulis expresse declaratis in Constit. Clementis VIII. incipit *Dominici gregis, &c.* puta, si asserat, Deum Omnipotentem, non esse trinum in personis, & incomposita omnino, indiuisaq. vnitate substantiæ, aut Dominum nostrum Iesum Christum non esse verum Deum; aut non esse conceptum de Spiritu Sancto in Sanctissimo Vtero B.M. semper Virginis; aut non subijsse mortem Crucis acerbissimam, vt nos redimeret; aut eandem Sanctissimam Virginem non esse veram Dei Matrem; aut non fuisse semper Virginem ante partum, in partu, & post partum.

Cap. Ad abolendam. 9. in principio, ibi, Clerici ipsi Sede Vacante.

PRęcipitur hic, puniri hæreticos, quos tales esse iudicauerint Episcopi, & Sede Vacante, Clerici Ecclesiarum; ex quo patet, iurisdictionem Sede Vacante, pertinere ad Capitulum, a quo sane electus, seu constitutus Vicarius Capitularis, potest expedire omnia jurisdictionem concernentia, quæ Episcopo mortuo per bullam, vel breue fuerant delegata; sed si delegatio facta fuisset Vicario Episcopi, non posset Vicarius Capit. procedere, cum non sit Vicarius Episcopi, sed iurisdictionis Capitularis; ad tradita per *Felin. in c. eam te, nu. 17.*

num.17. *de rescrip.* & in specie docet *Garzia de Benef. par.6. cap.2. num.46.*

Ibi §. illos quoque, in fine.

REgulares quicumque exempti non possunt nunc in causis fidei iudicari ab eorum Superioribus regularibus, quorum priuilegia, & facultates quæcumque in hac parte reuocatæ fuerunt a Paulo V. in sua Constit. *Romanus Pontifex, &c.* quam diligenter inspiciant Prælati ipsi Regulares, quibus per eam prohibetur, in eiusmodi causis quoquomodo se intromittere; seu quouis prætextu, vel quæsito colore præuentionis cognoscere, an delationes calumniosæ sint, aut personas denuntiandas, vel causas perquirere; seu impedire, aut retardare: sed libere denuntiari debent vicinioribus inquisitoribus, seu locorum ordinarijs omnes, etiam proprij ordinis professores, de hæresis labe infecti, seu suspecti; sub pœna priuationis quarumcumque dignitatum, seu Prælaturarum, vocis actiuæ, & passiuæ, ac perpetuæ inhabilit. ad ea, &c.

☞ Sciendum est denique extare, nunc præceptum Vrbani VIII. quod omnes Superiores regularium sub pœna priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, debeant semel in anno, idest, prima die Veneris, post Assumpt. Beatæ Virginis commonere subditos suos in perpetuum de omnibus constitutionibus, tam editis, quam in posterum edendis, spectantibus ad officium S. Inquisitionis. Prædictam vero Constitutionem *Sanctiss. D. N. sedulo incumbens,* editam 1633. habes integraliter in mea Summa v. Religiosus, nu.57. eiusque exemplum perpetuo seruari mandatur affixum in aliquo patenti, & publico loco.

Cap. Excommunicamus, §. damnati vero.

COntra Episcopos hodierno tempore, etiam in causis fidei, non proceditur extra Curiam, nisi ex speciali commissione Summi Pontificis, iuxta decretum *Concilij Trident. sess.24. cap.5. de reform.* & de testibus contra ipsos recipiendis vide quid statuerit idem *Concilium Trid. sess.13. c.7. & 8. de reform.*

Ibi §. Moneatur autem.

PRohibentur nunc Itali Catholici habitare, seu commorari extra Italiam occasione mercimonij absque licentia suorum Inquisitorum, si in illis partibus non vigeret libertas Catholicæ Religionis; iuxta Const. Clem. VIII. incip. *Cum sicut, &c.* de qua scripsit Scortia in Bullas Pont. Epit. 161.

Et nouissime Greg. XV. in Constit. *Romanus Pontifex, &c.* vetuit sub

sub grauissimis pœnis, hæreticos quoscumque, etiam sub prætextu commertij, vel negotiationis, habere domum apertam propriam, vel conductam in Italia, vel Insulis ei adiacentibus.

HIS, QVI FIL. OCCID.

Cap. Veniens ad nos. 1.

POenæ temporales, etiam vltimi supplitij, nec non, & excommunicationis latæ sententiæ nunc imminent procurantibus abortū, eisque quomodocumque cooperantibus, vt ex Constit. Sixti V. incipit *Effrenatam, &c.* Quæ tamen postea moderata fuit, vt procedat, quo ad fœtum tantum anima rationali informatum, reseruata eius absolutione Ordinario locorum, eiusque Vicario Generali ad hoc specialiter delegato, vt ex Const. Greg. XIV. *Sedes Apostolica pia Mater, &c.* de qua Scortia in Bullas Pontif. Epit. 153.

Qui autem incurrant, vel non, prædictas pœnas in quibusdam casibus, late dixi in mea Summa, ver. Abortus, per totum.

Et notandum est in detestationem huius sceleris, quod mulier abortum sibi ipsi procurans, antiqua Ecclesiæ definitione remouebatur ad finem vsque vitæ ab Ecclesia; misericorditer vero ei decem annorum pœnitentiam induxit Concilium Ancyranum. c. 20.

Legimus etiam in Concilio Elibert. c. 63. si qua mulier per adulterium, absente marito, conceperit: idque post facinus occiderit, placuit, ei nec in fine dandam esse communionem, eo quod geminauerit scelus.

HOMICID. VOLVNT. VEL CASVALI.

Cap. Si aliquis causa. 5.

HOmicida hic appellatur, qui facit, vel dat venena sterilitatis alicui. Nunc autem propinantes eiusmodi venena sterilitatis, eisque cooperantes, varijs pœnis afficiuntur, tam spiritualibus, quam etiam temporalibus, de quibus supra in Const. Sixti V. contra abortum edita, vt sup. in tit. mox præcedenti.

TORNEAMENTIS.

Cap. Felicis memoriæ. 1.

VVulnerato in torneamentis conceditur quidem pœnitentia: at si moritur, denegatur ei sepultura Ecclesiastica, vt hic in tex. Et modo ludi taurorum, & similes, exerceri soliti non nisi cum periculo vitæ, omnino prohibentur sub varijs pœnis spiritualibus per Pium V. in eius Constitut. *De salute gregis, &c.* quæ postea per Gregor. XIII. moderata fuit, non procedere in Hispanijs, de qua vide Scor-

Scortiam Epit. 99. Tandem per Clem. VIII. in Constitutione incipit, *Non considerantes, &c.* sublata fuit pœna excommunicationis, quæ continebatur in antedicta dispositione Pij V. non tamen quo ad omnes personas; sed quo ad laicos tantum, & in Regnis Hispaniarum, vt latius in eadem Constitut. Clem. VIII. quam vna cum altera prædicta Gregorij XIII. habes ad verbum in mea Summa, ver. Ludus, in fin.

CLER. PVGN. IN DVELLO.

Cap. Porro si clericus. 1.

POenæ per Concilium Trid. latæ contra admittentes publicum duellum extensæ fuerunt per Gregor. XIII. in sua Constitutione, *Ad tollendum, &c.* etiam ad ineuntes duella priuata, de qua Const. agit *Scortia in Epit.* 155. & tandem Clem. VIII. statuit, id locum habere etiam in quamplurimis alijs casibus, de quibus in eius Constitut. *Illius vices, &c.* Qui Summus Pontifex postremo sibi, ac Sedi Apostolicæ reseruauit absolutionem censurarum contra pugnantes in duello in casu prædictæ dispositionis Conciliaris, & Gregorianæ sublata quacumque facultate quibuscumque concessa, vt in Decreto Sacræ Congregationis Episc. & Regul. *Editum fuit alias, &c.* per eundem Clem. VIII. approbato; de qua materia duellorum in terminis prædictæ reseruationis Apostolicæ nonnulla dixi in mea Summa, ver. Duellum.

SAGITTARIIS.

Cap. Artem illam. vnic.

PEr hunc textum excommunicandus est exercens artem mortiferam Ballistariorum contra Christianos. Nunc vero pœnæ temporales, nec non & spirituales, excommunicationis, videlicet, maioris latæ sententiæ, imminent officialibus status Ecclesiastici permittentibus, ferri pugiones, & arma breuioris mensuræ trium palmorum in locis eorum iurisdictioni subiectis, vt ex Constit. Pij V. *Cum vices eius, &c.* confirmatque Constit. similes Pij IV. incipit, Eisdem verbis, videlicet, *Cum vices, &c.* per quam prædicti Officiales prohibentur sub eadem pœna excommunicationis latæ sent. deferre archibusettos breuioris mensuræ, quam duorum palmorum, eosque deferendi licentiam tribuere.

FVR-

FVRTIS.

Cap. Si quis propter.

FVribus comparantur, eorumque poenis temporalibus, ac insuper excommunicationis latę sententię, subduntur Officiales Montium Pietatis Status Ecclesiastici, qui eorum pecunias in alios vsus, quam pauperum, conuertunt, vt ex Constitutione Pauli V. incipit, *Onerosa Pastoralis, &c.*

DISCEPTATIO.

An amicus defuncti possit de eius bonis pro anima illius sine consensu heredis in pauperes elargiri.

HIc autem opportuna se offert dubitandi occasio, an bene se gesserit N. qui pro comperto habens, heredes B. amici sui ab intestato defuncti, nolle nec minimum quid erogare pro anima eiusdem defuncti, cuius satis opulenta bonorum successio ad eos, quamuis propinquiori, remoto tamen consanguinitatis gradu coniunctos, inopinate deuenit; proptereaque ipsemet sua propria auctoritate compatiendo necessitati animæ illius defuncti, nonnulla bona ad eiusmodi heredes ex illa successione deuoluta, in pauperes clam heredibus ipsis, pro eius anima elargitus est; existimans, obsequium se præstare Deo, vicem heredum erga defunctum consanguineum, meliori modo, quo potuit, supplendo.

Et primo quidem contra sic bona aliena distribuentem sua propria auctoritate, facit, quod, non omnia bona sunt, quæ bono fine fiunt; cum bonum ex integra causa consurgat; & qui caret vna virtute dicitur carere omnibus 24 *quaſt.* 1. *c. vbi sane, cum simil.* propterea sicut non licet vsuram exercere ob finem faciendi eleemosinam, sic nec debuit iste falcem mittere in messem alienam, quamuis ob bonum finem.

Secundo, quia potius debebat Orator de bonis suis propriis animæ defuncti subuenire, & non de alieno, quod ipsiusmet Dei prohibitio, & iuris communis dispositio minime patiuntur. 14 *q.* 5. *cap. eleemosyna,* cum multis capitulis seqq. & præced. 1 *quaſt.* 1. *cap. non est putanda, & cap. transmissa, de decimis;* species enim iniusti lucri est ex alieno largiri, & beneficio sibi acquirere debitorem. Et bonus non esse conuincitur, qui malos tolerare non potest. *not. gloss. in cap aduersitas.* 45. *in verbo Abel.* 7. *q.* 1. ergo per patientiam tolerandi erant heredes, & non priuandi propriis bonis; cum satis vere assertum sit. Ex corio alieno corrigiæ longæ, de cute non propria scinditur absque bria; vulgari prouerbio.

Sed

Sed in contrarium facit, quod Deus mandauit vnicuique de proximo suo, & defunctus, qui alias bonæ vitæ, ac morum probitate, vt extra facti narrationem auditur, præditus erat, si de improuisa morte cogitasset, animæ suæ vtiliter consuluisset, & propterea pro facto haberi potest, quod ipse verisimiliter fecisset, si de propinqua morte vel cogitasset, vel admonitus fuisset, & sicut in vita consueuerat pecunias non paucas in pauperes elargiri pro temporis, & facultatum suarum opportunitate, sic moriens fecisset, si quocumque modo de propinqua morte præmonitus fuisset; ex consuetudine enim viuentis præsumitur voluntas ejusdem morientis, ad late tradita *per Euerar. in sua Centuria in loco a verisimili, in principio*.

Ex qua forsitan ratione permoti Sapientissimi Senatores Veneti pijssime statuerunt, vt bona in inclyta Ciuitate sua ab intestato decedentium, nullo extante consanguineo successore legitimo, deuoluantur quidem ad officium, vulgo, *Cattauers;* Sed illico tertiam fere partem ipsorum in pauperes elargiri tenetur pro salute, & remedio animarum eorumdem defunctorum; prout sæpius laudabiliter in praxi vidi, seruatum fuisse.

Similis etiam fertur extare consuetudo in plerique Diœcesibus Regni Neapolitani, in quibus Episcopi disponunt ad pias causas pro his, qui ab intestato decedunt, etiam relictis heredibus, de moderata quantitate, nempe quarta mobilium bonorum defuncti, alias non sepelitur. Quæ fane consuetudo maxima æquitate fulcitur, ad mentem *gl. in l. tale pactum, in fine, cum ibi deductis, ff. de pactis*, & ideo iam alias per Sacram Congregationem Episc & Regul. rescribentem Episcopo Vmbriacense sub die 5. Februarij 1591. approbata ipsa tamquam valde rationabilis visa fuit Oratori imitatione digna; quod enim exemplo fit ratione carere non dicitur, & confirmari potest per *textum in §. idemque iuris est, instit. quibus ex causis manum. non lic.* vbi expresse dicitur, verisimile non esse, eum, qui sibi heredem reliquit seruum, prætermissa datione libertatis, noluisse etiã libertatem ei relinquere; quia alias nemine sibi heredem habere potuisset. Hanc autem ragulam de verisimili intentione disponentis procedere, & locum habere in omni materia, probat *Dec. in consil. 89. in principio*.

Non obstant contraria; quorum primum facile tollitur ex deductis pro Oratore, cui non fuit illicitum ad subueniendum animæ amici defuncti accipere partem aliquam de bonis eiusdem defuncti, quamuis eorum administratio ad heredes deuenisset, & sic eiusmodi actio non fuit abusus rei alienæ, cum non caruerit consensu tacito proprij domini; liquet autem, taciti, & expressi parem esse virtutem. & fatis etiam

etiam expressum dicitur id, quod venit ex coniecturis, & præsumptionibus, *ad tex. in l. licet Imperator, de legatis 1. & l si quis locuplex, in fine, de manum. testam.*

Simile est, quod post *Raymun. Rodulph. & Siluestrū tenet Nauarrus* Commentar. *de eleem. sub num. 65.* videlicet, quod vxor potest contra voluntatem expressam mariti eleemosynare, vtiliter gerendo negotium viri; puta, quia videt eum crudelem, & sceleratum, & ad placandum Dei iram contra illum eleemonsyam tribuit; sufficit enim, quod eum non scandalizet. Tandem, hæc confirmantur ex illa generali regula, quod facti causa potius attenditur, quam ipsum factum *24. q. 8. cap. occidit, & quæst. 3. cap: si Ecclesia, & 7. quæst. 1. cap. suas, cum similibus*, ergo pium hoc opus implendi debitam heredum obligationem erga defunctum merito damnari non potest

Secundum etiam oppositum cessat; quia quamuis potuisset etiam de bonis proprijs elargiri pro amico defuncto, non propterea fuit illi illicitum erogare de bonis hereditarijs cum consensu tacito, & præsumpto, vt supra, & etiam vtcumque expresso ipsius defuncti. Neque vllum sibi præsumpsit, vel intendit acquirere debitorem ex alienis rebus, sed Dei præceptum, de faciendo erga proximum id, quod quisque sibi fieri vellet, humiliter implere. Neque per impatientiam id egit, non tolerando malos heredes, sed charitatem Dei, & proximi sectando, opus bonum operatus est.

Quæ omnia excusant Oratorem ab omni culpa; supposita tamen moderata quantitate elargitionis, simulque prouiso, ne bis forte, heredes hanc bonorum distributionem demandarent, tamquam ignari prioris per Oratorem iam executæ.

Sed hæc dicta sint disputatiue potius, quam conclusiue; re vera enim ius heredum in vniuersis bonis defuncti a lege communi obueniens, tamquam clarum, & omni ambiguitate carens, prævalere debet iuri obscuro, & turbido, quod cuique ex fraterna dilectione competere posse videretur erga defunctorum, etiam valde coniunctorum, seu necessariorum, animas. Liquet autem id, quod nostrum est, sine facto nostro a nobis auferri non posse *l. id quod nostrum, de reg. iur. cum simil.*

Non obstat consuetudo illa Episcopatuum in Regno Neapolitano, rationabilis quidem, & omni commendatione dignissima, quia dicimus, illam vti a iure communi prædicto exorbitantem, non esse trahendam in consequentiam, & sic ad partes alienas, in quibus ius commune inconcussum remanebit.

Neque etiam obstant rationes contra heredes adductæ; quia per se satis apparet, illas non necessario, sed tantum ex quadam honestate,

siu

seu congruenti interpretatione, posse procedere; sicut etiam dicimus, ab illiquido non admitti compensationem ad liquidum, *l. fin. C. de compensat. cum concordant. Saluo semper.*

VSVRIS.

Cap. Nauiganti, fin.

VSurarius est etiam, dicitur hic; assecurationis causa accipiens vltra sortem. Et nunc Socius assecurans capitale sui Consocij punitur tamquam Vsurarius, ex Const. Sixti V. *Detestabilis, &c.* Non procedit autem hæc dispositio in Societate habente alium admistum assecurationis contractum de iure licitum, & omni ratione comprobatum, & satis in vsu frequentem, quem, *& Rota canonizauit, decis.* 340. *nu.*7. *par.*2. *tom.*1. *Farin. De hac Const. scribit Scortia Epit.*142. *& ego aliqua dixi in mea Summa, verb. Societas, in fine.*

CRIMINE FALSI.

Cap. Falsidicus testis, 1.

SCribens litteras, vulgo, *d'Auisi*, continentes conuitia, iniurias, & famæ, vel honoris proximi sui detrimentum, seu etiam spectantia, & tangentia regimen status Ecclesiastici, puniendus est pœna vltimi supplicij, seu triremium, vt ex Constit. Gregorij XIII incipit. *Ea est rerum, &c.* quæ fuit edita post alteram Pij V. ei consimilem, *Romani Pontificis, &c.*

Et tondentes monetas, etiam argenteas, eandem etiam pœnam incurrunt, vt ex Const. Pij V. *Cum nil magis, &c.*

Hanc autem ampliauit Vrbanus VIII. vt dicetur infra in *Extrau. vnica, eodem tit. de crim. falsi, inter extrau. Ioan.*22.

Huc etiam non inepte confert pro aliqua parte Constitutio altera eiusdem Vrbani VIII. de qua mox hic infra *in cap. in tabulis, de sortil.* vbi prohibentur prædictiones de statu Reipubl. Christianæ, vel Sedis Apostol. vt ibi per eam.

Cap. Quam graui pœna, 6.

LItteræ Apostolicæ asseruntur hic falsæ, in quibus Episcopus vocatur filius; vel inferior frater; vel vni scribitur in plurali. Quare non incongrue annotandum est, quod fingentes se in litteris Apostolicis tales esse, quales non sunt, puta, nepotes, vel etiam aliquando germanos Cardinalium; vel alios, qui ex personarum qualitatibus, & priuilegijs, vel antiqua consuetudine, litteras ipsas gratis expedire solent, excommunicationem reseruatam incurrunt, & litteræ ipsæ

ipsæ omni effectu priuantur: vt ex Constit. Innocentij VIII. *Cum sicut nobis*, *&c.*

EXCESSIBVS PRAELATORVM.

Cap. Nimis iniqua, 16. §. volunt namque, ibi, in eorum Oratorijs.

QVamuis Ordinarius de iure non possit visitare Ecclesias Regularium exemptorum; id tamen ei conceditur circa Confraternitates laicorum in eorum Ecclesijs erectas.

De auctoritate autem Ordinarij circa personas exemptas, & ipsorum loca, vide *Quarantam, ver. Exemptio; Genuensem in praxi, cap. 59. Paris. de resign. lib. 3. quæst. 11. Vgolin. de potestate Episcop. par. 1. cap. 20. §. 7. &c.*

Et Concilium quidem *Trid. sess. 24. cap. 10. de refor.* statuit, nullam appellationem subditorum posse suspendere executionem visitationis. *Et ead. sess. cap. 9.* decreuit, Ecclesias sæculares nullius Diœcesis esse visitandas ab Episcopo proximiori, vel ab alio, iuxta formam ibi præscriptam.

Nouissime extat Constit. Gregor. XV. *Inscrutabili Dei prouidentia*, &c. circa exemptorum priuilegia in sacramentorum administratione, & Monialium regimine; De qua cum eius etiam subsecuta declaratione, dictum est *est sup. cap. decernimus, 10. q. 1.*

SORTILEGIIS.

Cap. In tabulis, 1.

INquisitores hæreticæ prauitatis possunt nunc procedere in plerisque casibus diuinationis, & superstitionis, in quibus antea non procedebant, vt patet ex auctoritate nuper eis attributa *ex Constit. Sixti V. incip. Cœli, & Terra, &c.*

Et nuperrime Vrbanus VIII. per suam Constit *Inscrutabilis iudiciorum*: & infra, publicatam die decima Aprilis 1631. post confirmatam prædictam Constitutionem Sixtinam contra Astrologos editam, prohibet omnibus tam laicis cuiuscumq. dignitatis, etiam Ducalis; quam Ecclesiasticis quibuscumque, etiam speciali nota dignis, & suprema dignitate fulgentibus, de statu Reipublicæ Christianæ, vel Sedis Apostolicæ, siue de vita, aut morte Romani Pontif. pro tempore existentis, eiusque consanguineorum vsque ad tertium gradum inclusiue, iudicia, seu prædictiones facere.

Quos omnes, nec non eos, qui illos desuper consuluerint, vel prognostica, & præcognitiones eiusmodi, etiam sibi oblatas receperint, illisue quomodolibet vsi fuerint, retinuerint, vel alicui ostenderint, afficit

afficit pœna excommunicationis latæ sent. confiscationis omnium bonorum, & officiorum, atque etiam vltimi supplicij.

CLER. NON ORDIN. MINISTR.

Cap. Si quis baptizauerit, 1.

QVicumque non promotus ad sacrum presbyteratus ordinem temere ausus fuerit rem sacram facere, vel Confessionem Sacramentalem audire, tradi debet Curiæ sæculari debitis pœnis per ipsam afficiendus, ex Constit. Clem. VIII. incip. *Et si aliar*, *&c.* per quam & aliæ anteriores de eadem re innouantur, de qua nonnulla scribit *Scortia Epit.* 162.

Nouissime vero Vrb. VIII. de anno 1628. per suam Const. *Apostolatus officium*, *&c.* declarauit eam non habere locum quo ad suas pœnas in reis minoribus viginti annorum completorum.

CLER. EXCOM. MINISTR.

Cap. Si quis Episcopus, 1.

OCcasione textualis huius decisionis dubitatum fuit, an Episcopus ordinans sacris clericum ante ætatem debitam, & celebrans, antequam absoluatur a pœna suspensionis a collatione Ordinum, quā ob illam Ordinationem malam incurrit *ex cap. vel non est compos*, *de temp. ordin.* efficiatur irregularis.

At huic sane dubitationi sufficienter satisfactum fuit superius *in anted. cap. vel non est compos, de temporibus ordinat.*

PRIVIL.

Cap. Episcopalia Gubernacula, 1.

PRiuilegia quæcumque viuæ vocis oraculo quibuscumque concessa, nuper, sub quadam tamen restrictione, reuocata fuerunt per Const. Gregor. XV. de qua dicitur *sup. distinct.* 100. *cap. contra morem, vbi late de diuersis huiusmodi priuilegiorum reuocationibus annotatur*, cum noua eiusdem ampliatione per Vrbanum VIII. de qua ibi videas.

Cap. Cum capella, 16.

PEr honorarios titulos, seu priuilegia, de quibus est sermo in hac decretali, pro particularibus personis a Sede Apostolica quomodolibet emanantia, non censetur derogatum iuri Episcoporum, quominus eisdem subiectæ sint, exceptis tamen regijs Cappellanis, in quibus seruabitur hac præsens textualis dispositio, de qua

specia

fecialiter meminit *Concil. Triden. sess. 24. cap. 11. de reform.* exceptis tamen nonnullis alijs, ibidem expressis.

POENIT. ET REMISS.

Cap. Omnis vtriusque sexus, 12.

IN hoc quotidiano Textu statuitur, quod omnis fidelis semel in anno faciat confessionem sacramentalem, & reuerenter suscipiat sacram Eucharistiam, saltem in Paschate; alioquin, & viuens ab ingressu Ecclesiæ arceatur, & moriens christiana careat sepultura. Hæc pœna interdicti ab ingressu Ecclesiæ, aliquando dicitur excommunicatio per aliquos Doctores forte, quia in Canon. pœnit. casu 30. ad finem, vocatur anathema eiusmodi interdictus ingressus Ecclesiæ: reuera tamen non est excom. sed quoddam interdictum partiale, vt in mea Summa v. Ingressus Ecclesiæ.

An autem vtraque hæc pœna sit ferendæ, vel etiam latæ sententiæ, cum omnes non conueniant, quod sit ferendæ sententiæ, tamen cum eadem sit forma huius statuti; nempe, per verbum, arceatur, & careat, mihi videtur dicendum, eam esse ferendæ sententiæ; & sic in futurum vtraque pœna, præmonito, & iubente Ordinario per Parochos executioni demandabitur; & ita in praxi seruari videmus.

Apte hic admonuisse velim, quid S. Carolus de more prudenter consulat suis Suffraganeis pro Confessarijs extraordinarijs sanctimonialibus, iuxta *Concil. Trid. sess.* 25. bis, aut ter in anno vtiliter exhibendis; Inquit enim ipse in Concilio primo, parte 3. Curent Episcopi, vt vniuersæ moniales confiteantur Confessori extraordinario, vt quæ huiusmodi indigent medicina propter aliquem occultum animi morbum, neque ipsæ eam postulare, aut accipere ab vsitato Confessore audeant, liberius mederi malis suis possint.

Hic etiam meminisse libet, Constitutionem Gregorij XV incipit *Inscrutabili, &c.* circa Regulares vtriusque sexus editam, postmodum declaratam fuisse per Sac. Congr. Conc. videlicet, per eam nullum ius attributum fuisse Episcopis confirmandi Abbatissam, sed tantum per se, vel alium, earum electionibus interesse, & præsidere. Et quod spectat ad hunc locum, quod Confessarij etiam extraordinarij approbentur prius ab Ordinarijs. Confessiones autem factas post prædictam Constit. sine approbatione ipsorum ordinariorum, irritas esse. Ordinarios etiam confessarios, etiam superiores earum ab Episcopis approbandos esse, &c. vt ibi per eam.

Cap. Cum infirmitas. 13.

Dicitur hic, quod cum infirmitas corporalis, iuxta Euangelium, nonnumquam ex peccato proueniat; idcirco medici ante omnia inducere debent infirmum ad confessionem.

Et nunc ijdem medici gradum doctoratus assumentes, tenentur iurare, se seruaturos fore Constitutionem Pij V. *Supra gregem, &c.* per quam eis interdicitur tertia vice illos ægrotos inuisere, qui in eadem infirmitate peccata sua non fuerint confessi; Quod tamen non æque ab omnibus vsu receptum esse, attestantur recentiores plerique, maxime *Sanch. in decal. lib. 3. cap. 16. in fine*.

Et de medicis hebræis, vel infidelibus ad nostros infirmos non vocandis, notatur *sup. cap. 1. de cler. ægrot.* De hac Constitutione, vide *Scortiam in Epit. 88.*

DISCEPTATIO.

Quomodo se gerere debeat Confessarius cum pœnitente grauibus culpis onusto ad illum accedente animo communicandi postridie magni alicuius festi.

Vertitur frequens inter Confessarios dubitatio, quomodo se gerere debeant cum pœnitente, qui pridie alicuius magni festi, in quo omnes de familia sui Domini communicare consueuerunt, accedit ad Confessarium onustus maximis, ac enormibus delictis, quæ vsque ad eundem fere diem frequenter se perpetrasse confitetur, & nisi communicet, nullam iusti impedimenti excusationem prætendere valens, manifestam honoris iacturam incurret; & e contra Confessarius valde ambigit, an illum tunc absoluere possit, cum probabiliter existimet, illum facile, ac illico, peracta communione, in eadem delicta relapsurum esse; etiam si firmiter proponat, ac spondeat se nolle amplius peccare, sed adhuc & ipse dubitet, se non diu sine eisdem delictis vitam transigere posse, non mutando statum.

Pro sufficienti, ac digna huius dubitationis resolutione magna opus est ante omnia diuina Spiritus sancti illuminatione, ac eius speciali gratia ad recte consulendum proximo, salutique propriæ prospiciendum in hac, & simili tam ambigua, perplexaque materia; Postea prudens, ac pius Confessarius diligenter percurrat Auctores de consuetudine peccati differentes, quos generaliter, & absolute loquentes inueniet concorditer docere, post primam, & secundam promissionem emendationis non secutæ, differendam esse absolutionem, non re-

remota occasione proxima peccati, vel ratione status peccati, etiam præteriti, vt in consueto blasphemare, vel periurare; vel peccatis lubricis carnis irretito; vel in obligato restituere, & sæpius promittente restitutionem, at sine iusta causa eam protelante, & similibus.

Incumbat igitur Confessarius his præcipue auctoribus, nempe, libello inscripto lingua materna, *Auuertenze del Signor Cardinale Arciuescouo di Milano, pag.36. 37. & 39. Tolet. in Sum. lib.3. cap.18. num.6. & 7. Sanch. in decal. lib 2. cap.32.num.45. cum seqq.& lib.3. cap.5. num. 18. cum vtrobique relatis: Azor. lib.10. cap.3 q.4. Suar. tom.4. disp 31. sect.1. in fine, & disp.2. sect.4. nu.4. nu.15. Lopez instruct.Consc. cap.34. ad fi. Nau. in man. cap.3. nu.15. Polanc. in directorio, cap.3. art.3. Graff. decis. aur. lib.1. decis.29. & si lubet, videas etiam in mea Summa, ver. Peccatum, num.19.*

Ex quorum sane doctrina primo colligi potest, peccatorem consuetudinarium non esse statim absoluendum, donec veræ pœnitentiæ signa præbeat, & si peccata essent publica, neque statim admittendum ad sanctissimam Communionem. Quod si periculum adesset non amplius confitendi, prout, exempli gratia, contingere posset, si Confessarius Extraordinarius accedens ad moniales audiendas, inueniret ibi monialem ex inueterata consuetudine dimidiasse confessiones præteritas ob verecundiam proprij Confessarij, in tali casu haberetur pro sufficienti causa periculum perseuerandi in dimidiatione confessionis, & propterea iure merito tunc temporis absoluenda esset, non expectata anterioris prauæ consuetudinis emendatione maiori.

Secundo colligitur, vt & supra tangitur, valde inter se differre, credendum esse pœnitenti pro, & contra se; & credere ipsi asserenti, se non posse dimittere talem vitæ consuetudinem, quæ sit eidem occasio peccati; quia prudenter dijudicare debet Confessarius, an sufficienter concludant rationes pœnitentis pro se adductæ; cum vt plurimum excuset excusationes in peccatis; in his ergo, quæ facti sunt, nempe, quod tres, vel quatuor filios alendos domi retineat, credendum est ei; sed qui sumptus eius statui, ac conditioni conueniant, mature respondeat prudens, ac cautus Confessarius, & sic de ceteris.

Tertio, & vltimo colligi potest responsio ad punctum propositæ quæstionis, dicendo, quod concurrentibus quatuor illis requisitis per *Nauar. vbi supra, in Man cap.3. num.21.* posset absolui pœnitens, etiam tertia, & quarta vice recidens, iuxta illud, non septies tantum, sed & septuagies septies, &c. sed si vicibus prædictis nulla emendatio, neque inchoatio eius extitisset; & ex concurrentibus circumstantijs facti nulla speraretur correctio, nisi relicta occasione recidiui, vel mutato statu priori, non absoluerem ego, ait *idem Nau.*

F 2 *vbi*

vbi sup. Et hæc quo ad occasionem propinquam recidiui.

Extra occasionem autem eiusmodi propinquam, loquendo in solo vsu, & consuetudine peccandi inueterata, non absoluerem, non præcedentibus signis veræ pœnitentiæ, & emendationis vitæ; quia Sacramentum pœnitentiæ esset eiusmodi peccatori non remedium, & salus, sed mors, & perditio, & vna cum Confessario absorberetur ad tartara.

Nec quis obijciat, secus seruari in excommunicato, qui confitetur Sacerdoti inferiori, & indiget absolutione ad communicandum, ne famæ, ac honoris detrimentum incurrat, ergo & idem in hoc casu videtur esse dicendum; quia respondetur, impartiri quidem posse absolutionem eiusmodi excommunicato, iuxta per nos tradita *in Summa, ver. Absolutio a censu. num.* 4. quia tribuitur ad reincidentiam, & sic, cessante impedimento pœnitentem excusante, remanet adhuc obligatio comparendi coram superiore, vt eius mandatis obtemperet. At in absolutione Sacramentali a peccatis impensa, non concurrit hæc obligatio: sine pœnitentia enim sunt Dona Dei, *ad Rom. xj.* cum ergo longe diuersa sit ratio inter casum vnum, & alterum; propterea etiam diuersa iuris dispositio est attendenda, & sibi imputet pœnitens, qui se in talem iniecit necessitatem. Et in hac difficili materia magis se semper, ac magis Deo precibus commendet pius, ac prudens Confessarius. *Saluo semper saniori consil.*

DISCEPTATIO.

Vulnerans aliquem lætaliter, nondum secuta morte, possit ne tunc temporis absolui a non habente facultatem absoluendi ab homicidio, quod ibi erit reseruatum.

Hic etiam se se offert dubitatio de vulnerante ad mortem inimicum suum, statimque accedente ad Confessarium simplicem, non habentem facultatem absoluendi ab homicidio, quod erat reseruatum in illa diœcesi, an scilicet, nondum secuta, quamuis de proximo imminente morte eiusmodi vulnerati, potuerit absolui in foro conscientiæ ab antedicto Confessario.

Et prima quidem facie videbatur dicendum negatiue: primo, quia pendentia idem operatur, quod sententia, *l. reum, C. de procurator. l. diximus, de excus. tut. l. fundi, & l. fundii, de except. & l. qui deliberatū de liberali causa, cum simil.* Ergo sicut si iam actu subsecuta esset ipsa mors, non potuisset pœnitens absolui per illum Sacerdotem inferiorem; neque ergo pendente, seu imminente morte, quod idem operari debet, per prædicta.

Se-

Secundo, dum aliquid pendet, & potest se habere, vt ad prohibitum, & vt ad permissum, semper stat, vt ad prohibitum, *l. 1. §. si pendeat, ff. ad Macedon & l. nec nos, C. de capt. & postlim. reuers.* ergo dum pendet hoc periculum vitæ censendum erit, vt homicidium.

Tertio, & vltimo, id, quod est in fieri, habetur pro facto, *l. ligni, §. ego autem, & l. cum vxori, de legat. 3.* Et quod de proximo futurum est, vel, quod parum distat, nihil distare videtur, cũ simil. Ergo cũ mors de proximo subsecuta existimetur, habenda erit pro secuta, & sic pœnitens tamquam homicida censebitur esse absoluendus.

Verum pro contraria parte optime facit. *l. huic scripturæ, §. si seruus, ff. ad l. aquil.* vbi si quis læthaliter vulneratus sit, & postea ruina, naufragio, vel alio actu moriatur, non quasi de occiso agi potest, ergo & in casu nostro non potest condemnari de homicidio nondum subsecuto is, qui læthaliter tamen percussit. Et in simili ait Ludouicus Romanus, se liberasse a morte quemdam magnum Ciuem, qui læthaliter vulnerauerat inimicum, qui postmodum ab alio fuerat actualiter occisus, ita ipse testatur singul. 256. asserens, se per hanc doctrinam lucratum fuisse vnam Cappam de serico. Et pro eius comprobatione affert *textum in l. item mala, ff. ad l. aquil. §. Celsus scribit.* Et qui ad satietatem percuperet similia in hac quæstione brocardica, videat *Tuschũ in Reg. Accingendus de proximo habetur pro accincto, tomo 1. litt. A. conclus. 83. fol. 75.* Et hanc iuris determinationem, tribuendi mortem causæ superuenienti, & non priori vulnerationi, pluries secuta est *Rota, vt ex deductis a Rubeo in singular. suis. tom. 1. par. 1. fol. 380. cum seq. col. 1.*

His tamen, & similibus multis cessantibus, iam alias respondi pro prædicta parte negatiua, pro qua etiam faciunt quæ dixi in mea Summa *verb. Actus, num. 29.*

Quod si quis contrariam forte tueri vellet, quam non puto improbabilem esse, consultius ageret, si consuleret pœnitenti, vt morte vulnerati subsecuta, iterum confiteretur Sacerdoti habenti facultatem absoluendi ab homicidio, cum in Sacramentis pars tutior sequenda sit. Saluo, &c.

SENT. EXCOMMVNIC.

Cap. A nobis fuit, 21.

Sententia excommunic. sub hac forma, excommunicatus sit quicumque furtum fecerit, non ligat nisi subditos eam proferentis, sic habetur in textu. Et nota, quod forma excommunicationis pro recuperandis bonis deperditis, vel subtractis, præscribitur in Const. Pij V. incip. *Sanctiss. in Christo Pater, &c.* videlicet, vt non conce-

datur nisi ad effectum agendi ciuiliter, & res ipsæ subtractæ, vel deperditæ nominatim, & specifice exprimantur; vel saltem eorum designatio non sit nimis vaga, & incerta. Et tandem res ipsæ non sint vulgares. Et de praxi huius Constitutionis late agit *Genuens. in praxi cap. 1. & 2.*

DISCEPTATIO.

De absolutione cum onere competenter satisfaciendi iudici, & parti, alias, &c. Et de duobus clericis se inuicem occulte percutientibus.

NOn inepte hunc locum occupat dubitatio de Presbytero per suum Ordinarium declarato excommunicato ob percussionem clerici, qui propterea veritus eiusdem Superioris expertam duritiam adiuit Apostolicam Sedem, cuius etiam absolutionem retulit, cum obligatione competenter satisfaciendi & parti, & Iudici, alias reincideret ipso facto in eandem censuram; Iudex autem in executionem eiusmodi absolutionis iussit, eum detineri in propria Domo loco carceris, quoad sibi bene visum fuerit, & parti iam satisfactum fuerat illico post illatam percussionem; interim vero dum ipse presbyter diutius in domo detentus, sæpe, ac sæpius rogari fecisset suum Ordinarium, vt ei iustitiam debitam administrare dignaretur, nec vnquam aliquem fructum reportaret; tandem post dies 46. in domo propria, vt supra, loco carceris exactos, iterum Romam petijt; (cuius itineris arreptio vim habet appellationis, *cap. dilectus, il 2. de appellat.*) & in eo itinere sæpius celebrauit; Romamque perueniens audiuit Episcopum declarasse, illum in excommunicationem pristinam reincidisset, vt qui perfecte non impleuerit iniunctam sibi satisfactionem. Quæritur ergo, an Orator reinciderit, vt supra, & casu, quod sic, an irregularitatem etiam contraxerit, celebrando bona fide in itinere constitutus.

Ad primam dubitationem dicitur, punctum difficultatis in hoc consistere, an Orator defecerit in mandato sibi iniuncto, nempe satisfaciendi iudici, an non; Et re vera non videtur defecisse; attenta enim pace statim habita à parte læsa; attenta etiam qualitate offensionis, quæ solis manibus, sine armis absque timore, & sanguinis effusione; atque ex subito iracundiæ calore facti cōtigit, competenter iustitiæ satisfecisse videtur, cum post laborem, & expensas itineris ad Vrbem, domi propriæ, loco carceris cum magno rerum domesticarum dispendio, per quadraginta sex dies continuos cum omni humilitate, seruatoque superioris honore, & obedientia, se ipsum continuerit,

nec

nec amplius ibi detineri potuisset absque graui incommodo, ac bonorum suorum præiuditio; liquet autem, illud dici fieri non posse, quod commode fieri non potest: *l. nepos Proculo, ff. de verb. signific. cap. faciat* 22. *q.* 2. Et absoluens debet facere mandata iusta, & rationabilia, alias posset appellari, *c. fin. de pactis, & c. vt debitus, de appellat.* sed nec eiusmodi presbyter ex quo peregrinabatur ad Papam, poterat per Episcopum molestari, nec declarari incurrisse pristinam excommunicationem; cum accedens ad Papam debeat esse tutus, quod interim causa non moueatur in partibus contra eum. *Genuens. in praxi, vbi Addition. in c.* 46. *num.* 6. *post Abb. in d. c. vt debitus, num.* 16. *de appell.*

Nec obstat, rixam & percussionem factam fuisse in Ecclesia, & coram quatuor, vel sex viris Clericis; quia dicitur, solam hanc circumstantiam Ecclesiæ, vel loci publici, non sufficere ad efficiendam grauem, vel mediocrem percussionem, nisi etiam concurrat scandalum, quod in casu abesse supponitur. Expresse docet idem *Genuens. in praxi, cap.* 98. *fol. mihi* 523. *num* 3. vbi sufficienter id probat.

Quo ad secundam autem dubitationem patet responsio ex supradictis. Si enim per tam diuturnam dierum 46. detentionem in domo propria ob percussionem leuem ex subito calore iracundiæ inflictam, competenter Iudici satisfactum fuisse sapiens quisque arbitrabitur; profecto non erit locus reincidentiæ pristinæ excommunicationis, & per consequens, Orator bona fide, & absque malitia, & temeritate celebrans, non poterit de irregularitate damnari; ad tradita communiter per Doctores in hac materia Censurarum, *ad tex. cum ibi nota. in cap. venerabilis, §. sane, hoc tit. in* 6. *Auil. de censur. par.* 2. *cap.* 7. *disp.* 3. *dub.* 10. *vers. primus, quando. Et ego tetigi in mea Summa, ver. Irregularitas, num.* 25. *ad fin.* & hæc saltem in foro conscientię, in quo veritas spectatur. Saluo semper.

Sed, & insuper olim accidit, duos Clericos insimul exeuntes de quadam Domo, arma in manibus gestantes, & vulneratos, alterumque vicissim conquerentem de altero, quod se voluisset interimere, & propterea obtestantem se ad defensionem propriam percussisse alterum, excommunicatos, notoriosque percussores ab omnibus reputatos fuisse, proptereaque dubitatum fuisse, quid iuris in hoc dicendum sit.

Et breuiter agendo, asserendum videtur, vtrumque illorum censeri debere excommunicatum, tamquam notorium percussorem, qui nulla possit tergiuersatione celari; sicque ab omnibus in foro exteriori, tamquam excommunicatos esse vitandos; quicquid sit coram Deo, & in foro conscientiæ.

Probatur prima pars; quia nulla maior probatio est, quam partis confessio; sed vterque ipsorum publice confitetur inuicem percussisse socium, ergo vterque erit habendus pro excommunicato; cum ea, quæ genere, & natura sua mala sunt, qualis est percussio, & offensa corporalis; præsumantur facta malo animo; sicut e contra, omne beneficium præsumitur rite factum; *cap. 1. cum ibi not. in fin. de præsumpt. l. 1. C. ad l. Corn. de sicar. & l. si non conuinctus, C. de iniur.* Non obstat igitur, quod vterque asserat, se repercussisse ad defensionem, quia non est ei credendum, cum id vergat in præiudicium tertij, pro quo facit doctrina *Felini in cap. significasti, de homicid. Clar. in § fin. q. 60 num.* 14.

Secunda pars per se satis manifesta est, quia coram Deo potuit alter ipsorum vere ad defensionem necessariam alterum percussisse, & sic euadere pœnam excommunicationis, quod solius Dei iudicio relinquendum erit. Quare, &c.

LIBER SEXTVS.

DE SVMMA TRINITATE.

Cap. Fideli, ac deuota, vnic.

Nouissime Clemens VIII. per suam Constitutionem, incipit, *Dominici gregis, &c.* damnat pro relapsis, & subuersis negantes vnum ex articulis fidei in eadem Constit. specialiter expressis, de quibus dictum est supra *cap. 7. de heret. in antiq.*

De Christianis autem Græcis quid statuerint. Romani Pontifices Innocent. IV. Gregor. XIII. & Clem. VIII. post Concil. Florentinum sub Eugen. IV. dixi in mea Summa, Verb. Christianus, 1. Vbi quid nunc circa illorum ritus Ecclesiasticos tolerari liceat, vel non, abunde dicitur.

RESCRIPT.

Cap. Statutum, in princip. 11.

ET vltra remissa hic in margine *ad cap. 10 de refor. sess. 25. Concil. Trid.* adde, videndum etiam esse *c. 2. de reform. sess. 13. eiusd. Conc.* vbi statuitur, causas apostolica Auctoritate non esse committendas iudicibus inferioribus.

Ibi.

Ibidem, §. *Notarium vero*.

DEcernitur hic, Delegatum debere taxare salarium Notariorum, qui, vt plurimum, metas rationis excedunt in illo exigendo. Eiusmodi autem Notarij cogi possent per Episcopum, vt vel in eius Cancellaria registrent acta, ad sui Episcopatus Ecclesias pertinentia; vel exhibeant copiam authenticam instrumentorum, quæ ipsi conscripserunt de iuribus earumdem Ecclesiarum, quod peritissimi Patres aliquando consulti comprobarunt.

Et notandum, Notarios de cætero creandos extra Vrbem in statu Ecclesiastico, antequam exerceant officium debere se subijcere examini, de cuius forma vide in Constitut. Vrbani VIII. specialiter de hoc edita 1631. *Ratio pastoralis officij*. Et hoc ipsis præcipitur sub pœna nullitatis, & falsi.

CONSVETVDINE.

Cap. Cum in tua, 4.

DE materia optionum, de qua in hoc textu multa disponuntur, vide apud *P. Monetam in suo tract. de Optione*, vbi late quomodo inducatur consuetudo optandi; quæ præbendæ non possint optari; quando incipiat currere tempus optandi, & similes in praxi expenduntur vtiles quæstiones. De eadem re etiam agit *Gonzal. in octauam regul. Cancell. gloss. 34. a num. 1. vsque ad 100. itemque Bellam. Concl. 1. de Consuet. optandi*.

ELECTIONE.

Cap. Vbi periculum, 3. §. *Hoc sacro*.

STatuitur in hoc sacro Concilio quomodo fieri debeat electio Romani Pontificis, mortuo prædecessore in Ciuitate, in qua cum sua curia residebat.

Nuper autem edita fuit Const. Greg. XV. *Aeterni Patris Filius, &c.* quæ multa præscribit circa electionem Romani Pontificis, vt ibi per eam, de qua dictum est supra *dist. 79. §. 1.* Vbi & de eiusdem Constitutionis confirmatione per Vrb. VIII. facta. *Cũ suo ceremoniali*.

Ibi, §. *Ceterum, cum arbitrium*.

PAulus IV. per suam Constit. *Cum secundum Apostolum, &c.* infligit grauissimas pœnas tam spirituales, quam etiam temporales, ambientibus Papatum ante Sedem Vacantem, eorumque mediatoribus, vt ibi per eam, vt & *sup. dist. 79. cap. si quis*; quam & recensui in mea Summa, in ver. Papa, nu. 13. cum aliquot notabilibus in

praxi

praxi vtilibus ex ipsa collectis. Et de sponsionibus, seu excommissis super vita, seu futura electione Romani Pontif. vel creatione S. R. E. Cardinalium sub grauibus pœnis prohibitis, dictum est supra in antedic. *s. si quis Apostolica, dist.79.*

Cap. Cum ex eo, 34.

DIspensant Episcopi ad septennium cum Parochis causa studiorum, vt dicitur in tex. Et hic not. quod extat Constitut. Pij V. incip. *In suprema militantis Ecclesia, &c.* contra quoscumque Beneficiatos, & Prælatos non residentes, de quibus etiam dictum est supra *cap.1. de cler. non resid. in antiq.*

Cap. Indemnitatibus, 43.

MVlta hic decernuntur circa electionem inter moniales celebrandam. Et præter dicta superius *in c. iuuenculas, 20. q. 1.* vbi omnino videas, sciendum est, quod electio Abbatissæ, seu cuiuscumque Superiorissæ Sanctimonialium per Italiam non durat nunc, nisi ad triennium, ex Const. Gregor. XIII. *Exposcit, &c.* Ex qua tamen dispositione non infertur, per eam interdici, electionem antedictam fieri posse ad annum tantum; sed sic, ne excedat triennij tempus, quod est quid diuersum ab illo.

Tempore autem electionis celebrandæ si quæ Sanctimoniales in lectulis ægrotarent, non possent vota sua transmittere ad superiorem, (hoc enim esset eadem vota publicare) quod omnino prohibetur *in Concil. Trid. sess.25. cap.6. de regular. & monial.* sed ipsi præfecti ad exquirenda singularum vota, deberent ad illas accedere, & excipere, & in hoc concordat Const. Greg. XV. de elect. Romani Pontificis, vbi agitur de forma mittendi scrutatores ad ægrotos Cardinales in lectulis inibi decumbentes; Et est similis doctrina *Hostiensis, Innocentij, & aliorum, in cap. quia propter, eod. in antiq.* In hoc tamen consuetudo monasteriorum esset attendenda; de prædicta Constitut. Gregor. XIII. scribit Scortia Epit.134.

RENVNT.

Cap. Quoniam aliqui, 1.

OCcasione huius dispositionis textualis, nempe, quod Romanus Pontifex potest libere renuntiare Papatui, notandum est, quod resignationes, atque permutationes beneficiorum publicandæ sunt iuxta Constitut. Gregor. XIII. incip. *Humano vix iudicio, &c.* alias Beneficia ipso iure vacant; nulla, nec annali, nec triennali possessione in hoc suffragante.

Eius-

Eiusmodi autem resignationes factæ ab ordine Sacro initiatis, vel religionem ingressuris, admitti non possunt ab Ordinarijs locorum, nisi ijdem resignantes statim profiteantur, vel aliunde habeant, vnde commode sustentari valeant, prout statuitur in Constitut. Pij V. *Quanta Ecclesia Dei, &c.* De qua re late *Garz. de benef. par. 2. cap. 5. num. 195. & par. 11. cap. 3. §. 3. num. 267.* ad permutationes vero requiri, & sufficere expedientiam, & vtilitatem Ecclesiarum, vide *in Decis. Neap. Ricij 37. par. 1. Bellam. decis. 94. Rot. in antiq. decis. 8. de procuratoribus, & eumdem Scortiam in Epit. 101.*

SVPPLEN. PRAEL. NEGLIG.

Cap. Ecclesia Cathedrali, vlt. in fine, ibi, huiusmodi quoque.

Ecclesię Cathedrali vacanti per Papam solum deputatur Visitator, vt hic in textu dicitur. Sed sciendum est, quod multa nunc statuta sunt per *Concil. Tridentin. sess. 24. cap. 16. de reform.* circa deputationem Vicarij, & Oeconomi ad Capitulum spectantem & tandem quę in praxi seruanda sint, Ecclesia Cathedrali vacante, ibi de hoc varie disponitur.

TEMPOR. ORDINAT. ET QVALIT. ORDIN.

Cap. Sæpe contingit, 1.

Episcopus Italiæ non ordinet Vltramontanum sine speciali licentia Romani Pontificis statuitur in hoc textu.

Et hic, præter notata superius, *cap. si qui a simoniacis, 1. q. 1.* addimus nunc, quod Constit. Sixti V. *Sanctum, & salutare, &c.* de qua agit Scortia Epit. 147. lata contra male ordinatos, & ordinantes, redacta fuit ad terminos iuris communis per Clem. VIII. in Constitut. *Romanum Pontificem, &c.* præterquam in casu ordinationis simoniacæ, in quo voluit, eam in suo pristino robore permanere. Nouissime tandem Vrbanus VIII. in Constit. sua, *Secretis æternæ prouidentia, &c.* vetuit Vltramontanos ordinari ab Episcopis Italicis absque dimissorijs suorum Ordinariorum, subscriptis a Nuntijs Apostolicis, in partibus constitutis. De litteris vero testimonialibus pro clericis peregrinis ad celebrandum admittendis, quid sanctus Carolus statuerit in Concilijs suis prouincialibus, dictum est sup. *in cap. tua nos, de cler. peregr.*

Cum olim autem orta esset dubitatio, an Clerici ordinari possint sacris Ordinibus ad titulum massæ communis in Collegiatis, responsum fuit a peritissimis viris affirmatiue, ita tamen, vt remanentes addicti seruitio illius Ecclesię percipiant fructus ad suam sustentationem necessarios, donec ad Sacerdotium promoueantur, tunc temporis

postea

postea admittendi ad participationem redditūum eiusdem massę communis.

Simile est, quod notaui in mea Summa, ver. Ordo, num. 29. vbi Clerici Veneti ex indulto Sixti V. ad verbum ibi relato, ordinari possunt ad titulum seruitij alicuius Ecclesiæ, cui inseruire tenentur ex ordine sic suscepto; nullo vmquam tempore inde amouendi, nisi de competenti beneficio, vel pensione Ecclesiastica prouisi, vel nisi sic eorum exigentibus demeritis, vt ibi latius.

FILIIS PRESBYT.

Cap. II, qui, 1.

CVm hic in textu filij presbyterorum, & alij illegitimi prohibeantur ad ordines promoueri absque dispensatione, idcirco, si pater vellet relinquere filio, etiam intuitu huiusmodi pij operis, nempe, ascendendi ad ordines; considerandum est, quod filijs presbyterorum, & alijs illegitimis aliquid relinqui non potest ex Constitutione Pij V *Quæ ordini, &c.* Vbi etiam habetur reuocatio facultatum testandi, & quouis alio modo disponendi de acquisitis ex bonis Ecclesiasticis, ac de alijs rebus, etiam proprio labore partis, aut patrimonialibus ad commodum illegitimorum, etiam legitimatorum, non tamen hospitalibus expositorum, & orphanorum.

Et similiter per eamdem Const. abrogantur habilitationes eorumdem illegitimorum succedendi in dictis bonis, aut rebus feudalibus, & emphyteuticis, a pijs locis profectis.

Hæc eadem Constitutio declarata fuit ab eodem Pio V. per alteram suam extrauagantem, *Ad Romanum Pontificem, &c.* vt procedat, & intelligatur de quibuscumque bonis patrimonialibus, tam mobilibus, quam immobilibus, iuribus, & actionibus quibuscumque. Et de vtraque Constitut. dixi in mea Summa, *ver. Filius, in fine.*

6 Et quia dubitant aliqui, an presbyter comprehendatur in hac Constitut. affirmatiue profecto respondendum est, vt in fine prędictæ Constitut. eiusdem Pontificis, incipit, *Ad Romanum Pontificem, &c.* declaratoria illius Prioris, *Quæ ordini*, & aperte id ibi exprimitur. Maius autem extat dubium, an Clerici in minoribus tantum comprehendantur; & cum verba Constitutionis nempe, *Ordini Ecclesiastico, &c.* sint satis generalia; & per primam tonsuram quis efficiatur de ordine Clericali; *cap. cum contingat. 11. de ætat. & qualit. ordin.* Ideo & de ipsis etiam sensisse videtur Summus Pont. quamuis alias communiter non veniant generali nuncupatione Clericorum in pœnalibus, & odiosis.

Ambigunt etiam nonnulli, an Clerici in sacris, comprehendant.

præhendantur in eiusmodi Constitut. priori de filijs illegitimis, eo quod in odiosis non veniant regulariter Beneficiati, & in maioribus constituti, vt in mea Summa v. *Clericus, num.* 1. Ideo ad hanc dubitationem facilis est responsio; nam in posteriori Constitut. præfati Pontif. incip. *Ad Romanum Pontificem*: declaratur aperte, priorem Constitut. *Quæ ordini, loqui de Clericis, in maior. atque etiam presbyter. ord. constitutio. vt in §. eiusdem Constit. Ad Romanũ* expresse dicitur.

OFFIC. VICARII.
Cap. Cum in generali, 3.

POrtio certa assignanda Vicarijs perpetuis, de quibus hic in textu quanta esse debeat, aperte nunc constat ex Constit. Pij V. incip. *Ad exequendum, &c.* Vbi portio Vicarij perpetui ex fructibus beneficij, cui inseruiunt, assignari non debet maior centum, nec minor quinquaginta ducatis.

Et sciendum est, quod nuper Vrbanus VIII. in constitut. incipit, *Sanctissimus Pater noster, qui pridem, &c.* reuocat reseruationes pẽsionum perpetuarum super beneficijs Ecclesiasticis ad Collegiorum, & piorum locorum fauorem factas, & indulta imponendi pensiones etiam temporales, quibusuis concessa.

Deinde idem Vrbanus VIII. per Constit. *Inter grauissimas 1636. editam* declarauit omnes facultates concessas, & concedendas transferen. pensiones quascumque, seu nouas imponendi quomodocumque non potuisse, nec posse cuique suffragari, quoad pensiones, seu fructus alias translatos, nisi in eis consensus debentium soluere pensiones, seu fructus eiusmodi accesserit, vel in eis adsit clausula, non obstante, quod alias translationes, seu reseruationes super eiusmodi bonis factæ fuerint.

OFFIC. ET POTEST. IVD. DE LEG.
Cap. Statuimus, 1.

QVia Summus Pontifex consueuit dare Conseruatores ijs, quos in sua tutela, & custodia recipit, prout hic dicitur in littera, propterea notandum est, quod de conseruatoribus regularium late scribit Confectius, & alij, qui collegerunt priuilegia regularium. Nouissime vero Clemens VIII. & Gregorius XV. tradiderunt modum eligendi Conseruatores eorumdem regularium cum eorum facultatibus, & priuilegijs, vt est videre apud *Massobrium in suo tract. de Synodo diœcesana, fol. mihi 33.* vbi ad verbum refertur Constitutio antedicti Gregorij XV. de forma, & auctoritate eiusmodi Conseruato-

natorum, cuius initium est, *Sanctissimus D. Noster, ex certis rationibus, &c.*

OFFIC. LEGATI.

Cap. Officij nostri, 1.

Occasione huius dispositionis de facultate legatis Cardinalibus ampliori, quam non Cardinalibus, concessa.

Notandum est, interdictum esse legatis Apostolicis sub excommunicationis maioris, alijsque ipso iure incurrendis pœnis, mendicare a Principibus, ad quos mittuntur, litteras, aut fauores ad dignitates, & officia Ecclesiastica obtinenda, vt ex Constitut. Pij IV. *Et si Romanus Pontifex, &c.* De qua *in mea Summa, ver. Legatus, & Scortia in Epit.* 87.

Nunc opportuna hic se se offert dubitatio de Ambasciatore Principis, qui voluntarie, & stud ose distulit expeditionem ambasciatæ, vt maiorem inde vtilitatem a suo Domino consequeretur, an teneatur excessum stipendij necessarij restituere.

Et breuiter agendo, respondendum est affirmatiue, per tex. ad hoc satis expressum *in l. sed & qui data, ff. ex quib. caus. maior.* vbi habetur, eum, qui maturius, quam expediret, in legatione fuit, non gaudere priuilegio absentiæ ex causa Reipublicæ. Et idem est, vt ibi etiam subditur, si absentiam suam a patria affectauit, puta, vltro se Reipublicæ offerendo, ad euitandam forte litem, quam contra se, si domi permansisset, excitari timebat, diceretur malitiose abesse, & parti aduersæ, cuius instam in iudicio vexationem formidauit, tenebitur ad omne damnum, & interesse, quod illa passa est ob eius affectatam Reipublicæ causa legationem. Fraus enim, & dolus nemini patrocinari debent, iur. vulgar.

Quare ad damna, & interesse parti læsæ tenetur in conscientia, & & coram Deo. Saluo semper, &c.

VT LITE PEND.

Cap. Dispendijs, 1.

Quamuis regulariter, lite pendente, nihil innouandum esse, disponatur in hoc textu, & in antiq. sciendum est tamen, quod fructus beneficiorum pendentes, & nondum exacti in Regno Neapolitano spectant ad Cameram apostolicam vsque ad diem captæ possessionis per successorem, vt ex Constitut. Sixti V. incip. *Cum sicut accepimus, &c.*

Et generaliter de huiusmodi fructibus beneficiorum inexactis statuerat iam Iulius III. in Constit. incip. *Cum sicut nobis nuper, &c.*

cos

eos deberi præfatæ Cameræ Apoſtolicæ; quod ſane ſtatutum nuper confirmatum fuit ab Vrbano VIII. vt dictum eſt *ſup. cap. quia in quibuſdam, diſt. 89.*

Ac ſimiliter fructus lite pendente percepti, ſunt detinendi apud perſonam probam a iudice deligendam, iuxta Conſtit. Pij V. in hæc verba, *Cordi noſtri eſt, &c.* ſublato omni abuſu antiquo conuertendi illos in vſum capitulorum, ſeu Eccleſiarum.

Vide etiam annotata inferius in *Clemen. vnic. de ſequeſtr. poſſeſ & fruct.*

APPELLATION.

Cap. Ab eo, 6.

NOnnulla hic ſtatuuntur ad terminandas ſententiarum appellationes. Quare conformiter huic diſpoſitioni aduertendum eſt, quod appellationes in cauſis criminalibus expediri nunc debent per Iudices ſtatus Eccleſiaſtici intra terminum ſex menſium, iuxta Conſtitut Pij V. in hæc verba, *Licet iuri, &c.* quæ hoc illis iniungit in virtute ſanctæ obedientiæ, & per conſequens obligat ad pœnam peccati mortalis, ſecundum omnes. Et dictum eſt etiam ſup. *c. perſonas, hoc tit. in antiq.*

De appellationibus autem inter regulares conſuetis, aliquã tetigi in mea Summa, *ver. Religioſus, ſub num. 53.*

VITA, ET HONEST. CLER.

Cap. Clerici, qui clericalis, vnic.

CVm in hoc textu Clerici prohibeantur ſub pœna priuationis priuilegij clericalis artem ioculatoris exercere, notandum eſt, quod nunc interdicitur laicis, & clericis tam ſæcularibus, quam regularibus, beneficiatis, vel ſacro Ordine initatis ſub pœna excommunicationis, ne interſint ludis, ſeu ſpectaculis, quæ ſine periculo vitæ exerceri non poſſunt, vt ſunt agitationes taurorum, & ſimiles, vt ex Conſt. Pij V. *De ſalute gregis, &c.* de qua agit *Scort. epit. 99.*

Eam autem modificauit Greg. XIII. non procedere quo ad laicos, & fratres milites quarumcumque militiarum in Regnis Hiſpaniarum: dummodo non ſint in ſacris conſtituti; nec in diebus feſtis eiuſmodi ludis interſint; vt per eius Conſtit. incip. *Exponi nobis, &c.*

Denuo Clemens VIII. reſtrinxit eandem Conſt. Pij V. vt non procedat in eiſdem Regnis Hiſpaniarum quoad pœnas ſpirituales, & eccleſiaſticas (monachis, & regularibus cuiuſcumq; generis exceptis) ita tamen, vt eiuſmodi ludi exerceantur abſque periculo vitæ, neque in diebus feſtis, patet in eius Conſt. *Nos conſiderantes, &c.*

CLERICIS CONIUG.

Cap. Clerici, qui cum vnicis, vnic.

Congruit in hunc locum duplex Constitutio Sixti V. de habitu decenti per quoscumque clericos deferendo. Altera quidem, *Cum sacrosanctam, &c.* Altera vero *Pastoralis, &c.* de quibus dictum est supra hoc tit. in antiq.

CLER. NON RESID.

Cap. Consuetudinem, qua, vnic.

Præter annotata superius hoc eo. tit. in antiq. obseruandum est, posse Episcopos, si velint, interesse reuisioni dispensationis eiusmodi distributionum, de quibus in textu per totum; hoc enim eis cõpetere constat ex illa generali concessione *Concil. Trid. sess. 22. c. 8. & 9. de reform. & alibi sæpe.*

REBUS ECCL. NON ALIEN.

Cap. Dudum, 1. & infra.

Post antiquas iuris prohibitiones, maxime Pij V. de rebus Ecclesiæ non alienandis, nouissime Vrbanus VIII. approbans Decretum Sacræ Congreg. Episc. & Regul. incip. *Sacra Congreg. Episc. & regul. Rerum experientia edocti, &c.* vetuit alienari quæcumque bona immobilia, vel mobilia pretiosa Ecclesiarum Regularium, quæ seruando seruari possunt, non seruata forma ibi præscripta, nempe, non præhabita licentia in scriptis ab Eminentissimo Vrbis Vicario, vt ibi latius.

Idemque Vrbanus VIII. interdixit, Episcopos, & alios Prælatos inferiores infeudare de nouo iurisdictiones temporales per lineam finitam, vel ob alias causas, ad Ecclesiam deuolutas, vt per eius Constitutionem, *Humanæ salutis Auctor; &c.* Kal. Nouemb. 1625. editam.

Insuper etiam per aliam suam Constit. *Sacrosancti Apostolatus ministerij, &c.* confirmauit Bullam Pij V. de Ciuitatibus, Terris, & locis S. R. E. non infeudandi, & declarauit alteram Bullam Innocentij Noni desuper editam.

Qui etiam Summus Pontifex Vrbanus VIII. in sua Constitutione: *Superni benignitas Conditoris, &c.* reuocauit concessiones diuersorum officiorum, ac priuilegiorum, exemptionum, gratiarum, & indultorum in præiudicium Sedis, & Cameræ Apostolicæ hucusque emanatas.

Et diebus mox elapsis huius anni 1641. nouã, etiã edidit Constitionem, incip. *Romanus Pontifex in sua, &c.* super præseruationem iurium Sedis Apostolicæ, & inferiorum Ecclesiarum, atque personarum Ecclesiasticarum a quibuscumque præiudicialibus: & latius, vbi per eam.

SEPVLTVRIS.

Cap. Animarum periculis, 1.

PActum de eligenda sibi sepultura hic omnino damnatur, cuius occasione notandum est, quod sepulturæ Defunctorum existentes in Ecclesijs super terram, amoueri debent, & corpora intra terram in tumbis profundis collocari, iuxta Constit. Pij V. incip. *Cum primum Apostolatus, &c.* de qua meminit *Scort. in epit.* 90.

Valde autem expediret ad occurrendum incommodis, quæ aliquando, circa tumulationes mortuorum euenire videmus, legem ferri, ne corpus sepulturæ tradatur ante horam duodecimam, postquam spiritum exhalauit: eius vero, qui repentina morte occubuit, ante vigesimam quartam horam, nisi forte Episcopo videretur aliquando aliter agendum esse. Id, quod iam a Sancto Carolo statutum fuisse legitur *in suo Concilio sexto prouinciali.*

REGVLAR. ET TRANSEVNT AD RELIG.

Cap. Is, qui monasterium, 1.

CIrca ingredientes, & profitentes in Religionibus, disponuntur nonnulla in hoc textu, quæ nunc cessarunt: nam a temporibus Sixti V. vsque ad hanc diem varia prodijsse Decreta conspicimus pro recipiendis, & informandis in Religione nouitijs, atque vniuersa regularium, tam monachorum, quam mendicantium reformatione; quorum partem præcipuam inuenies in mea Summa, *ver. Religiosus in fin.* & circa quorum intelligentiam aliqua scribit *Scort. in epit.* 144. *& seqq.*

Præ ceteris autem eiusmodi Decretis specialiter obseruanda sunt nouissima per Sacram Congr. Concil. Trid. iussu Vrbani VIII. edita, de quibus in prædict. mea Sum. *ver. eod. Religiosus, in fin. in 4. impress.* in quibus maxime aduertendum est illud, quo præcipitur in electionibus quorumcumque officialium celebrandis, præstari iuramentum eligendi magis idoneos, & digniores pro cuiusque conscientiæ iudicio.

De hac eadem materia regularium vide etiam tradita superius hoc eo. tit. in antiq. Quibus etiam addendum est, quod Alumni Collegiorum Pontificiorum maiores 14. annis in eorum receptione in ipsis

Collegijs iurant, quod dum in Collegio permanebunt, & posquam ab eo quocumque modo, siue completis, siue non completis studijs exierint, ante elapsum triennium nullam religionem, societatem, aut Congregationem regularem sine speciali Sedis Apostolicæ, vel eiusdem Nuntij licentia ingredientur, neque in aliqua earum professionem emittent.

Itemque spondent, ac iurant, quod volente Eminentissimo Protectore, aut Sacra Congregatione de propaganda fide, aut eiusdem sedis Nuntio, statum ecclesiasticum assument, ac omnes ordines sacros, etiam presbyteratus accipient.

Ac tandem iurant, quod iussu eiusdem Eminentissimi Protectoris, aut Congreg. vel Nuntij antedicti, in prouinciam suam reuertentur; vt ibi in Diuinis administrandis laborem, operamque suam pro salute animarum impendant. Quod etiam præstabunt, si cum prædicta licentia, aut post triennium prædictum sine licentia præmissa Religionem aliquam ingressi fuerint, & professionem in ea emiserint. Et hæc omnia sub pœna nullitatis professionis, & priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, quoad superiores admittentes, vt ex Decreto Sacræ Congregationis de Propaganda fide, incipit *Sacra Congreg. de mandato* 1625. 14. *Nouemb.*

Postremo hic notandum est, regulares, qui etiam vltra vota solita, vouent non petere, nec acceptare dignitatem aliquam extra religionem, per quamcumque eorum translationem, seu habitus mutationem non absoluuntur, aut liberantur ab huiusmodi voto; sic enim statuit Vrbanus VIII. Constit. *Cum sicut accepimus* 1635.

STATV REGVLARIVM.
Cap. Periculoso, vnic.

PRæter hanc prouisionem de perpetua clausura monialium in suis Monasterijs seruanda, de qua hic in textu, & in Concil. Trid. renouata, vt hic in margine annotatur; sciendum est, quod pro eiusdem clausuræ custodia securius retinenda emanarunt postmodum in dies variæ Summorum Pontificum Constitutiones, inter quas extat Constit. Pij V. *Decori, & honestati, &c.* in qua tantummodo remittitur obseruantia eiusdem clausuræ in casibus magnæ necessitatis, incendij magni, infirmitatis lepræ, aut Epidimiæ. De huius autem morbi significatione, Epidimiæ, scilicet, vide *Sanch. in decal. lib. 6. cap. 15. num. 33. cum seqq.* vbi per illam vocem intelligit omnem morbum contagiosum, qui licet omnes non interimat, populariter tamen grassari consueuerit.

De Tertiarijs autem statuit idem Pius V. eas non esse tolerandas, nisi

nisi seruent clausuram, emittantque professionem regularem; vt ex eius Constit. *Circa pastoralis officij, &c.*

Alia etiam emanarunt sacræ Congr Regularii decreta anno 1616. tam pro habitu earumdem Tertiariarum, quam etiam pro emittenda per ipsas professione, & sanctorum Sacramentorum perceptione, nec non & electione sepulturę.

Tandem vero, conditione temporum sic exigente, vetuit eadem Sacra Congregatio, regulares quoscumque inuisere, & alloqui moniales, & alias fœminas in clausuris degentes; & hoc sub pœna priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, & alijs, vt ibi.

Quæ tamen prohibitio nuperrime moderata fuit ab Vrbano VIII. non procedere quoad consanguineos in primo, & secundo affinitatis, vel consanguinitatis gradu coniunctos, quos aliquoties, nempe, quater in anno alloqui sanctimoniales, seruatis tamen conditionibus quibusdam ibi expressis, non est illis vetitum; vt ex Decreto Sacræ Congregat Regular. anno 1623. 12. Calend Decembris, annuente eodem Vrbano VIII. Quæ etiam Sacra Congregatio declarauit, vltra prædictas pœnas priuationis vocis actiuæ, & passiuæ, incurr. etiam peccatum mortale, quod & ego iam annui in mea Summa, *ver. Monialis, num.* 17.

Vltimo notandum est, vsu seruari, quod Episcopi pro conseruatione prædictæ clausuræ monialium visitant ipsarum Monasteria, etiam regularibus subiecta, etiam absque interuentu, seu assistentia superiorum regular.um. Et hoc eis concessum dicitur, quoties id expedire censuerint.

Licentiæ autem ingrediendi clausuram in casu necessitatis concedi solitæ Medicis, Chirurgis, ac Operarijs, singulis quibusque trimestribus prudenter renouari consueuerunt.

Et quia licentiæ nonnullæ hucusque tam a prædicto Vrbano VIII quam etiam a prædecessoribus suis mulieribus sæcularibus concessæ, ingrediendi Monasteria monialium, prærequirunt cousensum earumdem monialium, suorumque superiorum, propterea declarauit Vrbanus antedictus, consensum eiusmodi præstari debere capitulariter per vota secreta, neque alias eis suffragari licentias eiusmodi, & incurrerent pœnas violatæ clausuræ, vt per eiusdem Vrban. Constit. *Sacrosanctum Apostolatus officium, &c.*

De violatione clausuræ dixi in mea Summa v. *Clausura, num.* 2. egredientem ad duos pedes, & non ad duos passus, & statim regredientem, non videri violasse clausurā, quāuis Nouarius in Summa v. *Bo. clausur. num* 6. asserat de duobus passibus locutum me fuisse, & omittit verba, *statim regredientem* (nimis Marcelle festinas)

RELIGIOSIS DOMIBVS.
Cap. Religionum diuersitatem, vnic.

PRohibetur hic, nouum ordinem instituí absque Sedis Apostolicæ licentia. Ad cuius dispositionis conformitatem nuper suppressa, cassataque, & annullata fuit prætensa quædam Congregatio Iesuitissarum ab Vrbano VIII. per suam Constit. incip. *Pastoralis Romani Pontificis, &c.* Relaxatisque votis omnibus de facto emissis, admonentur eædem Iesuitissæ sanctimonialium ordinem aliquem approbatum ingredi, vt ibi latius per eam.

RELIQ. ET VENER. SANCT.
Cap. Gloriosus Deus, vnic.

CIrca venerationem Sanctorum notandum est, nouissime decretum fuisse per Vrbanum VIII. in sua Constitutione, *Sanctissimus Dominus noster solicite animaduertens, &c.* ne in Ecclesijs, & alijs locis publicis, seu priuatis exponantur imagines sanctorum cum fama Sanctitatis, vel Martirij, vel memoriæ piorum fidelium; non seruata forma ibi præscripta; videlicet non, præhabita licentia Sedis Apostolicæ. Et si quæ appositæ sint, amoueri iubentur, sub pœna, quo ad regulares, priuationis officiorum vocis actiuæ, & passiuæ, atque suspensionis a Diuinis. Quo ad sæculares autem, priuationis pariter officiorum, suspensionis a Diuinis, sacramentorum administrationis, ordinumque executionis.

Ibi tamen excipiuntur, qui per communem Ecclesiæ consensum, vel Patrum Sanctorum scripta, vel longissimi temporis scientia, ac tolerantia Sedis Apost. vel Ordinarij coluntur.

Prædicta vero Constitutio Vrbani postmodum de anno 1634. sub die 5. Iulij declarata fuit per alteram eiusdem Constit. incip. *Cælestis Hierusalem, &c.* per quam statuitur in hunc fere modum, videlicet, De cœtero autem, quoties ad Ecclesiam, aliumue locum publicum secularem, seu regularem aliquem deferrentur imagines, seu tabellæ depictæ pro obtẽtis gratijs intercessione hominũ piorũ nondũ beatificatorum, possint quidem ab Ecclesijs recipi, & cum eorum attestationibus, qui eas deferrent, de omnibus certiores faciendo locorum ordinarios; sed in loco secreto seorsum ab Ecclesia reponantur, donec eas Apostolicæ Sedis iudicio examinari contingat.

Hic etiam meminisse velim pium lectorem, maxime, cui animarum cura immineret, quam laudabiliter de more sanciuerit S. Carolus Borromeus *in Conc. 4. prouinc. par. 1. & antea, in Conc. 3. fol. 25.* ne Sanctæ Crucis effigies in vllo quouis humi strato pauimento, aut loco sordido,

dido, etiam extra Ecclesiam effingatur. Quod tamen in aliquot locis cum maxima irreuerentia huius nunquam satis laudati signi, quod subactis inferis, cœloque aperto, Tartari Regem catenatum traxit, indignissime aliquando violari conspicimus.

IMMVNIT. ECCLES.

Cap. Eos, qui, fin.

CVm hic disponatur, Dominos temqorales prohibentes subditis, ne quicquam vendant personis Ecclesiasticis; aut ab eisdem aliquid emant (cum talia in derogationem libertatis Ecclesiasticæ præsumantur) excommunicationem ipso facto incurrere, notandum est, quod similiter etiam, ac consequenter videretur esse contra libertatem Ecclesiasticam prohibere, ne quis, nisi conductores macellorum, venderet carnes personis Ecclesiasticis, quas palam est, eiusmodi statutis laicorum non ligari.

DISCEPTATIO.

An exemptio a publicis oneribus iuste competat clericis pro illo etiam tempore, quo non retinent famulatum.

AVdiui aliquãdo controuersum fuisse, An Clericus actualiter, seu de præsenti non retinens proprium larem, seu domum apertam & sic neque familiam, aut famulatum laicorum pro suo seruitio, sicut prius consueuerat, eo quod nunc deseruiat Prælato, ac Superiori suo cuius expensis victum habeat, & famulatum, de iure, & in cõscientia potiri adhuc valeat exemptione, seu immunitate impositionum, & onerum, quibus gaudebat pro certo numero buccarum, & laicorum, sibi antea familiariter, ac in domo eius propria inseruientium.

Et quidem si vnicum etiam famulum in domo propria retineret, non videretur iuste priuandus anteriori exemptitione, & immunitate sua; eo quia tunc vere dicitur habere familiam, sicut & dicimus eum sine liberis non decessisse, qui, vnico filio relicto, decesserit. *l. pater Seuerinam §. 1. de condit. & demonstr. l. non est sine liberis, de verb. & rerum signif.* & vnus tantum familiam constituere dicitur, vt ex *l. 1. §. familiæ autem ff. de vi. & vi. arm.* facit quod not. *ff. quod cuiuscumq. vniuer. l. fin. in fine.*

Maior autem esset difficultas, si nullo famulo domui propriæ inseruiente, ipse Clericus in aliena domo inhabitaret, Prælato suo inseruiens; tunc enim non habens indigentiam specialis familiæ pro suo famulatu, non videtur iuste posse admitti ad participationem pristinæ exemptionis tributorum, & onerum publicorum.

Attamen adhuc quoque verius erit dicendum, eum habere familiã,

& famulatum, & per consequens non admittere antiquam exemptionem suam; & hoc quidem si ad aliquod breue tempus tantum ita sit permansurus, puta, per quatuor, vel sex menses: non etiam vlterius.

Et huius resolutionis ratio est, quia quæ casualiter eueniunt non solent haberi in consideratione, vt late prosequitur *Euer. in loco a communiter accidentibus, & ego in meâ Summa, ver. Abesse, nun. 4. Actus num, 18. & Ciuitas, num. 1.* Et propterea videmus, quod si parochia vniatur accessorie canonicatui, assumit eius naturam, & consequenter poterit illam habere canonicus, etiam non existens in ætate, quam requirit parochialis, vt alias sapientissimi Patres respõderunt. Quare, cum hæc consuetudo Oratoris degendi in seruitio sui Prælati extra domum propriam, non sit perpetua, nec indeficiẽs sed ad nutum mutabilis, siue ex parte sua propria, siue ex parte Domini, non debet inducere exuitionem pristinæ exemptionis, siue immunitatis tributorum.

Quæ sane decisio confirmatur ex doctrina *Iasonis in l. sciendum §. si fundum, num. 6. ff. qui sotisd. cog.* vbi excusatio ab oneribus publicis ex aliqua causa iusta semel admissa, non deficit, sed durat, etiã si illa causa deficiat. Et ibi latissime probatur. Et post hæc impressa legi Surdum hanc partem simpliciter, & absolute defendentem *in consil. 156. num. 15. & seq.* Quare, &c. Saluo semper.

DISCEPTATIO.

De Episcopo non repetente de manu Iudicis laici clericum, etiam ob sua delicta manifeste exutum omni priuilegio Clericali.

FVit etiam in dubium reuocatum, An peccet Episcopus, & efficiatur irregularis, si non requisierit de manu iudicis laici clericum suum subditum; etiam si cõstet, illum amisisse priuilegium fori, iuxta dispositionem Concilij Tridentini, & propterea contingat, eũ membro, vel vita per eum iudicem priuari.

Sciendum est autem pro sufficienti huius dubitationis resolutione, Clericum non beneficiatum, nec sacris initiatum, non seruantem conditiones *Concilij, sess. 23. c. 6. de refor.* non gaudere priuilegio fori: non tamen satis esset vnica, vel etiam multiplex habitus dimissio; sed necessaria est tanta perseuerantia, vt publice existimetur laicus: & idem est, si aliquando dimittat Diuinum Ecclesiæ sua seruitium; quia nec ista intermissio esset sufficiens ad priuandum eum priuilegio antedicto, cum & fluuius aliquando exarescens, adhuc tamen perennis censeatur: *l. 1. p. respons. ff. de flumin.* de hac relate post alios tradit *Genuens. in prax. cap. 7.*

Pre-

Preterea notandum est, quod Episcopus non repetens clericum suum subditum a iudice laico indebite detentum, grauiter peccat; quia posset ob hanc omissionē deponi, vt ex *Cassan. cons. 38. eod. Genuensi vbi sup. cap. 6. in fin. Bellet. disquisit. cler. par. 1. §. 12. in fin. tit. de fau. cleric. person.*

Difficultas autem est, an supposito, clericum ex sua culpa priuatū esse priuilegio fori, & detineri in carceribus iudicis laici, Episcopus possit illum de iure repetere, non tamquam gaudentem priuilegio fori, & ad eius vtilitatem; sed ad propriam eiusdem Episcopi iurisdictionem in eum retinendam; eo quia si peccauit clericus, propter quod merito exutus est priuilegio fori, non propterea eius Prælatus debet censeri priuatus sua in eum, sicut & in cęteros clericos, iurisdictione antiqua, cum res inter alios acta alijs non præiudicet, sicut nec prodest. *cap. pen. de re iudic. cum simil.* Immo & clericus non declinans forum iudicis laici, peccat, & debet puniri arbitrio sui Episcopi, cuius iurisdictioni, quod ex se est, præiudicare censetur, vt post alios *not. Aufrer. in cle. 1. de offic. Ordin. num. 15. in ver. Tertio quæritur.*

Verum, his non obstantibus, videtur, esse resoluendum, non posse Episcopum, & propterea neque etiam teneri repetere clericum de manu iudicis laici, posteaquam legitime apparet, illum amisisse ob sua delicta priuilegium fori; potest autem sic probari: Episcopus enim non dicitur a iure priuilegiatus; sed clericus ipse, seruatis seruandis per Concil. Trid. vbi supra; statutis, priuilegio fori munitus apparet, & sic ipse dicitur priuari priuilegio, quo sane contra ius delinquens de cetero indigne gauderet: per consequens vero Episcopus desinit habere in illum iurisdictionem. In omnibus autem actibus attenditur, & consideratur id, quod principaliter intenditur, & sic præiudicium per solam consequutionem non habetur in consideratione, vt *in mea Summa, verbo, Causa, num. 8. Quantitas, num. 1. & 9. & Remissio 10.* Immo addi potest, quod cum Episcopus maxime teneatur euitare, ne delicta remaneant impunita, *cap. vt famæ, de sent. excom.* & publicæ intersit vtilitati, ne per impunitatis audaciam fiant, qui nequam fuerant, nequiores, si rei eiusmodi inquisiti aduerterent, se posse per Episcopum e manibus Curiæ sæcularis eripi, audaciores profecto, & obstinatiores redderentur in confitenda veritate delictorum, & in longiora tempora protraherentur eorum processus ob renitentiam Iudicis laici, in magnam reipublicę perniciem; cum interim testes, qui interfuerunt delictis, possint mori, seu seduci, vel forte non tam bene memoria retinere, quæ idem viderant, vel audierant tempore carcerationis; & sic difficile esset

de nouo capere informationem, & præterea veritatem multis modis occultari, & obscurari contingeret.

Nec iuuat Episcopum ratio adducta, quod cum ipse non deliquerit, non debet sua iurisdictione in Clericum subditum priuari, qui a superius dicebatur, illum non dici spoliari, sed desinere eius iurisdictionem, sicut ad interitum corporis, vmbrã cessare oportet. Et sicut correlatiuorum ea est naturã, & conditio, vt posito vno, ponatur & reliquum, & e contra, ad remotionem vnius sequatur & remotio alterius: & lex correctoria in vno ex correlatiuis verificetur etiam in alio, *Euer. late in Centuria, in loco a correlatiuis, per totum*: Propterea nil mirum esse debet, si ius priuat Clericũ priuilegio fori, demeritis eius ita exigentibus, dicatur etiam cessare iurisdictio Prælati in eundem Clericum; iuxta illud, Si re priueris, nec nomen habere mereris. Si non est onis, non est Pastor. Si non subditus, nec Superior, aut Prælatus. Si non est filius, neque pater, cum similibus multis.

Et per hæc etiam cessat ratio illa, quod res inter alios acta alijs non præiudicat; quia inter multas limitationes, quæ illi regulæ conueniunt, præcipua censetur esse illa, quod non intelligatur procedere de præiuditio secundario, & accessorie, seu minus principaliter contingente: huius enim nulla ratio, seu consideratio haberi consueuit: *vt late per Tiraquel. in Cod. vari. tract. in fin. in explanatione prædicta regulæ, post principium vers. & fore semper*.

Ex his ergo apparet, Episcopum non posse de iure clericum suum iam ob sua demerita exutum priuilegio fori repetere de manu iudicis laici; cum iam desierit esse de iurisdictione superioris, & iudicis ecclesiastici. Saluo semper.

HÆRETICIS.

Cap. Quicumque Hæreticos, 2. §. Hæretici autem.

QVicunque regulares, etiam post pœnitentias a S. Inquisitione impositas, ab eisque expletas, vel gratiam de illis receptam (pœnitentijs tamen salutaribus exceptis) eo ipso ad omnes religionis gradus, & officia perpetuo inhabiles efficiuntur, nisi rehabilitationis gratiam obtineant, vt ex Decreto eiusdem S. Inquisitionis ab Vrbeno VIII. nouiter approbato 1626.

Pleraque alia de hac eadem materia vide *sup. hoc tit. in antiquis*.

HO-

HOMICIDIO.

Cap. Pro humani redemptione, 1.

INterficiens per assassinos aliquem, vel etiam mandans, per hunc textum ipso iure excommunicatus est. Cui sane dispositioni conformiter nunc prouide cautum fuit, quod diffidati, & exulati e statu ecclesiastico non possunt per subditos eiusdem status receptari sub grauissimis pœnis, tam temporalibus, quam spiritualibus excommunicationis, videlicet, latæ sententiæ, cum reseruatione, vt per Constitut. Greg. XIII. *Tanta*, *&c.* Quam tamen non incurri per eorum receptatores coactos, vel consanguineos, ad subueniendum illis in casu necessitatis, & non ad fouendum malitiose eorum statum malum, ceteris damnosum, & noxium, rationabiliter defendit *Nauarrus conf.* 57. 59. *&* 68. *de sent. excomm.* *Azor. lib.* 2. *cap.* 3. *qu.* 4. *tom.* 2. & nuper sequitur *Nauarius in sum. bul. v. Bannitus*, *n.* 9. *cum seqq.* vbi alias vtiles declarationes affert.

DISCEPTATIO.

An peccet Princeps in foro poli non exhibens subditos suos malos Principi confinanti, cuius personas, & bona in dies vexari non desinunt.

IN dubium vertitur, an Princeps sciens, subditos suos circuire vicinorum agros, ipsorum bona depredando, ac personis plerisq; notabiles iniurias, atque etiam aliquando ipsam mortem inferendo, requisitus ab eorumdem iudicibus, & superioribus læsorum, teneatur in foro poli eos sontes illis tradere ad puniendum, iuxta ipsorum demerita.

Et breuiter de more agendo videtur, dicendum esse affirmatiue; Deus enim mandauit vnicuique de proximo suo, multoque magis terrarum Principibus, qui inter populos Dei vice iustitiam vnicuique ministrare tenentur; constat autem, quod error, cui nõ resistitur, approbatur; In illum ergo maxime congruunt verba *S. Augustini in c.* 1. 14. *q.* 6. dicentis, *Sicq. fidentissime dixerim, eum, qui ad se confugientem, quantum commode potest, ad restitutionem non compellit, socium esse criminis, & fraudis, &c.* Supponimus autem eiusmodi Principem commode, & citra sui, vel suorum præiudicium posse habere cum adiacentibus sibi Dominis consuetas pactiones, & fœdera, sibi inuicem remittendi siccarios eiusmodi, vicinorum territoria sic impie diuexantes.

Et confirmatur hæc conclusio ex illo communi axiomate, iudicem

dile-

delicti, domicilij, & originis posse punire delicta; quinimmo iudicem domicilij dici iudicem proprium. Forus enim domicilij est generalis & vnuersalior omnibus alijs, ad notata *cap. fin. de foro compet.* & clare decidi videtur in *l. 3 ff. de offic. Praes.* vbi, crimina vndecumq. & per quoscumque comissa possunt inquiri a iudice in prouincia sua.

Nec iuuat Principem istum, quod ipse non consentiat eorum malefactis; quia vltra superius tacta ex August. non sufficit, quem abstinere a malo, nisi etiam faciat bonum. *auth. noua forma fidel. circa med. collatione decima: & gl. in cap. de forma 32. q. 5. cum simil.*

Et optime facit contra eundem Principem sententia aurea Vrbani Papae *in cap. qui aliorum 24 q. 3.* vbi dicitur, *qui aliorum defendit errorem multo amplius damnabilior est illis, qui errant: quia non solum errat, sed etiam alijs offendicula erroris praeparat, & confirmat.* Tandem, ex doctrina omnium in materia restitutionis, receptans iniquos recurrentes ad se tenetur aeque, ac ipsi damnificantes, ad omnium integram restitutionem damnorum.

Quare, & ipse Princeps in manibus omnium delinquentium erit, dum eorum malefacta non punit.

Vel ergo eos condigne puniat, tamquam iudex domicilij; vel remittat ad iudicē delicti, ad notata in praedicto *c. fin. v. ratione delicti, de foro compet. & ad tex. in l. 1. Cod. vbi de crim. agi oport.* Pro his omnibus facit optima glos. in Clem. *Pastoralis §. quod si punitio, v. de more, de sent. & re iudic.* quam omnino videas, loquitur enim in his terminis. Saluo semper.

SENT. EXCOM.

Cap. Eos, qui, 22.

IN hoc textu, & eius concordant. nempe, in c. de caetero, 11. c. quod de his 26. & c. quamuis 58. hoc tit. in antiq. statuitur, excommunicatos excommunicatione maiore reseruata Summo Pontifici aliquo impedimento rationabili detentos, nec posse adire curiam Apostol. absoluen. esse ab inferiore; sed impedimento cessante, teneri se transferre ad eādem Curiam, apostolicum mandatum recepturos, pro debita iuris satisfactione.

Nunc dubitatur, an per decretum Clem. 8. de sex illis casibus, in quibus impedimentum, aut alia necessitas, excepto mortis articulo, non excusat, quominus excommunicatus, vt supra, accedere teneatur ad Sedem Apostolicam, sit derogatum eiusmodi dispositioni iuris cōmunis, & breuiter iam alias, respōdi negatiue; quia decretū derogat tantum priuilegijs, & indultis, vt ex eius oculari inspectione liquido apparet, & latius in mea Summa *v. Impedimentum, n. 6. & in bul. coe. ad fin.*

Sed

Sed augetur dificultas, quid an. si taliter, impediti, possent saltem mittere Nuntium, vel epistolam, an ad id teneantur, & breuiter respondetur negatiue, cum id numquam in iure inueniatur expressum; quinimmo e contra satis liquido apparet in præcitatis iuribus vbi Ordinarijs locorum hæc facultas demandata fuit, vt sic impleta dicatur pro tempore impedimenti obligatio ad curiam personaliter accedendi, & falso quidam asserunt, Barbosam ita sentire, cum expresse contrarium absque vlla hæsitatione doceat, *de offic. Episc. alleg.* 41. *n.*7. Et qui ad curiam mittunt, vel scribunt, ob verecundiam forte comparendi coram proprio loci Ordinario, id efficiunt, vel quia opinantur ad id se teneri, maxime Confessarijs scrupolosis sic eis consulentibus.

VERBOR. SIGNIF.

Cap. Exijt, qui seminat, 3. longe post medium. §. verum.

CVm in hoc textu inter cetera disponatur, quod fratres Minores iuxta regulam S. Francisci non prædicent in Ecclesijs suis, contradicente Episcopo.

Notandum est, quod possent quidem Episcopi non tamen generaliter; & absolute, interdicere regularibus exemptis, ne prædicent in Ecclesijs suis, sed sic aliquando, ex causa rationabili, puta, occasione alicuius publicæ processionis, vel alterius similis functionis, quo populi frequentiores ad cathedralem conuenirent.

De alia etiam ratione, ob quam posset Episcopus interdicere prædicationem regularibus in eius diœcesi, dicetur inf. *in Clem. Dudum de sepult.* & insup. vide Concil. Trid. *sess.* 24. *c.* 4. *de reform.*

IN CLEMENT.

SVMMA TRINITATE.

Clem. Fidei cattolicæ, vnic.

QVIS nunc censeatur hæreticus relapsus ad præscriptum Constitutionis Clementis VIII. *vide sup. hoc eo tit. lib.*61. vbi exprimuntur nonnulli articuli ab omnibus catholicis credendi alias pro relapsis puniri deberent, curiæ sæculari tradendi.

ELECTIONE.

Clem. Cum rationi non congruat.

VIdenda est omnino Constitutio Greg. XV. circa electionem Summi Pontificis, & altera Vrbani VIII. eiusdem declaratoria, cũ suo cæremoniali ad eius executionem specialiter edito, de quibus *sup. dict.*

dist. 79. in quibus traditur noua forma electionis per vota secreta, in perpetuum de cetero seruanda.

DISCEPTATIO.

An elector euadens cæcus admittendus sit cum alijs ad electionem, & quomodo.

IN dubium vertitur aliquando, quid nam agendum sit, si vnus ex electoribus efficeretur cæcus; an scilicet ob illud impedimentum excludendus sit a collegio electorum; an potius aliquo modo habilitandus ad coeligendum cum ceteris, maxime verò in electione facienda per schedulas.

Constat autem apud omnes, defectum oculorum superuenientem non impedire exercitium iudicis. *l. cæcus ff. de iudicijs*. Et generaliter superueniens inhabilitas nō debet quem priuare iure iam quæsito. *cap. 1. de cler. agrot. c. cum percussio, 7. q. 1.* quod etiam in dignitatibus ecclesiasticis procedit, *cap. satis peruersum, dist.* 55. & cæcis potius miserandum, & de nouo subueniendum est. *cap. licet, de sensibus*, & propterea quamuis cæcus de iure non possit postulare, attamen remanet tutor, iudex, & senator. *l. 1. §. 1.* cum ibi *not. v. exemplis, de postulat.* Multaq. permittuntur per superuenientem necessitatem, quæ alias non essent toleranda. *l. si longius, de iudic. & tit. de cler. agrot. per totum. Rota decis.* 889. *num.* 8. *in nouiter nouiss. Farin.* Præsupposito igitur pro constanti, cæcum non esse priuandum iure suo eligendi ex causa superuenientis cæcitatis; propius accedendo ad propositam quæst. reliquum est, vt quæramus de modo exprimendi votū, prout fit per schedulas.

Ad hoc ergo respondet Castellinus, nunc meritissimus Episcopus Catazan. *tract. de elect. cap.* 5. *num* 60. cæcum debere admitti ad eligendum vna cum ceteris electoribus, faciendo sibi conscribi nomina eorum, quos intendit eligere, iniuncto eiusmodi scriptori iuramento de fidelitate seruanda, vt ibi per eum.

Ego autem dicerem pro faciliori, atque tutiori forma eligendi, quod elector cæcitate inuasus, seruando antiquam formam, de qua *in cap. quia propter, de elect.* accederet ad aures scrutatorum, ibiq. votum suum explicaret; sic enim facilius euaditur periculū infidelitatis, retento etiam secreto nomine eligentis. Quamuis autem forma per schedulas a iure nouiss. præscripta respectiue ad hunc electorem cæcitate oppressum, seruari non possit; tamen in ordine ad substantialia electionis, nihil impedit ex causa rationabili superueniente, id præstari ad aures scrutatorum, ob regulam illam, quod vbi forma alicuius actus in totum seruari non potest, tamen explicanda est omni meliori modo,

quo

quo fieri potest, vt dixi post alios in mea *Summa, ver. Examen, nu. 3.* & alibi sæpe, Vnde Iudex si ferendo sententiam sedere non possit, eo quod forte doleat in podice, debet sedere meliori modo, quo potest, & sic omni meliori modo, quo potest, seruare formam in iudicando a iure præscriptam. *gl. in cap. fin. ver. sedendo, de sent. & re iudica, in 6.* Et de hac forma antiqua in aliquo actu præscripta, & legitime seruanda, vbi noua ex aliquo impedimento seruari nō possit, vide *Abb. in d. c. quia propter, nu. 16. de elect. & in cons. 15. lib. 2. Marisc. var. resol. lib. 1. cap. 52. nu. 35.*

Vnde ex his omnibus iste posterior modus eligendi in casu electoris cæcitate laborantis, amplectendus esse videtur. Saluo semper, &c.

AETAT. ET QVALIT. PRAEFICIEN.

Clem. Cum Ecclesiæ. 1.

TEnentur Diœcesani seruare, & a suis subditis seruari facere statuta canonica de qualitate personarum ecclesijs præficiendarū, vt hic in textu cauetur.

At conditiones, & qualitates requisitæ in promouendis ad Episcopales, seu alias ecclesias consistorialiter prouidendas, habentur in Constit. Greg. XIV. de qua dictum est *sup. dist. 25. cap. vlt.*

OFFICIO VICAR.

Clem. Quæ de Ecclesiis vnic.

CVm in hoc textu quo ad tria æquiparentur Ecclesiæ curatæ, & Vicariæ perpetuæ parochialium; propterea in hunc locum optime congruit Constit. Pij V. *Ad exequendum, &c.* de qua *sup. c. 3. hoc tit. in antiq. & latius in c. fin. in 6.*

SEQVESTR. POSSESS. ET FRVCT.

Clem. Ad compescendas, vnic.

IMpediens sequestrationem beneficij de iure factā ab ordinario loci, excommunicatus est per hunc textum.

Quare præter dicta superius in *c. 1. vt lite pend. nihil innou. in 6.* notandum est, quod ex Constit. Pij V. incip. *Cordi nobis est, &c.* Omnia emolumenta beneficij litigiosi deponēda sunt penes personam fide, & facultatibus idoneam, restituenda postmodum ei, cui de iure fuerint restituenda, lite finita.

Sequestrum autem quamuis regulariter de iure ciuili, & canonico fieri prohibeatur, tamen in plerisq; casibus illud permitti apparet, vt penes *Gonzal. in regu. 8. Cancell. §. 7. proæm. nu. 19. cum seq.* vbi iudex generaliter & ex iusta causa sibi beneuisa potest ex officio illud apponere.

Oppor-

Opportuna occurrit hic dubitatio de beneficiato transigente cum pensionario ad euitandos litium anfractus, vt deinceps non teneatur ei soluere pensionem maiorem, quam coram Deo, & in conscientia sit ei obligatus, attento tenore bullarum suæ reseruationis, ad mentemq. ac dispositionem sacri Concilij Trid. statuentis centum remanere Rectori. Qui sane beneficiatus, computatis computandis, reuera comperit, centum, & eo amplius aliquot etiam ducatos sibi obuenisse in annum ex fructibus beneficij; sed nec omnes sibi suffecisse ad victum competentem, & necessarium; & propterea non modicum æs alienum contraxisse pro sui necessaria sustentatione. Ex qua ratione noluit pensionem vllam soluere, asserens, mentem Concilij satis quidem iustificati ex qualitate, ac conditione illius temporis, quo pretia rerum ad victum, & vestitum pertinentium, multo viliora, atque minora extitisse constat, quam nostris his temporibus in praxi euenire experiamur. Vnde, attenta prædicta Concilij dispositione, quicquid sit in foro exteriori, potuit in conscientia excusari Orator; cum omnis dispositio intelligatur procedere, rebus sic stantibus; nos autem versamur in his, quæ ex sui natura possunt recipere augumentum, & diminutionem; ūde & relicta pecunia pro emptione carnium, quarum pretium sit auctum, ipsa quoque erit augenda, *Rot. decis. 179. Seraph.* Non enim ambigendum est, quod rei appellatione contineantur, & causæ, & iura eiusdem rei *l. rei appellatione, de verb. & rer. signif.* Et sic rationabiliter existimare potuit Orator, intētionē præd. Concl. iustam, ac omni æquitate fulcitam, fuisse, pensionem præstari debere ex fructibus, si qui superfuerint, post necessaria alimenta Rectori præstita. Et hoc intellige, circumscripta forte quacumque alia pensionis deputatione strictiori, pura, etiam nullis fructibus perceptis, & simili, ad maiorem pensionarij fauorem ex stylo curiæ recepta. Saluo semper.

VITA, ET HONEST. CLER.

Clem. Quoniam, qui abiectis. 2.

DE habitu decenti per clericos cuiuscumq; conditionis deferendo, extant nonnullæ Constitutiones Pontificiæ, de quibus dictum est *sup. cap. 1. 21. q. 4.*

REBVS ECCLES. NON ALIEN.

Clem. Si vna Ecclesia. 2.

STatuitur in hoc textu, Episcopum posse vnire Ecclesiam vnam alteri: Quod si fiat vnio parochialium de iurepatronatus pluriū patronorum, æquum esset (mea quidem sententia) vnicuique ipsorum alternis vicibus reseruari præsentationem.

Similiter etiam notandum est, vnionem extinguere, & supprimere nomen beneficij, sicque desinere esse in rerum natura, & tamquam purum, & simplex prædium remanere penes locum, cui fuit vnitum omni effectu beneficij pœnitus sublato. vt per *Gonzal.* qui multa tangit vtilia, in *reg. de trien. q. 8. vers. 2.*

RELIG. DOMIBVS.

Clem. Quia contingit 2. §. vt autem.

DEcernitur hic, administrationis rationem piorum locorum singulis annis reddendam esse ordinarijs. Notandum autem est, quod quamuis Prælatus solus possit de iure exigere rationem administrationis locorum eiusmodi piorum; consultius tamen ageret, si secū etiam assumeret aliquem ex officialibus eiusdem, vel alterius loci pij, vt sic tutius officium, munusque suum impleret, iuxta illud vulgare dictum, *Maiestas inuisa humanitas grata mortalibus est*. Et illud *Eccles. 32. Esto in illis, quasi vnus ex ipsis*, cum simil. alijs.

Occasione prædictæ annotationis lubet hic adiungere dubitationem de beneficiario, qui solertia sua meliorauit nonnullas terras sui beneficij antea inutiles, illasque ad culturam proprijs sumptibus reduxit. Postea cum ob sua demerita priuatus fuisset eodem beneficio, clam sibi retinuit aliqua illius bona, in compensatione expensarum, quas, vt supra, erogauerat in culturam agrorum: quæsitum ergo fuit de iustitia huius retentionis.

Et breuiter veniendo ad punctum quæstionis, videtur dicen dum, quod cum nemo duplici contritione conteri debeat; nec afflicto addenda sit afflictio, potuit præfatus beneficiarius iuste compensationem illam facere in conscientia, dummodo rationabiliter existimauerit, quod & in omni compensatione seruandum esset, iustitiam sibi administrandam non esse in foro exteriori, ob defectum forte probationis iurium suorum, vel similem. Et pro hac resolutione adduco textum, cum ibi traditis per Doctores, *in cap. ad aures, sup. de reb. eccles. non alien. Panorm. in cap. multa, col. 4. n. 14. de praeben.* facit etiam *tex. in cap. fin. de pecul. cler.* vbi fere similis decisio habetur ad litteram; & faciunt quæ dixi in simili *in mea Summa, ver. Clericus num. 15.*

SEPVLT.

Clem. Dudum, 2. paulo post princip. ibi: Et propterea intendentes, ad finem periodi, in illis verbis, vel coram se facere solemniter prædicari, &c.

NOn licet regularibus in suis Ecclesijs, aut plateis communibus populo prædicare in illa hora, in qua locorum Prælati prædicare voluerint, vel coram se facere solemniter prædicari, dicitur in hoc textu.

Quare notandum est, quod etsi verba ista videl. Coram se solemniter prædicari facere, dubitationem aliquam continere videantur; tamen sensum hunc faciunt, nempe, vt semper dicatur solemniter prædicari coram Episcopo, quoties publice, & extra propriam Ecclesiam suam priuatam, vel Oratorium ipse audit prædicationem, & sic solemniter prædicari opponetur prædicationi priuatæ, seu domesticę intra proprios lares habitæ.

Superius etiam dictum fuit, quando nam in alio casu possit per Episcopum interdici prædicatio regularibus. *vide in cap. exijt, de verb- signif. in 6.*

Ibi. ad fi. in §. Nos etenim, ibi, priuilegia verbo, seu scripto.

VAriæ Constitutiones reuocantes pleraque priuilegia, seu concessiones antiquas, habentur *sup. cap. contra morem, dist* 100.

STATV MONACH.

Clem. Ne in agro Dominico, 1.

GEnerale fit interdictum in hoc textu monachis nigris circa exquisitum ornatum, vel excessum in vestibus, cibis, potibus, equitaturis, & simil. At nunc de reformatione omnium fere regularium plures iam a temporibus Sixti V. editæ sunt Constitutiones, & Decreta Apostolica, quorum præcipua habentur apud *Quaran. ver. Monasterium, & in mea Summa, ver. Religiosus, per totum*: quæ hic referre laboriosum esset.

Lubet hic obiter dubitare de statuto cuiusdam Ordinis Regularis, in quo cauetur, vt Capitulares non interessentes Capitulo locali per tres vices continuas absque iusto, & rationabili impedimento, incurrant ipso iure suspensionem ab actibus capitularibus per tres menses continuo subsequentes. Modo vnus ex prædictis Capitularibus non interfuit per duas vices Capitulo, tertia autem vice accessit quidem ad Capitulum, sed iam aliquot actus Capitulares fuerant expediti, non-

nondum tamen dimissum fuerat Capitulum. Quare in dubium vertitur, an inciderit in pœnam statuti.

Et prima quidem facie videbatur dicendum affirmatiue; quia paria sunt, aliquid non fieri, vel illud inutiliter fieri. *a.* I. *de traslat. episc. l. de ætate*, §. *nihil*, *ff. de interrog. act. cum simil.* Ergo cum Orator interfuerit capitulo non nisi post expedita negotia capitularia non est dicendus illi interfuisse.

Qua tamen, & simili ratione non obstante, contrarium videtur esse verius; quia, quandiu capitulum non fuerat dimissum, adhuc perdurare dicebatur; quod probatur a simili *ex l. Diuus Antoninus*, 8. *ff. de restit. in integr.* Vbi, qui accedit ad iudicem adhuc in tribunali sedentem, etiam post accusatam contumaciam coram ipsomet iudice, immo & post secutam condemnationem contumaciæ, dicitur tempore debito comparuisse, & sic ei non debet obesse condemnatio iudicis.

Non obstat ratio adducta in contrarium; quia sufficienter, non autem inutiliter interfuit capitulo qui illi adfuit, antequam dimitteretur, quod maxime probatur a prædicto simili pro hac parte adducto. Saluo semper.

CELEBR. MISSARVM.

Clem. Graui nimirum, I.

NVperrime Sacra Congregatio Concilij Trid. iussu Vrbani VIII. nonulla edidit saluberrima Decreta pro oneribus Missarum, rite, ac suffic enter obeundis, quæ incipiunt, *Cum sæpe contingat*, *&c.* Per quæ reuocantur priuilegia satis faciendi vnica missa, vel certo collectarum numero, pluribus missarum obligationibus; quæ omnino videnda sunt; & ea habentur in mea *Summa, ver. Missa, in fine, in 4. impress.* Alia etiam habentur *sup. hoc tit. in antiq.*

Idem etiam Vrbanus VIII. per decretum Sac. Congreg. Rituum incip. *Sacra Rituum Congregatio, ad tollendos abusus, &c.* vetuit, celebrari quasdam missas, seu etiam officia noua; cum quibusdam tamē limitationibus prout annotatur *sup. in cap. episcoporum, dist.* 8.

Et obseruandū est per Superiores ōnes regulariū, quod bis in anno diebus ibi præscriptis in publica mensa legenda sunt, quæ ibi statuuntur, alias ipsi Superiores ipso facto priuati sunt voce actiua, & passiua cum inhabilitate ad ipsam in perpetuum.

Præterea hic etiam annotari lubet, Sanctum Carolum sapienter de more statuisse *in suo Concil. Prouinc.* 4. *fol. mihi* 93. particulas sanctissimi Sacramenti octauo quoque die, prout de iure, nempe *in cap. permittimus de sent. excom.* renouandas esse: ipsasque fieri ex hostijs non ante viginti dies confectis.

H. MA-

MAGISTRIS.
Clem. Inter sollicitudines, 1.

DEcernitur hic, in vniuersitatibus plerisque constitui Lectores linguæ Heb. Arab. & Chaldaicæ. Sic & Paulus Quintus in Cōstit. *Apostolicæ seruitutis*, *&c.* vtiliter statuit; in omnibus studijs quorumcumque regularium existere debere lectores linguæ Hebraicæ Grecæ, & Latiuæ, & in maioribus, & frequentioribus, etiam Caldaicæ, qui eas assidue doceant, & legant.

Postea Vrbanus VIII. anno 1625. die 18. Septembris per Constit. *San. D. N. Pro debito*, *&c.* decreuit, quod libri in quacumque materia compositi ab existentibus in statu immediate, vel etiam mediate subiecto S. R. E. non possint alio deferri, vel mitti imprimendi absque expressa in scriptis approbatione Eminentissimi Vicarij vrbis, & Reuerendissimi Magistri Sacri Palatij, si in Vrbe; extra vero, sine Ordinarij, & Inquisitoris loci illius, siue ab ijs deputatorum, facultate, & licentia operi præfigenda, sub pœna prohibitionis ipso iure eiusmodi librorum.

Lectores Sacræ Scripturæ in Cathedralibus virtute Concil. Trid. deputandi, quam exemptionem possint prætendere ab interessentia diuinorum officiorum, *vide sup. c. fin. hoc tit. in antiquis.*

Et quia dictum est *sup. cap. ignorantia*, *dist.* 38. Pium V. reuocasse priuilegia concessa Comitibus Palatinis, & alijs quibuscumque personis, promouendi aliquem ad gradum doctoratus, declara, id ita esse intelligendum, videlicet, quod eiusmodi promoti ad gradum doctoratus, nulla gradus præfati prærogatiua frui, & gaudere possunt quo ad dignitates, cæteraque beneficia Ecclesiastica: sic disponente eadem Constit. Pij V de qua dictum est supra in præf. *cap. Ignorantiæ dist.* 38.

His adde, nuper eundem Vrbanū VIII. per suā Constit. *Apostolatus officium*, *&c.* reuocasse omnia indulta, & licentias legendi, & habendi libros ob hæresim, vel falsi dogmatis suspicionem, etiam ratione Astrologiæ iudiciariæ, vel alias quomodolibet prohibitos quibuscunque etiam speciali nota, & mentione dignis concessas, non tamen a Sanctitate sua, &c. *vt sup. c. super specula de magistris.*

DIS-

DISCEPTATIO.

Proponitur intelligentia cuiusdam Decreti Regularium, ne quis imprimere audeat Codicem, seu librum absque speciali licentia sui Superioris.

MOuetur dubium circa decretum cuiusdam Ordinis Regularis, per quod vltra pœnas de iure communi inflictas, sub noua, ac speciali pœna prohibitum est suis subditis imprimere, vel imprimi facere librum aliquem absque speciali licentia Superioris; Cum autem N. imprimi fecerit quendam Codicem suum sub nomine amici sæcularis, dubitatum est, an sit locus prædicto statuto.

Et breuiter agendo dicendum est negatiue, ex doctrina *Alex. in l. 1. in principio, de verborum obligatione, & relatis per Bertach. ver. facere, num. x.* cui enim non conueniunt verba legis, nec dispositio ipsius legis conuenire potest, iuribus vulg. liquet autem, non posse dici, proprie, ac communiter loquendo, imprimentem librum, si quis eum, ementito nomine, tamquam alienas lucubrationes euulgat; nec vnquam auctor alicuius Codicis censetur alius ab eo, cuius nomen præponitur eidem Codici. In pœnalibus autem verba proprie, & stricte sunt accipienda, & quamuis faciens per alium dicatur per se ipsū facere; tamen id erit verum quo ad effectum, & coram Deo, non autem quo ad pœnas Ecclesiæ, seu fori exterioris. Vnde, mandans non incurrit censuram latam contra facientem, & prohibitus facere potest tamen consentire facienti illud prohibitum, quæ inter se diuersa sunt, *l. domum suam, vbi Dec. & alij notant, de reg. iuris.*

Nec quis obiiciat, per hunc modum intelligendi posse statutum illud facile eludi; quia passim fierent librorum impressiones, suppresso nomine proprij autoris; nam respondetur, negando hoc præsupositum, & hanc facilitatē euadendi pœnam statuti, imprimendo proprias elucubrationes alieno nomine; cum immo, iuxta vulgare dictum, Suum cuique pulcrum, & nemo duros studiorum labores perferre consueuit, vt exinde alijs vel opes, vel gloriam comparet humanam; Et ideo, cum leges aptentur ad ea, quæ communiter & vt plurimum eueniunt, non est mirandum, nos affirmare, statutum huiusmodi non afficere imprimentem proprium codicem nomine alieno. His omnibus addi potest, bono fine, ac recta intentione id etiam aliquando fieri posse; puta, vitandi vanitatem, & sic absque præsumptione, & temeritate, quæ in ipso statuto considerantur; & ideo nec statim esse damnandum, *ad text. in cap. estote misericordes, de reg. iur.* Saluo semper.

HAERETICIS.

Clem. Nolentes, 2. in fine.

PRohibetur hic Inquisitoribus abusus armorum, & disponitur circa qualitatem, & quantitatem officialium. Vnde, & ad protectionem eorundem officialium S. Inquisitionis edita est constit, Pij V. *Si de protegendis, &c.* Et ad eundem fauorem regularium denuntiantium, vel testificantium in officio eiusdem S. Inquisitionis, indulsit idem Pius V. in Constit. *Sanctiss. Dominus noster consulens liberalitati, &c.* regulares eiusmodi remoueri non posse a pristina eorum habitatione infra quinquennium factæ denuntiationis, seu depositionis, absque expressa licentia S. Inquisitionis Generalis.

De hac eadem materia vide etiam supra *hoc tit. in antiquis, & in 6.*

PRIVIL.

Clem. Archiepiscopo, 2. ibi, Crucem ante se.

ARchiepiscopus transiens per loca exempta suæ Prouinciæ facit ante se Crucem deferre: vt hic statuitur. At ponamus, quod Archiepiscopus titularis consecratus assumeretur ad Episcopatum, nõ videretur tunc posse absque speciali priuilegio Apostolico ante se deferri facere Crucem: ratio est, quia ibi esset tamquam Episcopus, & non tamquam Archiepiscopus.

De hac materia late *Steph. Quaranta, ver. Archiepiscopi auctoritas,* vbi examinat quadraginta circiter auctoritates Archiepiscoporum, de iure illis competentes.

Hic etiam notandum erit, quod Archiepiscopi, & Episcopi exercere volentes Pontificalia in Ecclesijs Regularium, etiam exemptorum, possũt ibi Baldachinum erigere; etiam eis inuitis; & sic per eosdem Pontifices censuris compelli, & pœnis Ecclesiasticis possent affici, vigore Decreti Sacræ Congregationis, Clemente VIII. annuente editi, & incip. *Decet, Episcopos, pro eo, &c.* Cum antea in vim huius Clementinæ potuissent quidem Pontifices exercere Pontificalia, quæ in eadem continentur; sed oportebat agere coram superiore eorumdem exemptorum in casu contradictionis ipsorum. Et sic hodie ampliata est auctoritas huius Clementinæ ex dispositione prædicti Decreti in exemptos impedientes vsum Pontificalium in suis Ecclesijs.

Qui sane Regulares omnes, etiam, quorum specialis, & expressa mentio esset facienda, tenentur in suis Ecclesijs seruare Cæremoniale Romanũ in excipiendis locorũ ordinarijs, iuxta eiusdẽ Cæremonialis dispositionẽ, prout in facti contingẽtia nuper respodit Sac. Cõg. Conc.

IN

IN EXTRA V. IOAN. XXII.

TORNEAMENTIS.

Extrauag Quia in futurum, vnic.

REVOCATVR in hac Extranag. sententia excommunicationis contra exercentes hastiludia, & torneamenta a Clem. V. olim inflicta. At nunc hæc torneamenta, seu taurorum agitationes, & similia, quomodo permitti possint, dictum est *sup. hoc eod. tit. in antiquis*, vbi, quo ad aliquas Prouincias, & quo ad quædam genera personarum, citra periculum tamen mortis, tolerari possent.

CRIM. FALSI.

Extrau. Prodiens quasi, vnic.

CVm hic prohibeatur alchimia, eamque facientes, & fieri procurantes, grauiter puniătur; notandũ est, quod ex nouiss. iure Constitutionis Pij V. *Cum nil magis, &c.* tondentes monetas tam aureas, quam argenteas in toto statu Ecclesiastico damnantur pœna vltimi supplicij.

Hanc eădem Constitutionem ampliauit, & extendit Vrbanus VIII ad omnes personas Ecclesiasticas, etiam regulares, in omni Prouincia per Italiam existentes, quouis modo monetas antedictas adulterantes, vt per eius Constit. *In suprema Pastorali specula, &c.*

DISCEPTATIO.

Agitur de intelligentia pensionis constitutæ in tot scutis monetæ illarum partium.

OCcasione autem præfatæ dispositionis proponitur quæstio de quadam pensione scutorum, puta, ducentorum, monetæ illarum partium imposita ad fauorem Clerici Diœcesis Bergomensis super fructibus cuiusdam Ecclesiæ eiusdem Diocesis, & per biennij tempus in varijs monetis vsualibus, & currentibus, pro vt communiter fieri consueuerunt quæcunque aliæ solutiones debitorum in illis partibus, effectualiter soluta. Cursu vero temporis contigit, vt paulatim aucto valore monetarum tam auri, quam argenti, pensionarius peteret solutionem in scutis, vulgo, *d'argento*, quæ est moneta specialis formæ & alia a scutis currentibus, & imaginarijs, & pretij variabilis pro cõditione temporũ; prout etiam quotidie variari conspicimus omnes fere monetarum species cuiuscumque pretij, qualitatis, seu impressionis, ac formæ extiterint: cum e contra species illa scuti imagina

ginarij in toto illo statu Serenifs. Dominij inuariabiliter; & vniformiter soluatur in omni extinctione debiti ad rationem librarum septem pro singulo scuto. Quæritur ergo quid iuris.

Et breuitaai qu dem de more studendo, dicendum videtur, solutionem prædictæ pensionis esse faciendam in consueta moneta currentiū scutorum vsualium, quæ dicuntur, vt supra, imaginaria, & eiusdem semper valoris, & æstimationis in eisdem partibus expendi solita.

Probatur primo sic, illa species monetæ soluenda est, quæ fuit in obligatione deducta. *l. Paulus, la* 1. *ff. de solut Gabriel. de solut. conclus.* 2. *in princ. & alij communiter*.

Sed in constitutione huius pensionis expresse, & specialiter nominatur scutum monetæ illarum partium, & non argenteum, seu ducatonum, Ergo illa species, & non alia, erit soluenda: per illam enim expressionem monetæ specialis, nempe, scutorum monetæ in constituenda pensione factam, satis innuitur, Summum Pontificem de valore, & æstimatione eiusmodi, & non alterius monetæ cogitasse, perinde ac si dixisset, pensio soluatur ad rationem scutorum monetæ currentium, quorum valor, vt in facto supponitur, secundum communem vsum, ascendit ad septem libras pro singulo scuto; relatio enim est in referente cum omnibus qualitatibus, & conditionibus suis *l. asse toto, de hered. instit. cum simil.* Constat autem, quod quando res datur æstimata, semper attenditur eadem æstimatio, non mutatio illius valoris. *Boer. decis.* 327. *num.* 10. *cum seq.*

Secundo probatur, in ambigua nummorum voce veniunt, & intelliguntur exiguiores, *l. nummis indistincte legatis, cum ibi nota: de legat.* 3. *l. si ita scriptum, de legat.* 1. & scribentes communiter *in l. semper in obscuris, de reg. iur. Fabianus de empt. & vendit. q.* 5. *princ. num.* 14. *vers. Et si plures essent. Tiraq. de rectract. lignag.* §. 1. *gl.* 18. *num.* 73. *vers. Si autem vtraque, Mandos. cons.* 6. *num.* 1. *&* 2. *Laudensis de monet. num.* 51. *Brunus eod. tract. præsupposit.* 2. *num.* 11. 15. *&* 16. *Rot. diuers. decis.* 760. *par.* 4. *Peregr. cons.* 13. *num.* 3. *Guttier. pract. l.* 2. *q.* 179. *& tandem etiam Thesau. de augum monet. par.* 2. *num.* 43.

Vltimo probatur nomine scutorum simpliciter, & absolute, nullo alio addito, veniunt scuta regionis, *Rot. in vna pensionis, die Lunæ* 18. *Martij* 1602. *num.* 9. *Seraph.*

Sed in facto supponitur, vsum, & morem regionis esse, vt nomine scutorum simpliciter, & absolute prolatorum, veniant, & intelligātur scuta librarum septem, & non scuta illa impressa argentea, quæ vulgariter dicuntur, *scudi d' argento*, ouero, *ducatoni*, quorum æstimatio in dies pro conditione temporum augeri consueuit.

Er-

Ergo de illis ſcutis imaginarijs erit intelligenda obligatio penſionis antedictæ. Et multo magis in caſu noſtro id affirmandum erit, cum non ſimpliciter ſcuta nominentur in conſtitutione penſionis, ſed ſcuta monetæ illarum partium.

Ex quibus concluditur, intentionem Summi Pontificis in huius penſionis conſtitutione extitiſſe, vt eius ſolutio fieret in ſcutis currentibus in ceteris ſolutionibus regionis, nempe, ſcutis imaginarijs, ſiue in eorum æſtimatione, & valore inuariabili a tempore, cuius initij non eſt memoria. Saluo ſemper, &c.

EXTRAVAG. COMVN.

MAIOR. ET OBED.

Extrauag. Et ſi deceat, 3.

CVm hic afferat Summus Pontifex, non debere Prælatos ad curiã more noctuæ latenter venire; neque ab ipſa recedere abſque licentia eiuſdem Summi Pontificis; opportune aduertitur, iam nunc ſtatuiſſe Sixtum V. qualiter Epiſcopi teneantur ex vniuerſo Orbe Chriſtiano certis temporibus ad prædictam curiam ſub grauibus pœnis accedere: vt ex eius Conſtitut. *Romanus Pontifex*, *&c.* Quæ poſtea declarata fuit per *Sacram Congreg. de propaganda Fide*, prout dicitur *ſup. cap. iuxta*, *diſt.* 93.

Ea autem Conſtitutio ſummatim id continet; nempe, vt quicumq. Patriarchæ, Præſuleſque ceteri Orbis Chriſtiani, etiamque Cardinatatus honore præfulgentes, antequam conſecrentur, vel palium ſuſcipiant, aut ad aliam Eccleſiam transferantur, iurent, ſe Sanctiſs. Apoſtolorum Petri, & Pauli limina ſtatutis in ea temporibus perſonaliter, ac per ſe ipſo viſitaturos, & rationem reddituros Romano Pontifici pro tempore exiſtenti, de toto eorum Paſtorali officio, & viciſſim Apoſtolica mandata executuros.

Quod ſi legitimo impedimento detenti fuerint, quod & docere debebunt, iurent, ſe prædicta impleturos per certum nuntium.

Ad hoc autem debitum viſitationis officium commode explendum, ſupradicti omnes Patriarchæ, Epiſcopi, & Præſules, Itali, vel ex Italicis Inſulis, veluti, Siculi, Sardi, Corſi, ac alij Dalmatiæ, & Græcarum Prouinciarum, quæ e regione ipſius Italiæ, & Siciliæ oris ſunt, tertio anno. Germani vero, Galli, Hiſpani, Belgæ, Bohemi, Vngari, Polloni, Angli, Scoti, Iberni, & ceteri, qui in Europa ſunt, quarto anno. Et qui intra fines Europæ, ac etiam Aphricani litoribus noſtris aduerſi, ac Inſularum maris Oceani, & ceteri quinto anno, Aſiatici vero, & qui extra Aſiam, & in alijs nouis terris;

& deinde in quibuslibet mundi partibus, decimo anno iter suscipiant & Deo concedente, perficiant, Idemque institutum tertio quoquo, quarto, quinto, & decimo anno repetant, & obseruent.

Quæ sane annorum spatia a tempore consecrationis, vel palij traditionis, aut ad aliam Ecclesiam translationis, incipiant.

Tempus vero qualecumque excursum alicui ex prædictis Præsulibus, ita illius successori effluxisse, & excurrisse intelligatur, vt termino ipso iuxta prædecessoris sui iusiurandum completo, debitam tunc visitationem facere, & quamprimum conficere teneatur; & cetera, vt ibi: sub pœnis interdicti ab ingressu Ecclesiæ, ac administrationis temporalium suspensionis, ipso facto incurrendis, donec absolutionem obtinuerint, duraturis. Non obstant, &c.

DISCEPTATIO.

An Episcopus excommunicatus possit vllam facere concessionem audiendi confessiones.

AVdiui aliquando dubitantes de quodam Episcopo excommunicato non tolerato, & ad effectum obtinendi absolutionem adeunte Vrbem, in quo itinere cum ipse audisset, quemdam Sacerdotem non suum subditum, sed sibi valde coniunctum, excipere confessiones, ac ministrare Sacramenta in quadam Parochia sui Episcopatus, annuente Parocho; nulla tamen præhabita facultate ab Antistite prædicto, sed tantum ex præsumpta eiusdem rathabitionem, non contradixit, nec damnauit actionem eiusmodi; quinimmo annuit, ac illius peritiam, vitæque integritatem publice commendauit. Quocirca dubitatio est orta de validitate illarum confessionum ante, & post ratificationem Episcopi, vt supra, auditarum.

Ratio dubitandi insurgebat ex censura publica, quæ aufert vsum iurisdictionis, & propterea non videtur Episcopus potuisse dare licentiam, & facultatem audiendi confessiones, ex communi doctrina scribentium de censuris, & generaliter probatur *in cap. 1. de offic. Vic. in 6.* vbi excommunicatus iurisdictionem mandare non potest. *cap. audiuimus 24. cap. ad probandum, de sent. & re iudic. Eman. Sà in ver. Confessarius, num. 9. & Sayr. de censur. lib. 2. cap. 6. in principio.*

Pro sufficienti autem huius quæstionis resolutione distinguendum est de confessionibus auditis ante incursam ab Episcopo censuram: tunc enim ex præsumpta ratihabitione Prælati non dum impediti, nō est ambigendum de validitate confessionum; ratihabitio namque præsumpta sufficiens fuit ad audiendas valide confessiones, si fuerit (vt supponitur) de præsenti, late probat *Sanch. de matr. lib. 3. disp. 35. num.*

num. 20. *&* 21. *post multos ibi relatos, & Suar 3. par. quest. 80. disp. 62. sect. 2. §. hinc sequitur.*

Dificultas ego est quo ad confessiones auditas post censuram ab Episcopo incursã, qui propterea nõ potest exercere iurisdictionẽ, nec ratificando facultatẽ, quam ille Sacerdos alienus sibi assumpserat, nec eam expresse de nouo alicui demandare, *ex cit. c. 1. de offic. Vic in 6.*

Huic autẽ dubitationi satisfieri potest considerando, per eiusmodi ratihabitionem Episcopi, simul etiam prædictum Sacerdoten fuisse tacite ab Episcopo approbatum, & ad confessiones audiendas admissum; Licet ergo facultas audiendi confessiones cesset per excommunicationem Episcopi non toleratam; quia cum sit delegata dependet a iurisdictione delegantis, approbatio tamen prædicta perseuerat, cum sit iudicium quoddam de idoneitate ministri, ex mente *Polud. Siluest. Tabic. & Nauar.* quos refert Barbosa, quamuis eis cum alijs contradicat in suis *addit. de offic. Episcopi, maxime alleg. 52. in par. 3. fol. 879.* Sed nostra opinio est communior, & verior, cum actus iurisdictionalis non sit vere dicendus hæc approbatio simplex, prout etiam distinguebat *Emanuel. Sa, vbi sup ver. Confessarius, num. 9.* de simplici consensu; & de actu iurisdictionali; iste enim non conceditur excommunicato, sed sic consensus simplex. Cum itaque parochus quilibet possit vices suas committere Sacerdoti, ab Episcopo approbato potuit iste Sacerdos valide confessiones audire, non quidem auctoritate ab Episcopo habita, sed ab ipso parocho, cuius iurisdictio ordinaria per superueuientem Episcopi censuram minime cessauit.

Et ex his dicendum didetur, confessiones factas eiusmodi Sacerdoti alieno, validas fuisse. saluo sempet.

PRAEB. ET DIGNIT.

Extrau. Ad regimen, 13. in princ.

Reseruantur hoc textu dispositioni Apostolicæ beneficia curaliũ & aliorum accedentium ad curiam. Cuius occasione notandum est, quod alternatiua mensium, vbi Kalendarium Romanum, iussu Gregorij XIII. iam editum, nondum vsu receptum est, vt in Insula Cretensi, attendenda videtur iuxta computationem antiqui, non autem ipsius Gregoriani. Sic responderunt Consulti peritissimi Patres.

Hanc materiam alternatiuæ mensium præter tractatum eius specialem per Gonzalez in hanc ipsam alternatiuam editum, late examinat per multa dubia Garzia de beneficijs *par. 5 c. 1. a num. 582. ad 780. Barbosa de off. episc. alleg. 53.*

NE

NE SEDE VACANTE.

Extrau. Suscepti, vnic.

ANnatæ, seu medietas fructuum primi anni, de quibus est sermo in hac Extrauaganti, non soluuntur Cameræ Apostolicæ, nisi beneficia, vel pensiones Ecclesiasticæ excedant annuum valorem 24. ducatorum, vt ex Constitut. Clem. VII. inc. *Cum sicut nobis, &c.*

De his annatis præter ea, quæ habentur apud Gallef. & Massam in tractatibus suis de annatis, vide Azorium *lib 7. c. 12. per totum*, vbi late de hac materia, & de quindennio eis consimili pluribus agit.

REBVS ECCL. NON ALIEN.

Extrauag. Ambitiosæ, vnic.

PRæter annotata superius hoc *eod. tit. lib. 6.* ex Constitutione Vrbani VIII. nunc addimus, per hanc prohibitionem alienationis non censeri derogatum dispositioni *capituli, terrulas, 12. quæst. 2.* & hoc, ne in dubio videatur inducta correctio iuris antiqui, contra *l. precibus, in fin. C. de appellat.*

Et de hac materia alienationis rerum Ecclesiast. vide latissime apud *Quarantam, ver. Alienatio*, & post eum *Barbosa de offic. Episc. allegat. 95. per totam*.

Quod autem spectat ad nouas infeudationes nuper prohibitas, dictum est sup. ex Constitut Pij V. in cap. ex parte tua, de feudis, vbi etiam de alijs prohibitionibus Vrbani VIII. circa alienationem consimilium agitur.

DISCEPTATIO.

De Prælato sæpius iterante alienationem a iure permissam.

NOuiter in dubium vertitur, an Prælatus sæpius alienans terrulas, vt supra, intra valorem tamen 20. aureorum, seu solidorum, ad notata in dicto cap. *terrulas*, & sic iuxta iuris permissionem, absque solemnitate debita, & assensu, videlicet, Apostolico, incurrat pœnas iuris statim, ac peruenerit ad eam quantitatem, quæ absque debita solemnitate alienari non potest.

Et prima quidem facie videtur dicendum, non esse damnandam; nec secundam, nec tertiam, seu aliam vlteriorem alienationem vltra primam, tamquam illicitas; si ipsarum singulæ non excedunt quantitatem a iure permissam. Nulla enim extat ratio, cur potius vna ipsarum, quam altera vltra primam censenda sit illicita; cum nulla sigillatim sumpta excedat quantitatem a iure permissam.

Secundo, vbi concessio fit pro certa, & determinata causa, eadem con-

concessio non dicitur consumata in primo actu, si adhuc durat causa concessionis, *Bart. in l. 1 num. 5. ad l. Iul. Maiest.* *Abb. in cap. 1. in fin. de treuga, & pace, & Felin. ibid. Gabriel. concl. 1. num. 30. de legibus, & consiit.*

Ergo quoties secunda, & tertia, seu vlterior venditio vergat in vtilitatem Ecclesiæ, non erit inducenda illarum prohibitio; cum nondum consumata sit iuris concessio.

Verum in contrarium facit, quod prohibitum directo non debet concedi per obliquum, *gl. in l. Antistius, in fi de acquir. hered Bart. in l. 1. in princ. de auctor. tut.* maxime quando prohibitio est facta consideratione delicti: sic enim actus facile rediret in naturam suæ formæ, & omnes leges facile possent eludi; toties namque in casu nostro iterari potest modicorum bonorum alienatio, quoties Prælatus pro suo libito vellet, etiam vsque ad bonorum omnium, vel maioris partis ipsorum distractionem deueniendo, si nullus ei terminus iterandi alienationem eiusmodi a iure præfigeretur.

Resoluendo itaque hanc quæstionem, dicendum videtur, toties debere censeri permissam iteratam bonorum alienationem, quoties, seruatis semper ceteris in hoc de iure seruandis, sic expediret eiusdem Ecclesiæ vtilitati, & hoc intra quantitatem non requirentem solitam consensus Apostolici solemnitatem. Si enim ea esset alicuius Ecclesiæ conditio, vel ratione specialis in eam deuotionis populi, vel occasione communis aduersitatis, vt hac nostra tempestate contingit, quãdo vndique flagellis atterriti, vota nostra cum maiori, quam antea, bonorum elargitione Diuinæ offerrimus Maiestati: cur non licebit oblatiunes in præsenti, puta, hebdomada factas, pro maiori eiusdem Ecclesiæ commoditate distrahere intra prædictam quantitatem a iure permissam? Et hoc idem etiam repetere in secunda, & tertia, vel etiã vltariori hebdomada, eadem vrgentis vtilitatis ecclesiasticæ ratione: durante si quidem eadem concessionis causa, profecto censeri non debet consumata ipsa concessio, vt supra considerauimus.

Et quod de mobilibus dicitur, quæ seruando seruari possent, idem etiam de immobilium terrarum oblationibus a fidelibus in Ecclesiam collatis, pari ratione seruandum erit.

Quod si Prælatus malitiose intenderet modo vnam terrulam Ecclesiæ, modo aliam interpolatis licet temporibus distrahere, tunc profecto occurrendum esset eiusmodi dolosæ alienationi, & intraret ratio superius in contrarium facta, nempe, redeunte actu in naturam suæ formæ. Quare, sicut multa modica in materia furti, sæpius repetiti, faciunt vnum satis, & inferunt obligationem restitutionis, ita & in casu nostro dicendum esset, malitiosa alienatione perueniente ad quanti-

tita-

titatem, de iure requirentem Apostolici consensus solemnitatem, statim incurri pœnas contra alienantes bona ecclesiastica a iure comminatas. Saluo semper.

SEPVLTVRIS.
Extrau. Detestandæ, 1.

CORpora defunctorum extantia super terram in ecclesijs amoueri debent, & in tumbis profundis subtus terram collocari; vt latius dicitur *sup. tit. eod in antiq. cap.* 1.

De prouentibus vero funeralium quid nam decreuerit nouissime Vrbanus VIII. vide *hic inf. in Extrauag.* 1. *de priuil.*

DECIMIS.
Extrauag. Declarationes, *vnic.* §. *soluatur autem Decima.*

DEclaratur hic, quomodo in soluenda Decima a Bonif. VIII. olim imposita, posit deduci salarium, a Parochis constitutum Capellanis, in adiutorium curiæ animarum assumptis.

Cuius dicti occasione notandum est, quod nominatio eiusmodi Capellani in adiutorium parochi ob multitudinem parochianorum forte, vel diuisionem parochiæ suæ assumendi, spectare consueuit ad eundē Rectorem. Et idem etiam erit de constitutione salarij, quod sane vtrumque dictum satis mihi probatur ex hoc textu. Approbatio autē ad Episcopum pertinere debet. Et sic alias responderunt peritissimi Patres.

REGVLAR. ET TRANSEVNT. AD RELIG.
Extrau. Viam ambitiosæ, 1.

IN hunc locum conferunt opportune, quæ annotauimus *sup. in clem vnica, de statu monach.* ibi vide.

Extrauag. ad nostrum, 1.

FOrte nonnulli ambigunt de validitate, seu vsu potius, & praxi prædictæ Extrauagantis; eo quia Doctores in hunc locum comminiscentes, ne vllum quidem verbum de ipsa faciunt; cum tamen & ceterarum, tam præcedentium, quam & immediate subsequentium apertam, ac manifestam mentionem faciant, & ob eam rem existimarunt, eam annumerari posse inter ceteras Cōstitutiones eiusdē Auctoris, nempe Ioannis XXII, de quibus ait Sayrus in suo Codice *de censur. lib.* 3. *cap.* 30. *num.* 13. *ver. Præter*, Aliæ etiam multæ, inquit ipse, referuntur inter Cōstitutiones Ioannis XXII. quæ vtentium vsu non sunt confirmatæ.

Sed

Sed verius est, quod etsi eam omiserint scribentes antiqui, ex recẽtioribus tamen penes me de ea sermonem faciunt Barbosa, Scortia, & alij.

Et quo ad illius praxim paucis iam elapsis mensibus vidi, eam seruatam fuisse cum suis pœnis contra quendam Regularem, qui se transtulerat ad partes infidelium, (id, quod directe prohibetur in præsenti Constitutione) absque litteris testimonialibus sui Prælati, ad finem redimendi e manibus eorum infidelium quendam virum sui ordinis eximium; qui propterea punitus fuit, eo quod non seruauerat Extrauagantis istius dispositionem.

DISCEPTATIO.

Regularis incorrigibilis eiectus a quo debeat alimenta recipere.

FRequenter dubitari solet de regulari iuste ob eius demerita a religione sua eiecto, a quibus nam debeat alimenta recipere si effectus sit inhabilis ad ea sibi querenda siue ob senium, siue ob quemlibet alium defectum corporalem ingruentem. de quo autem incorrigibili nunc intelligendum sit in iure, dicitur sup. in *c. 2. ne cler. vel monach.*

Et prima quidem facie videbatur dicendum, eum non esse alendum a suo monasterio; quia iuste illud expulerat, ideoque legitime factum pœnam non meretur: nec ei succurrendum est, qui se in necessitatem iniecit, *l. fideiussor, §. fin. ff. qui satisd. cog. l. sicut. C. de act. & oblig. cum simil.* quare sibi imputet, iuxta illub, *Qui quæ vult dicit, quæ non vult, audit, &c.*

Verum his non obstantibus, dicendum videtur, eiusmodi eiectum alendum esse a suo monasterio, si ad idem monasterium, & obedientiam insimul debitam reuertatur. Et hoc aperte desumitur *ex cap. fin. de regular.* vbi Superiores tenentur singulis annis requirere suos eiectos, & fugitiuos; eosque ad obseruantiam regularem conari reducere; semper tamen seruata regulari disciplina, idest de suis delictis debite satisfaciendo, vt sic ad cor suum redeuntes, sua noua conuersione eos ædificent, quibus ante malo exemplo scandali occasionem præbuerant.

Nec quis obijciat priuilegia Religionis, forsitan derogantia dispositioni citati capituli finalis; quia respondetur; sufficienter eiusmodi priuilegijs nouissime derogatum fuisse per Vrbanum VIII. atque prædictam dispositionem capituli finalis suo pristino robori restitutã; vt patet ex Decreto Sac. Congreg. Concilij. Trid. de celebrat. Missarum edito sub die 21. Decemb. 1624. *Cum sæpe contingat, &c.* de quo in mea Summa *ver. Religiosus, num. 8. in quarta impress.* Vbi

&

& habentur declarationes eiusdem Decreti per ipsammet Sacram Congregationem editæ, & de hac materia late scrib. maxime Butrius *in præd. C. fin. de regular.*

Non obstat ratio in contrarium adducta, quia monasterium non dicitur pœnam aliquam pati ob iustam eiectionem sui subditi; sed potius iustitiam de iure debitam seruare, præbendo illi subdito alimenta necessaria, tamquam membro, quamuis inutili corporis sui; retenta tamen semper disciplina regulari, iuxta prædicta; ad obedientiam, nempe, debitam redeundo.

Nec etiam quicquam facit confirmatio illa de iniiciente se ipsum in necessitatem; quia cum nemo sit Dominus membrorum suorum *l. liber. homo, ff. ad l. Aquiliam*, ideo nec potest sibi præiudicare ad exigenda alimenta sibi necessaria; vnde neque super illis transigere permittitur *l. cum his, ff. de transact.* Et ex his, &c. Saluo semper, &c.

RELIQ. ET VENER. SANCT.
Extrau. Cum præexcelsa, 1.

CVm in hoc textu disponatur circa Conceptionem B. Virg. sciendum est, quod nouissime Greg. XV. Constitutione *Sanctissimus Dominus noster, auditis votis, &c.* vetuit, affirmari posse, etiam in priuatis colloquijs, Beatam Virginem fuisse conceptam in peccato originali. A qua tamen prohibitione eximuntur Patres Dominicani in eorum conferentijs; prout specialiter idem Summus Pontifex indulsit eorum Patri Generali sub die 22. Iulij 1622. Et insuper præcepit omnibus Ecclesiasticis secularibus, & regularibus, vt in sacrificio Missæ, ac Diuinis officijs celebrandis, tam publice, quam priuatim, non alio, quam Conceptionis nomine vti valeant.

Tandem etiam notandum est, quod iam antea Pius V. interdixerat, ne quis scribere, vel dictare vulgari sermone quicquam præsumeret de hac materia Conceptionis, vt ex eius Constit. incip. *Super specula, &c.* Quam etiam Constitutionem confirmauit Paulus V. per suam Extrauag. cuius initium est, *Regis pacifici, &c.*

IMMVNIT. ECCLES.
Extrauag. Quod olim, 1.

ANtiqua dispositio contra sponte soluentes, & exigentes tallias ab ecclesiasticis, restringitur hic ad exigentes, idest ab inuitis extorquentes. Nunc vero Religiosi omnes in vim Constitut. Pij V. *Dum ad vberes, &c.* eximuntur ab oneribus multis, eorumque monaste-

ria

ria, ac bonorum locatarij, laboratores, & negotiorum gestores per totum orbem Christianum, & in perpetuum.

Et insuper in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, præcipitur omnibus officialibus sub ditione Sedis Apostolicæ temporali mediate, vel immediate subiecta constitutis, vt tantum sal, quantum pro eorum vsu sufficiat, singulis annis contribui faciant monasterijs, tam virorum, quam mulierum omnium, in eodem statu Ecclesiastico consistentibus, &c.

Simile quid legitur in *auth. collat.* 10. *tit.* 43. Vbi centum, & mille officinæ Ecclesiæ maioris Constantinopolitanæ liberæ, & immunes erat ab omni vectigalium onere.

SIMONIA.

Extrauag. Cum detestabile.

PRæter bullam Pij V. incip *Cum primum. §. & vt Simoniacæ prauitatis, &c.* quæ hic in margine inspici monetur, aliæ etiam Constitutiones nouissimæ omnino videndæ sunt; varias infligentes pœnas, excommunicationis, & priuationis beneficiorum, etiam antea rite quæsitorum, & fructuum restitutionis respectiue ob simoniacam labem in ordinum, vel beneficiorum collatione admissam; eæ autem sunt bulla eiusdem Pij V. *Intollerabilis multorum, &c.* & Pij IV. *Romanum Pontificem, &c.* per quas pœnæ huius Extrauagantis Pauli II. innouantur, alijs etiam grauioribus additis. Et nouiter Clemens VIII. in suo decreto circa casuum reseruationē edito, sibi reseruat absolutionem Simoniæ realis, & confidentiæ beneficialis.

Ex his etiam cessat nunc altercatio Doctorum, an hæc ipsa extrauagans puniat simoniam tantum iure Diuino damnatam; de qua post Nau. & Couar. agit Pet. Nauar. de restit. *lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 435. nam quicquid sit de sensu huius Extrauagantis, profecto nunc liquet in vim prædictarum Constitutionum pœnas omnes huius Extrauag. & alias plurimas multo maiores ipso iure imminere simoniacis in casibus tam iur. Diu. quam etiam iure tantum positiuo damnatis, qualis esset permutatio benef. pensionis reseruatio, & simil. absque Sedis apostolicæ licentia.

De simoniaca vero collatione ordinum extat specialis Extrauagās Sixti V. de qua *supra* 1. *q.* 1. *c. si qui a simoniacis.*

IV.

IVDAEIS.

Extrauag. Dignum arbitrantes, in fine additionis antiquæ, ibi, plenius cauetur, adde.

ET idem statuerunt Pauius IV. & Pius V. in suis Constitutionibus, quarum meminit *Vgolinus de offic. & potest. Episc.par. 1. fol.* 212. per quas disponitur, bona infidelium ad fidem conuersorum, non extantibus personis notis, ac certis, quibus de iure facienda esset restitutio, eisdem infidelibus, tamquam in vsum pium in fauorem baptismatis, libere concedenda esse, & apud ipsos sic connersos remanere debere.

De flagitijs antem Iudæorum, quæ per inquisitores puniri possunt, dictum est supra, *cap. sicut Iudæi, hoc eo. tit. in antiq.*

PRIVILEGIIS.

Extrauag. Inter cunctas, §. de funeralibus autem, ad fi.

EIusmodi vero prouentus funerales, de quibus hic fit mentio in textu, valde indecenter, ac indigne locarentur laicis, vel etiam clericis.

Et sciendum est, quod nouissime, de anno, videl. 1629. die 21. Martij, Vrbanus VIII. approbauit Decretum Congregationis RR. DD.Præfectorum Vrbis,habitæ coram Eminentissimo Vrbis Vicario, in qua ad effectum remouendi dissensiones, & ad euitanda scandala, ac alijs iustis de causis, resolutum fuit, & declaratum, tam Intortitia, ceræos, & candelas, quæ per viam deferuntur, quam etiam omnia ea, quæ circa cadauera, antequam terræ tradantur, in quibuscumque priuatis ecclesijs, diuidenda fore, & esse pro æquali portione inter ipsos parochos, & ministros aliarum ecclesiarum quarumcumque, etiam Regularium, & Nationalium, seu alias priuilegiatarum; Ac propterea quando huiusmodi intortitia, seu cærei, & cancelæ in præfatis ecclesijs pro celebrandis Diuinis Officijs, præsente cadauere accenduntur, finito officio extinguenda, & cuique medietatem consignandam esse, quare, &c.

POENIT. ET REMISS.

Extrau. Antiquorum.

CEntesimo quoquo anno conceditur hic indulgentia plenissima visitantibus Basilicas Apostolorum Petri, & Pauli. Notandum est autem, quod indulgentiæ omnes, pro quibus consequendis porrigende sunt manus adiutrices, & quæ quæstuandi facultatem quomodo-

quodlibet continent, cassatæ, & reuocatæ fuerunt per Constit. Pij V. *Etsi Dominici gregis, &c.*

Et insuper vetuit, ne quis etiam Cardinalatus honore præfulgens, audeat Nuntios, quæstores, vel Commissarios occasione quarumcũque indulgentiarum deputare in ecclesijs, monasterijs, aut pijs locis pro recipiendis lucris temporalibus absque speciali licentia Romani Pontificis, & expressa derogatione præsentis Constitutionis.

Sciendum est etiam, quod cum Sacra Congregatio Indulgentiarum de mandato Clementis VIII. nonnulla statuisset circa indulgentias, Confraternitatibus laicorum concessas, prohibens, ne in instituendis nouis Confraternitatibus, plusquam vna (excepta tamen Societate Sanctissimi Sacramenti, quæ permittitur, immo etiam desideratur, vt in singulis parochialibus erigatur) in locis, aut Vrbibus singulis in posterum instituatur. Deinde Paulus V. in executionem piæ mentis eiusdem Clementis VIII. reuocauit indulgentias antedictis Confraternitatibus concessas, saluis tamen elargitis Confraternitati Sanctissimi Rosarij, vt constat ex eius breui, sub *datum Romæ die* 20. *Septembris* 1608. instante Eminentissimo Cardinali Aracæli, tunc temporis Ordinis sui Dominicani Generali Magistro.

Et de anno Iubilæi, & Indulgentijs, late scripserunt *Benzonius*, & alij post Nau.

Et si quis curiose inquirat, quænam preces, seu orationes fieri debeant pro acquirenda indulgentia simpliciter, & absolute concessa visitanti talem, vel talem Ecclesiam; dicendum est, non facta alia speciali expressione, id videtur relinqui arbitrio, & deuotioni cuiuscũq; fidelium. In aliquot tamen sacellis vidi in specie admonitum, visitãtibus hanc Ecclesiam, seu sacellum, & quinquies recitantibus Orationem Dominicam, cum Salutatione Angelica, conceditur indulgentia plenaria, &c. Hoc igitur exemplo rationabiliter dicere possumus, prædictam, vel similem vocalem; vel mentalem orationem sufficere.

SENT. EXCOMM.

Extrauag. Excommunicamus, & anathemat. 1.

EXcommunicantur hic obtinentes gratiam, vel iustitiam a Sede Apost. pro datis, vel promissis & eos non reuelantes, &c.

Quare notandum est, quod consimilis Constit. Greg. XIII. de datis, vel promissis pro gratia, vel iustitia in curia obtinendis, incip. *Ab ipso pontificatus, &c.* Et de qua hic fit mentio ad marginem in principio huius Extrauagantis postmodum confirmata, atque ampliata fuit per Clementem VIII. ad omnia Tribunalia, eorumque iudices, etiam laicos, per totam dictionem S. R. E. temporalem, vt patet ex

I eius-

eiusdem Clementis Constitutione, incip. *Pro Commissa nobis*, *&c.* Eam autem Gregorianam late examinat *Nauarrus tom. 2. operum suorum*, & de vtraque dixi nonnulla in mea *Sũma in ver. Gratia, in fi.*

Extrauag. Prouidè attendentes, 2.

COnformiter ad hanc dispositionem de non inferenda interdicti sententia pro non soluto debito pecuniario, statuit Pius V. vt annotatur sup. in *c. a nobis fuit*. 21. *de sent. excom.* non esse concedendam facultatem excommunicandi aliquem pro rebus subtractis, vel deperditis, nisi sint res alicuius momenti, & specialiter designatæ, & alia, vt sup. in præd. textu extenditur.

DISCEPTATIO.

De Episcopo ludente cum excommunicato a seipso, & denuntiato occasione ludi, an & ipse incurrat eandem excommunicationem.

SVmpta occasione huius textualis exagerationis cõtra pericula animarum, quæ aliquando ex fulminandis ecclesiasticis censuris prouenire possent, dubitatur, an valida fuerit excommunicatio lata ipso iure ab Ordinario loci contra ludentes tali ludo. Et præsupposita ipsius validitate, cum semper præsumendum sit pro sententia iudicis, iterum venit in dubium, an Episcopus ipse ludens cum subdito a se excommunicato, & publice, ac nominatim pro tali denuntiato ob transgressionem sui præcepti contra ludentes tali ludo, incurrerit & ipse eamdem excommunicationem.

Pro sufficienti autem huius dubitationis resolutione præmittitur primo, Episcopũ non incurrere excommunicationem a se latam in ludentes tali ludo; eo quia nemo præsumitur velle se ipsum ligare suis legibus; & persona loquentis non incurrit pœnas iuris sui proprij generaliter loquentis. Constat autem, censuram ecclesiasticam vires sumere ab intentione iudicis eam ferentis. Vnde & dicitur, filium, aut vxorem non incurrere censuram ad instantiam patris, vel mariti latã, ob præsumptam ipsorum voluntatem non includendi suos, tali consanguinatis gradu sibi coniunctos, vt in mea *Sum. ver. Filius*, *n.* 3. *post Vgol. de off. Ep. p.* 2. *c.* 17.

Secundo præmittitur, Episcopum quidem eximi a pœna suspensionis, & interdicti a iure generaliter lata, non tamen idem esse de pœna excommunicationis; ius enim noluit, eum in tantum priuilegiari, vt dixi in eadem *Summa*, *ver. Episcopus n.* 2. ex ibi deductis.

Ad punctum vero quæstionis dicitur primo, Episcopum non euadere excommunicationem minorem a iure inflictam cuique, cum ex-

con-

communicato non tolerato communicanti, nisi ex iusta, & rationabili causa excusetur. *cap. sicut, cum duob. seqq.* 11. *q.* 3.

Secundo dicitur, prædictum Antistitem, vt supra, ludentem, ligari eadem excommunicatione, quæ irretitum tenet excommunicatum illum non toleratum, cum quo ludens communicat; hæc enim participatio Episcopi dicitur in crimine criminoso, seu, ob quod ille fuit excommunicatus, de qua quidem participatione agitur in *cap. si concubinæ, hoc tit. in antiq.*

Hanc autem censuram non incurrit in vim excommunicationis, quam ipse tulit in ludentes tali ludo, sed virtute iuris communis antedicti; & sic non dicitur per se ipsum ligari, sed a iure communi. Ab hæc vero censura non eximitur Episcopus, sicut a suspensione, & interdicto immunis est, quæ differunt ab excommunicatione, vt certi iuris est, & mox supra dictum fuit. Saluo semper, &c.

Admonitum hic velim pium Lectorem, Constitutiones, & Decreta Apostolica in hoc uopusclo superius relata, (vbi aliud specialiter non fuit expressum) omnia fideliter desumpta fuisse ex Bullario nouo, iuxta seriem temporum suorum Auctorum, vbi per extensum, & integraliter habentur. Vale.

Quæ omnia, & singula subijcio censuræ S. R. E. & cuiusuis melius sentientis iudicio.

Sit semper laus Deo, Beatæque Virgini Mariæ, B. Antonio, ac omnibus Sanctis. Amen.

FINIS.

ERRATA.

Pag. 9. lin. 5. a fine, lege, dist. 89
20. vers. Dedicitur, dicitur.
29. l. 13. l harum in conficiendo. ibid. l. 5. a fi. probationẽ, & l. 4. cõtradicẽtes.
64. l. pen. quid.
87. l. 6. appellat. adde, Alterius. tom. 1. de censur. fol. 77. col. 2.
95. l. 6. nobis.
97. l. 3. iurium.
99. l 13. gradu.
102. l. 2. non amittere.
105. l. 14. Notarius, & l. 8. a fi. dixerim.
127. l. 4. ditione.

INDEX ALPHABETICVS
Sententiarum, & rerum notabilium.

A

Abbatissæ electio, in qua ætate, & quomodo facienda. cap. iuuenculas. 20. q.1. pag.25. & 90.
Abortus pœnæ c.1. his, qui fil. occid. pag 30. & 73.
Absens a loco non dicitur, qui est intra eius continentia. cap. quia propter, elect. 37
Absens causa studiorum quid obseruare debeat. 47
Absentia affectata non gaudet priuilegio absentiæ. cap.1.de offic. leg. in 6. 94
Absentia canonicorum a choro computatur ad rationem dierum, c.1. cler. non resid. 46
Absolutio excom.quando effectu careat, non seruatis iniunctis ab absoluente, c.1.sent.excom. 86
Absoluēdi facultas a reseruatis reuocata fuit, cap. placuit, pœnit. dist.6. 31
Absoluens ab excommunicat. debet facere præcepta rationabilia, c.1. ad medium, senten. excommunic. 87
Administrationis ratio tutius a Prælato exigitur cum socio; clem. quia contingit, relig. domibus 111
Aequipollens seruari sufficit, 109
Agnus Dei miniari prohibetur. c. sextam, de consecrat. dist.3. 32
Alienans sæpius terrulas Ecclesiæ an incurrat pœnas iuris. extrauag. vnic. reb. eccl. non al. int. communes. 122
Alienatio bonorum ecclesiast. nouiter prohibetur, c.1. reb.eccl.non alien.in 6. 96
Aliud est hoc tale: & aliud hoc simplex, c.inter verba.11. q.3. 19
Alternatiua mensium quomodo attendenda post Calend. Gregor. 126. extrauag. ad regimen, præbendis. 126
Alumni collegiorum Pontificiorum iurant varias obligationes, de regular. & trans. ad relig. in 6. c. is. qui. 112
Ambasciatores quando inutiles sunt Dominis suis, tenentur ad restit. cap. officij, de offic. legati in 6. 94
Annatæ quorum beneficiorum non debeantur. extrauag. suscepti, ne sede vac. int. com. 142
Apostatæ, & fugitiui regulares, quomodo nunc tractandi, c. fin. regular. 66
Appellationes in causis criminalibus quomodo expediendæ sint in statu ecclesiast. cap. personas, de appellat. 46. & 95
Dies x. dati a iure ad appell. sunt vtiles, ibid.
Appellationis tacitæ vim habet areptio itineris ad Vrbem, ex cap. dilectis, 2. appellat. in c. a nobis, sent.excom. 86

Appro-

Approbatio tacita confessarij an sufficiat extrau. & si deceat, de maior. & obed. 119
Archiepiscopi auctoritates, remiss. in clem. Archiepiscopo, de priuil. 116
Archiepiscopus titularis ad Episcopatum assumptus, non defert ante se crucem, clem. Archiepiscopo, de priuil. ibid.
Ad nouum Archiepiscopatum assumptum nouum palium recipit de transl.epis.c.licet in tantū 39
Archiuia pro cōseruādis scripturis publicis erigenda sunt in statu ecclesiast c.1.30.q.1. 29
Arma quædam in statu ecclesiast. prohibentur.c.1 sagittarijs. 74
Armorum abusus quo ad quantitatem, & qualitatem officialiū prohibetur inquisitoribus, clem. nolentes de hæret. 116
Ars venalis interdicitur ecclessiasticis. 22
Assecurari capitale a socio, an liceat. c. fin. de vsur. 78
Astrologi quomodo puniantur prædicentes prohibita. c. in tabulis sortilegijs. 78
Aucto pretio rei legatæ augēda esset etiā pecunia pro ipsa emēda. 110

B

B*Aldachinum ab Episcopis erigi non prohibeant regulares in ecclesijs suis. clem. Archiepiscopo, priuil.* 116
Banniti non receptandi in statu eccles. sub grauiss pœnis. c. pro humani.homicid.in sexto. 105
Baptismus periclitanti in exitu suo ab vtero matris, quomodo conferendus. c. 1. Baptismo. 57
Pueri sine pompa deferendi ad baptisma. ibid.
Benedictio coniugum non iteratur. 67
Beneficia idoneis conferantur. 48
Beneficium patronatum obtinens, nec recitans Diuin. Offic. restituit fructus, c. 1. iurepatronatus. 56
Beneficia plura obtinens quomodo resideat. 47
Beneficiorum vnio quem effectū operetur, clem. 2. rebus eccles. non alien. 110
Beneficiorum resignationes, & permutationes quomodo facien. sint. cap. vnico, renunt. in sex. 90
Expedientia autem, & vtilitas Ecclesiarum sufficit. ibid.
Beneficiarius melioramenta non amittit. 110
Beneficiorum possessionem capientes nihil possunt tribuere clericis ecclesiæ, c. nemo presbyterorum, de simonia. 68
Beneficiorum quorundam aunatæ non soluuntur. supra, Annatæ.
*Benificia litigiosa impetrari prohibentur. c.1.præb.& dignit.*47
Bona conuersorum ad fidem quibus deferantur, extrauag dignū iudæis. 128
Bonorum ecclesiasticorum alienatio nouiter probibita est sup. Alienatio.
Bonus non esse, qui malos tollerare non potest. 75
Bulla Cruciatæ, vi. inf. Cruciata.

C

Caetus effectus elector quomodo eligat. clem. cum rationi de elect. 109
Candelæ, & oliuæ quomodo benedicendæ, c. sextam, de consecrat. d. 3. 33
Canones non sunt sibi ipsis contrarij. 11
Canonicus translatus in quo loco sedere debeat. 39
Canonici Protonotarij habitus qualis sit. c. vt laici vita, & honest. cler. 56
Canonici adiuncti quando ab episcopo assumantur, c. qualiter, & quando. 2. accusat. 67
Canonici possunt cogi edere episcopo acta capituli. c. cum in cunctis, his quæ fiunt. 49
Cantores in choro tres ad minus requiruntur. 34
Capellani quomodo assumantur in adiutorium a parochis, extrauag. vni. decimis. 124
Capitale an per socium assecuretur. sup. Assecuratio.
Capitulares quomodo sint inquirendi. c. qualiter, & quando. 2. accus. 67
Capitulum quando dicatur dimissum. clem. vni. statu monach. 112
Capituli actus per canonicos exhibendi sunt episcopo. c. 1, ijs, quæ fiunt a maiori par. cap. 49
Cardinalium indulta circa benef. dimissa. 12
Cardinalium vitæ insidiantes, quomodo denūtiādi, inf. v. Insidiātes.
Catedrali vacanti Visitator datur solum per Papam. 91
Casuum reseruatio, tam quo ad secul. quam quo ad regulares. c. placuit, de pœn. dist. 6. 31.
Causæ fidei inter regulares nunc tractari prohibentur. c. ad abolendam, hæret. 71
Causæ auctoritate Apostolica non committuntur iudicibus inferioribus. c. statutum, de rescr. in 6. pag. 89
Causa facti potius, quam ipsum factum spectatur. c. 3. furtis in fin. 75
Causæ superuenienti mors subsecuta tribuitur. 85
Censuræ non incurruntur ab eatū Auctore, in discept. vlt. 129
Censurarum sententiæ quam sobrie sint ferendæ. extrauag. 2. sent. excom. inter commun 129
Choristæ, seu cantores, quot ad minus necessarij sint in Choro. c. non mediocriter, de consecr. d. 5. in discept. 34
Christiani Itali quomodo extra Italiam inter Infideles commorentur. inf. Itali.
Clausura monialium quomodo sit seruanda. c. 1. statu regular. in sex. 98
Clausuram ingrediendi licentiæ mulieribus sæcularibus indultæ præquirunt consensum ipsarum monialium capitulariter, & per vota secreta præstitunt ibi. 99
Clerici primum conueniendi sunt apud proprios episcopos. 21
Clerici non debent inconsulto summo Pontifice subuenire necessitatibus, siue statum. 61
Clerici curati non residentes puniun-

niuntur. 56
Clericus habens benef. patronatu non recitans offic. Diu. an resti. tuat. c. perlatum, de iure patron. 56
Ab ordinario visitatur. ibid.
Clerici peregrini quomodo admittendi ad celebrandum.c.tua nos, cler. peregr. 44
Clerici negotiatores puniuntur. c. fornicator, dist. 88. 7
Clerici non testantur de acquisitis ex fructibus beneficij. c. 1. de testam. 52
Clerici an ordinentur ad titulum seruitij Ecclesiæ, de tempor. ord. in fi. in 6. 91
Clericorum domus qua immunit. gaudeant, ijs inf. domus Clericorum. 21
Coadiutor cum futura successione admittatur. cap. quamuis 7. q. 1. 13
Collegium ex quot personis constet. 7
Collegiorum de fide propaganda alumni iurant. 98
Collegia pro fide propaganda ab Vrb. VIII. instituta. cap. qui sincera. dist. 45. 7
Comburens ecclesiam incurrit excommunicationem effringentis, & spoliantis eam, c. fi. immunit. eccl. 61
Comitum Palatinorum priuilegia reuocantur. dist. 38. cap. ignorantia. 7
Communicans excommunicato eandem excom. incurrit. extrau. Prouide attendentes, de sent. excom. 129
Comparuisse in iudicio quis dicendus; clem. vni. statu monach. 112
Compensatio non fit a liquido ad nō liquidū. de furtis, in discep. 78
Conceptio B.M.V. quomodo nunc prædicanda. extrauag. 2. de reliq. & vener. SS. 126
De ea scribere, vel dictare vulgari sermone vetitum est. ibid.
Concessio semel obtenta pro certa causa quomodo duret extrauag vni, reb, eccles. non alien, int. commu. 141
Concilia prouincialia quomodo cogenda. c. de concilijs, dist. 18. 4
Eorum decreta non publicanda sine consensu Summi Pontificis. cap. canonum statuta, de constit. 35
Concubinatus pœna, Conc. Trid. c. is, qui. d. 34. 6
Concursus ad benef. conceditur omnibus. 35
Confessarij monialium quid obseruent ex const. S. Caroli. c. omnis vtriusq; pœnit. & remis. 91
Confessio Sacramentalis per scripturam fieri prohibetur. c. quem pœnitet. de pœn. dist. 1. 31
Confessarius sollicitans denuntiādus. c. si quis sacerdos. 30. q. 1. 29
Confessarij electio, qui a reseruatis absoluat per cruciatam. c. placuit, pœnit. dist. 6. 32
Confidentia simoniaca in benef. punitur iure nouissimo, infra, v. Simonia.
Confraternitates nouæ quomodo instituendæ. 129
Coniuges noui an sint benedicendi c. vir autem, de secun. nupt 67

Consensus expressus requiritur ad accipiendos ordines ab alieno. 9. q.2.ad fi. 15
Consensus simplex non denegatur excommunicato nõ tolerato, sed sic actus iurisdictionalis. extravag. Et si deceat, inter commu. de maiorit. & obed. 119
Conseruatores regularium quantæ nunc auctoritatis existant, remiss.c.1.off.potest.iud.deleg.in sext. 93
Constitutiones synodales quomodo approbandæ. 35
Consuetudo disponentis priusquam loci, vel regionis, inspicitur. 12. q.3.c.3. 21
Consuetudinarius peccator quomodo absoluẽdus, cap.omnis vtriusque, pœnit.& remiss. 81
Consuetudo viuentis indicat consuetudinem eiusdem morientis. c.3. ad medium, furtis. 76
Contractus regulatur, & declaratur a consuetudine contrahentium. cap.vlt.empt.& vendit.in fin. 50
Contumax in iudicio quis dicatur. clem.ne in agro, de statu monac. pag. 113
Correlatiuorum natura, & conditio. c.fi.in 2.quæst. de immunit. eccles 62
Creditor vendens pignus debitoris sui quomodo obligetur. cap. vlt. empt. & vend. 50
Creditur pœnitenti pro, & contra se, declaratur. c.omnis vtriusque pœnit.& remiss.ad fi. 83
Crucem ante se an deferri faciat Archiepiscopus titularis trãslatus ad Episcopatum, in clement. Archiepiscopo priuil. 116
Cruciatæ facultas eligendi confessarium a reseruatis, nõ suffragatur regularibus.cap.placuit, de pœnit. dist. 6. 32
Ad curiam acedens tutus est interim ab omni molestiis in partibus. c. a nobis, de sent. excom. 87

D

Data, vel promissa pro gratia, vel iustitia in curia prohibetur, extrau. 1.c. sent.excom inter commun. 129
Debita Prælati defuncti quomodo soluantur. c. 1. solut. 52
Decimæ non appaltentur per clericos c. 6 de decimis. 53
Decreta Cõcilij prouinc. quomodo publicentur. c. 1. consti. 35
Decreta nouissima de celebrat. missarum, clem. 1, celebrat.miss. 130
Delictorum occultorum exploratores an recte instituantur, c. si nulla, 23. q. 8. 27
Delinquentes ex proprium territorium a quo coercendi. 122
Delinquentes ad ecclesiã confugiẽs quando, & quomodo extrahẽdus sit. c. inter alia, immun.eccl. 60
Denuntiationes matrimoniorum, quomodo recte fieri possint. c. nullum. 30. q. 1. 29
Denominatio Prælati, qui pluribus ecclesijs præficitur, quomodo sit facienda. c. vnio. 10. q. 3. 17
Denuntians regularis in S. Officio quam prærogatiuam habeat in clem. Nolentes, de hæret. 116
Dignitas cum beneficio curato requi-

quirit Vicarium. 48

Dispensationes extra curiam commissæ examinantur ab Ordinarijs locorum. c. de multa de præb. & dignit. 48

Dispensationes causa studij declarantur, c. tuæ fraternitatis, cler. non resid. 47.

Distributiones quotidianæ non percipiuntur a non interessentibus officijs diuinis. c. quia nonnulli, cler non resid. 55

Et illarum dispensationi Episcopus interesse potest. 96

Doctorati a Comitibus Palatinis gaudent priuil. 114

Doctrinæ Christianæ exercitium non sine mort. a parochis negligitur. cap. dilectus, off. iud. ord. 44

Doctrinæ Christianæ exercitium non impediatur a regularibus. c. dilectus, offic. ordin. ibid.

Domus cuiuscumque clerici quando gaudeat immunit. c. id constituimus. 17. q. 4. 24

Domus Prælati inferioris an gaudeat immun. eccl. c. id constituimus. 17. q. 4. ibid.

Duelli pœnæ. c. 1. cler. pug. in duel. 74

E

Ecclesiæ cathedrali vacanti solus Papa deputat visitatorem c. ecclesiæ cathedrali. suppl. præla. negl. in princ. 91

Ecclesiæ immunitas quomodo seruanda in extrahendis ab ea reis. c. inter alia. immun. ecclesi. 60

Ecclesiæ militiæ Hierosolymit. quomodo visitentur ab ordinarijs. c. decernimus. 10. q. 1. 16

Ecclesiæ Constantinopolitanæ matris officinæ multæ exemptæ. c. 1. immunit. ecclesi. 60

Ecclesiæ inferiores de nouo infeudare non possunt bona sua iuris directionalia. 141

Ecclesia noua quomodo erigenda. c. ad audientiam, ecclesi. ædificandis. 59

Ecclesia magis ab aliquo frequentata præsumitur præ cæteris dilecta. c. Pontifices. 1. q. 3. 25

Ecclesiastici non sunt cogendi per laicos sua frumenta denuntiare c. aduersus consules, de immunit. ecclesi. 61

Electi regulares etiam iuste requirendi sunt a superioribus. 125

Eleemosyna prædicatori a quibus præstanda. c. ecclesiasticis. 12. q. 2. 20

Eleemosynam facere de bonis alienis, an vnquam liceat. c. 3. fur. in fi. 76. & neque ex vsuris. c. nolite velle. 14. q. 5. 23

Electio ad clamorem populi damnatur. 35

Electores promouendorum ad Cathedrales iurant. c. vlt. d. 23. 5

Electores officialium inter regul. faciendæ sunt de dignioribus, sub iureiurando præstito. c. is, qui, de regular. in 6. 22

Electio confessarij per Cruciatam, vel aliud priuil. giti competens, non suffragatur regularibus. c. placuit, pœnit. dist. 6. 32

Electio Romani Pontificis celebranda est per vota secreta. c. 1. dist. 79 8

Ele-

Elector infirmus quomodo eligat. pag. 37
Elector si efficiatur cœcus, quomodo eligat. sup. Cœcus.
Eligere potest, qui non interfuit examini, si informetur de sufficientia examinati. c. quia propter, ǁ elect. in fi. 36
Emptio frumentorum quomodo damnetur. vi. v frumentum.
Epidimia morbus quis dicatur, c. 1. statu regular. in sex. 98
Episcopus, & Archiepiscopus possunt condere leges speciales in suis eccl. 3
Episcopus suspensus a collatione ordinum, & a Pontificalibus tantum celebrando, an efficiatur irregul. c. vel non est compos, de temp. ord. 41
Episcopus acceptans resignationes benefic. a quibus cauere debeat. c. ex transmissa, renunt. 49
Episcopus potest interesse reuisioni dispensationis distributionum. c. vni. cler. non resid. in 6 96
In Regno Neapol. in aliquot locis disponit de bonis decedentiũ ab intestato c. 3 ad fi. de furtis. 76
Potest uti assumptis in iudicãdo. c. qualiter, & quado. 2. accus. 67
Potest, & debet repetere suos clericos de manu iudicis laici. c. fin. immunit. eccles. in 6. 101
Episcopus exequitur vltimas voluntates. 52
Non incurrit suspensionem, nisi ipsius expressa mentio fiat. extrauag. 2. sent. excomm. ad fi. inter commun. 129
Non vtitur iurisdictione, dum censura detinetur, sed sit simplici consensu extrau. etsi deceat, maior. & obed. 119
Ordinans aliquem ante ætatem debitam, punitur. 42
Ludens cum excõmunicato a se, an incurrat eandem excommunicationem. extrau. 2. sent excomm. inter commun. 129
Dispensat Episcopus cũ suis subditis ordinatis ab alieno. 9. q. 2. in princ. 14
Tenetur adire limina Apostolorũ. c. iuxta, d 93. 10 & 118
Ipsius causa quomodo nũc iudicetur. c. excommunicamus, de hæreticis. 72
Eremita a quo debet accipere habitum. 10
Examen nouitiæ ante professionem quomodo sit faciendum. c. Gonsaldus. 17. q. 2. 14
Examinari prohibens iudex laicus suos subditos absque eius licentia, an peccet. 45
Examinatores promouendorum ad cathedrales quomodo iurent. c. vlt. d. 25. 5
Examinatores quando habendi pro præsentibus in choro. cap. quando. d. 24. 4
Prohibentur quidquã accipere ratione examinis; ibid.
Excommisse, seu sponsiones super creat. Cardin. seu elect. Summi Pontificis prohibentur. c. 1. dist. 79. fol 89 & 90
Excommunicatio sumit vires ab intentione eam ferentis. extrau. 2. sent. excom. inter comm. 129
Excommunicatus impeditus accedere

dere

dere ad Vrbem non tenetur mittere nuntium,vel epiſtolã. 106
Excommunicationis gladius ſobrie exercẽdus.c.multi.2 q.1. 12
Excommunicatio pro rebus ſubtractis,vel deperditis quomodo concedenda.c.nemo epiſcoporum.11. q.3. 12 & 18
Excuſatio ob aliquam rationem admiſſa non ceſſat, etiam ceſſante illa ratione. c. fin. immunit. eccleſ. in 6. 102
Exemptio ab oneribus publicis quomodo ſuffragetur famulis. 101
Exemptorum priuilegia moderata ſunt. 79
Exigere rationem adminiſtrationis locorum piorum quomodo expediat. clem. quia contingit, religioſis domibus. 111
Eximuntur religioſi omnes in ſtatu eccleſ. ab oneribus publicis. extrauag. vni. immunit eccl. inter commun. 125
Exploratores delictorũ occultorũ, an iuſte inſtituãtur.c.ſi nulla 23. q. 8. 27
Expreſſum ſatis dicitur quod venit ex coniecturis, & præſumptionibus. c. 3. fun. in fin. 75
Extrahere frumenta e ſtatu Eccleſiaſtico quibus pœnis prohibeatur.c.ne cler.vel monach. 67
Extractio completa, non tantum inchoata punitur. 65
Extrahere reos ab eccleſia quando, & quomodo liceat. c. inter alia, immunit eccleſ. 60

F

Fabrica S. Petri quodnam ius tribuat epiſcopis. c. 3. de teſtam. 52
Facti cauſa potius, quam factum attenditur. c. 3. in fi. furtis. 79
Factum malum præſumitur malo animo factum. 87
Factum legitime pœnam non meretur. 125
Famam proximi lædens multipliciter punitur. c. 1. crimine falſi. 78
Familiam vnus conſtituit. 101
Feuda noua in bonis eccleſiaſt.prohibẽtur.c.ex parte tua feudis. 51
Feuda antiqua an liceat de nouo infeudare. 51
Ad Fidem propagandam inſtituta ſunt collegia, ſup. verb. Collegium.
Fidei cauſæ inter regulares non iudicandæ. c. ad abolendam, in fin. hæret. 71
Filij illegitimi non admittendi ad religionem patrum ſuorum. c. 1. d. 56. 8
Filijs Presbyterorum aliquid relinqui prohibetur. c. 1. filijs preſbyter, in 6. 92
Filio vnico relicto decedere dicitur cum filijs. 101
Fingentes ſe Nepotes, vel germanos Cardinalium in litt. apoſt. puniuntur.c. quam graui, crim. falſi. 78
Fiſcales delictorum occultorum an recte inſtituãtur. c. 1. vita, & honeſt. cler. 46
Forma noua in actu expediendo ſi ſeruari non poteſt, ſeruabitur antiqua. clem. 1. elect in fi. 109
Fornicatio filiæ ſpiritualis cum Sacerdote punitur. c. ſi. quis

ſa-

sacerdos.30.q.1. 29
Fructus Ecclesiæ non sunt capiendi pro debito clerici. 61
Fructus beneficiorum inexacti in Regno Neapol spectant ad Camer. Apostolicam.c.1.vt lite pendente in 6. 94
*Et generaliter nunc sic seruandum esse statuit Vrb. per Constitut.*Aeternus *dist.84. c.quia pag.* 9
Et lite pendente quid seruandum sit, dicitur ibi. & c. grauis illa, de deposito. 49
Frumenta an denuntianda per Ecclesiasticos.c.aduersus, immunit. ecclesiast. 64
Frumenta emere quomodo non liceat. 64
Nec extrahere extra statum ecclesiasticum. 16
Fugitiui Religiosi quomodo tractandi sint a Superioribus. 54
Funerales prouentus quomodo diuidendi.extrauag.inter cunctas, de priuil.inter commun. 128
Futurũ de proximo quando habeatur per præsenti,cum remiss. 85

G

GRadus remotior exprimendus est in dispensat. & declarat. c.de Francia, de spons. & matr. pag. 66
Gratia de non residendo ratione studij quomodo concedatur.cap. tuæ fraternitatis.cler.non resid. pag. 46

H

HAbitatio clericorũ qualis gaudeat immunit. c.id constituimus.17.q.4. 24
Habitus canonicorum protonotar. in choro.c.1.vit.& hon.cler. 46
Habitus clericorum qualis esse debeat.cap.omnis iactantia.21. q.4. 26
Habitus eremitæ a quo recipiẽdus. c.nulla ratione.dist.93. 10
Habitus religiosus ex voto qualis deceat.21.q.4. 26
Hæresis suspitio an sufficiat ad diuortium. c.fin. conuers. coniug. pag. 55
Hæretici prohibentur habere domum propriam, vel conductam in Italia.cap.excommunicamus, hæret. 72
Hæreticus relapsus quis nunc dicendus.cap.cum Christus,hæret. ibidem. 71
Honores deferendi sunt inuitis bene merentibus.cap.4.translat. in fin. 39
Honoris augmentum non minuit præcedentem condit. cap. quia propter, in fin elect. 37
Honorarijs titulis quomodo derogetur per Trid.c.cum capella, de priuil. 80

I

IEsuitissarum quarundam abolitio. 100
Ignorantia Sacerdotũ damnatur. 8
Imagines Sanctorum quomodo in ecclesijs, vel locis priuatis exhibẽda.c.1.reliq.& vener.SS. 100
Immunitas Palatij Episcopalis declaratur. c. id constituimus. 17. q. 4. 24
Immunitas Ecclesiæ quomodo attendatur in extrahendis ab ea delinquentibus. c. inter alia im.

munitat. eccles. 60
Pœnæ iuris veteri contra violatores, ibidem.
Incertitudo an vitiet legatum pili, c. Pontifices, 12. q. 3. 21
Incestus aliquando pœna mortis punitur, c. penultim. de eo, qui cogn. consang. vx. suæ. 67
Incorrigibilis regularis quis nunc dicatur, cap. 2. ne cleric. vel monach. 66. 76
Indulgentiæ, quæ nunc publicandæ, extrauag. 1. pœnit. & remiss. 15
Earum quæstores, seu Commissarij, aut Nuntij probibentur in ecclesijs, ibid.
Infeudari de nouo bona iurisdictionalia ecclesiarum inferiorum vetitum est. 122
Infidelium bona ad baptismum cōuolantium cuiusefficiantur, extr. 2. Iudæis. inter commu. 12
Inhabilitas superueniens non priuat quem iure quæsito, clem. 1. de elect. 107
Iniuriæ propriæ, & proximorum non sunt vindicandæ, in fin. 27
Impediens profiteri, vel ingredit religionem punitur, cap. hoc sanctum, 32. q. 2. 30
Inquisitio sine infamia probibe. 67
Inquisitores nunc procedunt contra suspectos superstitiosos. 79
Inquisitio contra promouendos ad Cathedr. quomodo instituatur. c. vlt. d. 25. 5
Insidiantes Cardinalibus denuntiādi sunt, c. si quis Sacerdotum. 11. q. 1. 17
Insordescens in censura quomodo puniatur, 1 L. in fin. ibid.
Interesse capitulis quis dicatur, clem. vni. statu monach. 112
Interesse promissum a venditore pignoris in casu euictionis, quomodo intelligatur. 50
Interesse aliter venit in actione ex empto, aliter ex stipulatu ibi.
Interesse euictare empta quo modo debeatur. 51
Interessens examini dicitur, qui informatur de sufficientia examinati, cap. quia propter, de elect. in fin. 36
Interpretatio intellectiua, siue comprehensiua in odiosis, non est probibita, capit. fin. immunit. eccles. pag. 65
Itali Catholici quomodo extra Italiam licet valeant commorari, c. excommunicamus, de hæret. 72
Itineris areptio habetur pro appellatione, cap. a nobis, de sent. excom. 87
Iudæi tenentur audire prædicationem verbi diuini, c. sicut iudæi, iudæis. 70
Iudæi baptizati non priuantur bonis, ibid.
Iudæorum flagitia quænam per Inquisitores puniantur, c. postulasti, iudæis. 70
Iudex laicus non potest probibere suis subditis, ne examinetur absque eius licentia, de maior. & obed. c. omnes Principes. 45
Iudex delicti est triplex, c. 1. homicid. in 6. 106
Iudice auctore factum legitimum est, c. tua nos, simonia. 68
Iudicium humanum ex quatuor facile peruertitur, c. tua nos, in fin.

fin. simonia. ibid.
Iura iuribus sunt concordanda. c. filius. 16. *q.* 7. 23
Iurāt examinatores promouēdorū ad Cathedrales. c. vlt. dist. 25. 4
Iuramentum sequitur naturam actus, cui apponitur. 19
Iuramentum non reuelandi vota collegarum interpretatur. c. inter verba, 11. *q.* 3. *ibid.*
Iuramenti falsi reseruatio. vi. inf. Reseruatio.
Iuramentum alumnorum in Collegijs Pontificijs. 91

L

Lectoribus in cathedralibus deputandis, quæ exemptiones competant. clem. vnica, magistris. 131. *& c. super specula, eo. in antiq.* 69
Lectores vniuersitatum tenentur soluere rationes philosophorum. c. legant, dist. 37. 6
Legati Apostolici prohibentur mēdicare litteras commendat. c. 1. *off. leg. in* 6. 94
Legatum S. Mariæ Lauretanæ relictum, reuelandum est a Notarijs. c. Pontifices. 12. *q.* 3. 25
Legatum piū non vitiatur ratione incertitudinis. c. 3. 12. *q.* 3. *ibid.*
Legatum relictum ecclesiæ non extanti in diœcesi, an valeat, ibid.
Lettere d'auiso, vulgo nuncupatæ, an sint licitæ. c. 1. *crim. falsi.* 78
Lex diœces & iurisd. quæ nam sint. pag. 44
Lex etiam odiosa recipit interpretationem intellectiuam, non extensiuam. c. si. immun. eccles. 63
Libros imprimere sine licentia Superiorū, qui nam dicantur. clem. vni. magistris. 114
Libri imprimendi quomodo extra statum eccles. clem. inter solicitudines, de magistris. 171
Libertati ecclesiæ quoddam statutum laicorum aduersatur. c. eos, qui, immun. eccles. in 6. 101
Licentiæ omnes legendi libros prohibitos, reuocatæ sunt. c. super specula, de magistris. 70
Licentia ascendendi ad ordines sacros, quomodo suffragetur c. ad aures nostras, temp. ord. 41
Licentiæ ingrediendi clausuram renouentur. 99
Licentiæ celebrandi missam tempore vespertino reuocantur. 57
Limina Apostolorum quomodo ab Episcopis visitanda. c. iuxta, d. 93. 9 & 119
Linguæ variæ docendæ sunt inter regulares. clement. 1. *magistris.* 114
Litaniæ quædam prohibentur. cap. non mediocriter, consecr. d. 3. 33
Lite pendente fructus beneficij quomodo custodiendi. c. 1. *deposito.* 49
Litteræ Apostolicæ quænam suspectæ sint de falsit. c. quam graui. crim. falsi. 78
Litteræ testimoniales pro quanto tempore datæ sint validæ; c. 1. *cler peregr.* 44
Litteræ Principum ad dignit. mendicari non possunt a Legatis Apostolicis. 94
Loci mutatio. inf. Mutatio.
Loci religiosi quinam gaudeant immunit. eccles c. id constituimus

mus.17.q.4. 24

Locus publicus non sufficit ad efficiendam percussionem grauem, vel mediocrem.cap.1.sent.excom. ad medium. 85

Ludi cum periculo vitæ exerceri prohibentur sub pœn.excom.c.1. torneam. 74. & 95

M

M*Aleficiorum pœna. cap. Episcopi.26.q.5.* 28

Malum ex natura sui præsumitur factum animo malo.cap.1. in fin. sent excom. 88

Mandans non æque punitur, ac faciens in foro humano.clem.2.hæret in fin. 116

Maritus dans occasionem peccandi vxori, an peccet. c.si nulla.23.q.8. 27

Matrimonium inter impeditos impedimento dirimenti, an licite aliquando contrahatur. c.quod proposuisti.33.q.7. 30

Et quomodo in eo permanere possint absque peccato. 161

Medici non visitent inconfessos vltra tertiam vicem. c. cum infirmitas, pœnit. & remiss. 82

Medici Hebræi nõ curẽt Christianos ægrotos.c.1.cler.ægrot. 48

Meliorationes bonorũ ecclesiasticorũ cui acquirantur, clem.quia contingit, religios.domib. 111

Meretrices quando faciant spoliũ, c.inuestigandum est, pecul.cler. pag. 52

Miracula noua quomodo in ecclesijs sint publicanda. 100

Missæ quædã prohibentur, clem.1. celebr, miss.& c.presbyter mane; celebr.miss. 57. 114.& 3

Missæ Quindecim auxiliatorum, de Patre æterno, & similes, prohibitæ sunt. c. Episcoporum igitur, dist.18. 3

Missæ celebrari nec ex priuilegio nunc possunt tẽpore vespertino. eod. de celebrat.miss. 57

Missæ nunc non reducuntur per Episcopos. 113

Monasteria noua quomodo erigenda. 59

Monetæ species in obligatione deducta, soluenda est. extrauagan. vni.crim. falsi 135

Monetæ valoris mutatio cui prosit, vel noceat.extrau. suprad.

Monetarij tonsores puniuntur. ibi.

Monialis in lecto decumbens tempore electionis quomodo eligat. cap indemnitatibus in 6.de elect. pag. 90

Translata ad aliud monasteriũ a quo alenda c. si quis.21.q.2. 26

Moniales, an, & quomodo a consanguineis regularibus, vel alijs visitari possint.c.1.statu regular. in 6. 99

Montium pietatis fructus male impertiens puniuntur. cap.3. de furtis. 75

Montes pietatis liciti sunt.cap.1.14 q.5. 23

Mors tribui solet causæ ipsius superuenienti. 85

Morientium ab intestato bona impartiuntur ab Episcopo in pios vsus. 76

Mortuaria quæ possint licite per laicos moderari. c. cum laicis, reb. eccles. al. vel non. 49

Mu-

Munera elargiens regularis contra Bullam Clementis VIII. est suspectus de simonia. c. tua nos simonia in fin. 69
Mutare locum, & mutari differunt. c. 4. translat episcop. 39

N

NEcessitas superueniens excusat in multis. 108
Negotiari prohibentur religiosi pro secularibus. 9 & 22
Notarij extra Vrbem sunt examinandi in statu eccles. 89
Notarius creatus Doctor nõ amittit priuilegium Notarij. c. 4. vers. 2. translat. episc. 39
Notarij vt plurimum in exigendo salario metas rationis excedũt. c. statutum in fi. rescript. in 6. 89
Nouitates quoad fieri potest, vitandæ sunt. c. licet in tantũ, vers. 3 animaduertat de transiat. 40

O

OBstetrices quomodo sint admittẽdæ c. si quis, de bapt. 68
Occasionem peccandi offerens peccat. c. si nulla. 23. q. 8. 27
Vbi de patrefamilias erga filiũ vel famulum non auferente illis occasione peccati. ibid.
Oeconomus parochialis vacantis quam portionem habeat. c. quia in quibusdam, d 89 9
Et in Cathedrali vacante quis constituendus sit. cap. non liceat. 12. q. 2. 27 & 9
Offensiones transuersalium puniũtur. inf. v. Vindicta
Officialis in statu ecclesiastico reuelantes dicta reorum, vel testiũ punitur. c. qui ambulat. 5. q. 5. 13
Officium Diuinum nouum quomodo nunc a locorum Ordinarijs possit institui. c. episcoporum, d. 18. 3
Officia Sanctorum nunc quomodo celebranda. 3
Officium diuinum omittens possidens benef. patronatum, an restituat fructus. 56
Oleum infirmorum si per errorem mutetur, quid agendum. cap. 1. sacram non iteran. 43
Optionis materia remissiue traditur in cap. cum in tua, consuetud. in 6. 89
Oracula viuæ vocis reuocata. 13
Orationes quædam Litaniarum prohibentur. c. mediocriter: consecr. d. 5. 33
Ordinandi præsentant se feria per examinatoribus ante ordin. 4
Ordinandi quomodo vltramontani. 91
Ordinatus prius cõfetur maior. 53
Ordinatio mala punitur. cap. si qui a simoniacis. 1. q. 1. & 9. q. 1. fol. 41 14 12
Ossa reliquiæ Sanctorum corradi non debent. cap. 2. reliq. & venerat. Sanct. 58

P

PApa petens iterum non grauatur. 87
Papatum ambiens ante sedem vacantem punitur. c. Vbi periculum. §. ceterum. elect. in 6. 89
Papæ, vel eius consanguineorum mortem prædicere prohibitum. inf. v. Prædicere.
Parochi dispensantur ad septennium causa studiorum ab episcopo.

copo. 90
Parochi i nouaquomodo erigēda, 59
Parochi negligentes in exercito doctrinæ Christianæ puniuntur. c. dilectus. offic. iud. ord. 44
Parochus accedens ad concursum alterius parochialis non peccat. c. 1. elect. 35
Parochus non residens punitur. c. 1. cler. non resid. 46
Pars maior vniuersitatis præualet. pag. 49
Particulæ santissimi Sacramenti, quomodo renouandæ, & reficiendæ sint. 113
Patroni Ciuitatum, & Prouinciarum, qui & quomodo nunc eligendi. c. episcoporum. d. 18. 3
Pauperes in ecclesijs non mendicēt tēpore Diuinorū Officiorum. 7
Peccator consuetudinarius nō statim absoluendus est. cap. omnis vtriusque, pœnit. & remiss. 81
Peccati & cēsuræ reseruatæ & solutio cum quem nunc spectat. 32
Peccati occasionem alteri offerre, an semper illicitum. cap. si nul la 23. quæst. 8. 26
Pecuniæ montis pietatis. vi sup. Mons pietatis.
Pecuniarū tonsores, vi su Moneta.
Pœnitentia idem operatur quod sententia cap omnis vtriusque sex. in fi. pœnit. & remiss. 91
Pensiones in casu cuiusdam translationis quomodo præstandæ, ad mentem Conc. Trid. 110
Pensiones in qua moneta soluendæ sint. Extrauag. vnic. crimin fal. si, in fi. 117
Pensiones perpetuæ in quibusdam casibus nunc reuocantur. cap. fin. offic. Vicar in 6. 93
Et alias iam translatæ non transferuntur nisi, & cet. 93
Percussio publica an statim censenda grauis. sup. v locus. 87
Periurium quomodo accipiatur. 20
Persona loquens non continetur in se mone generali. extrau. 2. sent. excom. int. commu. 129
Philosophorum opiniones contra fidem confut. sunt. 6
Pœna vnius delicti an extendatur ad aliud ei simile. 9. quæst. 1. in med. 14
Pœnitentia a S. Officio imposita regularibus, declaratur. 104
Pignus debitoris quomodo licite vendatur. 50
Portio fructuum quanta assignetur œconomo parochialis vacantis. 111
Possessionem capientes nihil conferunt in clericos ecclesiæ. c. nemo presbyterorum, simonia. 68
Præbenda Theologalis prius quam Pœnitentialis nominatur in Cōc. Trid. 38
Præcedentia in process. & alijs, quomodo attendatur. c. 1. maior. & obed. 45
Prædicatores a quibus nam cauere debeant. 2
Prædicatio solemnis quæ dicatur. clem. dudum. sepultur. 112
Prædicatores a quibus alēdi, & alia remissiue. c. inter cætera, offic. iudic. ordin. 44. & c. ecclesiasticis. 12. q 3. 20
Prædicatio, quæ prohiberi possit regularibus in suis ecclesijs ab or-

dinarijs locorum. clem. dudum. sepult. & cap. exijt, de verb. signif. in 6. 112. & 107.
Prædictiones, & iudicia de morte Pontificis Rom. & eius consanguineorum puniuntur. c. in tabulis, sortilegijs. 79
Præfecti Vrbis, seu Principis statua an habeat priuil. immunit. 24
Prælatus sæpius alienans intra quãtitatem a iure permissam, an peccet, extrauag. vn. rebus eccl. non alien. 122
Prælati inferioris palatium an Immunitate gaudeat, vi sup. Immunitas.
Præsentationes quomodo faciẽdæ in parochialibus pluriũ patronorũ. clem. 2. reb. eccl. non alien. 110
Princeps an punire debeat subditos in alieno territorio delinquentes. pag. 106
Priuatus beneficio non perdit meliorament a in ipso facta sup. melioramenta.
Priuilegium non residendi, & percipiendis fructus, declaratur 47
Priuilegia absoluendi a reseruatis reuocata sunt a Clem 8. c. placuit, pœnit. dist. 6. 31
Priuilegium priuilegio non aufertur. c. 4. translat. 39
Priuilegia, vel indulta quæcunque ecclesiarum præiudicialia quomodo enuntiari possint. 2
Priuilegium familiæ concessum declaratur, vt v. exemptio.
Priuilegia multiplicia reuocata sunt. cap. 1. priuil. 80
Processus contra capitulares, vide sup. Capitulares.
Procuratores esse prohibentur regul. 9
Procuratio visitanti non semper debita. c. inter. 10. q. vlt. 17
Professiones emissæ in locis non designatis, quomodo reualidandæ. c. nullus, regular. 54
Professio fidei a quibus facienda. c. 1. Summa Trin. 34. 39. in fin.
Professio monialium, quomodo emitt. 30
Prohibitio ne victualia vẽdatur ecclesiasticis est contra libertatem ecclesiast. cap. fin. immun. eccles. in 6. 101
Prohibitio subditis laicis, ne examinentur in foro alieno, vi. sup. Iudex laicus.
Promissum, vel datum pro iustitia. vi sup. Datum.
Promotio fit a minori ad maiorem ecclesiam. 38
Prouentus funerales, quomodo diuidendi. vi funeral.
Publicandæ non sunt reuelationes sine licentia Rom. Pontif. cap. qui contempta, dist. 8. 2
Publicari non debent indulta, vel priuilegia, quæ possint præiudicare iuribus ecclesiarum, nisi &c. 2

Q

Qualitas adiecta verbo intelligitur secundum tempus verbi. empt. & vend. c. vlt. 51
Quando aliquid pendet quomodo iudicandum. c. omnis vtriusq. sexus, pœn. & remiss. 81
Quantitas bonorum, quænam permittatur alienari absque solita solemnit. extrau. vni. reb. eccl. nõ alien.

alien. inter commu. 122
Quod parum distat nihil distare videtur declaratur in elem.2.ha. ret. 85
Quod est in fieri babetur pro facto. clem. Archiepiscopo, de priuil. pag. 116. & 85

R

Ratihabitio de præsenti an sufficiat ad suscipiendos ordines ab alieno. 14
Ratio administrationis tutius cum socio exigitur per Prælatum. clem. quia contingit, relig. domibus. 56
Regulares fieri prohibentur illegitimi. & eis relinqui. 92
Regulares quando probiberi possint ab episcopo, ne prædicent in suis ecclesijs. vi. sup. Prædicare.
Regularis episcopus rediens ad claustra non assumitur ad officia. c. hoc nequaquam. 7.q.1. 13
Regulares, occasione Diuinorum officiorum non impediant exercitium doctrinæ christianæ. c. dilectus, offic. iudic. ord. 44
Regularis potest assumi ad parochiam vnitam monasterio. cap. peruenit. 16. q.1. 23
Regularis denuntians, vel deponens in S. Officio non remouendus a pristina babitatione, nisi. clem.2 beret. 116
Regularis incorrigibilis eiectus, a quo alendus. extrauag.vn. regular. & transeunt. ad relig. inter commu. 124
Quis nunc dicendus esse talis. c.2. ne. cler. vel monach. 64
Regulares exempti seruant censuras Sedis Apostol. & Ordinariorum, ac eorum festa. cap. de ijs. dist.12. 2
In causis fidei non iudicantur a suis superioribus. c. ad abolendam. §. illos, beret. 71
Regulares quomodo nunc licite visitent moniales consanguineas. 99
Et quomodo ædificent monasteria noua. fol. 59. Procuratores esse probibentur. 9
Et quomodo exercere valeant artem venalem. ibi.
Regulares omnes, & eorum monasteria eximuntur ab oneribus multis. Eisque dandum est sal in toto statu ecclesiastico. extrauag. vni immun. eccles. inter com. 127
Regula iuris res inter alios acta declaratur. 104
Rei appellatione venit ius, & causa rei. 110
Religio noua probibetur. 56
Reliquia insignis, quæ dicatur. 3
Reliquiæ Sanctorum nõ tractandæ per laicos. cap.1. reliq. & vener SS. Nec ab ægratis, ad recuperãdam sanit. 58
Reseruatio iuramenti falsi declaratur. c. inter verba 11.q.3. 19
Reseruatio peccati consuetudinarij declaratur. c. omnis vtriusque sexus; pœn. & remiss 81
Resignationes, atque permutationes beneficiarum publicãdæ sunt. c. quod in dubijs, de renunt. 40
Residentia quomodo præstanda ab babentibus plura beneficia residentiam requirentia. cap. quia, cler. non resid. 54. Non residentium pœna, ibid.

Residentiæ tempus per dies non per puncta consideratur: ibid.
Reuelari prohibentur inspirationes propriæ, vel alienæ, nisi &c. 2
Reuelans dicta testium punitur. 13
Reuelans sententiam collegæ quis sit. 19
Reuocatio licentiarum legendi libros prohibitos c. super specula, de magistris. 131
Et oraculorum viuæ vocis. 13

S

SAcerdotis officium vsurpans punitur. cap. 1. cler. non ordin. ministr. 80
Sacerdos Latinus non celebret more Græco; nec è cōtra Græcus more Latino. c. fi. celebr. miss. 58
In sacramentis pars tutior est tenenda. 8
Sal dādum ecclesiasticis regularib. sup. regul.
Sancti qui honorandi. 58
Sanctorum officia vi. sup. Officia.
Sanctorum imagines in ecclesijs, quomodo collocari liceat. 100
Scriptura continentes interesse eccles. quomodo euulganda. 2
Scrutinium præmittitur electionibus. 37
Scutorum nomine qui nūmi veniāt. extrau. vni. crim. falsi. in fin. 129
Seminarium an gaudeat immunit. 24. in fin.
Sepeliens excommunicatū, & cooperans, sine quo non fieret sepultura, est excommunicatus: per clem. 1. sepult. 63
Sepultura super terram prohib. 53
Sepultura quomodo tradantur corpora defunctorum. extrauag. 1. sepult. inter commu. 124
Sepulturæ prouentus, quomodo sint diuidendi. 128
Sequestrum fructuum beneficij litigiosi quo modo permittatur. clem. vn. sequestr. poss. & fruct. 109
Simonia confidentialis beneficiorū, punitur. 1. c. tua nos. de sim. 69
Simonia exterior etiam sine conuētione. 16
Socius non assecurat capit. le.. 78
Solertia sua cuique prodesse debet. c. tem. quia cōtingit. relig. dom. 111
Sollicitatio pœnitentis in confess. punitur. 29
Sortilegijs lædens proximum, vel eius bona, punitur. c. episcopi 26. q. 5. 28.
Sors aliquando dirimit iudicium. c. quoniam. 12. q. 1. 20
Spoliorum ius quos afficiat c. 1. de pecul. cler. 52
Sponsi an semper benedicendi. c. vir. autem. secun. nupt. 67
Sponsiones, seu excōmissa quæ prohibeantur. sup. ver. Excommissa.
Statua Præf. Vrbis, vel Principis, an gaudeat immun. 24. in fin.
Statuta laicorum an circa mortuaria valeant. 49
Studiorum causa ad septem annos dispensatur cum parochis ab episcopis, de elect. in 6. c. cum ex eo, 90 &c. tua fraternitatis, cler. non resid. 70. & 47
Superstitiones & maleficia, quæ ab Inquisitoribus puniātur, c. 1. sortileg. & c. episc. 26 q. 5. 28. & 79
Superueniens inhabilitas non priuat quem iure sui officij. clem. 1. post princ. elect. 108

Su-

Suspensio a collatione ordinum non est proprie suspensio maior, c.1. cler. excom. minist. 90. & c. vel non est compos, temp. ordinat 91
Quid de suspensione a Pontificalibus. 42

T

TAle quid non dicitur, quod nõ est proprie tale. 42
Taurorum agitationi prohibentur clerici interesse. c.1. vita, & hon. cler. in 6. 95
Tempus absentia a residentia cõputatur per dies, non per puncta 46
Tentare Deum quis dicatur. c. si nulla. 2. 23. q.8. 27
Tertiaria quomodo sint nunc tolerande. 99
Testes contra Episcopos, quomodo admittendi. c. qualiter, & quando, 2. accus. 67
Theologalis prabenda prius, quam pœnitentialis nominatur in Concil. Trid. 38
Titulis honorarijs, quomodo derogatum sit per Conc. Trid. c. cum capella, priuil. 80
Torneamenta qua, & quomodo permittantur, c.1. torneam. 73
Tractantes in vita Pontificis de futura ipsius successione puniuntur, c.1. dist 79. 8
Tradi curia saculari quid importet. 18
Translationes Pralatorum fieri cõsueuerunt a minori ad maiorem Ecclesiam. c.4. translat. Et cum augmento honoris. ibid. 39

V

VAcanti Ecclesia constituendus est Vicarius, & Oeconomus. 9 & 20
Venditor tenetur ad fructus decursos post euictionem. c. si venditor, 1, de empt. 50
Venenum propinans clerico excom. incurrit. 63
Verba limitata non patiuntur extensionem. cap. inter verba. 11 quæst. 3. 19
Verba limitata non patiuntur extensionem. ibid.
Verba, mediate, vel immediate subiecta, declarantur. 22
Verisimilis intentio attenditur in omni dispositione. 76
Vestis clericalis qualis sit. c.1. vita, & honest cler. 46
Vicaria perpetua, & ecclesia curata aquiparantur quo ad tria. pag. 109
Vicarius, & œconomus constituitur ecclesia vacanti. sup. Vacãti.
Vicarij, & œconomi deputatio ad capitulum spectat. c. fin. suppl. pral. neglig. in 6. 91
Vicarius capitularis, qua possit expedire. cap. ad abolendam, in princ. de haret. 78
Vicarijs perpetuis qua portio assignanda. c.1 offic. Vicar. in 6. 98
Non mutantur per Rectorem. c. ad hac, de offic. Vicarij. 45
Vindicta transuers. in statu ecclesf. punitur. 27
Visitant regulares moniales consanguineas. 99
Visitant episcopi annuis vicibus totam diocesim. 16
Visitatores non morentur, nisi vna die in vnaquaque ecclesia. 7
Visitator a Papa solo deputatur eccle-

ecclesiæ cathedrali vacanti .cap. ecclesia cathedrali de suppl. neglig. prælat. in 6. 91
Visitant ordinarij aliquando ecclesias Regularium, c. nimis iniqua, de excess. prælat. 79
Visitatio ecclesiarum initiari potest aliquando per sortes .. c quoniam. 12. q. 1. 20
Visitatio ecclesiarum militiæ Hierosolymit. vi. ver. Ecclesia.
Vnitas possidens ecclesias, a qua ipsarum denominetur. c. vni. 10 q. 3. 17
Vnio beneficiorum, quos effectus efficiat. clem. 2. reb. eccles. non alien. 111
Vnio eccles. fit ex causa vtilit. 17
Vniuersitatum rectores, & lectores, quid præstare teneantur. c. legant. 37. dist. 6
Voluntas morientis colligitur ex consuetudine viuentis, c. si quis de furtis. 75
Votum suum an præstare possit non interessens examini, c. quia propter elect. 37
Votum quodnam regularium obligat etiam in alia relig. 113.
Vsus familiæ sua quid importet. 27
Vulnerans ad mortem, an dicatur homicida, nondum morte subsecuta. c. omnis vtriusque, de pœnit. & remiss. 85
Vxor an inuito marito, det eleemosinam. c, si quis, de furt. 77

FINIS.

